

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 08887

DOKTOR DZSHEYKEL UN MR.
HAYD

Robert Louis Stevenson

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

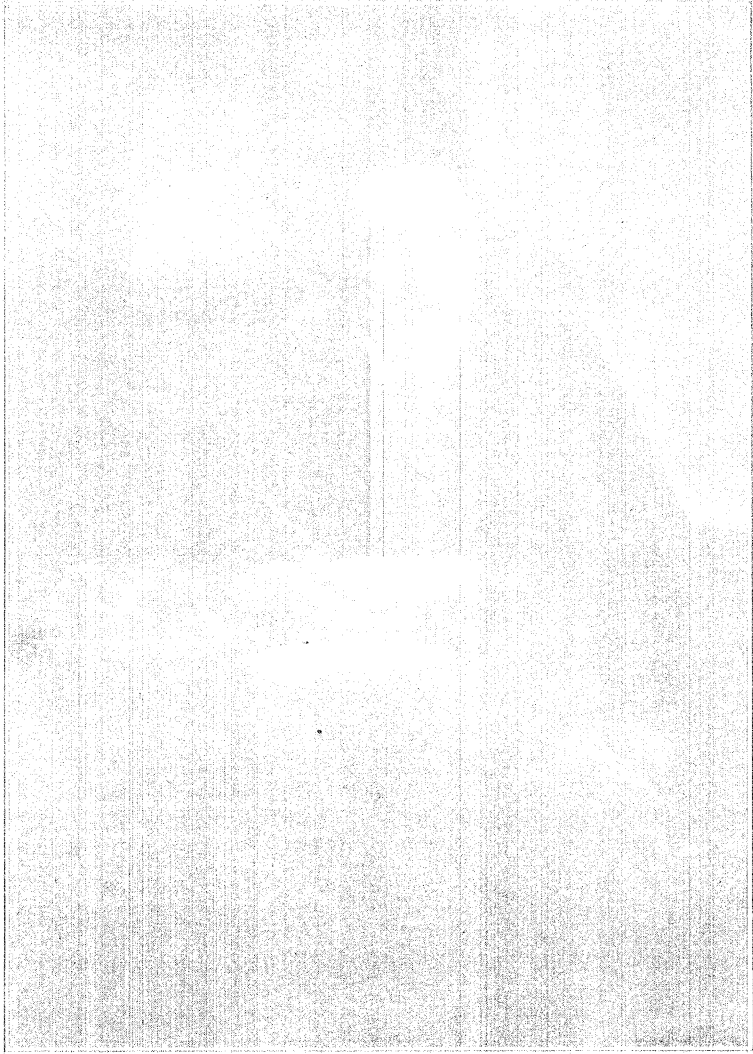

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

UNRECORDED

ראבערש ל. סטיווענסאן.

דאקטאר דזשייקעל און מר. האיד.

איבערזעצט פֿון ב. ראז.

לאַנדאָן, 1911.

געדרוקט ביי י. גארטליצקי, 48 טייל ענד רויד, איסט.

אינהאלם.

דר. דזשיקעל און מר. האיד.

זייטע,

7	...	...	...	די געשיכטע מיט דער טהיר
16	...	...	...	מר. האיד ווערט געזוכט
27	...	...	...	דר. דזשיקעל אונגעשמערט
31	...	...	...	די ערמאָרדונג פֿון סער קעריו
37	...	...	...	דער בריעף
44	...	...	...	די מערקווירדיגע פֿאָסירונג מיט דר. לעניאָן
50	...	...	...	ביים פֿענסטער
53	...	...	...	די לעצטע נאָכט
70	...	...	...	דר. לעניאָן'ס ערצעהלונג
80	...	...	...	הענרי דזשיקעל'ס פֿולע ערקלעהרונג וועגען זיך אליין

מעשה'לאך.

105	...	...	...	דאָס זינקענדע שיף
108	...	...	...	די צוויי שוועבעלאך
110	...	...	...	דער קראַנקער און דער פֿייער-מאַן
112	...	...	...	דער טייוועל און דער בעל-אכסניה

זייטען

113	...	...	...	...	דער בעל תשובה ...
114	...	...	...	...	די געלע פארב ...
118	...	...	...	...	די פיער רעפארמער
119	...	...	...	...	דער מאן און זיין פריינד
120	...	...	...	...	די קייטען
129	...	...	...	...	דער לעזער
131	...	...	...	...	דער בירגער און דער וואנדערער
132	...	...	...	...	דער פרעמדער פון אן אנדער וועלט
134	...	...	...	...	דער שלעפ-פערד און דער זאטעל-פערד
136	...	...	...	...	דער פראש-ווארים און די זשאבע
137	...	...	...	...	גלויבען, האלבער גלויבען און גאָר קיין גלויבען ניט
140	...	...	...	...	דער פראָביר-שטיין...
150	...	...	...	...	דאָס ליעד פֿון'ם מאָרגען

דר. דזשייקעל און מר. האיר.

די געשיכטע מיט דער מהיר.

מיסטער אמערסאן, דער אדוואקאט, איז געווען א מאן מיט א גראָבען, ביסטערען פנים, וואָס איז קיינמאָל ניט בעלויכטען געוואָ-
רען פֿון אַ שמויכעל. גערעדט האָט ער אימער מיט אַ קאלטען טאָן,
פֿלעגט צעהלען די ווערטער, אזוי ווי ער וואָלט ניט געווען זיכער
מיט זיך אליין; און פונקט אזוי קאלט און צוריקגעהאלטען אין געד-
פיהל. ער איז געווען דאָר, הויך, שמויביג, מרה-שחורה'דיג, און דאָך
אין אַ געוויסען גראַד ליעבליך. אויף פֿרינדליכע אונטערהאלטונגען,
און ווען דער וויין איז נור געווען נאָך זיין געשמאַק נאָך, פֿלעגט זיך
ביי איהם אין די אויגען פֿונאָנדערפֿלאַקערן אַ מערקווירדיגער פֿייערל,
עטוואָס ערהאַבען מענשליכעס; עפעס אזוינס, וואָס ער פֿלעגט קיינ-
מאָל ניט קענען אַרויסגעבען אין ווערטער, וואָס פֿלעגט אָבער דאָך
ריידען ניט נור אין דיזע שטילע אויסדריקע פֿון זיין נאָכ-מיטאָנדיגען
פנים, נאָר אַ סך עפֿטער און שטאַרקער אין די האַנדלונגען פֿון זיין
לעבען. ער האָט געהאַט אַ שמרײַנגע קאָנטראַלע איבער זיך; אַז ער
איז געווען אליין פֿלעגט ער טרינקען „דושיין“*, כדי צו פֿערטרייבען
דעם חשק נאָך וויין; און הגם ער האָט ליעב געהאַט טהעאַטער,
דאָך איז פֿאַר די לעצטע צוואַנציג יאָהר זיין פֿוס דאָרט ניט געווען.
דערפֿאַר איז ער אָבער געווען מאַלעראַנט צו אַנדערע; צייטענווייז
פֿלעגט ער כמעט מיט קנאה בעוואַונדערן דעם הויכען גייסטעס-
דרוק, וואָס איז געלענען אין זייערע שלעכטע טהאַטען. און אין אַ
נייט-פֿאַל, אַז דאָס וואַסער איז איינעם געקומען איבער'ן האַלז,
פֿלעגט ער זיין גרייט גיבער צו העלפֿען, איידער צו שטראַפֿען, צו

(* אזא ווייטער ספירט.)

זאָגען יענעם מוסר. „איך בין גענייגט צו קיין אַפיקורסות,“ פֿלעגט ער זאָגען: „כ'לאָז מיין ברודער געהן צום טייוועל אויף זיין אייגענעם שטייגער.“ מיט דיזען כאַראַקטער זיינעם האָט ער אָפֿט געהאָט דאָס גליק צו זיין דער לעצטער אַנשטענדיגער בעקאַנטער און דער לעצטער גוטער איינפֿלוס אין די לעבענס פֿון זינקענדע מענשען. און צו אַזעלכע ווי די, קוים זיינען זיי נור געקומען צו איהם אין הויז אַרײַן, האָט ער קיינמאַל ניט געצייגט די מינדעסטע ענדער-רונג אין זיין בענעהמונג.

ס'איז קיין צווייפֿעל ניט, אַז דאָס איז געווען אַ לייכטע זאַך פֿאַר מיסטער אַטערסאָן; ווייל אין בעסטען פֿאַל האָט ער ניט געקענט געווינען אימצען דורך איבערצייגונג, און אפילו זיינע פֿריינדשאַפטען האָבען, ווייזט אויס, אויך ניט געהאַט קיין פֿעסטען באַזיס. אַ בעשיידענער מענש מאַכט ניט קיין צופֿיעל צערעמאַניעס, ער קריגט זיין קרייז פֿון פֿריינדע פֿאַרטיגערדייט, אָט ווי עס מאַכט זיך; און אַזוי האָט אויך דער אַדוואָקאַט געטהאָן. זיינע פֿריינד זיינען געווען די פֿון זיין אייגען בלוט, זיינע קרובים הייסט עס, אָדער די, מיט וועמען ער איז געווען בעקאַנט אַם ליינגסטען; זיינע נייגונגען זיינען, פונקט ווי אַ מין פעטרישקע, געווען דער אויסוואַקס פֿון דער צייט; זיי האָבען אָן און פֿאַר זיך געשפּיעלט אַ גאַנץ קנאַפע ראַלע. דערפֿון האָט זיך אָהן צווייפֿעל גענומען זיין צובונד צו מר. ריטשארד ענפֿיעלד, זיין ווייטער קרוב, דער גוט-בעקאַנטער מאַן אין שטאָדט. ס'איז געווען גאַנץ שווער צו פֿערשמעהן, וואָס אָט די צוויי האָבען אַזוינס דערוועהן איינער אין אַנדערן, אָדער וואָס פֿאַר אַן אינטערעס זיי האָבען געקענט האָבען איינער אין צווייטען. די, וואָס פֿלעגען זיך בעגעגענען מיט זיי אויף זייערע וונטאַנדיגע שפּאַצירען, האָבען דערצעהלט, אַז זיי פֿלעגען גאָר ניט ריידען צווישען זיך, אַז יעדער פֿון זיי פֿלעגט אויסקוקען אומעמיט און ביידע פֿון זיי פֿלעגען זיך פֿיהלען גליקליך, ווען זיי האָבען דערוועהן עפעס אַ בעקאַנטען. דאָך, ניט קוקענדיג דערויף, האָבען דיזע צוויי מענער שטאַרק גע-האַלטען פֿון די שפּאַצירען און זיי בעטראַכט פֿאַר דעם בעסטען פֿערגניגען פֿון דער וואָך. ניט נור האָבען זיי צוליעב דעם אויפֿגע-געבען אַנדערע אונטערהאַלטונגען, נאָר אפילו געשעפֿטס-זאַכען, אַבי ניט געשמערט צו ווערן אין דעם.

דאָקטאָר דזשיקעל און מר. האָרד.

אויף איינעם פֿון דיזע שפּאַצירען האָט זיך געמאַכט, אַז זיי זיינען פֿערגאַנגען אין אַ זיימען-גאַס, וואָס ליגט אין אַ רוישיגען קוואַר-טאַל פֿון לאַנדאָן. דאָס איז געווען אַ קליין און כלומר'שט שטיל געסעל, נאָר אין מיטען וואָך פֿלעגט דאָרט זיין גאַנץ לעבעדיג. ס'האַט אויס-געזעהן, אַז די איינוואוינער פֿון דיזער גאַס האָבען געמאַכט גוטע געשעפֿטען און געהאַפֿט צו מאַכען נאָך בעסערע. צו דעם צוועק האָבען זיי אויסגעלייגט זייערע וואַרען ביי די טהירען אויף אַזאַ קאָקעמישען, חו'עוודיגען אופן, אַז די גאַנצע רייה פֿון געשעפֿטען, וואָס זיינען געשטאַנען אין דיזער גאַס, האָט אויסגעזעהן ווי אַ רייה פֿון פֿערקויפֿערינען, פֿון שעהנע פֿרויען, וועלכע שמיכלען צו די קונים. אפילו אין אַ וונטאָג, ווען אלעס איז געווען שטיל, האָט אַט די גאַס אַרויסגעשיינט, אין קאָנטראַסט צו דעם שמוציגען געגענד אַרום, אַזוי ווי אַ פֿייער אין אַ וואַלד; און מיט איהרע פֿריש-געפֿאַרבטע לאַדענס און אָבגעפּוצטע שילדען און מיט דער אַלגע-מיינער ריינקייט איהרער האָט זי פֿערכאַפֿט דאָס אויג פֿון'ם פֿערביי-געהער.

אַ פֿאַר טהירען ווייט פֿון איין גאַסען-ווינקעל, אין דער לינקער האַנד צו מזרח צו, איז געווען דער אַריינגאַנג אין אַ הויף, אַ מאָדנע דריי-עקיגע געביידע האָט זיך אַרויסגעזעהן צו דער גאַס; ס'איז געווען אַ צוויי שטאָקיקעס הויז. מען האָט ניט געזעהן קיין פֿענסטער, נור אַ טהיר אויף'ן אונטערשטען עמאַזש. ס'איז קענטיג געווען, אַז דאָס הויז איז זעהר פֿערגאַבלעסיג. די טהיר, וואָס איז געווען בע-זאָרגט אי מיט אַ גלעקעל אי מיט אַ קלאַפּער, האָט אויסגעזעהן פֿערשמויבט און בלאָטיג. אַרעמע, אָבגעריסענע שלעפּערס פֿלעגען זיך אָנבויען אין דעם אַריינגאַנג און אָנריבען שוועבעלאַך אויף די גראַטע שטיינער; קינדער פֿלעגען זיך אויף די טרעפּ שפּיעלען אין קויפֿען און פֿערקויפֿען; די שוהל-אינגלאַך פֿלעגען פּרוואַוען זייערע פּען-מעסערלאַך אויף די געוויכסען; און כמעט אַ גאַנצער דור איז אַוועק און קיינער האָט זיך ניט געיאַוועט אַוועקצוטרייבען אַט די צופֿעליגע געסט אָדער צו פֿערריכטען דעם שאַדען, וואָס זיי האָבען אָנגעמאַכט.

מר. ענפֿיעלד און דער אַדוואָקאַט זיינען געווען אויף דער אַנדער זייט געסעל; נאָר אַז זיי זיינען צוגעגאַנגען נאָהענט צו דיזען אַריין-

גאנג, האָט ענפֿיעלד אויפֿגעהויבען זיין שמעקען און אָנגעוויזען אויף דער געביידע.

„האָט איהר ווען בעמערקט אָט די מהיר?“ האָט ער געפֿרעגט; און ווען זיין פֿריינד האָט געענטפֿערט יאָ, האָט ער צוגעלייגט: „זי דערמאָהנט מיר אָן א זעהר מאָדנער געשיכטע.“

„ווירקליך!“ האָט זיך מר. אַמערסאָן אָנגערופֿען, און זיין שטימע האָט זיך אַביסעל געענדערט. „און וואָס איז דאָס פֿאַר א געשיכטע?“

„אָט וואָס עס האָט פֿאַסירט,“ האָט מר. ענפֿיעלד געענטפֿערט. „אינמיטל בין איך געגאַנגען אַהיים פֿון א ווייטען פֿלאַץ, ערגעץ וואו אין עק וועלט. ס'איז געווען א פֿינסטערער ווינטערדיגער פֿרייה-

מאַרגען, אַרום דריי אַווייגער. איך בין געגאַנגען אויף אַזא וועג, וואו מען האָט קיין אַנדער זאַך ניט געזעהן נור לאַמטערנעס, לויטער לאַמטערנעס, א גאַס נאָך א גאַס, און אַלע איינוואוינער שלאָפֿען —

א גאַס נאָך א גאַס, אַלע בעלויכטען ווי צו א פֿראַגעסיאָן, און אַלע אַווי פֿוסט ווי אין א קירכע — ביז איך בין ענדליך געקומען צו יע-

נעס גייסמעס-צושטאַנד פֿון א מענשען, וואָס האָרט און האָרט און הויבט אָן ביינקען און גאַרען צו דערזעהן א פֿאַליצי-מאַן פֿלוצ-לינג האָב איך דערזעהן צוויי פֿיגורען: איינע א נידעריגער מאַן, וואָס איז געלאָפֿען גאַנץ שנעל אַראָב-גאַס, און די צווייטע א מיידעלע פֿון

א יאָהר אַכט אָדער צעהן, וואָס איז געלאָפֿען אַווי שנעל ווי זי האָט נור געקענט מיט דער גאַס אַרויף, דאָס הייסט אַנטקעגען דעם מאַן. מילא, וואָס זאָל איך זאָגען? ביים עק פֿון דער גאַס זיינען די

ביידע, פֿערשמעהט זיך, אַריינגעלאָפֿען איינס אין אַנדערן; און דאַן האָט פֿאַסירט דאָס שרעקליכע. דער מאַן האָט קאַלטבלויזיג אַריבער-

געטראָטען איבער דעם מיידעלע'ס קערפֿער און איז זיך אַזעק זיין וועג, איבערלאָזענדיג דאָס שרייענדע קינד אויף דער ערד. ס'קלינגט גאַרנישט, ווען מען הערט עס, אָבער ס'איז געווען שוידערליך עס אַנצוקוקען. דאָס האָט גאָר ניט אויסגעזעהן ווי קיין מענש; ס'איז

געווען ווי א פֿערפֿלויכטער שד. כ'האָב געגעבען א געשריי, זיך אַ לאַז געטהאָן נאָך דיזען דזשענטעלמאַן, האָב איהם געפֿאַקט ביים קאַלנער און איהם געבראַכט צוריק צום פֿלאַץ, וואו ס'איז שוין געווען פֿערזאַמעלט א גרופֿע פֿון מענשען אַרום קינד. ער איז געווען גאַנץ

געלאָסען און האָט זיך גאָר ניט געוועהרט, נאָר ער האָט אויף מיר

אויסגעשמעלט אַ פּאָר אויגען, אַזוי עקעלהאַפּט, אַז אײַך בײַן אָבנע-
 גאַסען געוואָרען מיט שווייס, אַזוי ווי פֿון לױפֿען. די, וואָס ווײַנען
 געשטאַנען אַרום קינד, זײַנען געווען איהרע קרובים, איהר פֿאַמיליע;
 און באַלד איז אײַך אָנגעקומען דער דאָקטאָר, נאָך וועמען זי איז
 פֿריהער געלאָפֿען. נאָ, דאָס קינד איז ניט געפֿעהרליך, מעהר איבער-
 געשראַקען ווי עפעס אַנדערש, — דאָס איז געווען דעם דאָקטאָר'ס
 מײַנונג; און דערמיט וואָלט, דוכט זיך, געדאַרפֿט נעהמען אַ סוף צו
 דער געשיכטע. אָבער דאָ האָט פֿאַסירט עטוואָס מערקווירדיגעס, אײַך
 האָב געפֿיהלט אַן אויסערגעווענהענליכען האָס צו מיין דושענטעלמאַן,
 אַזוי גיך ווי אײַך האָב איהם נור דערזעהן. דאָסועלכע איז אײַך געווען
 דער פֿאַל מיט דעם קינד'ס פֿאַמיליע, און דאָס איז דאָך גאַנץ נאָר-
 טירליך. נאָר מעהר פֿון אַלע האָט מיך פֿעראינטעריכרט דער דאָק-
 טאָר מיט זײַן האַלטונג. ער איז געווען פֿון דעם גאַנצן געווענהענליכען
 סאָרט אַפּטייק-לײַט, וואָס עס איז שווער זיי צו בעשרייבען, אָהן אַ
 ספּעציעלען עלטער אָדער קוליער, מיט אַ שאַטלענדישען אַקצענט,
 און אַזוי געפֿיהלפֿול ווי אַ זאַק-פֿײַפֿעל. מילא, וואָס זאַל אײַך אײַך
 זאָגען? ער האָט דאָ אין דעם פֿאַל געפֿיהלט פֿונקט ווי מיר אַלע:
 יעדעס מאָל, וואָס ער האָט אַ קוק געטהאָן אויף מיין אַרעסטאַנט,
 איז ער געוואָרען אַלערלײ קוליערען און ער האָט איהם פשוט גע-
 וואָלט דער'הרג'ענען אויף טױט. אײַך האָב פֿערשטאַנען, וואָס עס
 קומט פֿאָר אין זײַנע געדאַנקען, אַזוי ווי ער האָט געקענט זעהן,
 וואָס עס געהט פֿאָר בײַ מיר אין מוח; און אַזוי ווי ס'האָט ניט גע-
 קענט זײַן קײן רײד פֿון הרג'ענען, האָבען מיר געטהאָן דאָס בעסטע,
 וואָס מיר האָבען אונטער די אומשמענדען געקענט טהאָן. מיר האָבען
 דעם חברה-מאַן געזאָגט, אַז מיר קענען און מיר וועלען דערפֿון
 טאַכען אַזאַ סקאַנדאַל, אַז זײַן נאָמען זאַל עפּוש'ן פֿון אײַן עק לאַנדאָן
 בײַן צווייטען, אויב ער האָט עפעס פֿרײַנד אָדער קרעדיט, מעג ער
 זיכער זײַן, אַז ער וועט אַלעס פֿערלירען. און אין דערזעלבער צײַט,
 וואָס מיר זײַנען געווען פֿערנומען דערמיט איהם איינצושרעקען,
 האָבען מיר געמוזט אָבהאַלטען די פֿרױען, וועלכע וואָלטען איהם אודאי
 צורײסען פֿאַר צאָרן, ווען מיר לאָזען זיי נור צו. כ'האָב נאָך קײנמאַל
 ניט געזעהן אַ קרײז פֿון מענשען מיט אַזעלכע בײַנע, אויפֿגערענטע
 פֿנים'ער; און דאָ אין רעכטען מיטען פֿון דעם צוקאַכמען עולם איז

געשמאָנען דער מאַן מיט אַ מין שוואַרצער, פֿערביסענער קאַלטקייט—
דערשראָקען אויך, דאָס איז קענטיג געווען — נאָר ער האָט עס אַר-
בערגעטראָגען — הערט איהר? ווירקליך ווי דער טייוועל. „אויב איהר
ווילט מאַכען אַ סקאַנדאַל פֿון דיווען אונגליקס-פֿאַל,“ האָט ער זיך
אַבגערופֿען, „קען איך נאָמירליך נאָר ניט העלפֿען. אַ דושענטעלמאַן ווי
איך זוכט, פֿערשטעהט זיך, מיט אַלע מעגליכקייטען אויסצומיידען
סקאַנדאַלען,“ האָט ער ווייטער געזאָגט. „לאַמיר הערען וויפֿעל איהר
ווילט דערפֿאַר.“ מילא, מיר האָבען איהם אַרויפֿגעשרויפֿט ביז אַ הונ-
דערט פֿונט פֿאַר דעם קינד'ס פֿאַמיליע; ער האָט געזוכט פֿערשיע-
דענע וועגען, ווי אַזוי זיך אַרויסצומאַכען; אָבער ער האָט ענדליך
אוינגעזעהן, אַז מיר מיינען עס אַלע צו ערנסט, און עס איז זיך ניט
צו שפּיעלען מיט אונז, האָט ער צוגעשלאָגען, איצט איז געקומען די
פֿראַגע וועגען קריגען דאָס געלד; און וואוהין, מיינט איהר, האָט
ער אונז געפֿיהרט, אויב ניט צו דיווען פֿלאַץ מיט דער מהיר? —
האָט אַרויסגענומען אַ שליסעל פֿון טאַש, איז אַרין אינגעוויינג און
אין אַ וויילע אַרום איז ער אַרויסגעקומען מיט צעהן פֿונט אין גאָלד
און אַ משעק אויף דאָס איבעריגע. דער משעק איז געווען אויסגע-
שמעלט אויף קאנט'ס באַנק און אונטערשריבען מיט אַ נאָמען, וועלכען
איך קען דאָ ניט דערמאָנען, הגם עס איז פֿערבונדען מיט מיין ער-
צעהלונג, נאָר דאָס איז געווען אַ גוט בעקאַנטער און אַלס געדרוק-
טער נאָמען. ס'איז אפילו אַ היבשע סימע, נאָר די אונטערשריפֿט
איז גוט גענוג פֿאַר מעהר ווי דאָס, אויב זי איז נור ריכטיג, אַזוי
האָב איך זיך געטראַכט. כ'האָב זיך גענומען די פֿרייהייט צו געבען
דעם חברה-מאַן אָנצוהערען, אַז דער גאַנצער עסק קוקט מיר עפעס
אויס פֿערדעכטיג; אַז אין ווירקליכען לעבען טרעפֿט זיך ניט, אַז אַ
מענש זאָל אַריינגעהן דורך אַ קעלער-טהיר בעגינען צו טאַג, אַרום
פֿיער אַזייגער, און אַרויסקומען מיט אַ פֿרעמדענ'ס אָנווייונג אויף
גענויע הונדערט פֿונט. אָבער ער איז געווען גאַנץ רוהיג ביי זיך און
האָט געלאַכט. „זייט רוהיג,“ האָט ער געזאָגט, „איך בלייב מיט איך
ביז די באַנק וועט זיך עפֿענען און איך וועל דעם משעק אַליין אויס-
ביימען.“ נאָך דיווער ערקלעהרונג זיינען מיר אַלע, דער דאָקטאָר,
דעם קינד'ס פֿאַטער, אונזערע פֿריינד און איך, אַוועק צו מיר אַהיים
און האָבען פֿערבראַכט ביז אין דער פֿריה. נאָך אַנבייסען זיינען מיר

דאָקטאָר דזשיקעל און מר. האיר.

אַלע אַוועק אין באַנק. דעם טשעק האָב איך אַליין דערלאָנגט און געוואָגט, אַז איך גלויב, אַז ער איז אַ געפֿעלשמער. אָבער איך האָב אַ טעות געהאַט. ס'איז געווען אַ גוטער, ריכטיגער טשעק."

"פֿוי-פֿוי!" האָט מר. אַטערסאָן אויסגערופֿען.

"איך זעה, אַז איהר פֿיהלט פֿונקט ווי איך," האָט ענפֿיעלד גע-
זאָגט. "יא, ס'איז אַ מיאוס'ע געשיכטע. וואָרים מיין חבר-מאַן איז איינער פֿון יענע לייט, מיט וועמען קיינער וואָלט ניט וועלען האָבען צו טהאָן, אַ ווירקליך פֿערדאַמטער בחור; און די פֿערוואָן, וואָס האָט אַרויסגעגעבען דעם טשעק, איז איינער פֿון די אַנשמענדיגסטע, בע-
ריהמטע מענער, און (וואָס איז נאָך ערגער פֿון אַלץ) איינער פֿון אייערע לייט, וואָס טהוען דאָס, וואָס זיי רופֿען אָן גוט. אַ געשיכטע מיט לאַ-יחרץ-געלד, ווייזט אויס; אַן עהרליכער מאַן בעצאָהלט שטילערהייט פֿאַר די פֿעהלערן, וואָס ער האָט בעגאַנגען אין דער יוגענד. אַ לאַ-יחרץ-געלד-הויז רופֿ איך אַלואָ דעם פֿלאַץ מיט דער טהיר. הגם דאָס גיט נאָך אויך גיט קיין פֿאַלשמענדיגע ערקלעהרונג איבער אַלעס," האָט ער צוגעלייגט; און ביי די ווערטער האָט ער זיך פֿערטיעפֿט אין געדאַנקען.

אָבער ער האָט לאַנג ניט געטראַכט. מר. אַטערסאָן האָט איהם גלייך אויפֿגעוועקט פֿון זיין פֿערטיעפֿטקייט, אַ פֿרעג טהאָנדיג גאָר פֿלוצלינג: "און איהר ווייסט ניט, צי דער מאַן, וואָס האָט אַרויסגע-
געבען דעם טשעק, וואוינט דאָרט אין הויז?"

"אַ פּאַסענדער פֿלאַץ, ניט אמת?" האָט ענפֿיעלד געענטפֿערט.
"אָבער איך האָב גראָד בעמערקט דעם אַדרעס; ער וואוינט ערגעץ וואו אויף אַ סקווער."

"און איהר האָט גאָר קיינמאַל ניט געפֿרעגט וועגען — דעם הויז מיט דער טהיר?" האָט אַטערסאָן געוואָגט.

"ניין, מיין פֿריינד, אין אַזעלכע זאַכען פֿיהר איך זיך אויף גאַנץ דעליקאַט," האָט ענפֿיעלד געענטפֿערט. "איך האַלט ניט פֿון שמעלען פֿראַגען; דאָס שמעקט צופֿיעל מיט דעם אָנגאַנג פֿון'ס יום הדין. איהר שמעלט אַ פֿראַגע, און עס איז פֿונקט ווי ריהרען אַ שמיין פֿון אַרמ. איהר זיצט זיך רעהיג אויפֿן שפיץ באַרג; און אַרונטער געהט דער שמיין, ריהרענדיג און מיטשלעפענדיג אַנדערע; און איידער איהר קוקט זיך אום טרעפֿט עס אַ זיסען, גוטען, אונשולדיגען

פֿערבייגעהער (דעם סאַמע לעצמען, וואָס איהר האָט אין זינען געהאַט) אין קאַפּ, און די פֿאַמיליע מוז ביימען דעם נאַמען. ניין, מיין פֿרײַנד, דאָס איז ביי מיר אַ כלל: וואָס פֿערפלאַנטערטער אַ זאַך איז, אַלץ ווינציגער פֿראַגען פֿרעגן אײך."

"זעהר אַ גוטער כלל," האָט דער אַרוואַקאַט בעמערקט.

"אײך האָב אָבער דעם פּלאַץ אַליין אויסגעפֿאַרשט," האָט ענ-פֿיעלד ווייטער געזאָגט. "עס זעהט קוים אויס ווי אַ הויז. ס'איז מעהר ניטאָ ווי די איין טהיר, און אויך דורך דער געהט קיינער ניט אַריין אָדער אַרויס, נור זעלמען ווען דער מאַן, פֿון וועמען אײך רייד דאָ. אויפֿ'ן ערשטען שטאַק זיינען דאָ דריי פֿענסטער, וועלכע קוקען אַרויס אין הויף; אונטען קיין איינס ניט. די פֿענסטער זיינען אימער צוגע-מאַכט, נאָר זיי זיינען ריין. און דאָן איז דאָ אַ קוימען, פֿון וואַנען עס געהט מייסענטיילס אַ רויך, דאָס הייסט, אַז אימיצער מוז דאָרט וואוינען, און דאָך איז דאָס ניט אַזוי זיכער; ווייל די געביידען אין יענעם הויף זיינען אַזוי צוזאַמענגעפאַקט אינאיינעם, אַז עס איז שווער צו דערקענען, וואו איינע פֿאַנגט זיך אָן און וואו די אַנדערע ענדיגט זיך." אַ וויילע זיינען זיי ביידע געגאַנגען ווייטער און האָבען געשוויגען. דאָן האָט זיך אַטערסאָן אָבגערופֿען: "ענפֿיעלד, איהר ווייסט? ס'איז נאָר אַ גוטער כלל אייערער."

"יא, כ'מיין עפעס אַזוי," האָט ענפֿיעלד געענטפֿערט.

"אָבער פֿונדעסטוועגען," האָט דער אַרוואַקאַט ווייטער געזאָגט, "וואַלט אײך אייך געוואַלט פֿרעגען איין זאַך: אײך וואַלט וועלען פֿרעגען אויף דעם נאַמען פֿון'ם מאַן, וואָס האָט אַריבערגעטראָטען איבער'ן קינד." "נאַ," האָט ענפֿיעלד געענטפֿערט, "כ'קען ניט זעהן קיין בייז

אין דעם. דאָס איז געווען אַ מאַן מיט'ן נאַמען האַיד."

"הם," האָט אַטערסאָן געזאָגט, "וואָס פֿאַר אַ סאָרט מענש איז

דאָס? ווי זעהט ער אויס?"

"ס'איז ניט אַזוי לייכט איהם צו בעשרייבען. ער זעהט אויס נאָר ניט ווי נעהעריג איז: עס ליגט עטוואָס אונאַנגענהמעס, עטוואָס מורא'דיג אָבשטויסענדעס אויף זיין געזיכט. כ'האָב נאָך קיינמאַל ניט געזעהן אַ מענשען, וואָס זאָל מיר אַזוי ניט געפֿעלען ווי ער, און דאָך, פֿרעגט מיך פֿאַרוואָס, ווייס אײך כמעט ניט. ער מוז זיין אַ קאַליקע, ער מוז אַודאי זיין פֿערקריפעלט ערנעץ וואו; אַזא איינדרוק מאַכט

דאָקטאָר דזשיקעל און מר. האיר.

ער אויף אייך, הגם איך קען ניט זאָגען בעשטימט וואו. ער האָט אן אויסערגעווענהליכען אויסוועהן, און דאָך קען איך קיין זאך וועגען איהם ניט אָנרופֿען מיט'ן נאָמען. ניין, מיין פֿריינד, כ'קען איהם ניט בעשרייבען, און ס'איז ניט די שולד פֿון מיין זכרון; ווייל איך ער-קלעהר אייך גאנץ איינפֿאך, אז ער שטעהט מיר פֿאַר די אויגען." ווידער וויינען זיי אָבענגאַנגען א שטיק וועג, ניט אויסריידענדיג קיין וואָרט. אַטערסאָן איז געווען שמאַרק פֿערטראַכט. ענדליך האָט ער זיך אָבערופֿען:

"זייט איהר זיכער, אז ער האָט געעפֿענט די טהיר מיט אַ שליסעל?"

"מיסער אַטערסאָן..." האָט ענפֿיעלד אָנגעהויבען, ערשטוינט פֿון דער פֿראַגע.

"יא, איך ווייס," האָט אַטערסאָן געזאָגט; "איך ווייס, אז דאָס מוז אויסקוקען טאָדע ביי אייך אין די אויגען, זעהט איהר, איך פֿרעג זיך ניט נאָך אויף דעם נאָמען פֿון דעם אַנדערן, ווייסט איהר פֿאַרוואָס? ווייל איך ווייס עס שוין פֿון פֿריהער. ווי איהר זעהט, ענפֿיעלד, איז אייער געשיכטע מיר גאָר ניט פֿרעמד. טאָמער האָט איהר עפעס ניט ריכטיג דערזעהלט, קענט איהר עס בעסער פֿער-ריכטען גלייך אויף'ן שמעל."

"איך מיין, איהר האָט עס מיר געדאַרפֿט פֿריהער זאָגען," האָט זיך אָבערופֿען ענפֿיעלד אָביסעל ברוגז'לאַך. "אָבער איך האָב דער-זעהלט אַלעס גענוי אויף'ן האָר, ווי איהר רופֿט עס. דער חברה-מאן האָט געהאַט אַ שליסעל; און נאָך בעסער, ער האָט איהם נאָך איצט אויך. כ'האָב געזעהן, ווי ער האָט זיך כענוצט מיט איהם, ערשט מיט אַ וואָך צוריק."

מר. אַטערסאָן האָט אַ טיעפֿען זיפֿן געטהאָן, נאָר ער האָט קיין וואָרט ניט גערעדט. אין אַ וויילע אַרום האָט ענפֿיעלד ווידער געזאָגט: "דאָ האָט איהר אייך נאָך אַ לעהרע, אז מען דאַרף האַלטען דאָס מויל. איך שעהם זיך ווירקליך מ'ט מיין לאַנגער צונג. לאָמיר אָבמאַכען, מעהר וועגען דעם קיין וואָרט ניט אויסצוריידען."

"מיט'ן גאַנצען האַרצען," האָט דער אַדוואָקאַט געזאָגט. "דאָ האָט איהר מיין האַנד דערויף, ענפֿיעלד."

מר. האיד ווערמ געזוכט.

יענעם אָבענד איז מר. אַטערסאָן געקומען אַהיים זעהר אומעמיג
און האָט זיך געזעצט עסען אָהן אַ בעזונדערע לוסט. ער איז געווען
געוואוינט יעדען זונטאָג נאָך נאַכטמאַהל זיך אַנידערצוזעצן ביים
פֿייער און לעזען אַ בוך, ביז דער קירכען-ווייגער אין יענער געגענד
האָט געשלאָגען צוועלף; דאָן פֿלעגט ער מיט אַ ניכטערן און דאַנק-
באַרען געמיטה געהן שלאָפֿען. אָט די נאַכט אָבער, אזוי גיך ווי מען
האָט נור צוגענומען פֿון מיש, האָט ער גענומען אַ ליכט און איז
אַריין צו זיך אין אַרבייטס-צימער. דאָרט האָט ער אויפֿגעפֿענט זיין
שראַנק און פֿון דעם סאַמע פֿערבאַרגענסמען טהייל דערפֿון האָט ער
אַרויסגענומען אַ דאָקומענט, וואָס איז געלעגען אין אַ קאַנווערט,
וועלכער האָט געטראָגען דעם אויפֿשריפֿט: „דר. דזשייקעל'ס צוואה“.
פֿערטיעפֿט אין געדאַנקען האָט זיך דער אַרוואַקאַט אַנידערגעזעצט
דורכקוקען דעם אינהאַלט פֿון דיזען דאָקומענט. די צוואה איז געווען
געשריבען מיט דר. דזשייקעל'ס אייגענער האַנד; ווייל ניט קיגענדיג
דערויף וואָס אַטערסאָן האָט איצט, נאָכדעם ווי דער דאָקומענט איז
געווען געמאַכט, איהם גענומען אונטער זיין פֿעראַנטוואָרטליכקייט,
האָט ער זיך אָבער פֿאַלשטענדיג ענטזאָגט צו העלפֿען איהם צוואַ-
מענשטעלען. די צוואה האָט געלויטעט, אַז ניט נאר אין פֿאַל ווען
דר. הענרי דזשייקעל וועט שטאַרבען זאָל זיין גאַנץ פֿערמעגען אַרי-
בערגעהן אין די הענד פֿון זיין „פֿריינד און וואַהלטהעטער עדוואַרד
האַיד“, נאָר אין פֿאַל ווען דר. דזשייקעל וועט „פֿערשוואַנדען ווערן
אויף אַ צייט פֿון איבער דריי מאָנאַטען“ זאָל דער דערמאָנטער ער-
וואַרד האַיד גלייך ווערן בעל הבית איבער הענרי דזשייקעל'ס האָב;
און גוטס, און זאָל אין דערזעלבער צייט זיין פֿריי פֿון אירגענד וועלכע

דאָקטאָר דזשייקעל און מר. האיר.

פֿליכט און פֿעראַנטוואָרטליכקייט, אַחוץ עטליכע קליינע סומען, וועלכע ער וועט דאַרפֿען בעצאָהלען די משתתפים פֿון דער דאָקטאָר'ס הויז. אַ לאַנגע צייט איז דיווער דאָקומענט געווען ווי אַ דאָרן אין דעם אַד-וואָקאט'ס אויגען. די צוואה האָט איהם פֿערלעצט אי אַלס אַדוואָקאט, אי אַלס ליעבהאַבער פֿון די געזונדע און אַנערקענטע זייטען פֿון לע-בען. ביו אַהער איז זיין צאָרן געוואַקסען דורך דעם וואָס ער האָט ניט געוואוסט, ווער אָט דער מר. האיר איז; איצט האָט זיך די זאך פֿלוצלינג איבערגעדריעהט. דאָס וואָס ער האָט געקראָגען צו וויסען וועגען דזשייקעלס „פֿריינד“, האָט איהם נאָך מעהר אויפֿגערגעט. ס'איז שוין גענוג שלעכט געווען, ווען דער נאָמען איז געווען בלויז אַ נאָמען און ניט מעהר. ס'איז אָבער געוואָרען אַ סך ערגער, ווען אָט דער נאָמען האָט אָנגעהויבען בעקליידט צו ווערן מיט עקעלהאַפֿטע אייגענשאַפֿטען. און פֿון די פֿערענדערבאַרע, ניט-ממשות'דיגע נעבלען, וועלכע האָבען אַזוי לאַנג פֿערדונקעלט זיין אויג, איז אַצונד פֿלוצלינג אַרויסגעשפרונגען די דייטליכע, בעשטימטע פֿיגור פֿון אַ מיינועל.

„כ'האָב געמיינט, עס איז אַ משונעת“, האָט ער געוואָנט, אַריי-לייגענדיג דעם פֿער'נמאס'טען פּאַפּיר צוריק אין שראַנג אַריין; „און איצט הויב איך אָן מורא האָבען, אַז דאָס איז איינפֿאַך אַ שענדליכקייט.“ דאָס זאָגענדיג, האָט ער אויסגעלאָשען דאָס ליכט, האָט אָנגעהאַן אַ לאַנגען מאַנטעל און איז אַוועק אין קעווענדיש סקווער, יענע פֿעס-טונג פֿון דער מעדיצין, וואו זיין פֿריינד, דער בעריהמטער דאָקטאָר לעניאָן, האָט געוואוינט. „אויב ס'איז דאָ ווער עס איז, וואָס ווייס עפעס וועגען דעם, איז דאָס זיכער לעניאָן.“ האָט ער ביי זיך גע-מראַכט.

דער הויז-דיענער, וועלכער האָט איהם געקענט, האָט איהם זעהר העפֿליך אויפֿגענומען, ניט געמאַכט קיין צערעמאָניעס און איהם אַריינגעפֿיהרט גלייך אין עסס-צימער, וואו דר. לעניאָן איז געזעסען אַליין ביי זיין וויין. דאָס איז געווען אַ האַרציגער, געזונדער, טהעטי-גער, רויט-פנים'דיגער מאַן, מיט אַ בונד פֿון אונצייטיג ווייסע האָר אויף'ן קאָפּ, און מיט אַ זעהר ענטשלאָסענעם כאַראַקטער. ווי ער האָט נור דערזעהן אַטערסאָנען, איז ער גלייך אויפֿגעשפרונגען פֿון אָרט און האָט איהם בעגריסט מיט ביידע הענד. זיין העפֿליכע בע-נעהמונג האָט אויף'ן קוק געמאַכט אַ טהעאָטראַלישען איינדרוק; נאָר

אין דער ווירקליכקייט איז דאָס געווען אויפֿריכטיג און נאָטירליך. וואָרים אָט די צוויי זיינען געווען אַלטע פֿריינד, אַלטע חברים אי פֿון דער שולע, אי פֿון דער אוניווערזיטעט. זיי האָבען ביידע רעס-פעקטירט אי זיך אַליין, אי איינער דעם אַנדערן, און — וואָס איז ניט אזוי אַלגעמיין — זיי האָבען זעהר גוט פֿערבראַכט איינער אין דעם אַנדערן'ס קאָמפּאַניע.

נאָך אַ קורצען אונשולדיגען און פֿריינדליכען געשפרעך, איז דער אַדוואָקאַט אַרויפֿגעקומען אויף דעם ענין, וועלכער האָט אזוי שטאַרק בעשעפֿטיגט זיין מוח.

"איך מיין, לעניאָן," האָט ער געזאָגט, "אז איהר און איך זיינען דאָך די צוויי עלטסטע פֿריינד, וואָס הענרי דזשייקעל האָט?"
 "כ'וואָלט געוואונשען די פֿריינד זאָלען זיין אינגער," האָט דר. לעניאָן מיט אַ שטייכעל געענטפֿערט. "נאָר איך מיין ווירקליך, אז מיר זיינען זיינע עלטסטע פֿריינד. איז וואָס אז יאָ? איך זעה איהם יעצט זעהר זעלטען?"

"ווירקליך!" האָט אַמערסאָן געזאָגט. "איך האָב געמיינט, אז אייך פֿערבינדט אַן אַלגעמיינע אינטערעסע."

"מיר האָבען געהאַט אַן אַלגעמיינע אינטערעסע," האָט לעניאָן געענטפֿערט. "אָבער עס איז שוין מעהר ווי צעהן יאָהר, אז הענרי דזשייקעל איז פֿאַר מיר געוואָרען צו פֿאַנטאַסטיש. ער האָט זיך פֿער-נומען אויף אַ פֿאַלשען וועג, טראָגט זיך אַרום מיט פֿאַלשע געדאַנקען. פֿערשטעהט זיך, אז איך נעהם נאָך איצט אויך אַן אינטערעס אין איהם, צוליב אונזער אַלטער, אַלטער פֿריינדשאַפֿט, אָבער איך זעה איהם כמעט ניט אָן אין די אויגען. אזאָ אונוויסענשאַפֿטליכער מיט-מאַש," האָט דער דאָקטאָר צוגעלייגט און זיין געזיכט האָט זיך דער-ביי גערויטעלט, "וואָלט פֿערפֿרעמדט זאָגאַר אַזעלכע צוויי איבערגע-בענע פֿריינד ווי דאַטאָן און פיטהיאָס."*

(* דאַטאָן און פיטהיאָס, צוויי גריכישע פֿילאָזאָפֿען, וועלכע האָבען געלעבט אין דער צייט פֿון דעניס דעם יונגען. זיי זיינען בעריהמט פֿאַר דער פֿריינדשאַפֿט, וועלכע האָט זיי פֿערבונדען. עס ווערט דערצעהלט, אז ווען פיטהיאָס איז פֿעראורטהיילט געוואָרען צום טויט, האָט ער געבעטען ביים טראָן, ער זאָל איהם ערלויבען אַ שטיקעל צייט, כדי צו בריינגען זיינע געשעפֿטען אין אָרדנונג.

דאָקטאָר דזשייקעל און סר, האָר.

אַט די קליינע אויפֿרענגונג איז געווען אַ שטיקעל ערלייכטערונג פֿאַר אַמערסאַנען. „זיי קענען זיך בלויז ניט אויסגלייכען אין אַ וויי-כענשאַפֿטליכער פֿראַגע,“ האָט ער ביי זיך געטראַכט, „ווייטער איז נאָרנישט פֿאַרגעקומען צווישען זיי.“ ער האָט געגעבען זיין פֿריינד עטליכע סעקונדען צייט צו קומען צו זיך, און דאָן איז ער אַרדס מיט דער פֿראַגע, צוליעב וועלכער ער איז געקומען.

„האַט איהר זיך ווען אויפֿגעטראַפֿען מיט זיינעם אַ שיצלינג — אַ געוויסען האָר?“ האָט ער געפֿרעגט.

„האַר?“ האָט לעניאָן ווידערהאַלט. „ניין, כ׳האַב קיינמאַל ניט געהערט פֿון איהם. אזוי ווייט ווי איך געדוינק.“

מיט דעם ענטפֿער איז דער אַדוואָקאַט אַוועק צוריק אַהיים. די גאַנצע נאַכט האָט ער זיך אַרומגעוואַרפֿען אויף זיין געלענער, ביז עס איז מאַן געוואָרען. ס׳איז געווען אַ נאַכט פֿון ווייניג רוה פֿאַר זיין מוח, וועלכער האָט געאַרבייט אין דער פֿינסטער און איז געווען בעלאַגערט מיט פֿראַגען.

די גלאַקען פֿון דער קירכע, וועלכע איז געווען אזוי נאָהענט צו אַזערסאָן׳ס וואוינונג, האָבען געשלאָגען זעקס, און ער האָט זיך נאָך אַלין געטריבעלט אין דער פֿראַגע. ביז אַהער האָט עס בלויז בעריהרט זיין אינטעלעקט, זיין שכל; אָבער איצט איז אויך זיין פֿאַרשטעלונגס-קראַפֿט אין גאַנצען געווען פֿערנומען דערמיט, מען קען זאָגען פֿער-שקלאַפֿט דערצו, און אַרומוואַרפֿענדיג זיך אין בעט אין דער פֿינסטער, איז איהם אַרױפֿגעקומען אויף׳ן זינען די געשיכטע, וואָס ענפֿיעלד האָט איהם דערצעהלט; און איהם איז פֿאַרגעקומען, ווי ער זעהט עס מיט זיינע אייגענע אויגען. ער האָט געזעהן די גאַס, בעלויכטען פֿון די רױהען לאַמטערנעס; דאָן דעם מאַן, וואָס איז געגאַנגען האַסטיג;

זינע ביטע איז ניט אזוי לייכט ערפֿילט געוואָרען. דאַמאָן האָט איינגעווייליגט צו שטאַרבען אַנשטאַם זיין פֿריינד, אויב יענער וועט זיך ניט צושטעלען צו דער בע-שטימטער שעה, ענדליך איז געקומען די שטונדע פֿון דער הינריכטונג, נאָך אַ ווילע און דאַמאָן וואָלט בעצאָהלט מיט זיין לעבען, אָבער אין דער לעצטער רגע איז פֿיטהאַס אָנגעקומען. זינע איבערגעבענהייט פֿון די צוויי פֿריינד האָט אזוי געריהרט דעם טראַן דעניס, אַז ער האָט כעגנאַדיגט דעם פֿעראורטהײלמען און געבעטען די צוויי פֿילאָזאָפֿען, זיי זאָלען איהם אַרױנגעהומען און זייער פֿריינדשאַפֿטס-בונד אַלס דריטען פֿריינד, אָבער זיין ביטע איז ניט ערפֿילט געוואָרען.

דאן דאָס קינד, וואָס איז געלאָפֿען פֿון דאָקטאָר; און דאָן האָבען זיי זיך צוזאַמענגעשמויסען, און אָט דער מענשליכער שד האָט אַרײַנגעברענגט דאָס איבער דאָס מיידעלע און איז זיך אַוועק, זיך ניט אומ-קוקענדיג אויף איהרע געשרייען. אָדער אַניט האָט ער געזעהן אַ צימער אין אַ רייך הויז; זיין פֿריינד ליגט און שלאָפֿט מיט אַ רוהיגען שמייכעל אויף פֿנים, עס חלום'ט זיך איהם געוויס אַ זיסער חלום. פֿלוצלינג עפֿענט זיך אויף די טהיר פֿון דעם צימער, די פֿאַרהאַנגען פֿון בעט ווערן פֿונאַנדערגעשאַרט, זיין פֿריינד אויפֿגעוועקט פֿון שלאָפֿן און זעה נאָר! ביי זיין בעט שטעהט אַ פֿיגור, וועלכע האָט די מאַכט איבער איהם, און זאָגאַר אין דער שטילער, טויטער נאַכט-שטונדע סוז ער אויפֿשטעהן און טהאָן, וואָס מען הייסט איהם. די פֿיגור אין דיזע צוויי פֿאַזען האָט דעם אַרוואַקאַט פֿערפֿאַלגט די גאַנצע נאַכט; זי האָט איהם ניט געלאָזט שלאָפֿען, און אפילו ווען ער איז שוין אויף אַ ווילע אַנדערעמעלט געוואָרען, האָט ער אויך געזעהן די פֿיגור, ווי זי גנב'עט זיך אַרײַן אין שלאָפֿענדע הייזער, אָדער לויפֿט אַרום איבער וויימע, ברייטע גאַסען, בעלויכטען פֿון לאַמטערנעס, און ביי יעדען גאַסען-ווינקעל וואַרפֿט זי אום אַ קינד, טרעט אַריבער זיין קערפֿער און לאָזט עס איבער שרייענדיג, און דאָך האָט די פֿיגור ניט געהאַט קיין פֿנים, ער האָט ניט געקענט זאָגען, ווי זי זעהט אים; זאָגאַר אין זיינע חלומות האָט זי ניט געהאַט קיין בעשטימטען אויסזעהן, קיין צורה, אַזוי האָט זיך ביים אַרוואַקאַט אין טוח געיאָועט אַ מערק-ווירדיגע שטאַרקע נייגעריגקייט צו זעהן די געזיכטס-ציגע פֿון דעם ווירקליכען מר. האַיד. ווען ער וואַלט נור איין מאָל געקענט אַ קוק טהאָן אויף איהם, האָט ער געטראַכט, וואַלט איהם דער גאַנצער סוד געוואָרען קלעהרער, און פֿילייכט וואַלט ער גאָר פֿערשוואַנדען, ווי עס איז די טבע פֿון געהיימע זאַכען, ווען זיי ווערן נישט אונטערוואַכט. ער וואַלט אפֿשר דורך דעם געקענט אויסגעפֿינען דעם גרוינד, וואָס האָט געטריבען זיין פֿריינד צו זיין מאַדנער פֿריינדשאַפֿט אָדער קנעכט-שאַפֿט (רופֿט עס ווי איהר ווילט), און זאָגאַר די אַרזאַכע פֿון דער מערקווירדיגער צוואַה. יעדענפֿאַלס איז דאָך דאָס אַ געזיכט, וואָס איז ווערטה צו זעהן; דאָס געזיכט פֿון אַ מענשען אָהן אַ פֿונק פֿון מיטלייד; אַ פֿנים, וואָס האָט געקענט אַרויסרופֿען אַ געפֿיהל פֿון אַייביגען האָס ביי אַזאַ קאַלט בליטיגען מאַן ווי ענפֿיעלד איז.

פֿון דער צייט אָן האָט אַמערסאָן אָנגעהויבען צו בעוואַכען יענע
טהיר אין דעם זייטען-געסעל. אין דערפֿריה, איידער ער האָט גע-
דאַרפֿט זיין אין קאָנטאַקט מיטאָן, ווען צו טהאָן איו געווען אזוי פֿיעל
און צייט אזוי ווייניג, ביינאַכט ביים דונקעלען שיין פֿון אַ פֿערנעבעל-
טער לאַנדאַנער לבנה, צו יעדער שמונדע פֿון טאָג האָט מען דעם
אַדוואָקאַט געקענט געפֿינען אויף זיין וואַך-פּאַסטען.
„אויב ער איז מר. „האַיד“,“ האָט ער זיך געטראַכט, „וועל איך
זיין מר. „סיעק.““*)

ענדליך האָט ער זיך דערוואַרט.

ס'איז געווען אַ שעהגע טרוקענע נאַכט; די לופֿט פֿראַסטיג;
די נאַסען ריין און גלאַט, ווי די דיעלען פֿון אַ טאַנג-זאַאל. אַרום
צעהן אזויגער, ווען די געשעצטען זיינען פֿערמאַכט געוואָרען, איז אין
דער זייטען-גאַס געווען שטיל, נאָר פֿון ווייט, גאַנץ ווייט, האָט זיך
געהערט אַ שוואַכער גערויש. עטליכע מינוטען איז אַמערסאָן גע-
שטאַנען אויף זיין פּאַסטען. מיט אַמאָל האָט ער דערהערט טריט פֿון
ווייטען, און וואָס מעהר ער האָט זיך צוגעהערט, אַלץ דייטליכער איז
איהם געוואָרען, אַז די טריט קומען געהענטער און געהענטער. זייט
דער צייט, וואָס ער האָט געהאַלטען וואַך דאָ פֿאַר דויען הויז, איז
ער צוגעוואוינט געוואָרען צו אונטערשיידען די טריט פֿון אַן איינציגע
פּערזאָן, ניט קוקענדיג דערויף וואָס דער קלאַנג איז געקומען פֿון
זעהר ווייט. אָבער קיינמאָל איז זיין אויפֿמערקזאַמקייט ניט אזוי שטאַרק
צוגעצויגען געוואָרען ווי איצט. ער איז אַלץ געוואָרען פֿערדעכטיג,
און שנעל האָט ער זיך אַריינגעכאַפּט אין'ס אַריינגאַנג פֿון'ס הויף
און זיך דאָרט בעהאַלטען.

די טריט זיינען צוגעקומען אַלץ געהענטער און האָבען אָנגע-
קלונגען גאַנץ שטאַרק, בעת זיי האָבען זיך פֿערקירעוועט אין עק
גאַס. אַרויסקוקענדיג פֿון זיין בעהעלטעניש, האָט דער אַדוואָקאַט
געקענט זעהן, מיט וואָס פֿאַר אַ סאָרט חברה-מאַן ער האָט דאָ צו
טהון. דאָס איז געווען אַ נידעריגער בחור, גאַנץ פּראַסט אָנגעטהון.
ער איז צוגעגאַנגען גלייך צו דער טהיר, האָט אַרויסגענומען אַ שליס-
סעל, אָקוראַט ווי איינער, וואָס קומט צו זיך אַהיים.

(*) „האַיד“ הייסט אויף ענגליש בעהאַלטען; „סיעק“: ווכען.

אַטערסאָן איז אַרויס פֿון בעהעלמעניש, און אַגריהערענדיג
 איהם ביים שולמער, האָט ער געזאָגט: „מר. האַיד, דוכט זיך?“
 אַ דערשראָקענער, אָהן אַן אַמהעם האָט מר. האַיד אַ טראָט
 געטהון צוריק. אָבער דאָס איז בלויז געווען פֿאַר אַ מאָמענט; און
 הנם ער האָט נישט געקוקט דעם אַדוואָקאַט אין פנים אַרײַן, האָט
 ער געענטפֿערט גאַנץ קאַלט: „דאָס איז מיין נאָמען, וואָס ווילט
 איהר?“

„איך זעה, איהר חילט אַרײַנגעהן אַהער,“ האָט געענטפֿערט
 דער אַדוואָקאַט. „איך בין דר. דזשייקעל'ס אַן אַלמער גוטער פֿרײַנד—
 מר. אַטערסאָן איז מיין נאָמען — איהר האָט אודאי געהערט פֿון
 מיר; און טרעפֿענדיג אייך צופֿעליג דאָ, האָב איך געדײַנקט, אז
 איהר וועט מיך אַרײַנלאָזען.“

„איהר וועט נישט געפֿינען דר. דזשייקעל'ן; ער איז נישט אין
 דערהיים,“ האָט האַיד געענטפֿערט, אויסבלאָזענדיג בעת מעשה זיין
 שליסעל; און פֿלוצלינג, נישט אויפֿהויבענדיג דעם קאַפּ, האָט ער אַ
 פֿרעג געטהאָן: „ווי אזוי האָט איהר מיך דערקענט?“
 „ווילט איהר מיר טהאָן אַ געפֿעליגקײַט?“ האָט אַטערסאָן גע-
 פֿרעגט, אינגאָרירענדיג יענעם פֿראַגע.

„מיט פֿערגגיגען,“ איז געווען דער ענטפֿער. „וואָס אַשטייגער?“
 „ווילט איהר מיר לאָזען אַ קוק טהאָן אויף אייער געזיכט?
 האָט געפֿרעגט דער אַדוואָקאַט.“

אַ ווילע האָט עס אויסגעזעהן, אז מר. האַיד האָט קיין חשק
 נישט דערצו. נאָר נאָך אַ פֿאַר מינוטען איבערליינגונג האָט ער פֿלוצ-
 לינג אויפֿגעהויבען דעם קאַפּ און ביידע האַבען זיך שאַרף אַרײַנגע-
 קוקט גלייך אין געזיכט אַרײַן. דאָס האָט געדויערט עטליכע סעקונדען.
 „איצט וועל איך אייך שוין דערקענען,“ האָט זיך אָבגערופֿען
 אַטערסאָן. „עס וועט אפשר צוניץ קומען.“

„יאָ,“ האָט געענטפֿערט מר. האַיד, „ס'איז גאַנץ גוט, וואָס מיר
 האָבען זיך געטראָפֿען; און — יאָ, כ'מײַן, עס וועט נישט שאַדען
 איהר זאָלט האָבען מיין אַדרעס.“ און ער האָט איהם געגעבען דעם
 נומער פֿון אַ גאַס אין דער געגענד פֿון סאָהאָ.

„גרויסער גאָט!“ האָט זיך אַטערסאָן געטראַכט. „וואָס זשע, אָם
 אַ פנים ער דײַנקט אייך וועגען דער צוואַה?“ נאָר ער האָט געהאַל-

דאקטאר דושיקעל און מר. האיר.

מען זיינע געדאנקען פאר זיך און האָט בלויז בעדאנקט פֿאַר דעם אַררעם.
„און איצט,“ האָט זיך האַרד אָבגערוּפֿען, „ווי אזוי האָט איהר
מיך דערקענט?“

„פֿון אַבשילדערונג,“ איז געווען דער ענטפֿער.
„ווער האָט דאָס מיך אָבגעשילדערט?“
„מיר האָבען געמיינשאַפֿטליכע פֿריינד,“ האָט אַטערסאָן געענט-
פֿערט.

„געמיינשאַפֿטליכע פֿריינד!“ האָט האַרד מיט אַביסעל אַ היי-
זעריגען טאָן ווידערהאַלט. „ווער זיינען זיי?“
„דושיקעל, צום ביישפּיעל,“ האָט דער אַדוואָקאַט געזאָגט.
„ער האָט אייך גאָרניט געזאָגט,“ האָט מר. האַרד מיט צאָרן אַ
געשריי געטהון. „איך וואָלט זיך קיינמאַל ניט געריכט אויף איהר,
איהר זאָלט זאָגען אַ ליגען.“
„נאַ, נאַ,“ האָט איהם אַטערסאָן בערוהיגט, „דאָס איז ניט קיין
פאַסענדע שפּראַך פֿאַר איהר.“

האַרד האָט אַרויסגעפלאַצט מיט אַ חילדען געלעכטער; און
מיט אַן אויסערגעווענהליכער שנעלקייט האָט ער אויפֿגעמאַכט די
טהיר און איז פֿערשוואַנדען.

דער אַדוואָקאַט איז געבליבען שטעהן אַ וויילע שטאַרק צוטראַג-
גען און אונרוהיג. דאָן האָט ער לאַנגזאַם אָנגעפֿאַנגען אַרויפֿגעהן די
נאַס, זיך אַבשטעלענדיג ביי יעדע צוויי טריט און אַלע וויילע צולוי-
גענדיג די האַנד צום שטערן, אזוי ווי אַ מענש, וואָס געפֿינט זיך
אין אַ שרעקליכער גייסטיגער פֿערלעגענהייט. די פֿראַגע, וועלכע
האַט איהם אזוי שטאַרק בעשעפֿטיגט געהענדיג, איז ניט געווען אזוי
לייכט צו לייזען. מר. האַרד איז געווען בלאַס און קליין-געוויקסיג, ווי
אַ קאַרליק; ער האָט געמאַכט דעם איינדרוק פֿון אַ קריפעל, הגם
מען האָט ניט געקענט אָנגעבען, וואָס אין איהם איז פֿערקריפעלט;
ער האָט געהאַט אַן אַבשטויסענדען שמייכעל, ער האָט זיך געהאַל-
טען אַנטקעגען דעם אַדוואָקאַט מיט אַ מין מערדערישען געמיש פֿון
שרעקדיגקייט און דרייסטקייט, און ער האָט גערעדט מיט אַ היי-
זעריגען, שעפֿטשענדיגען און געבראַכענעם קול — דאָס אַלעס איז
געווען געגען איהם; אָבער אַם די אַלע פֿונקטען אינאיינעם האָבען
פֿונדעסטוועגען ניט געקענט ערקלעהרען דעם ביז-אַהעריגען אַבשטויס

און מורא, מיט וועלכע אטערסאָן האָט איהם בעטראַכט. „דאָס מוז זיין עפעס אַנדערש,“ האָט געזאָגט דער צומישטער אַדוואָקאַט. „עס איז דאָ עפעס מעהר ווי דאָס, ווען איך וואָלט נור געקענט געפֿינען אַ נאָמען דערפֿאַר. מיין נאָם, דער מאַן האָט דאָך קיים אַ מענשלי-כען אויסזעהן! צו איז דאָס ניט אַקאַרשט איינער, וואָס וואוינט אין אַ העהל? אָדער קען דאָס זיין די אַלטע געשיכטע פֿון דר. פֿעלל? אָדער איז דאָס איינפֿאַך דער גלאַנץ, דער אָבשיין פֿון אַ שמוציגער נשמה, וואָס זעהט זיך דורך דורך'ן גוף און גיט איהם אַזאָ עקעל-האַפֿטען אויסזעהן? כ'מיון, אַז דאָס איז דאָס; דען, אָה מיין אָרע-כער אַלמער העררי דזשיקעל, אויב איך האָב ווען געזעהן דעם מי-וועל'ס שטעמפֿעל אויף אַ געזיכט, איז דאָס אויף דעם געזיכט פֿון אייער נייעם פֿריינד.“

אַרויסגעהענדיג פֿון דער זייטען-גאַס איז מען אַריינגעקומען אין אַ סקווער פֿון אַלט-מאַדישע, שעהנע הייזער, וועלכע זיינען איצט מייסטענס אַראָב פֿון זייער אַמאָליגער גדולה און זיינען פֿערדונגען געוואָרען אַלס אַפּאַרטאַמענטען און בעזונדערע צימערן צו אַלע סאָר-מען מענשען; אַרונטערגעקומענע אַרכיטעקטען, ווינקעל-אדוואָקאַט-מען און אַגענטען פֿון אַלערליי דונקעלע אונטערנעהמונגען. בלויז איין הויז איז געווען אין גאַנצען בעוואוינט פֿון אַ רייכער פֿאַמיליע; און ביי דער טהיר פֿון דיזען רייכען און בעקוועמליכען הויז, האָט זיך אַטערסאָן אָבגעשטעלט און אָנגעקלאַפּט. אַן עלטערער דינער, אַנ-שמענדיג אָנגעהוון, האָט געעפֿענט די טהיר. „איז דר. דזשיקעל אין דערהיים, פּול?“ האָט דער אַדוואָקאַט געפֿרעגט.

„כ'וועל אַ קוק טהון, מר. אַטערסאָן,“ האָט דער דינער גע-ענטפֿערט, אַריינלאָזענדיג דעם גאַסט אין אַ גרויסען, בעקוועמען און פֿיין פֿערפּוזמען זאַל, וואו ס'האָט געברענגט אַ שעהנער פֿייער. „וויילט איהר וואַרטען דאָ ביים פֿייער, מיין הערר, אָדער זאָל איך אָנצינדען ליכט אין עסס-זאַל?“

„זאָל זיין דאָ,“ האָט געזאָגט דער אַדוואָקאַט; און ער האָט זיך צוגערוקט געהענטער צום פֿייער. דיזער זאַל, וואו ער איז איצט געבליבען אַליין, איז געווען דער ליבעלינג פֿון זיין פֿריינד דעם דאָק-טאָר; און אַטערסאָן אַליין פֿלעגט עס בעטראַכטען פֿאַר דעם אַנ-

גענעהמסטען צימער אין לאַנדאָן. נאָר היינט ביינאָכט איז איהם דאָס בלוט אזוי ווי פֿערנליווערט געוואָרען אין די אָדערן; האַיד'ס געזיכט איז איהם געשטאַנען פֿאַר די אויגען; ער האָט גאָר ניש געקענט פֿטור ווערן דערפֿון. ער האָט געפֿיהלט אַ מין עקעל פֿאַר'ן לעבען, וואָס דאָס איז ביי איהם געווען אַ זעלמענהייט; און אין זיין פֿינס-טערן געמיטה האָט ער געזעהן אַ מין וואַרנונג אין אַלצדינג, אין די מעבעל פֿון צימער, אין דעם פֿלאַקערענדען פֿייער און אין דעם אַרומלויפֿענדען שאַטען אויף דער סטעליע פֿון זאַל. ווען פֿול איז אין אַ וויילע אַרום צוריקגעקומען איהם מעלדען, אַז דר. דזשייקעל איז נישט אין דערהיים, איז אַמערסאָנען אַביסעל לייכטער געוואָרען אויף'ן האַרצען; און ער האָט זיך פֿערשעהמט פֿאַר זיך אַליין.

„איך האָב נאָר וואָס געזעהן מר. האַיד'ן אַריינגעהן דורך דער אַלמער הינטער-טהיר,“ האָט ער געזאָגט. „איז דאָס רעכט אזוי, פֿול, וויבאַלד דר. דזשייקעל איז נישט אין דערהיים?“

„ס'איז נישט דאָס ערשמע מאָל, מר. אַמערסאָן,“ האָט דער דייע-נער געענטפֿערט. „מר. האַיד האָט אַ שליסעל.“

„אַט אַ פֿנים אייער בעל הבית האָט זעהר פֿיעל צוטרוי צו דיזען מאַן, פֿול,“ האָט דער אַדוואָקאַט ווייטער געזאָגט.

„יאַ, מיין הערר, זעהר פֿיעל צוטרוי,“ האָט פֿול געענטפֿערט. „סיר האָבען אַלע אַ בעפֿעהל צו טהון וואָס ער הייסט.“

„כ'ווייס נישט, צו האָב איך זיך ווען געטראָפֿען מיט מר. האַיד דאָ אין הויז?“

„אַה ניין, מיין הערר, געוויס נישט,“ האָט געענטפֿערט דער דייע-

נער. „ער עסט דאָ קיינמאַל נישט. אין דער ווירקליכקייט קריגען סיר

איהם איבערהויפט זעהר זעלמען צו זעהן אויף דער זייט פֿון הויז; סייסמענטהיילס קומט ער און געהט אַוועק דורך דער לאַבאָראַטאָריע.“

„אַלואַ, גוטע נאַכט, פֿול.“

„גוטע נאַכט, מר. אַמערסאָן.“

און דער אַדוואָקאַט איז אַוועק אַהיים מיט אַ זעהר שווער האַרץ.

„אַרעמער העררי דזשייקעל,“ האָט ער געטראַכט, „מיין געדאַנק זאָגט

מיר, אַז ער איז טיעף געזונקען! אַלס יונגער מאַן איז ער געווען

ווילד. אמת, אַז ס'איז שוין אַ גאַנץ לאַנגע צייט זייט דעם; אָבער

אין דעם געטליכען געזעץ-בוך איז נישט קיין בעגרענצונג פֿון צייט,

קיין פֿעריעהרונג, אַה, דאָס מוז דאָס אודאי ויין; דער גייסט פֿון וואָס פֿאַר עס איז אַלמער זינד, דער קרעכט-געשויר פֿון אַ פֿערבאַרגע-נער שאַנדע; איצט איז געקומען די שטראַף, געקומען יאָהרען נאָכ-דעם ווי אַלעס איז געווען פֿערגעסען און אָבגעווישט. "און דער אַד-וואַקאַט האָט אָנגעפֿאַנגען דיינקען וועגען זיין אייגענער פֿערגאַנגענ-הייט, זוכענדיג און נישטערענדיג אין אַלע ווינקעלעך פֿון זיין זכרון, פֿילייכט וועט ער פֿאַרמ געפֿינען עפעס אַ מיאוס'ע מהאַט. זיין פֿער-גאַנגענהייט איז געווען צימליך טאָדעללאָז; ווייניג מענשען האָבען געקענט מיט ווייניגער פֿורכט צוריקקוקען אויף זייער פֿערגאַנגענעם לעבען; דאָך האָט ער געהאַט נענוג פֿאַרווירפֿע זיך צו מאַכען פֿאַר פֿיעלע שלעכטע זאַכען, וואָס ער האָט געטהון, נאָר ער האָט זיך געטרייסט ביי דער עראינערונג אָן די מאַסען אַנדערע שלעכטע מעשים, וועלכע ער האָט בעצייטענס אויסגעמידען צו טהון. און דאָן, זיך אויסקעהרענדיג צו זיין פֿריהערדיגען ענין, האָט ער דערשפירט אַ פֿונק פֿון האַפֿנונג. „אַט דער בחור האַיד, ווען מען זאָל איהם נור קענען דורכפֿאַרשען,“ האָט ער געטראַכט, „מוז אודאי האָבען זיינע אייגענע סודות: שוואַר-צע סודות, דאָס קען מען זעהן אָן דעם בליק זיינעם; געהיימניסען, אַנטקעגען וועלכע דעם אָרעמען דזשייקעל'ס ערגסטע מהאַטען וואָל-מען געווען זונען-שיין. ניין, דאָס קען אזוי נישט בלייבען. עס געהט מיר אַריבער אַ שוידער איבער'ן לייב, ווען איך דערמאָהן זיך, ווי אזוי אַט די בריאה כאַפט זיך אַרײַן ווי אַ גנב צו הערר'ן אין שלאָפֿ-צימער! אָרעמער העררי, וואָס פֿאַר אַ לעבען! און די געפֿאַהר דערפֿון! וואָרום אויב דיזער האַיד האָט אַן אַהנונג וועגען דער צוואה, קען ער נאָך ווערן אונגעדולדיג צו קריגען וואָס גיכער די ירושה. אַה, איך מוז אונטערשמעלען מיינע פֿלייצעס צום וואָגען — אויב דזשיי-קעל זאָל מיר נור לאָזען,“ האָט ער צוגעלייגט, אויב דזשייקעל וועט מיר נור לאָזען. וואָרים ווידער אַמאָל האָט ער פֿאַר זיין גייסטגען אויג אזוי קלאָהר און דיימליך דערזעהן דעם מאַדנעס אינהאַלט פֿון דער צוואה.

דר. דזשיקעל אונגעשטערט.

אין צוויי וואָכען אַרום האָט דער דאָקטאָר געמאַכט אַ מאָהל-
צייט פֿאַר פֿינף אָדער זעקס אַלמע נומע ברודער, אַלע אינמעליגענטע,
אַנגעזעהענע מענער, און אַלע מבינים אויף גומען וויין; און מר.
אַטערסאָן האָט אַזוי אַראַנושירט, אַז ער איז פֿערבליכען נאָכדעם ווי
אַלע נעסט זיינען שוין געווען אַוועקגעאַנגען. דאָס איז ניט געווען
קיין נייעס, נאָר אַ זאָך, וואָס האָט געטראָפֿען צעהנדליגע מאָל.
דאָרט וואו אַטערסאָן איז געווען בעליעכט, איז ער געווען שמאַרק
בעליעכט. אין די געזעלשאַפֿטען, וואו ער פֿלעגט פֿערבריינגען,
האָבען די בעלי בתים ליעב געהאַט איהם צו פֿערהאַלמען נאָך דער
שמחה; זיי האָבען ליעב געהאַט צו ויצען אַ וויילע אין ויין אונאויפֿ-
דרינגליכער אַנוועזענהייט, זיך צוגעוועהנענדיג דערביי צום אַליין-וין
און אויסניכטערענדיג זייערע מוחות אין דעם מאָן'ס רייכער שמיל-
קייט, נאָך דער אַנשמררינגענדער לוסמיגקייט. אין דער הינוכט איז
דר. דזשיקעל ניט געווען קיין אויסנאַהם פֿון אַטערסאָן'ס אַנדערע
פֿריינד; זיצענדיג אַנטקעגען פֿייער — אַ היבשער, פֿעסט-געבויעטער
מאַן פֿון אַ יאָהר פֿופֿציג, מיט אַביסעל שלויקייט פֿילייכט, נאָר מיט
יעדען צייכען פֿון פֿעהיגקייט און פֿריינדשאַפֿט — האָט מען אין זיינע
בליקען געקענט זעהן, אַז ער האָט פֿאַר אַטערסאָן'ן אַן ערנסטע
און וואַרעמע ליעבשאַפֿט.

„איך האָב געוואָלט עפעס ריידען מיט איך, דזשיקעל,“ האָט
דער אַרוואַקאַט אַנגעפֿאַנגען. „איהר ווייסט דאָך, וועגען אייער
צוואה.“

אַ נאָהענטער צושויער וואָלט געקענט כעמערקען, אַז דער

געשפרעך איז ניט געווען קיין אַנגענעהמער; אָבער דער דאָקטאָר האָט
 ניט אַרויסגעוויזען קיין אונצופרידענהייט. „מיין אַרעמער אַטערסאָן“,
 האָט ער געזאָגט, „איהר זייט אונגליקליך צו האָבען אזא קליענט ווי
 איך. איך האָב נאָך ניט געזעהן אַ מענטש זאָל זיין אזוי פֿעראומערט
 ווי איהר זייט מיט מיין צוואה; אויסער יענער האַרטנעקיגער מקפיד,
 לעניאָן, אין דעם וואָס ער רופֿט מיין וויסענשאַפֿטליכע אפיקורסות.
 אַה, איך ווייס, אז ער איז אַ גוטער מענטש — איהר דאַרפֿט ניט
 קנייטשען מיט'ן שמערן — אַן אויסגעצייכענטער מענטש, און איך וואָלט
 זיך וועלען טרעפֿען מיט איהם אזוי אָפֿט ווי מעגליך; אָבער ער איז
 דאָך אַ האַרטנעקיגער מקפיד; אַן אונוויסענדער, פֿלודערענדער
 מקפיד. איך בין נאָך קיינמאָל ניט געווען אזוי ענטשוישט אין אַ
 מענטשען ווי אין דייעזען לעניאָן.“

„איהר ווייסט דאָך, אז איך בין קיינמאָל ניט געווען איינשטימיג
 דערמיט,“ האָט דער אַדוואָקאַט געזאָגט, וועלענדיג אויסמירדען דעם
 פֿרישען געשפרעך.

„מיט מיין צוואה? יאָ, געוויס, איך ווייס עס,“ האָט זיך דער
 דאָקטאָר אָבגערופֿען מיט אַביסעל אַ שאַרפֿען טאָן. „איהר האָט עס
 מיר שוין איין מאָל געזאָגט.“

„נן, זאָג איך דאָס אייך נאָך אַמאָל,“ האָט פֿאַרטגעזעצט דער
 אַדוואָקאַט. „איך האָב לעצטענס געהערט אַביסעל וועגען דעם יונגען
 האַרד.“

דר. דזשייקעל'ס גרויסער, שעהנער פנים איז געוואָרען בלאַס
 און אַ שוואַרצקייט האָט זיך בעוויזען אַרום די אויגען. „איך וויל
 מעהר נאָר ניט הערען דערפֿון,“ האָט ער געזאָגט. „דאָס איז אַ פֿראַגע,
 וועגען וועלכער מיר האָבען דאָך אָבגעמאַכט ניט צו ריידען מעהר.“
 „דאָס, וואָס איך האָב געהערט, איז עקעלהאַפֿט,“ האָט אַטערסאָן
 געזאָגט.

„דאָס קען די זאך ניט ענדערן. איהר פֿערשמעהט ניט מיין
 לאַגע,“ האָט געענטפֿערט דער דאָקטאָר. „איך געפֿין זיך אין אַ
 שמערצליכער סיטואַציע, אַטערסאָן; מיין לאַגע איז זעהר מאַדנע —
 אַ זעהר מאַדנע לאַגע. ס'איז איינע פֿון יענע זאַכען, וועלכע קענען
 ניט געענדערט ווערן דורך ריידען.“

„דזשייקעל,“ האָט זיך אַטערסאָן אָבגערופֿען, „איהר קענט מיך:

איהר ווייסט, אז מען קען זיך אויף מיר אָנטרווען. ענטדעקט מיר אייער געהיימניס; און איך צווייפֿעל ניט, אז איך וועל אייך בעפֿרייען דערפֿון."

"מיין גוטער אַטערסאָן, האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, "דאָס איז זעהר גוט פֿון אייך, דאָס איז פֿאַזיטיוו זעהר פֿריינדליך פֿון אייך, און איך קען ניט געפֿינען גענוג ווערטער אייך אָבצודאַנקען דערפֿאַר. איך גלויב יעדעס וואָרט וואָס איהר זאָגט; איך וואָלט אייך אַנ-פֿערטרויט גיכער ווי אירגענד וועמען וואָס איך קען, ניין, גיכער ווי זיך אַליין, ווען עס האַנדעלט זיך אין אויסקלייבען; אָבער עס איז ווירקליך ניט דאָס, וואָס איהר שמעלט זיך פֿאַר; עס איז ניט אזוי שלעכט ווי איהר מינט; און כדי צו בערוהיגען אייער גוט האַרץ, וועל איך אייך זאָגען איין זאַך: צו יעדען אויגענבליק, ווען איך וויל נור, קען איך זיך בעפֿרייען פֿון מר. האַיד. איך גיב אייך מיין האַנד דערויף; און איך דאַנק אייך נאָך אַמאָל און נאָך אַמאָל; און נאָך איין וואָרט, אַטערסאָן, איך האָף, איהר וועט עס ניט געהמען פֿאַר אומגוט: דאָס איז אַ פֿרוואַמט אַנגעלעגענהייט, און איך בעט אייך עס צו לאָזען צורוה."

אַטערסאָן האָט זיך פֿערטראַכט אַ וויילע, אַריינקוקענדיג אין פֿייער.

"עס איז קיין צווייפֿעל ניט, אז איהר ווייט פֿאַלשמענדיג גערעכט, האָט ער ענדליך געזאָגט, זיך אויפהויבענדיג פֿון שטוהל.

"נ, אָבער אזוי ווי מיר האָבען פֿאַרט אַנגעריהרט דיזע געשיכטע, און איך האָף, אז דאָס וועט זיין דאָס לעצטע מאָל," האָט דער דאָקטאָר ווייטער געזאָגט, "האָב איך איין פֿונקט, וואָס איך וואָלט וועלען, איהר זאָלט פֿערשמעהן. איך האָב ווירקליך אַ גרויסען אינ-טערעס אין דעם אַרעמען האַיד. איך ווייס, אז איהר האָט איהם געזעהן; ער האָט עס מיר דערצעהלט; און איך האָב מורא, אז ער האָט זיך ניט בענומען העפֿליך מיט אייך. אָבער איך געהם ווירקליך אַ גרויסען, זעהר גרויסען אינטערעס אין דיזען יונגען מאַן; און ווען איך וועל אַוועקגעהן פֿון דער וועלט, אַטערסאָן, וויל איך, איהר זאָלט מיר פֿערשפרעכען זיך אַנצוגעהמען פֿאַר איהם און זעהן ער זאָל קריגען זיין רעכט. איך בין זיכער, איהר וואָלט מיר ניט ענטזאָגט, ווען איהר ווייסט אַלעס; און עס וואָלט מיר אַראָב אַ שטיין פֿון האַרצען, ווען איהר פֿערשפרעכט עס מיר."

ד. ל. סטיווענסאָן

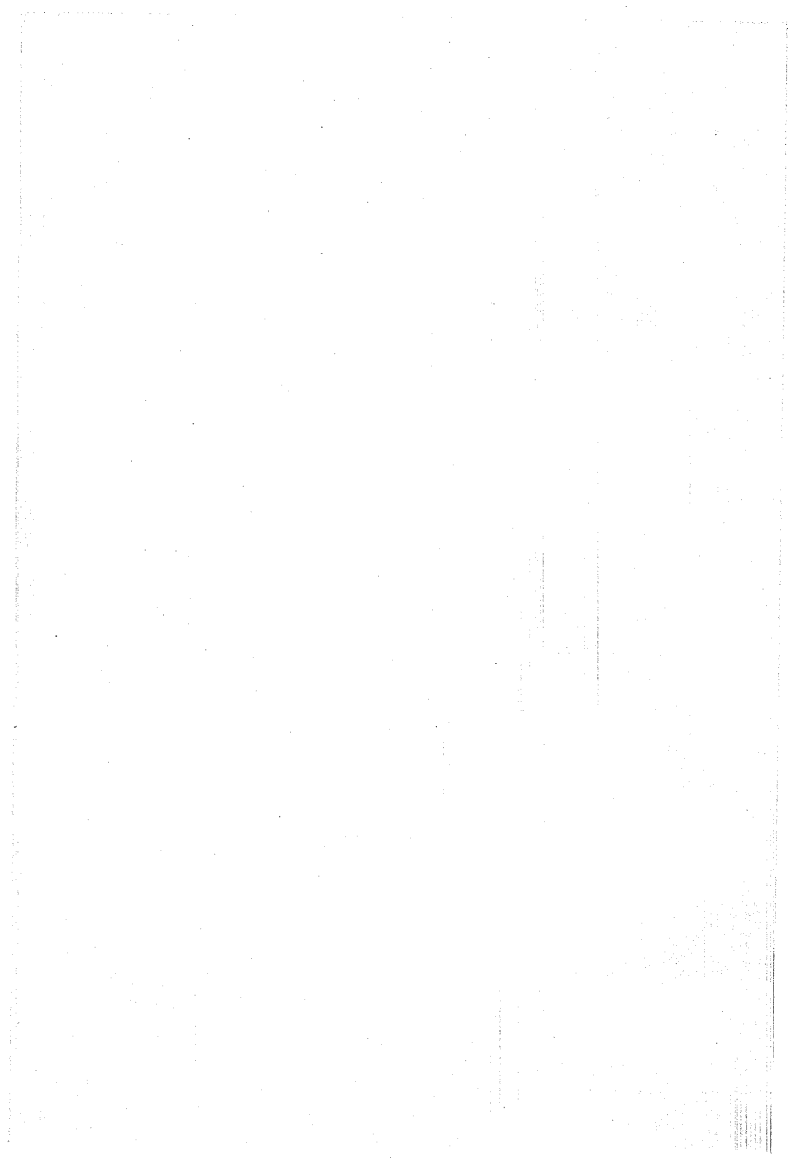
„סיר דוכט, ער וועט מיר קיינמאל ניט קענען געפֿעלען,“ האָט דער אַרוואַקאָט געזאָגט.
„דאָס פֿערלאַנג איך גאָר ניט,“ האָט דזשייקעל געענטפֿערט, אַרויפֿלייגענדיג זיין האַנד אויף דעם אַנדערן'ס אָרם. „וואָס איך בעט איו נור גערעכטיגקייט; איך בעט נור, איהר זאָלט איהם העלפֿען פֿון מיינעטוועגען, ווען איך וועל מעהר ניט זיין דאָ.“
אַטערסאָן האָט אַרויסגעלאָזען אַן אונאונטערדריקבאַרען זיפֿן.
„גו גוט,“ האָט ער געזאָגט. „איך פֿערשפרעך עס אייך.“

די ערמארדונג פון סער קעריז.

אונגעפעהר א יאהר שפעטער, אין מאנאט אקטאבער — 18, איז לאנדאן פערציטערט געווארען דורך א שוידערליכען פערברעכען, אן אויסערגעווענהליך ווילדען מאַרד, וועלכער האָט נאָך דערצו גע- צויגען אַ בעזונדער אויפֿמערקזאָמקייט, דורך דעם וואָס דער אָפֿפֿער האָט בעלאַנגט צו די הויכע פֿענסטער. עס זיינען ניט געווען קיין סך איינצעלהייטען, נאָר דערפֿאַר זיינען זיי געווען ערשטוינענדע. אַ דיענסט-מיידעל, וואָס האָט געוואוינט איינע אַליין אין אַ הויז, ניט ווייט פֿון טייך, איז אַרויפֿגעגאַנגען שלאָפֿען אַרום עלף אַזויגער ביי- נאַכט. ניט קוקענדיג דערויף וואָס אַ שווערער נעבעל האָט שפעטער מיט עטליכע שטונדען איינגעוויקעלט די גאַנצע שטאָרט, איז אָבער דער הימעל איצט געווען צימליך ריין און דאָס געסעל, וואוהין דעם דיענסט-מיידעל'ס פֿענסטער האָט אַרויסגעקוקט, איז געווען בע- לויכטען פֿון דער פֿולער לבנה. ווי עס שיינט, איז דאָס מיידעל געווען ראָמאַנטיש געשטימט; ווייל זי האָט זיך אַנידערגעזעצט אויף איהר קאַסען, וואָס איז געשטאַנען פֿונקט אונטער'ן פֿענסטער, און האָט זיך פֿערטיעפֿט אין טרוימען. קיינמאַל (פֿלעגט זי זאָגען מיט טרעהרען אין די אויגען, יעדעס מאָל, וואָס זי האָט איבערדערצעהלט די פּאַ- סירונג), קיינמאַל האָט זי ניט געפֿיהלט אַזוי רוהיג און אַזוי צופֿרידען מיט אַלצדינג ווי דאָן. און אַזוי זיצענדיג פֿערטראַכט, האָט זי בעמערקט אַן עלטערן, גאַנץ עלעגאַנטען מאַן מיט ווייסע האָר, צוקומענדיג אַלץ נעהענטער צום געסעל; און אַנטקעגען איהם האָט זי געזעהן אַנ- קומענדיג אַן אַנדערן, אַ גאַנץ נידעריגען מאַן, צו וועלכען זי האָט זיך ווינציג וואָס צוגעקוקט. ווען די צוויי זיינען צוגעקומען נאָהענט איינער צום אַנדערן און האָבען אַנגעפֿאַנגען צו ריידען, האָט דאָס

מידעל בעמערקט, ווי דער עלטערער מאן האָט זיך זעהר העפֿליך פֿערניגט און בעגריסט דעם אַנדערן. עס האָט איהר אויסגעוויזען, אז וייער געשפרעך איז אַ גאַנץ אוננוכטיגער, ווייל נאָך ויין צייגען מיט די פֿינגער, האָט זיך איהר געדוכט, אז דער אַלטער פֿרענט זיך נאָך דעם וועג; נאָך די לבנה האָט געשיינט אויף זיין געזיכט, און זי האָט געהאָט אַ פֿערנגיגען קוקענדיג אויף איהם. אָבער באלד האָבען איהרע אויגען אַריבערגעוואַנדערט צו דעם אַנדערן און זי איז ער-שטוינט געוואָרען, דערקענענדיג אין איהם אַ געוויסען מר. האַיד, וועלכער האָט איינמאָל בעזוכט איהר בעל הבית און פֿאַר וועלכען זי האָט געפֿיהלט אַן עקעל. ער האָט געהאַלטען אין האַנד אַ שווערען שמעקען, מיט וועלכען ער האָט זיך געשפּיעלט; אָבער ער האָט קיין וואָרט נישט געענטפֿערט אויף דעם אַלטענ'ס רייד און האָט אַלעס אויסגעהערט מיט אַ פֿערביסענער אונגעדולד. פֿלוצלינג האָט ער אויסגעבראַכען אין אַ שרעקליכען צאָרן, גענומען טופּען מיט די פֿיס און פֿאַכען מיט'ן שמעקען און (ווי דאָס מידעל האָט דערצעהלט) אָנגעגעבען מעשים, ווי אַ משוגענער. דער אַלטער מאן האָט אָבער-טראָמען אַ טריט צוריק מיט דער מיענע פֿון איינעם, וואָס איז שטאַרק איבעראַשט און אויך אַביסעל בעליידיגט. דאן האָט זיך מר. האַיד אין גאַנצען פֿערלאָרען און ווי אַ ווילדע חיה האָט ער זיך אַ לאָז געטהאָן אויף'ן אַלטען מאן און איהם אַנידערגעוואָרפֿען אויף דער ערד. מיט דעם צאָרן פֿון אַן אָף איז ער דאן אַרויפֿגעשפרונגען אויף ויין אַפֿפֿער, האָט איהם געטראָמען מיט די פֿיס און דערנאָך איהם אַזוי מורא'דיג געשלאָגען מיט ויין גראָבען שמעקען, אז מען האָט געקענט הערען, ווי יעדער ביין איז צובראַכען געוואָרען אונטער די שוידערליכע קלעפּ. פֿון שרעק, צוקוקענדיג די גאַנצע מערדערישע סצענע, איז דאָס מידעל געפֿאַלען אין אָהנמאַכט.

עס איז שוין געווען צוויי אויגער, ווען זי איז געקומען צו זיך, און זי האָט גלייך גערופֿען די פּאָליציי. דער מערדער איז שוין לאַנג געווען פֿערשוואַנדען; נאָך דאָרט אין מיטען געסעל איז געלעגען זיין אַפֿפֿער, אַ דער'הרג'עמער, שרעקליך צושלאָגען. דער שמעקען, מיט וועלכען דער מאָרד איז בעגאַנגען געוואָרען, נישט קוקענדיג דערויף וואָס ער איז געווען געמאַכט פֿון זעהר שטאַרקע האַלץ, איז פֿונד-דעסמוועגען צובראַכען געוואָרען אויף צווייען; אין העלפֿט איז

געבליבען ליגען ניט ווייט פֿון'ם ערמאָרדעטען און די אַנדערע העלפֿט האָט געוויס דער מערדער מיטגענומען מיט זיך. אַ געלד-ביימעל און אַ גילדענעם זייגער האָט מען געזאָגען ביים ערמאָרדעטען; אָבער קיינע קאַרמען אָדער פּאַפּירען, אויסער אַ פֿערויגעלטען קאַנווערס מיט אַ מאַרקע, וואָס איז וואַהרשיינליך בעשטימט געווען פֿאַר דער פּאַסט, און וואָס האָט געטראָגען דעם נאָמען און אַדרעס פֿון מר. אַמעריסאָן.

דיווען בריעף האָט מען געבראַכט דעם אַדוואָקאַט גלייך אויף מאָרגען אין דערפֿריה, נאָך איידער ער איז אַרויס פֿון בעט; און ווי ער האָט איהם נור דערזעהן און מען האָט איהם ערקלעהרט וועגען וואָס עס האַנדעלט זיך, האָט ער זיך אָבגערופֿען מיט אַן ערנסטען מאַן: „איך וועל גאָר ניט זאָגען, ביז איך וועל ניט זעהן דעם מיימען קערפּער. דאָס קען זיין זעהר אַן ערנסטע געשיכטע. זייט אַזוי פֿריינד-ליך און וואַרט אויס ביז איך וועל זיך אָנמאהן.“ און מיט דעם זעל-בען ערנסטען געזיכט האָט ער אויף גיך אָבגעגעסען זיין פֿריהשטיק און איז גלייך צוגעפֿאַהרען צו דער פּאַליציי-סטאַציע. וואו דער מייטער קערפּער איז געלעגען. אַזוי שנעל ווי ער האָט נור דערזעהן דעם ערמאָרדעטען, האָט ער אַ שאַקעל געטהאָן מיט'ן קאַפּ.

„יאַ“, האָט ער געזאָגט, „איך דערקען איהם. עס טהוט מיר לייד צו זאָגען, דאָס איז סער דענווערס קעריו.“

„גוטער נאָט,“ האָט אויסגערופֿען דער פּאַליציי-בעאַמטער, „איז דאָס מעגליך?“ און גלייך נאָכדעם האָבען זיינע אויגען אויפֿגעבליצט מיט פּראַפֿעסיאָנעלער אַמביציע. „דאָס וועט זיכער אָנמאַכען אַ היב-שען טומעל,“ האָט ער געזאָגט. „און פֿילייכט קענט איהר אונז העלפֿען אויסגעזיגען דעם מערדער?“ און ער האָט איהם אין קורצען דערזעהלט, וואָס דאָס דיענסט-מידעל האָט געזעהן, און איהם גע-וויווען דעם צובראַכענעם שמעקען.

שוין ביים נאָמען „האַיד“, וואָס ער האָט דערהערט, איז מר. אַמעריסאָן געוואָרען זעהר אומעטיג אויף'ן האַרצען; נאָר ווען ער האָט געהאַט פֿאַר זיינע אויגען דעם שמעקען, האָט ער שוין מעהר ניט געקענט צווייפֿלען: ווי צובראַכען ער איז געווען, האָט ער איהם דאָך דערקענט. דאָס איז געווען דער שמעקען, וואָס ער אליין האָט מיט יאָהרען צוריק געגעבען אַ מתנה זיין פֿריינד הענרי דושיקעל.

„איז אָט דער מר. האַרד אַ מאַן פֿון קליינעם וואַקס?“ האָט ער זיך נאָכגעפֿרעגט.

„בעזונדערס קליין און מיט אַ בעזונדערס רשעות'דיגען אויסזעהן, אזוי מאַלט איהם דאָס דיענסט-מיידעל אָב,“ האָט דער פּאָליציי-בעאַמטער געענטפֿערט.

מר. אַטערסאָן האָט זיך פֿערטראַכט אַ וויילע; און דאָן, אויפֿהוי-בענדיג דעם קאָפּ, האָט ער געזאָגט: „אויב איהר ווילט מיטקומען מיט מיר אין מיין וואַגען, מיין איך, אַז איך קען אייך ווייזען וואו ער וואוינט.“ ס'איז געווען אַרום 9 אַזויגער אין דערפֿריה, און דער ערשטער נעבעל פֿון דעם סעוואַן האָט זיך אַרונטערגעלאָזט איבער דער שטאָדט, נאָר דער ווינד האָט דאָ און דאָרט פֿונאַנדערגעטריבען די קעמפֿ-פֿענדע דונסטען; אזוי אַז בשעת דער וואַגען האָט זיך געשלעפּט פֿון גאָס צו גאָס, האָט אַטערסאָן בעמערקט פֿערשיעדענע שמופֿען פֿון דעמערונגס-ליכט; ערטערוויי האָט עס אויסגעזעהן פֿינסטער ווי ביים אַנקומען פֿון דער נאַכט, ערטערוויי האָט אַ שיינ געטהאָן פֿאַר די אויגען אַ רייכעס, ברוינעס ליכט, ווי דער שיינ פֿון אַ גרויסען פֿייער; און אויף אַ וויילע ווערט דער נעבעל גאָר אין גאַנצען איבערגעבראַ-כען און מען קען זעהן אַ שטיק העלען מאַג. די טרויעריגע געגענד פֿון סאַהאָ, מיט איהרע בלאַטיגע וועגען און די פֿערשלוּמפֿערטע פֿער-בייגעהער, און מיט איהרע ניט אויסגעלאָשענע אָדער ווידער אָנגע-צונדענע לאַמפֿען צו פֿערטרייבען אַביסעל די מרה שחורה'דיגע פֿינסטערניש, — האָט ביי דעם אַרוואַקאָט אין די אויגען איצט אויס-געזעהן ווי אַ קוואַרטאַל פֿון אַ שטאָדט, וואָס מען זעהט אין אַ קאַשמאַר. אַחוץ דעם זיינען זיינע געדאַנקען געווען פֿערנעבעלט; און ווען ער האָט אַ קוק געטהאָן אויף דעם מאַן, וואָס איז מיט איהם מיטגעפֿאַהרען, האָט ער פֿלוצלינג דערפֿיהלט דעם שרעק פֿון'ם געזעץ און פֿון די געזעץ-היטער, וואָס קען צייטענוויי בעפֿאַלען דעם עהרליכסטען מענשען.

אַז דער וואַגען איז צוגעפֿאַהרען צו דעם אָנגעגעבענעם אַררעס, האָט זיך דער נעבעל אַביסעל אויפֿגעהויבען און ער האָט דערווען אַ שמוציגע גאַס, אַ שיינק, אַן אַרימען פֿראַנצויזישען רעסטאָראַן און אַ געוועלבעל פֿון פעני אַרטיקלען, פֿיעלע אָבעריסענע קינדער זיינען געשטאַנען ביי די טהירען, און פֿיעלע פֿרויען פֿון פֿערשיעדענע

נאַציאָנאַליטעטען זיינען אַרויסגעקומען אין גאַס מיט די שליסלען אין די הענד און האָבען זיך געלאָזט געהן אין שיינק נעהמען אַ גלעזעל, כמעט אויף'ן נויכטערען האַרצען. נאָר גלייך אין דעם נעקסטען מאָמענט האָט זיך דער נעבעל ווידער אַרונטערגעלאָזט איבער דער גאַס און האָט איהם מיט אַמאַל אָבגעשנימען פֿון זיין עקעלהאַפֿטער אומגעבונג. דאָס איז אַלזאָ געווען די וואוינונג פֿון הענרי דזשייקעל'ס ליעבלינג; פֿון אַ מאָן, וואָס האָט געזאָלט ירש'ענען אַ פֿערטעל מיליאָן פֿונט. אַן אַלמע פֿרוי מיט אַן עלפֿענביינערנעם פנים און מיט זילבער-ווייסע האָר האָט געפֿענט די טהיר. זי האָט געהאַט אַ רשעות'דיגען אויסזעהן, געמילדערט דורך צביעות; נאָר איהר האַלמונג איז געווען ווי פֿון אַ דאַמע. יא, האָט זי געזאָגט, דאָס איז מר. האַיד'ס וואוינונג, אָבער ער איז נישט אין דערהיים. ער איז די נאַכט געקומען זעהר שפעט, נאָר ער איז צוריק אַוועק אין אַ שטונדע אַרום; און דאָס איז ביי איהם נישט קיין אויסערגעווענהליכעס: ער פֿיהרט זיך איבערהויפט אויף מערקווירדיג, און איז אַפֿט נישט אין דערהיים; אַט האָט זי איהם, צום ביישפּיעל, גאַנצע צוויי מאָנאַטען נישט אָנגעזעהן אין די אויגען, ביז געכטען ביינאַכט.

„זעהר גוט, מיר ווילען אַ קוק טהאָן אויף זיינע צימערן,“ האָט דער אַדוואָקאַט געזאָגט; און ווען די פֿרוי האָט אָנגעהויבען ערקלעה-רען, אַז דאָס איז אונמעגליך, האָט ער צוגעלייגט: „לאָמיר אייך בעסער גלייך זאָגען, ווער דיזער מאַן איז. דאָס איז אינספעקטאָר ניוקאַמען, פֿון סקאַטלאַנד יאַרד.“

אַן עקעלהאַפֿטע פֿרייד האָט בעדעקט דער פֿרוי'ס געזיכט. „אַה!“ האָט זי געזאָגט, „ער איז אַריינגעפֿאַלען אין אַ צרה! וואָס האָט ער געטהאָן?“ אַטערסאָן און דער אינספעקטאָר האָבען זיך איבערגעוואָרפֿען מיט בליקען. „ער איז, ווייזט אויס, נישט קיין זעהר בעליכעסער כאַ-ראַקטער,“ האָט דער לעצטער בעמערקט. „און איצט, מיין גוטע פֿרוי, לאָזט אונז אַ קוקט טהאָן אויף זיינע צימערן.“

אין דעם גאַנצען הויז האָט מר. האַיד פֿערנומען בלוין צוויי צימערן; אָבער דיזע זיינען געווען מעבעלירט מיט לוקסוס און גוטען געשמאַק. אַן אַלמער איז געווען אָנגעפֿילט מיט וויין; די געשיר איז געווען פֿון זילבער; אַ גוט בילד איז געהאַנגען אויף דער וואַנד, אַ מתנה (ווי אַטערסאָן האָט זיך משער געווען) פֿון הענרי דזשייקעל,

וועלכער איז געווען אַ קענער אויף די זאכען; און די מאַפעמען זיינען געווען פֿון דעם בעסטען סאָרט און אַנגענעהם אין קאָליר. אָבער איצט, אין דעם מאַמענט, האָבען די צימערן גראָד אויסגעזעהן, אזוי ווי מען וואָלט דאָרט אלעס איבערגעדריעהט קאָפּווער; קליידער האָבען זיך געוואַלנערט אויף דער ערד, מיט די מאַשען אויסגעקעהרט; די שוּפֿלאַדען פֿון קאַמאָד זיינען געשטאַנען אַפֿען; און לעבען פֿייער איז געלעגען אַ באַרג מיט גראַע אַש, ס'איז קענטיג געווען, און פֿיעלע פּאַפּירען זיינען פֿערברענט געוואָרען. פֿון דיזען באַרג אַש האָט דער אינספּעקטאָר אַרויסגעשאַרט דעם רוקען פֿון אַ משעק־ביכעל, וואָס איז ניט פֿערברענט געוואָרען. די אַנדערע העלפֿט פֿון'ס צובראַכענעם שטעקען האָבען זיי געפֿונען הינטער דער מוהר; און אזוי ווי דאָס האָט שוין מעהר ניט איבערגעלאָזט קיין צווייפֿעל, און דאָס איז דער, וועמען ער זוכט, האָט זיך דער פּאָליציי בעאַמטער ערקלעהרט זעהר צופֿרידען דערמיט. אַ בעזוך אין באַנק, וואו זיי האָבען אויסגעפֿונען, און עטליכע מויווענד פֿונט זיינען געלעגען אויף'ן מערדער'ס נאָמען, — דאָס האָט פֿעפֿאַלקאָמט זיין צופֿרידענהייט.

„איהר מענט זיך פֿערלאָזען דערויף,“ האָט ער געזאָגט צו דעם אַרוואַקאָמט: „איך האָב איהם אין מיין האַנד. ער האָט געמוזט פֿערלירן דעם קאָפּ, אַניט וואָלט ער ניט איבערגעלאָזט דעם שמעקען און דערצו נאָך פֿערברענט דעם משעק־בוך. ס'איז גאָר ניטאָ וואָס צו שראַכטען, געלד איז ביי דעם מאַן דאָס גאַנצע לעבען. אלעס וואָס מיר האָבען צו טהאָן, איז איהם אָבוואַרטען ביי דער באַנק און אַרויסלאָזען די צירקולאַרען.“

דאָס איז אפילו ניט געווען אזוי לייכט דורכצופֿיהרען; ווייל מר. האַיד איז געווען ווינציג וואָס בעקאַנט — זאָגאַר די דיענסט־מיידעל האָט איהם בלויו געזעהן צוויי מאַל. פֿון זיין פֿאַמיליע האָט מען אין ערגעץ קיין שפור ניט געקענט געפֿינען; ער האָט זיך קיינ־מאַל ניט געלאָזט פֿאַטאַגראַפֿירען; און די עטליכע, וועלכע האָבען איהם ווי עס איז געקענט בעשרייבען, האָבען זיך שטאַרק אונטער־שיידעט אין זייערע שילדערונגען. נור אין איין פֿונקט זיינען זיי זיך אלע צונויפֿגעגאַנגען; און דאָס איז געווען דאָס פֿערפֿאַלגענדע געפֿיהל פֿון אַן אונטערשייבליכער פֿערקריפעלטקייט, וואָס איז געבליבען ביי יעדען איינעם, וועלכער האָט דעם מאַן אַמאָל געזעהן.

דער בריעף.

עס איז שוין געווען שפעט נאכמיטאג, ווען אטערסאן איז צוגע-
קומען צו דער טהיר פון דר. דזשייקעל'ס הויז. דער הויפט-דיענער
פול האָט איהם אַריינגעלאָזט, און איהם דורכפֿיהרענדיג דורך אַ הויף
וואָס איז אמאָל געווען אַ גאַרטען, זיינען זיי צוגעקומען צו דער געד-
ביידע, וואָס איז געווען בעקאנט אלס דעם דאָקטאָר'ס לאַבאָראַטאָריע.
ס'איז געווען דאָס ערשטע מאָל, וואָס דער אַדוואָקאט איז אויפֿגענו-
מען געוואָרען אין די עזער אָבטהיילינג פֿון זיין פֿריינד'ס הויז. ער
האָט דערום מיט נייגעריגע בליקען בעטראַכט די געביידע פֿון אלע
זייטען. אמאָל איז דאָס געווען אַן אַנאָמאַמישער טהעאַטער, איצט
זיינען די מיטען געווען בעלאָדען מיט אַלערליי כעמישע שמאַפֿען און
אַפּאַראַטען. אין אַ ווינקעל איז געווען אַ רייה טרעפּ, וועלכע האָבען
געפֿיהרט צו אַ טהיר, פֿערשלאָגען מיט אַ רוימען טוּך; און דורך
די עזער טהיר איז אַטערסאָן ענדליך אַריינגעקומען צו דעם דאָקטאָר
אין קאַבינעט. דאָס איז געווען אַ גרויס צימער, פֿיין מעבעלירט, צוויי-
שען אַנדערעס מיט אַ גרויסען שפיגעל און מיט אַן אַרבייטס-טיש;
דריי פֿערשטויבמע פֿענסטער מיט אייזערנע גראַמעס האָבען אַרויס-
געקוקט אויפֿ'ן הויף. דאָס פֿייער האָט געברענט אין קאַמין, און
איבער'ן קאַמין איז געשטאַנען אַן אָנגעצונדענער לאַמפּ, ווייל דער
געביל האָט זיך זאָגאַר אַריינגעשפּאַרט אינעווייניג אין די הייזער. און
דאָרט, נאָהענט ביים פֿייער, איז געזעסען דר. דזשייקעל, וועלכער
האָט אויסגעקוקט זעהר קראַנק. ער האָט זיך ניט אויפֿגעהויבען
אויפֿצוגעהמען זיין נאַסט, נאָר ער האָט איהם אויסגעשמרעקט אַ קאַל-
טע האַנד און איהם בעגריסט מיט אַ פֿערענדערטער שטימע.
„און איצט,“ האָט זיך אַטערסאָן אָנגערופֿען, אזוי גיך ווי

פול איז ארויס פֿון צימער, „האָט איהר געהערט די נייעס?“
 דער דאָקטאָר האָט אַ שוידער געמהאָן. „זיי האָבען עס
 אויסגעשריען אונטען אין גאָס,“ האָט ער געזאָגט. „איך האָב עס
 געהערט פֿון מיין עסס-צימער.“

„איין וואָרט,“ האָט געזאָגט דער אַרוואַקאָט. „קעריו איז געווען מיין
 קליענט, אָבער דאָס זעלבע זייט איהר; און איך וויל וויסען וואָס איך
 האָב צו טהאָן. איהר זייט דאָך געוויס ניט פֿערריקט גענוג צו בעהאַלטען
 דיזען חברה-מאָן?“

„אַטערסאָן, איך שווער ביי גאָט,“ האָט אויסגערופֿען דער דאָך-
 מאָר, „איך שווער ביי גאָט, אַז איך וועל איהם מעהר פֿאַר מיינע
 אויגען ניט זעהן. איך גיב אייך מיין עהרען-וואָרט, אַז צווישען מיר און
 איהם איז אַלעס אויס. און דעם אמת זאָגענדיג, נייטיגט ער זיך גאָר
 ניט אין קיין הילף; איהר קענט איהם ניט אויז ווי איך; ער איז
 געזיכערט, ער איז פֿאַלשמענדיג געזיכערט. הערט וואָס איך זאָג
 אייך: מען וועט מעהר פֿון איהם ניט הערען.“

דער אַרוואַקאָט האָט זיך מיט אַ טרויעריגער מיענע צוגעהערט
 צו דזשייקעל'ס רייד; זיין פֿריינד'ס היציגע, אויפֿגערעגטע האַלטינג איז
 איהם ניט געפֿעלען. „איהר זעהט אויס צו זיין גאַנץ זיכער מיט איהם,“
 האָט ער געזאָגט; „און איך האָף, אַז דאָס וואָס איהר פֿערשפרעכט,
 וועט מקיים ווערן. אויב די זאַך זאָל קומען פֿאַר'ן געריכט, דאַן קען
 נאָך אייער נאָמען פֿערמישט ווערן.“

„איך בין גאַנץ זיכער מיט איהם,“ האָט דזשייקעל געענטפֿערט;
 „איך האָב אַזעלכע גרינדע צו זיין זיכער, וועלכע איך קען איצט
 קיינעם ניט דערזעהלען. אָבער איין זאַך איז דאָ, וועגען וואָס איך
 וואָלט וועלען זיך מיט אייך אָן עצה האַלמען. איך האָב—איך האָב
 בעקומען אַ כריעה; אין איך ווייס ניט, צי זאָל איך איהם איבערגע-
 בען דער פֿאַליציי. איך וואָלט עס בעסער וועלען איבערגעבען צו
 אייך אין די הענד, אַטערסאָן. איך בין זיכער, אַז איהר קענט קליינער
 אורטהיילען איבער דעם; איך האָב אַזוי פֿיעל צומטוי צו אייך.“

„איהר האָט, הייסט עס, מורא, דאָס זאָל ניט פֿיהרען צו זיין
 ענדערקונג?“ האָט דער אַרוואַקאָט געפֿרעגט.

„ניין,“ האָט דער דאָקטאָר געענטפֿערט, „מיך הויבט ניט אָן
 אַרען, וואָס מיט האַרד'ן וועט זיין; איך בין פֿאַלשמענדיג פֿאַרטיג

דאקטאָר דזשייקעל און מר. האיר.

מיט איהם. איך דיינק וועגען מיין אייגענעם כאראקטער, וועלכער ווערט קאמפראמיטירט דורך דיווער עקעלהאפטער געשיכטע. אטערסאָן האָט זיך פֿערמראַכט אַ וויילע; זיין פֿריינד'ס ענאָ-איום האָט איהם איבערראַשט, דאָך איז איהם אביסעל לייכטער גע-וואָרען אויפ'ן האַרצען. „גו,“ האָט ער זיך ענדליך אָנגערופֿען, „לאַטיך זעהן דעם בריעף.“

דער בריעף איז געשריבען געוואָרען מיט אַן אייגענארטיגער, געראַדער האַנדשריפֿט און גע'חתם'עט „עדוואַרד האַיד“; און ער האָט ענטהאַלטען אין קורצען פֿאַלגענדעס: אַז דעם שרייבער'ס וואָהלטהעטער, דר. דזשייקעל, וועמען ער האָט אַ לאַנגע צייט אַזוי אונווירדיג בעצאָהלט פֿאַר אַזוי פֿיעל טובות, דאַרף זיך גאָר ניט זאָרען פֿאַר זיין זיכערהייט, ווייל ער האָט גענוג וועגען צו אַנטלויפֿען. דעם אַדוואָקאַט איז דער בריעף נאַנץ גוט געפֿעלען: דאָס האָט איהם בעסער און קלעהרער געצייגט די אינטימיטעט צווישען די צוויי, ווי ער האָט זי זיך ביו אַהער פֿאַרגעשטעלט; און ער האָט זיך אַליין געמאַכט פֿאַרווירפֿע פֿאַר אַ טהייל פֿון זיינע ביו אַהעריגע פֿערדעכ-טיגונגען.

„האַט איהר דעם קאָנווערט?“ האָט ער געפֿרעגט.
„איך האָב איהם פֿערברענט, איידער איך האָב בערעכענט וואָס איך טהו,“ האָט דזשייקעל געענטפֿערט. „אַבער ער האָט ניט געהאַט קיין פֿאַסט-מאַרקע אויף זיך. דער בריעף איז אַריינגעשיקט געוואָרען מיט אימיצען.“
„זאָל איך דאָס געהמען און עס בעהאַלטען ביי זיך?“ האָט אַטערסאָן געפֿרעגט.

„אורטהיילט פֿאַר מיר ווי אַם בעסטען,“ האָט דזשייקעל געענט-פֿערט. „איך האָב פֿערלאָרען יעדען צוטרוי צו זיך אַליין.“
„נאַ, איך וועל זיך מישב זיין,“ האָט געענטפֿערט דער אַדוואָקאַט. „און איצט נאָך איין וואָרט: האָט דאָס האַיד דיקטירט די ווערטער אין אייער צוואה וועגען אייער פֿער-שווינדונג?“

דער דאָקטאָר האָט אויסגעזעהן, אַזוי ווי ער וואלט געהאַלטען דערביי צו פֿאַלען אין אַהנמאַכט. ער האָט פֿעסט צוגעדריקט זיין מויל און אַ שאַקעל געטהאָן מיט'ן קאַפּ.

„כ'האָב עס געוואוסט, האָט אמערסאָן געזאָגט. „ער האָט געהאט ברעה אייך צו ערמאָרדען. איהר האָט נאָך גליקליך אָבגע- שניטען פֿון איהם.“

„איך האָב נאָך מעהר ווי גליקליך אָבגעשניטען, האָט דער דאָקטאָר מיט אַ פֿייערליכען טאָן געענטפֿערט. „כ'האָב געהאט אַ לעקציאָן — אַה גאָט, אמערסאָן, וואָס פֿאַר אַ לעקציאָן איך האָב דאָס געהאט!“ און ער האָט אויף אַ וויילע פֿערדעקט זיין געזיכט מיט די הענד.

אַרויסגעהענדיג האָט זיך דער אַדוואָקאַט אָבגעשטעלט ריידען אַ פֿאַר ווערטער מיט דעם משרת פּול. „יא, האָט ער געזאָגט, מען האָט היינט געבראַכט אַ בריעף; קענט איהר מיר זאָגען, ווי אזוי דער, וואָס האָט איהם געבראַכט האָט אויסגעזעהן?“ אָבער פּול איז געווען זיכער, אַז קיין זאך איז נישט געקומען, אויסער דורך דער פּאַסט; „און דערצו בלויז צירקולאַרען,“ האָט ער צוגעלייגט.

דיווע נייעס האָט אין דעם אַדוואָקאַט פֿון דאָס ניי דערוועקט זיינע פֿערדעכטיגונגען. גאַנץ איינפֿאַך, דער בריעף האָט געמוזט אָנקומען דורך דער טהיר פֿון דער לאַבאָראַטאָריע; מעגליך, אַז ער איז נאָר געשריבען געוואָרען ביים דאָקטאָר אין אַרבייטס- צימער; און אויב דאָס איז אזוי, דאַן דאַרף ער אַנדערש געאורטהיילט ווערן, דאַן מוז מען איהם בעהאַנדלען אַביסעל פֿאַרזיכטיגער.

געהענדיג אין גאָס האָט ער געהערט, ווי די צייטונגס פֿערקוי- פֿער האָבען געשריען אויף'ן קול: „ספעציעלע אויסגאבע. שרעקליכער מאָרד פֿון אַ מיטגליעד פֿון פּאַרלאַמענט.“ דאָס איז געווען דער הספד נאָך איין פֿריינד און קליענט זיינעס; און נישט ווילענדיג איז איהם אַרויף אויף'ן זינען די מורא, אַז דער נאָמען פֿון אַן אַנדער פֿריינד זאָל נישט אַריינגעמישט און קאָמפּראַמיטירט ווערן אין דעם סקאַנדאַל. יעדענפֿאַלס האָט ער איצט געמוזט פֿאַסען אַ בעשלוס איבער אַ זעהר פֿערדרעהטע פֿראַגע; און ווי פֿערטרויט ער איז נישט געווען אין זיך אַליין, האָט זיך איהם איצט זעהר געוואָלט האָבען אימצען, מיט וועמען זיך צו בעראַטהען דעריבער. אַזאָ איינעם האָט ער נישט געקענט האָבען גלייך אויף'ן שמעל; אָבער פֿיליכט וועט ער איהם דאָך געפֿינען.

אין אַ שטיקעל צייט אַרום איז ער געוועסן ביי זיך אין דער-
היים, ביי איין זייט פֿון'ס קאַמין און זיין הויפט שרייבער, מר. געסט
אויף דער אַנדער זייט. צווישען זיי, אַביסעלע דערווייטערט פֿון'ס פֿייער,
איז געשמאַנען אַ פֿלאַש זעהר אַלמער וויין, וואָס איז אַ לאַנגע צייט
געלעגען אין דער דונקעלהיים פֿון דעם קעלער. דער נעבעל איז נאָך
געהאַנגען איבער דער שטאַדט; און דורך דעם שלייער פֿון דיזע אַרונ-
טערפֿאַלענדע וואַלקענס איז זיך דאָס שטאַדטיגע לעבען פֿונדעסטוועגען
גענאַנגען זיין וועג און האָט גערוישט ווי אַ מעכטיגער ווינד. אָבער
אין צימער איז געווען געמיטהליך און ליכטיג. דער אַדוואָקאַט איז
געזעסען פֿערטיעפֿט אין זיינע געדאַנקען. ס'איז ניט געווען קיין איינער,
פֿאַר וועמען ער האָט זיך אַזוי געהיט מיט אַ סוד, ווי פֿאַר געסט'ן;
און ער איז ניט אימער זיכער געווען ביי זיך, אַז ער האָט זיך גענוג
אויסגעהיט. געסט איז אָפֿט געווען ביים דאָקטאָר אין הויז וועגען
געשעפט; ער האָט זיך געקענט מיט פֿול'ן; ס'איז כמעט אונמעגליך
געווען, ער זאָל ניט האָבען געהערט וועגען מר. האַידי'ס בעקאַנטשאַפֿט
אין הויז, זעהר מעגליך, אַז ער זאָל קענען ציהען וועלכע שליסע,
וואָלט אַלזאָ ניט געווען ראַטהואַס, ער זאָל זעהן אַ בריעף, וואָס
מאַכט קלעהרער דיזעס געהיימניס? און דערצו איז דאָך געסט אַ
געלערענטער און אַ גרויסער מבין אויף האַנדשריפֿטען! אויסערדעם
איז דער שרייבער געווען אַ מאַן פֿון ראַטה; ער וואָלט ניט געקענט
דורכלעזען אַזאַ מערקווירדיגען דאָקומענט און דערביי ניט מאַכען
וואָס פֿאַר עס איז בעמערקונג; און דורך דיזער בעמערקונג
וואָלט אַטערסאָן געקענט בעשטימען, ווי אַזוי אָנצוגעהן אין דער
צוקונפֿט.

„דאָס איז אַ טרויעריגער פֿאַל מיט סער דאַנווערס קעריג,“ האָט
ער זיך אָנגערופֿען.

„יא, מיין הערר, ווירקליך אַ טרויעריגער פֿאַל,“ האָט געענט-
פֿערט געסט, „און ער האָט פֿעראורזאַכט אַ גרויסע אויפֿרעגונג אין
שטאַדט. דער מאַן איז, פֿערשמעהט זיך, געווען משוגע.“
„איך וואָלט געוואָלט הערען אייער מיינונג וועגען דעם,“ האָט
אַטערסאָן געענטפֿערט. „איך האָב דאָ אַ בריעף מיט זיין האַנדשריפֿט;
דאָס מוז אָבער בלייבען צווישען אונז ביידען, ווייל איך וויל ווירקליך
ניט וואָס צו מהאָן דערמיט; ס'איז יעדענפֿאַלס אַן עקעלאַפֿטע

געשיכטע. אָבער דאָ האָט איהר עם: אַ מערדער'ס אייגענע האַנד-
שריפֿט.

געסמ'ס אויגען האָבען אויפֿגעלויכטען און ער האָט עם גלייך
גענומען שמודירען מיט ליידענשאַפֿט. „ניין, מיין הערר,“ האָט ער
געזאָגט; „ניט משוגע; נאָר עם איז אַ מאַדנע האַנדשריפֿט.“
„און יעדענפֿאַלס אַ זעהר מאַדנער שרייבער,“ האָט דער אַד-
וואַקאט צוגעלייגט.

אין דער רגע איז דער ריענער אַרײַן מיט אַ בריעף.
„איז דאָס פֿון דר. דושייקעל, מיין הערר?“ האָט דער שרייבער
זיך נאָכגעפֿרעגט. „כ'מיין, אַז איך דערקען די האַנדשריפֿט. איז דאָס
פרוואַט, מר. אַמערסאָן?“
„בלויז אַן איינלאַדינג צום מיטאָג. וואַרום? איהר ווילט עם
זעהן?“

„איין סעקונדע. איך דאַנק אייך, מיין הערר;“ און דער שרייבער
האָט אַוועקגעלייגט איין בריעף לעבען צווייטען און פֿערגליכען די
האַנדשריפֿטען. „אַ דאַנק אייך, מיין הערר,“ האָט ער געזאָגט, צו-
ריקגעבענדיג דעם אַדוואַקאט ביידע בריעף; „ס'איז אַ זעהר אינטע-
רעסאַנטע האַנדשריפֿט.“

דאן זיינען זיי ביידע אויף אַ וויילע שטיל געוואָרען. ס'האָט
אויסגעזעהן, אַז דער אַדוואַקאט קעמפֿט מיט זיך אַליין. „נאָך וואָס
האָט איהר זיי פֿערגליכען, געסט?“ האָט ער פֿלוצלינג אַ פֿרעג
געמהאַן.

„דערפֿאַר, מיין הערר, וויל צווישען זיי איז פֿאַרהאַן אַ מערק-
ווירדיגע עהנליכקייט,“ האָט דער שרייבער געענטפֿערט; „די צוויי
האַנדשריפֿטען זיינען אין פֿיעלע הינזיכטען ריזעלבע, נאָר אַנדערש
פֿאַרמירט.“

„זעהר זאָנדערבאַר,“ האָט דער אַדוואַקאט געזאָגט.
„ס'איז, ווי איהר זאָגט, זעהר זאָנדערבאַר,“ האָט געענטפֿערט
דער שרייבער.

„איהר פֿערשמעהט דאָך, אַז וועגען דיזען בריעף דאַרף ניט
גערעדט ווערען,“ האָט דער אַדוואַקאט געזאָגט.
„ניין, מיין הערר,“ האָט דער שרייבער געענטפֿערט. „איך
פֿערשמעה.“

דאָקטאָר רושיקעל און מר. האיר.

נאָר אַזוי געשווינד ווי אַמערסאָן איז יענע נאַכט געבליבען אליין
ביי זיך אין צימער, האָט ער פֿערשלאָסען דעם בריעף אין זיין שראַנק,
וואו ער איז שוין געבליבען ליגען.
„וואָס!“ האָט ער ביי זיך געמראַכט. „הענרי רושיקעל זאָל
פֿעלשען אַ בריעף פֿאַר אַ מערדער!“
און דאָס בלוט איז איהם אַזוי ווי פֿערנגליווערש געוואָרען אין
די אַדערן.

די מערקווירדיגע פאסירונג מיט דר. לעניאן.

די צייט איז געפֿלויגען; טויזענדער פֿונמען זיינען געבאָטען גע-
וואָרען צו דעם, וואָס וועט געפֿינען דעם מערדער פֿון סער דאָנווערס
קעריו; אָבער מר. האַיד איז ווי אין וואַסער אַרײַן, גלייך ער וואָלט
גאָר קיינמאָל נישט עקוויסטירט. פֿיעלעס פֿון זיין פֿערגאַנגענהייט איז
אויסגעפֿונען געוואָרען, און אלעס גאַנץ שענדלידע זאכען: מען האָט
דערצעהלט אַלערליי געשיכמען וועגען זיין כאַראַקטער, זיין גרויזאַמ-
קייט, זיין מיאוס'ן לעבען; וועגען דעם האַס, וואָס האָט אַרומגעריני-
געלט זיין גאַנצע קאַריערע; אָבער וועגען דעם וואו ער געפֿינט זיך—
קיין זילבע נישט. פֿון דער צייט אָן וואָס ער האָט פֿערלאָזען דאָס הויז
אין סאַהאַ, אין דעם פֿריה-מאַרגען פֿון'ס מאַרד, איז ער איינפֿאַך
אויסגעמעקט געוואָרען; ביסלאַכווייז איז די זאך געוואָרען אָבגעקיהלט,
און אַמעריסאָן האָט זיך אָנגעהויבען פֿיהלען לייכטער און בערוהיגטער.
דער טױט פֿון סער דאָנווערס איז, לױט זיין מיינונג, מעהר ווי בע-
נימינט געוואָרען דורך דער פֿערשווינדונג פֿון מר. האַיד. איצט, אַז
דער שלעכטער איינפֿלוס איז אוועק, האָט זיך פֿאַר דר. דזשייקעל
אָנגעפֿאַנגען אַ ניי לעבען. ער איז אַרויסגעקומען פֿון זיין אָבגעשלאָ-
סענקייט, האָט בענייט די פֿריינדשאַפֿט מיט זיינע אַלטע בעקאַנטע,
איז ווידער געוואָרען זייער גאַסט און אונטערהאַלטער. ער איז געווען
בעשעפֿטיגט, האָט זיך אָבגעגעבען מיט קהל'שע זאכען, האָט פֿיעל
פֿערבראַכט אין דער פֿרישער לופֿט און זיין געזיכט האָט אויסגעזעהן
אַפֿענער און ליכטיגער; און איבער צוויי מאָנאַט צייט האָט דער
דאָקטאָר געלעבט אין פֿריעדען און רוה.

דעם 8-טען יאַנואַר האָט אַמעריסאָן געגעסען מיטאַג ביים דאָקטאָר

דאקטאָר דזשייקעל און מר. האַרד.

אין הויז צוזאמען מיט נאָך עטליכע פֿריינד; לעניאָן איז אויך געווען דאָרט; דעם בעל הבית'ס אויגען האָבען מיט צופֿריעדענהייט אַרומגעוואַנדערט פֿון איין פֿריינד צום צווייטען, ווי אין די אמאָליגע טעג, ווען די דריי זיינען געווען אונזשוידבאַרע פֿריינד. דעם 12-טען, און ווידער אַמאָל דעם 14-טען, איז שוין די טהיר געווען פֿערשפּאַרט פֿאַר דעם אַדוואָקאַט. „דער דאָקטאָר געהט ניט אַרויס פֿון שטוב,“ האָט פֿול געזאָגט, „און ער וויל קיינעם ניט זעהן.“ דעם 15-טען האָט ער ווידער געפרובירט, און איז ווידער ענטזאָגט געוואָרען; און אַזוי ווי ער איז פֿאַר די לעצטע צוויי מאָנאַטען געוואוינט געווען צו זעהן זיין פֿריינד יעדען טאָג, האָט דאָס איצט שלעכט געווירקט אויף איהם. די פֿינפֿטע נאַכט האָט ער פֿערבעטען זיין שרייבער געסט צו זיך אויף נאַכטמאָהל, און די זעקסטע נאַכט איז ער אַוועק צו דר. לעניאָן.

דאָרט ווייניגסטענס האָט מען זיך ניט ענטזאָגט איהם אויפֿצו- נעהמען; אָבער ווען ער איז אַריינגעקומען, איז ער ערשטוינט גע- וואָרען צו זעהן, ווי אַזוי דער דאָקטאָר האָט זיך פֿערענדערט. מען האָט געקענט דייטליך לעזען זיין טויט-אורטהייל ביי איהם אויף'ן געזיכט. דער רויט-באַקיגער מאַן איז געוואָרען בלאַס, זיין פֿלייש איז שטאַרק אָבגעפֿאַלען; ס'איז דייטליך געווען צו זעהן, אַז ער איז גע- וואָרען עלטער. אָבער דיזע סימנים פֿון אַ שנעלער פֿיזישער פֿער- וועלקונג האָבען ניט אַזוי שטאַרק צוגעצויגען די אויפֿמערקזאַמקייט פֿון דעם אַדוואָקאַט, ווי דער בליק פֿון זיין אויג און זיינע מאַניערען, וועלכע האָבען עדות געזאָגט, אַז מיעף אין זיין מוח האָט זיך בעזעצט אַ גרויסער שרעק. ס'איז געווען אַנוואַהרשיינליך, אַז דער דאָקטאָר זאָל מורא האָבען פֿאַר'ן טויט; אין דאָך האָט איהם אַטערסאָן פֿאַרט חושד געווען אין דעם. „יאָ,“ האָט ער זיך געטראַכט, „ער איז אַ דאָקטאָר, ער מוז אַודאי וויסען זיין אייגענעם צושטאַנד און אַז זיינע טעג זיינען געזעהלט; און ער קען דאָס ניט אַריבערטראָגען.“ און דאָך, ווען אַטערסאָן האָט געמאַכט אַ בעמערקונג וועגען דעם, ווי שלעכט ער זעהט אויס, האָט לעניאָן מיט אַ פֿעסטקייט געענטפֿערט, אַז ער בעטראַכט זיך פֿאַר אַ צום טויט פֿעראַרטהיילטען מאַן. „איך האָב געהאַט אַ שרעק,“ האָט ער געזאָגט, „און איך וועל מעהר קיינמאָל צו זיך ניט קומען. ס'איז גור אַ פֿראַגע פֿון עטליכע

וואָכען. נאָ, דאָס לעבען איז געווען אנגענעהם; איך האָב עס ליעב געהאַט; יאָ, מיין הערר, אַמאָל האָב איך עס ליעב געהאַט. צייטען-ווייז דינק איך, אַז ווען מיר וואָלטען געוואוסט אַלעס, וואָלטען מיר געווען צופרידענער זיך אָבצוטראַגען."

"דושייקעל איז אויך קראַנק", האָט אַטערסאָן בעמערקט. "האָט איהר איהם געזעהן?"

אָבער לעניאַן'ס געזיכט איז געוואָרען אַלערליי קאָלירען און ער האָט אויסגעשמרעקט אַ צימערענדע האַנד. "איך וויל מעהר ניט זעהן און ניט הערען קיין וואָרט פֿון דר. דושייקעל." האָט ער גע-זאָגט מיט אַ הויכער, אָבער ניט-פֿעסטער שטימע. "אַלעס איז גע-ענדיגט צווישען מיר און דיזער פֿערזאָן; און איך בעט, איהר זאָלט מיר ניט דערמאָנען דעם נאָמען פֿון אַ מענשען, וועלכען איך האַלט פֿאַר טויט."

"נאָ, נאָ!" האָט זיך אַטערסאָן אָנגערופֿען; און דאָן, נאָך אַ היבשער פֿיווע, האָט ער געפֿרעגט: "קען איך ניט טהאָן עפעס אין דער אָנגעלענעהייט? מיר זיינען דריי גאַנץ אַלמע פֿריינד, לעניאַן; מיר וועלען שוין אין לעבען ניט האָבען קיין אַנדערע פֿריינד." "קיין זאך קען ניט געטהאָן ווערן," האָט לעניאַן געענטפֿערט; "פֿרעגט איהם אַליין."

"ער וויל מיך ניט זעהן," האָט געזאָגט דער אַרוואַקאָמ. "דאָס וואונדערט מיך אַבסאָלוט ניט," איז געווען דער ענטפֿער. "ווען עס איז, אַטערסאָן, נאָך מיין טויט, וועט איהר פֿילייכט דער-געהן דאָס רעכט און אונרעכט פֿון דיזער אָנגעלענעהייט. איך קען דאָס אייך ניט דערצעהלען. און דערווייל, אויב איהר קענט ריידען מיט מיר וועגען אַנדערע זאַכען, אין נאָט'ס נאָמען, טהוט עס, אָבער אויב איהר קענט זיך ניט צוריקהאַלטען פֿון דיזען פֿערפֿלוצטען גע-געשטאַנד, דאָן געהט אייך אין נאָט'ס נאָמען, וואָרים איך קען דאָס ניט איבערטראַגען."

ווי נור אַטערסאָן איז געקומען אַהיים, האָט ער זיך אַנידערגע-זעצט און אָנגעשריבען אַ בריעף צו דושייקעל'ן, זיך בעקלאַנגענדיג דערויף וואָס ער איז עטליכע מאָל אויסגעשלאָסען געוואָרען פֿון זיין הויז, און פֿרעגענדיג די אורזאך פֿון דיזען אונגליקליכען קריעג מיט לעניאַן; און אייף מאָרגען האָט ער געקראַגען אַ לאַנגען ענטפֿער,

וועלכער איז ערמער ווייז געווען זעהר ריהרענד, און ערמער ווייז גע-
היימניספול און פֿינסטער. דער קריעג מיט לעניאָן איז אַ פֿערפֿאַלענע
זאַך, אונמעגליך גוט צו מאַכען. „איך בעשולדיג ניט אונזער אַלמען
פֿריינד,“ האָט דזשייקעל געשריבען, „אַבער איך בין אויך מיט דער
מיינונג, אז מיר טאָרען זיך מעהר ניט צונויפֿטרעפֿען. פֿון איצט און
ווייטער דינק איך צו פֿיהרען אַ לעבען פֿון אַבסאָלומער אָבגעוונ-
דערטקייט. איהר דאַרפֿט זיך ניט וואונדערן, און איהר דאַרפֿט ניט
צווייפֿלען אין מיין פֿריינדשאַפֿט, ווען מיין טהיר איז אַפֿט צוגעמאַכט
זאָגאַר פֿאַר אייך. איהר מוזט מיך לאַזען געהן אויף מיין אייגענעם
פֿינסטערן וועג. איך האָב אויף זיך געבראַכט אַ שטראַף און אַ געפֿאַהר,
וואָס איך קען ניט בעשרייבען. אויב איך בין דער גרעסטער זינדער,
בין איך אויך דער גרעסטער ליידענדער. איך האָב קיינמאַל ניט
גערעכענט, אז אויף דער וועלט איז פֿאַרהאַן אַ פֿלאַץ פֿאַר אַזעלכע
שרעקליכע יסורים און שרעקען; און איהר קענט טהאַן בלויז איין
זאַך, אַטערסאַן, צו פֿערלייכטערן מיין שיקאַל, און דאָס איז צו
רעספעקטירען מיין שטיל-שווייגען.“

אַטערסאַן איז געווען ערשטוינט. דער שוואַרצער איינפֿלוס פֿון
האַרד איז פֿערשוואונדען, דער דאָקטאָר האָט זיך שוין געהאַט אומ-
געקעהרט צו זיינע אַלמע בעשעפֿטיגונגען און אונטערהאַלמונגען. מיט
אַ וואָך צוריק האָט די צוקונפֿט פֿאַר איהם געשיינט מיט די בעסטע
אויסזיכטען פֿון אַ גליקליכער און בכבוד'יגער עלטער; און איצט,
אין אַ מאַמענט, איז אַלעס, פֿריינדשאַפֿט, גייסטעס-רוה און דאָס
גאַנצע לעבען זיינס, אַלעס איז צו גרונד גענאַנגען. אזאַ גרויסע און
אומגעריכטע ענדערונג איז געווען אַן אַנדייטונג אויף וואַהניגן; אָבער
נעהמענדיג אין בעטראַכט לעניאָן'ס ווערטער, האָט דאָ געמוזט ליגען
אַ טיעפֿערער גרונד.

אין אַ וואָך אַרום האָט זיך דר. לעניאָן אוועקגעלייגט קראַנק,
און אין פֿערצעהן טעג צייט איז ער געשטאַרבען. די נאַכט נאָך
דער לויז, וועלכע האָט אויף איהם געמאַכט אַ טרויעריגע און ריה-
רענדע ווירקונג, האָט אַטערסאַן פֿערשלאָסען די טהיר פֿון זיין אַר-
בייטס-צימער, און זיצענדיג ביים שיין פֿון אַ מרה שחורה'דיגען ליכט,
האַט ער אַרויסגענומען אַ קאַנווערט, אַדרעסירט מיט דער האַנד און
פֿער'חתם'עט מיט'ן זיגעל פֿון זיין טויטען פֿריינד.

„פּריוואַט: פֿאַר דוּש, ג. אַטערסאָן אַלײן, און אין פֿאַל
 ער וועט פֿריהער שטאַרבּען, זאָל דאָס פֿערניכטעט ווערען,
 נים געלעזענער הייט.“ אַזוי איז געשטאַנען אויסדריקליך
 אַנגעשריבען אויף'ן קאָנווערט; און דער אַדוואָקאַט האָט מורא גע-
 האַט אַ קוק צו טהאַן, וואָס אינעווייניג טהוט זיך, „איך האָב בעד-
 גראָבען איין פֿריינד היינט,“ האָט ער זיך געטראַכט; „זאָל דאָס מיר
 אַקאַרשט נים קאָסטען אַ צווייטען!“ אָבער דאָן האָט ער דיווע מורא
 פֿערדאַמט ביי זיך אין האַרצען אַלס אַן אונטרייהייט און אויפֿגע-
 בראַכען דעם זיגעל. אינעווייניג איז געלעגען נאָך אַ קאָנווערט, אויך
 אַ פֿערויגעלטער, אויף וועלכען עס זיינען געשטאַנען די ווערטער:
 „דאָס זאָל נים געפֿענעט ווערן ביז דעם טויט אָדער די פֿערשווינדונג
 פֿון דר. הענרי דזשיקעל.“

אַטערסאָן האָט נים געגלויבט זיינע אייגענע אויגען. יאָ, פֿער-
 שווינדונג, אַזוי איז געשטאַנען אויף'ן קאָנווערט; דאָ ווידער, אַזוי ווי
 אין דער וואַהנזינגער צוואַה, וועלכע ער האָט אָבגעשיקט צוריק צום
 אייגענטהימער, — דאָ איז ווידער דער געדאַנק פֿון פֿערשווינדונג און
 דער נאַמען פֿון דזשיקעל געווען איינג פֿערבונדען. אָבער אין דער
 צוואַה איז דויער געדאַנק געקומען פֿון דער פֿינסטערער ווירקונג פֿון
 דעם מאַן האַרד; ס'איז אַריינגעשטעלט געוואָרען אַהין מיט אַ גאַנץ
 דייטליכען און שוידערליכען צוועק. אָבער געשריבען מיט לעניאָן'ס
 האַנד, וואָס קען דאָס בעדייטען? אַ גרויסע נייגעריגקייט איז איהם
 בעפֿאַלען, און ער האָט חשק געהאַט נים צו פֿאַלגען דעם פֿערבאַט,
 און גלייך אויסגעפֿינען די סודות; אָבער די פֿראַפֿעסיאָנעלע עהרע
 און די טרייהייט צו זיין טויטען פֿריינד האָבען איהם אָבגעהאַלטען
 דערפֿון; און דער פֿאַקעט איז אוועק שלאָפען אין דעם טיעפֿסטען
 ווינקעל פֿון זיין פריוואַטען שראַנק.

פֿון דעם מאָג אָן האָט שוין אַטערסאָן נים אַזוי שטאַרק געזוכט
 זיך צו זעהן מיט זיין איבערגעבליבענעם פֿריינד. ער האָט געדיינקט
 וועגען איהם מיט פֿריינדשאַפֿט; אָבער אויך מיט אונרוהיגקייט און
 שרעק. ער פֿלעגט נאָך ווען נים ווען קומען צו דזשיקעל'ן, אָבער
 ער איז געווען צופֿריעדען, וואָס מען האָט איהם ענטזאַגט דעם צו-
 טרום; ביי זיך אין האַרצען האָט ער פֿיליכט פֿאַרגעצויגען צו ריידען
 מיט דעם דיענער פּול ביי דער טהיר, אין דעם גערויש פֿון דער

דאָקטאָר דושיקעל און מר. האַיד.

שמאָדט, איידער אַריינצוגעהן אין דיוען הויז פֿון פֿריוויליגער
קנעכטשאַלט און זיצען דאָרט און ריידען מיט דעם אונפֿערשמענר-
ליבען אָבגעשלאָסענעם מענשען. קיין זעהר גוטע נייעס האָט פֿול
ניט געהאַט צו דערזעהלען. דער דאָקטאָר האָט איצט פֿערבראַכט
זיין גאַנצע צייט אין דעם קאַבינעט איבער דער לאַבאָראַטאָריע,
וואו ער פֿלעגט וואַגאַר אָפֿט ברייבען שלאָפֿען. ער איז שמענדיג
שלעכט אויפֿגעלייגט, האָט פֿול דערזעהלט, ער רעדט זעהר זעלמען,
ער לעזט ניט; ווער ווייס, וואָס מיט איהם איז געשעהן! אַטערסאָן
האַט זיך אַזוי צוגעוואוינט צו דיוען אונפֿערענדערמען ענטפֿער, אַז
ער האָט ביסלאַכווייז אויפֿגעהערט בעזוכען דאָס הויז.

ביים פענסטער.

איין זונטאָג, ווען אַטערסאָן איז, ווי געוועהנליך, געגאַנגען
שפּאַצירען מיט מר. ענפֿיעלד, האָט זיך גראָד געמאַכט, אז זיי זיינען
ווידער אַמאָל דורכגעגאַנגען דורך'ן הינטער-געסעל; און אז זיי זיינען
צוגעקומען צו דער טהיר, האָבען זיי זיך ביידע אָבגעשטעלט קוקען
אויף איהר.

„יאָ,“ האָט זיך ענפֿיעלד אָבגערופֿען, „דיזע געשיכטע ווייניגס-
טענס איז אַרונטער פֿון מאַרק. דעם מר. האַיד וועלען מיר יעדענ-
פֿאַלס שוין מעהר ניט זעהן.“

„איך האָף, אז ניט,“ האָט אַטערסאָן געזאָגט. „האָב איך אייך
שוין אַמאָל דערזעהלט, אז איך האָב איהם געזעהן, און אז ער האָט
אין מיר אויך אַרויסגערופֿען אזא געפֿיהל פֿון עקעל ווי אין אייך?“
„ס'איז געווען אונמעגליך איהם צו זעהן און דאָס ניט צו
פֿיהלען,“ האָט ענפֿיעלד געענטפֿערט. „און אז מיר ריידען שוין יאָ
דערפֿון: איהר האָט מיך געוויס געמוזט האַלטען פֿאַר אַ בהמה ניט
צו וויסען, אז דאָס איז אַ הינטער-טהיר צו דר. דזשייקעל'ס הויז.
ס'איז טיילווייז געווען אייער שולד, וואָס איך האָב זיך דאָס דער-
נאָך דערוואוסט.“

„אזוי? איהר האָט עס אַלזאָ אויסגעפֿונען?“ האָט אַטערסאָן
געזאָגט. „אָבער אויב אזוי, לאָמיר טאַקע אַריינגעהן אַ ווילע אין
הויף און אַ קוק טהאָן אויף די פֿענסטער. איך וועל אייך זאָגען דעם
אמת, איך בין זעהר אונרוהיג איבער דעם אַרעמען דזשייקעל; און
איך פֿיהל, אז זאָגאַר פֿון דרויסען קען די אָנוועזענהייט פֿון אַ פֿריינד
האָבען אַ גוטע ווירקונג אויף איהם.“

דער הויף איז געווען זעהר קיהל און אביסעל פייכמליך, און פיל מיט א פריה צייטיגען דעמערונגס-ליכט, הגם דער הימעל, הויך איבער זייערע קעפ, איז נאך געווען בעלויכמען פֿון דער אונטער-געהענדער זונן. דאָס מיטעלסטע פֿון די דריי פֿענסטער איז געווען האַלב אָפֿען; און אויף אַ שמוהל האַרט דערביי, מיט אַ זעהר טרויעריגער מינע, ווי אַ טרויסמלאָזער געפֿאָנגענער, האָט אַמער-סאָן בעמערקט דר. דזשיקעל'ן.

„ווי! דזשיקעל!“ האָט אַמערסאָן אויסגערופֿען. „איך האָף, אז איהר פֿיהלט זיך בעסער.“

„איך בין זעהר קראַנק, אַמערסאָן,“ האָט דער דאָקטאָר גע-ענטפֿערט; „זעהר קראַנק, אָבער געלויבט איז גאָט, עס וועט ניט נעהמען לאַנג.“

„איהר זיצט צופֿעל אין דערהיים,“ האָט געזאָגט דער אַדוואָ-קאט. „איהר דאַרפֿט אַרומגעהן שפֿאַצירען, ווי מר. ענפֿיעלד און איך. (דאָס איז מיין שוועסטער-קינד—מר. ענפֿיעלד—דר. דזשיקעל.) קומט אביסעל אַרויס; געהט אייער הוט און קומט אַ וויילע מיט אונז.“

„איהר זייט זעהר ליבענסווירדיג,“ האָט דזשיקעל אַ זיפֿן גע-טהאָן. „איך וואָלט עס זעהר גערן געוואָלט טהאָן; אָבער ניין, ניין, ניין; ס'איז אַבסאָלוט אונמעגליך; איך טאָר ניט. אָבער ווירקליך, אַמערסאָן, איך בין זעהר צופֿריעדען, וואָס איך זעה אייך; דאָס איז ווירקליך אַ גרויס פֿערנגניגען. איך וואָלט אייך און מר. ענפֿיעלד'ן געבעמען אַרויפֿקומען אביסעל צו מיר, אָבער דער פֿלאַץ איז ניט אויפֿגעראַמט.“

„נו,“ האָט דער אַדוואָקאט מיט אַ גוטמוטהיגען טאָן געזאָגט, „דאָס בעסטע, וואָס מיר קענען טהאָן, איז בלייבען דאָ אונטען און ריידען מיט אייך דורך'ן פֿענסטער.“

„דאָס איז פונקט וואָס איך האָב געהאַט ברעה פֿאַרצושלאָגען,“ האָט דער דאָקטאָר געענטפֿערט מיט אַ שמייכל. נאָר ער האָט קוים אוספֿייעט אויסצוריידען דיזע ווערטער, ווי דער שמייכל איז פֿלוצלינג אָבגעשטאַרבען, און אָנשטאַט דעם האָט זיך אויף זיין גע-זיכט בעוויזען אַן אויסדרוק פֿון אַז עקעלהאַפֿטען שרעק און פֿער-צוויפֿלונג, אַז דאָס בלוט איז די צוויי מענער אונטען שיער ניט

פֿערגליווערם געוואָרען אין די אָדערן. זיי האָבען עס בלויז געזעהן
איין איינציגע רגע, ווייל דער פֿענסטער איז האַסטיג אַרונטערגע-
פֿאלען; אָבער דער איין אויגענבליק איז געווען גענוג, און זיי האָבען
זיך אויסגעדריעהט און פֿערלאָזען דעם הויף, ניט אויסריידענדיג קיין
וואָרט. שטילערהיים, אָהן אַ האַלבען וואָרט, זיינען זיי אויך דורכ-
געגאַנגען דאָס הינטער-געסעל; און נור דאָן, ווען זיי זיינען אַריין-
געקומען אין אַ דערבייאַנער גרויסער גאַס, וואו עס האָט אפילו
זונטאָג אויך גערוישט מיט לעבען, האָט זיך אַטערסאָן ענדליך אומ-
געדריעהט און אַ קוק געטהאָן אויף זיין חבר. זיי זיינען ביידע געווען
בלאַס; און אַ שרעק האָט אַרויסגעקוקט פֿון זייערע אויגען.
„גאָט זאָל אונז פֿערגעבען! גאָט זאָל אונז פֿערגעבען!“ האָט
זיך אַטערסאָן אָבגערופֿען.

אָבער ענפֿיעלד האָט מיט אַ זעהר ערנסטער מינע בלויז צו-
געשאַקעלט מיט'ן קאָפּ, און איז געגאַנגען ווייטער, ניט אויסריידענ-
דיג קיין וואָרט.

די לעצמע נאכט.

איין אָבענד נאָר'ן עסען איז אַטערסאָן געוועסען ביים פֿייער.
פלוצלינג איז ער איבערראַשט געוואָרען, דערוועהנדיג דר. דזשייקעל'ס
הויפט-דיענער פּול ביי זיך אין הויז.

„זעה נור, פּול! וואָס בריינגט אייך אַהער?“ האָט ער אויסגע-
רופֿען; און דאָן, וואַרפֿענדיג נאָך אַ בליק אויף איהם, האָט ער צו-
געלייגט: „וואָס פֿעהלט אייך? איז דער דאָקטאָר קראַנק?“
„מר. אַטערסאָן,“ האָט דער דיענער געענטפֿערט, „עפעס איז
ביי אונז נים גלאַט.“

„זעצט זיך אַקאַרשט אַנידער, און דאָ האָט איהר אַ גלאַז וויין,“
האָט דער אַרוואַקאַט געזאָגט. „איצט נעהמט זיך צייט און דער-
זעהלט מיר גאַנץ איינפֿאַך וואָס ביי אייך איז.“

„איהר ווייסט דאָך, מיין הערר, ווי אזוי דער דאָקטאָר פֿיהרט
זיך די לעצטע צייט, ווי ער האָט ליעב זיך פֿערמאַכען אין זיין צי-
מער. נג, איצט האָט ער זיך ווידער אָנגעשלאָסען ביי זיך אין קאַ-
בינעט, און דעם אמת זאָגענדיג, געפֿעלט עס מיר נים; זאָל איך
שטאַרבען, צי עס געפֿעלט מיר. מר. אַטערסאָן, איך האָב שטאַרק
מורא פֿאַר איהם.“

„מיין גוטער מאַן,“ האָט דער אַרוואַקאַט געזאָגט, „רעדט דאָך
אַביסעל דייטליכער. זאָגט מיר, פֿאַרוואָס האָט איהר אייגענמליך
מורא?“

„שוין באלד אַ וואָך, אז איך האָב מורא,“ האָט פּול געענט-
פֿערט, מיט אַ כּיוון אויסמיידענדיג צו ענטפֿערן אויף דער פֿראַגע;
„און איך קען עס שוין מעהר נים אַריבערטראַגען.“
דעם מאַן'ס אויסוועגן האָט פֿאַלשמענדיג בעשטעמיגט זיינע

ווערטער. זיין האַלמונג, זיינע מאַניערען האָבען זיך אין גאַנצען גער-
ענדערט; אין אויסער דעם מאַמענט, ווען ער האָט ערקלעהרט זיין
שרעק, האָט ער קיין איין מאָל נישט געוואָגט צו קוקען דעם אַרוואָ-
קאַט אין געזיכט. זאָגאַר איצט איז ער געזעסען מיט'ן פֿולען גלאַז
וויין אין דער האַנד, די אויגען אַראַבגעלאָזט צו דער ערד. „איך קען
עס שוין מעהר נישט אַריבערטראַגען,“ האָט ער ווידערהאַלט.

„נאַ, בערוהיגט זיך,“ האָט דער אַרוואַקאַט געזאָגט. „ווי איך
זעה, האָט איהר גוטע גרינדע, פֿול; איך פֿערשמעה, אַז עס מוז זיין
עטוואָס ערנסטעס ביי אייך. פֿרויבירט אַלואַ און זאָגט מיר, וואָס דאָס
איז אַזוינס.“

„איך דיינק, אַז אַ פֿערברעכען איז בעגאַנגען געוואָרען,“ האָט פֿול
מיט אַ הייזעריגער שטימע געזאָגט.

„אַ פֿערברעכען!“ האָט אויסגעשריען דער אַרוואַקאַט שטאַרק
דערשראָקען און אויפֿגערגט. „וואָס פֿאַר אַ פֿערברעכען? וואָס מיינט
איהר דערמיט?“

„איך וואָג עס נישט צו זאָגען,“ האָט פֿול געענטפֿערט; „אַבער
ווילט איהר שטנגעהן מיט מיר און עס אַליין זעהן?“

אַטערסאָן האָט גאָר נישט געענטפֿערט דערויף, נאָר ער האָט זיך
גלייך אויפֿגעהויבען און גענומען זיין הוט און זיין מאַנטעל. דערביי
האָט ער מיט פֿערוואונדערונג בעמערקט, ווי דעם דינער'ס געזיכט
איז מיט אַמאָל אויפֿגעמונטערט געוואָרען, האָט געקריגען פֿאַרב, נישט
קוקענדיג דערויף וואָס ער האָט געלאָזט שמעהן דאָס גלאַז וויין
אונבעריהרט, און האָט זיך אויפֿגעהויבען מיטצוגעהן מיט דעם
אַרוואַקאַט.

ס'איז געווען אַ קאַלמער, ווינדיגער אָבענד אין מערץ; די בלאַסע
לבנה איז געלעגען מאַכטלאָז, אַזוי ווי דער שניידענדער ווינד וואָלט
זי דערשמאַכען. צוליבע'ן ווינד איז געווען שווער צו ריידען. די גאַסען
זיינען געווען פֿוסט, אַזוי ווי דער ווינד וואָלט אויסגעקעהרט די פֿער-
בייגעהער. אַטערסאָן האָט זיך געדוכט, אַז ער האָט נאָך קיינמאַל
דיווען מהייל פֿון לאַנדאָן נישט געזעהן אַזוי פֿערלאָזען און וויסט. און
ער האָט גראָד געוואונשען דעם היפּוך דערפֿון: קיינמאַל אין זיין
לעבען האָט ער נישט געפֿיהלט אַזאַ שטאַרקע לוסט צו זעהן און צו
קומען אין בעריהרונג מיט זיינע מיט-מענשען. וואָרים ווי ער האָט

דאָקטאָר דזשייקעל און מר. האַיד.

ניט געקעמפֿט מיט זיך, איז ביי איהם אין מוח אַלץ שטאַרקער אַרױפֿגעשוואַומען דער געדאַנק וועגען אַן אונערױואַרטעמען אונגליק. דער סקױער, װאוּ זײ װײנען ענדליך אָנגעקומען, איז געװען פֿול מיט װינד און שטױב, און די דינע בױמער האָבען זיך געהאַלטען אין אײן אָבקלאַפען אָן די גראַמעס פֿון'ס סקױער. פֿול, װעלכער איז דעם גאַנצען װעג געגאַנגען עטליכע טױט פֿאַראױס, האָט זיך אײצט אָב-געשטעלט אין מיטען טראַטױאַר, און ניט קוקענדיג אױף דער בײ-סענדער קעלט, האָט ער אַרױנטערגענומען זײן הוט און זיך אָבגעװוישט דעם שטערן מיט אַ רױט טאַשמיכעל. אָבער דאָס איז ניט געװען דער שװײס פֿון מײעדקײט דורך דעם שנעלען גאַנג, נאָר די פֿײכטקײט פֿון אַ שטיקענדען פֿחד. װאָרים זײן געױכט איז געװען גאַנץ װײס, און זײן שטימע, װען ער האָט גערעדט, שטױנג און אײבערגעריסען. „אַלזאָ, מײן הערר,“ האָט ער געזאָגט, „ענדליך זײנען מיר דאָ. און זאָל גאָט געבען, אַז אַלעס זאָל זײן גוט!“

„אמן, פול“, האָט געענטפֿערט דער אַדװאָקאַט.

דאָן האָט דער דיענער זעהר פֿאַרױכטיג אָנגעקלאַפֿט; די טהיר האָט זיך אַביסעל געעפֿענט, און אַ שטימע האָט פֿון אײנעװײניג געפֿרעגט:

„דאָס ביסט דו, פול?“

„יאָ, אײך,“ האָט פול געזאָגט. „עפֿען די טהיר.“

דאָס פֿאַרזימער, װאוּ זײ זײנען אַרײן, איז געװען העל בעלױב-טען; אַ גרויס פֿײער האָט געפֿלאַקערט, און אַרום דעם קאַמין איז געשטאַנען די גאַנצע דיענערשאַפֿט, מענער און פֿרויען, אַלע צװאַמען, פונקט װי אַ סטאַדע צושראַקענע שאַף.

דערזעהענדיג אַטערסאַן, האָט דאָס דיענסטמײדעל אױסגעבראַ-כען אין אַ היסמערישען געװײן; און די קעכין האָט אױסגעשריען: „געלױבט איז גאָט! ס'איז מר. אַטערסאַן!“ און איז איהם געלאָפֿען אַנטקעגען, גלייך זי װאַלט איהם װעלען אומאַרמען.

„װאָס, װאָס איז דאָס? איהר זײט נאָר אַלע דאָ?“ האָט דער אַדװאָקאַט געזאָגט מיט אַ בײולױכען טאָן. דאָס איז עפעס נאָר ניט װי געהעריג, נאָר ניט פֿאַסענר. אײער בעל הבית װאַלט עס זיכער ניט געפֿעלען, װען ער זעהט עס.

„זײ האָבען אַלע מוראַ,“ האָט פול געזאָגט.

אויף א רגע איז געוואָרען שמיל, קיינער האָט נאָר ניט גע-
זאָגט; דאָן האָט די דיענסט ווידער אָנגעהויבען וויינען, און דאָס
מאָל הויך אויף'ן קול.

„שמיל זאָל זיין!“ האָט פול א געשריי געטהאָן מיט א ווילדען
מאָן, וואָס האָט עדות געזאָגט אויף זיינע אייגענע צורודערטע נערווען.
און ווירקליך, ווען דאָס מיידעל האָט אָנגעהויבען העכער צו וויינען,
האָבען זיך אלעמענס צושראַקענע בליקען געווענדעט צו דער מי-
מעלסטער טהיר, און אויף זייערע פנים'ער זיינען געווען צייכענס פֿון
שרעקליכע ערוואַרטונגען.

„און איצט,“ האָט זיך ווידער אָבגערופֿען דער דיענער, זיך
ווענדענדיג צום הויז-אינגעל, „בריינג מיר א ליכט, און מיר וועלען
גלייך לייען די פֿראַגע.“ דאָן האָט ער געבעטען אַטערסאָן'ן ער זאָל
איהם נאָכגעהן, און זיי זיינען אוועק צום גאָרטען אין הינטער-
גרונד.

„איצט, מיין הערר,“ האָט ער געזאָגט, „געהט אַריין אזוי שמיל
ווי מעגליך. איך וויל, אז איהר זאָלט אלעס הערען, אָבער מען זאָל
אייך ניט הערען. און געדיינקט, מאַמער מאַכט זיך אז ער בעט אייך
אַריינגעהן, זאָלט איהר ניט געהן.“

אַטערסאָן האָט ניט ערוואַרטעט צו הערען אַזעלכע ווערטער;
ער איז געבליבען שמעקן ווי א צומישטער; אָבער ער האָט צוגויפֿ-
גענומען זיין גאַנצען מוטה און נאָכגעהענדיג דעם דיענער איז ער
אַריין אין דער לאַבאָראַטאָריע, דאָן דורך דעם כירורגישען טהעאָטער,
וואו אַלטע פֿלעשער און קערב האָבען זיך אַרומגעוואַלגערט, ביז
וואָנען זיי זיינען צוגעקומען צו די טרעפּ, וואָס האָבען אַרױפֿגעפֿיהרט
צום דאָקטאָר'ס קאַבינעט.

דאָ האָט פול אַוועקגעשטעלט דאָס ליכט און מיט דער האַנד
אָנגעוויזען דעם אַדוואָקאַט זיך אַנידערצושמעלען אויף איין זייט און
זיך צוהערען; אַליין האָט ער צוגויפֿגעקליבען אזוי פֿיעל קוראָזש ווי-
פֿיעל ער האָט געהאַט און איז אַרויף אויף די טרעפּ. מיט אַ צימע-
רענדער האַנד האָט ער אָנגעקלאַפּט אָן טהיר פֿון קאַבינעט.

„מיר אַטערסאָן ווינשט אייך צו זעהן, מיין הערר,“ האָט ער
געזאָגט, און בעת מעשה האָט ער נאָך אַמאָל אַ וואונק געטהאָן
דעם אַדוואָקאַט, ער זאָל זיך גוט צוהערען.

אַ קלאָגענדע שטימע האָט געענטפֿערט פֿון אינעווייניג: „זאָג איהם, אז איך קען קיינעם ניט זעהן.“

„איך דאַנק אייך, מיין הערר,“ האָט פֿול געזאָגט מיט אַ טאָן פֿון טריאומף אין זיין שטימע. דאַן האָט ער אויפֿגעהויבען דאָס ליכט און דורכגעפֿיהרט אַטערסאָן'ן דורך'ן הויף אין דער גרויסער קיך, וואו דאָס פֿייער איז שוין געווען אויסגעגאַנגען און די זשוקעס זיינען אַרומגעשפרונגען אויף דער ערד.

„מיין הערר,“ האָט ער געזאָגט, אַריינקוקענדיג אַטערסאָן'ן גלייך אין די אויגען אַריין, „איז דאָס געווען מיין בעל הבית' שטימע?“ „זי שיינט צו זיין שטאַרק פֿערענדערט,“ האָט דער אַדוואָקאַט געענטפֿערט, זעהר בלייך, אָבער דאָך קוקענדיג פֿול'ן גלייך אין די אויגען אַריין.

„פֿערענדערט? נו יאָ, איך מיין עפעס אַזוי,“ האָט דער דייענער געזאָגט. „צוואַנציג יאָהר בין איך געווען ביי איהם אין הויז, און איצט זאָל איך מיט אַמאָל ניט דערקענען זיין שטימע? ניין, מיין הערר; דער בעל הבית איז ערמאַרדערט; ער איז ערמאַרעט געוואָרען מיט אַכט מעג צוריק, ווען מיר האָבען געהערט, ווי ער האָט אויסגערופֿען גאָט'ס נאָמען; און ווער איז דאָס דער, וואָס געפֿינט זיך דאָרט אינעווייניג אָנשטאַט איהם, און פֿאַרוואָס געפֿינט ער זיך דאָרט, — דאָס איז אַ הימעלשרייענדע זאַך, מר. אַטערסאָן!“

„דאָס איז אַ זעהר מאָדנע געשיכטע, פֿול; דאָס איז אַ ווילדע געשיכטע, מיין פֿריינד,“ האָט זיך אַטערסאָן אָנגערופֿען, בייסענדיג בעת מעשה זיין פֿינגער. „נו, לאָמיר זיך פֿאַרשמעלען, אז עס איז ווי איהר זאָגט, אז דר. דזשייקעל איז — נו, לאָמיר זאָגען ערמאַרדעט געוואָרען, וואָס האָט דעם מערדער געקענט בעוועגען צו בלייבען דאָ? דאָס ליינט זיך איינפֿאַך ניט אויף'ן שכל.“

„נאַ, מר. אַטערסאָן, אייך איז שווער צו־פֿירענצו־שמעלען, אָבער איך וועל עס דאָך טהאָן,“ האָט פֿול געזאָגט, „די גאַנצע פֿערגאַנגענע וואָך, מוזט איהר וויסען, האָט אָט דער, וואָס געפֿינט זיך דאָרט אין קאַבינעט, געהאַלטען אין איין פֿאָדערן טאַג און גאַכט עפעס אַ מע-דיצין, און ער קען ניט קריגען וואָס ער זוכט. צייטענווייז איז דאָס געווען זיין געוואוינהייט — דעם בעל הבית, הייסט עס — אָנצו-שרייבען זיינע בעשטעלונגען אויף אַ פּאַפּיר און עס אַרויסוואַרפֿען

אויף די טרעפּ. פּאַריגע וואָך האָבען מיר קיין אַנדער זאך ניט גע-
האַט, קיין אַנדער זאך ניט אויסער פּאַפּירלאַך, און אַ פּערשלאָסענע
טהיר, און זאָגאַר דאָס עסען מוז מען איבערלאָזען אויף דער זייט,
אום עס זאָל שטילערהייט, ווען קיינער זעהט ניט, אַריינגעשמוגעלט
ווערן אינעווייניג. נו, מיין הערר, יעדען טאָג, יאָ, זאָגאַר צוויי און
דריי מאל אין דעם זעלבען טאָג, האָבען מיר געפּונען בעשטעלונגען
און בריוולאַך, אין וועלכע ער האַלט זיך אין איין בעקלאָגען; איך
בין אַרומגעלאָפּען ווי אַ משוגע'נער צו אַלע גרויסע מעדיצין-הענדלער
אין שטאָדט, יעדעס מאל וואָס איך האָב געבראַכט די בעשטעלונג,
האָב איך געקריגען אַן אַנדער פּאַפּיער, וואו איך בין בעאויפּטראַגט
געוואָרען, עס אוועקצוטראַגען צוריק, ווייל עס איז ניט עכט, און אַן
אַנדער בעשטעלונג צו אַן אַנדער פּירמאַ. דיזע מעדיצין שיינט צו
זיין זעהר נייטיג, מיין הערר."

"האַט איהר ביי זיך וועלכע פּון דיזע פּאַפּירלאַך?" האָט
אַטערסאָן געפּרעגט.

פול האָט זיך אַ טאַפּ געטהאָן אין קעשענע און אַרויסגענומען
אַ צוקניטשט פּאַפּירעל, וואָס דער אַדוואָקאַט האָט פּאַרויכטיג בע-
טראַכט ביים שיין פּאָן'ס ליכט. עס האָט ענטהאַלטען פּאַלגענדע
ווערטער: „דר. דזשיקעל שיקט זיין דאַנק צו די העררען מאָ. ער
פּערזיכערט זיי, אַז זייער לעצטער מוסטער איז ניט ריין און אַכטאָלומ
נוצלאָז פּאַר זיין איצטיגען צוועק. אין דעם יאָהר — 18 האָט דר.
דזשיקעל געקויפּט ביי די העררען ס. אַ גרויסע קוואַנטיטעט דערפּון.
ער בעט זיי איצט צו זוכען מיט דער גרעסטער אויפּמערקזאַמקייט,
און אויב זיי האָבען נאָך עפעס פּון יענער קוואַליטעט, זאָלען זיי דאָס
איהם גלייך צושיקען. די קאַסטען ווערן ניט גענומען אין בעטראַכט.
דאָס איז אונגעהייער וויכטיג פּאַר דר. דזש." אַזוי ווייט איז דער
בריעף געווען גאַנץ פּערניפּטיג אָנגעשריבען; אָבער דאָ ברעכט דעם
שרייבער'ס צוקאַכטקייט מיט אַמאָל אויס און ער ענדיגט מיט
די ווערטער: „ווי גאָט איז איך ליעב, געפּינט מיר אַביסעל פּון די
אַלטע."

"דאָס איז אַ מאַדנער בריעף, האָט אַטערסאָן געזאָגט; און דאַן,
מיט אַ שאַרפּען טאָן: „ווי קומט איהר דערצו איהם צו האָבען אַ
געפּענטען?"

דאָקטאָר דזשיקעל און מר. האיד.

"דער מאן אין מא'ס געשעצט איז געווען שטארק אין כעס, און ער האָט דאָס פאַפירעל אַ שלידער געטהאָן צוריק צו מיר," האָט פול געענטפערט.

"דאָס איז אָהן צווייפֿעל דעם דאָקטאָר'ס האַנדשריפֿט, דאָס ווייסט איהר דאָך?" האָט דער אַדוואָקאַט ווייטער געפֿרעגט.

"אַזוי זעהט עס אויס," האָט דער דיענער געענטפֿערט ברוגז-לאַך; און דאָן מיט אַן אַנדער שטימע: "אַבער וואָס מאַכט אויס די האַנדשריפֿט? איך האָב איהם געזעהן!"

"געזעהן איהם?" האָט אַטערסאָן איבערגעפֿרעגט. "נו?"

"יא, " האָט פול געזאָגט. "אַט ווי אַזוי עס האָט פאַסירט. איך בין פּלוצלינג אַריינגעקומען פֿון גאַרטען. ווי עס ווייזט אויס, האָט ער זיך שטילערהייט אַרויסגעכאַפּט און האָט אַודאי געמוזט זוכען די מעדיצין אָדער עפעס אַנדערש; וואָרים די טהיר פֿון קאַבינעט איז געווען אָפֿען, און ער איז געשטאַען אין סאַמע עק פֿון דער לאַבאָ-ראַטאָריע און האָט זיך געראַיעט צווישען די קערב. ווי ער האָט מיך נור דערזעהן, האָט ער געגעבען אַ געשריי און איז גלייך אַרויפֿגע-שפּרונגען צו זיך אין קאַבינעט. ס'האַט ניט גענומען קיין מינוט, אַבער די האָר האָבען זיך מיר איינפֿאַך געשטעלט קאַפויר. מיין הער, אויב דאָס איז געווען מיין בעל הבית, פֿאַרוואָס האָט ער געטראָגען אַ מאַסקע אויפֿן געזיכט? אויב עס איז געווען מיין בעל הבית, פֿאַרוואָס זשע האָט ער אַ קוויטש געטהאָן ווי אַ מויז און איז אַנט-לאַפֿען פֿון מיר? איך האָב לאַנג גענוג געדיענט ביי איהם. און אויסער דעם..." דאָ איז דער דיענער אַנשוויגען געוואָרען און האָט אַריבערגעפֿיהרט די האַנד איבער'ן געזיכט.

"דאָס ווייזט זעהר זאָנדערבאַרע אומשטענדען," האָט זיך אַטער-סאָן אָבגערופֿען. "אַבער איך דיינק, אַז איך הויב אָן פֿערשמעהן, וואָס דאָ טהומ זיך. אייער בעל הבית, פול, מוז אַודאי ליידען פֿון אַ שרעקליכער קראַנקהייט, וואָס מוטשעט און פֿערקריפֿעלט דעם ליי-דענדען; דערפֿון, מיין איד, נעהמט זיך די ענדערונג פֿון זיין שטימע; דערפֿון די מאַסקע און זיין אויסמידען זיך צו זעהן מיט זיינע פֿריינד; דערפֿון דער שטאַרקער וואונש צו געפֿינען דיזע מעדיצין, דורך וועלכער דער אַרעמער מענש האָט נאָך אַ ברעקעלע האַפֿנונג געוונד צו ווערען — זאָל איהם גאָט העלפֿען, ער זאָל ניט ענטמוישט ווערן

אין זיין האַפֿנונג! דאָס איז מיין ערקלעהרונג; ס'איז טרויעריג גענוג, פול, יא, זעהר טרויעריג; אָבער ס'איז איינפֿאַך און נאַטירליך, ס'האָט אַ גאַנץ גוטען צוזאַמענהאַנג און מיר האָבען ניט פֿאַרוואָס מורא צו האָבען."

"מיין הערר," האָט דער דיענער געזאָגט און איז געוואָרען אַלערליי קולירען, "אַט דער דאָרט איז ניט געווען מיין בעל הבית, און דאָס איז די ריינע וואַהרהייט. מיין בעל הבית" — דאָ האָט ער זיך אומגעקוקט אַרום זיך און אָנגעהויבען צו שעפטשען — "איז אַ שלאַנקער, פֿיין־געבויטער מאַן, און דאָס איז געווען אַ מין קאַרליק." אַטערסאָן האָט געוואָלט עפעס זאָגען דאַגעגען. "אַה, מיין הערר," האָט פֿול אויסגערופֿען, "דיינקט איהר, אַז איך קען ניט מיין בעל הבית נאָך צוואַנציג יאָהר זיין ביי איהם אין הייז? דיינקט איהר, אַז איך ווייס ניט, ביז וואַגען זיין קאָפּ דערגרייכט אין טהיר, וואו איך פֿלעג איהם זעהן יעדען פֿריהמאָרגען פֿון מיין לעבען? ניין, מיין הערר, יענע זאך אין דער מאַסקע איז ניט געווען דר. דזשייקעל — גאָט ווייס, וואָס דאָס איז געווען, אָבער עס איז אויף קיין פֿאַל ניט געווען דר. דזשייקעל; און מיין האַרץ זאָגט מיר, אַז דאָ איז בעגאַנגען געוואָרען אַ מאָרד."

"פול," האָט דער אַרוואַקאָט געענטפֿערט, "אויב איהר זאָגט דאָס, דאָן וועט זיין מיין פֿליכט זיך צו איבערצייגען אין דעם, וויפֿיעל איך זאָל ניט וועלען שוויגען אייער בעל הבית' געפֿיהלען, ווי צומישט איך זאָל ניט זיין איבער דעם דאָזיגען צעטעל, וואָס ציינט, דוכט זיך, אַז ער לעבט נאָך, דאָך וועל איך עס בעטראַכטען פֿאַר מיין פֿליכט איינצוברעכען דיזע טהיר."

"אַה, מר. אַטערסאָן, דאָס הייסט גערעדט!" האָט דער דיענער אויסגעשריען.

"און איצט קומט די צווייטע פֿראַגע," האָט אַטערסאָן ווייטער געזאָגט: "ווער וועט עס טהאָן?"

"וואָס הייסט ווער?" האָט פול מיט מוט געענטפֿערט, "איהר און איך, מיין הערר."

"דאָס איז זעהר גוט," האָט געזאָגט דער אַרוואַקאָט; "און וואָס דערפֿון זאָל ניט אַרויסקומען, דאָס וועל איך שוין זעהן, אַז איהר זאָלט ניט האָבען צו ליידען דערביי."

דאָקטאָר דושיקעל און מר. האַיד.

„אין דער לאַבאָראַטאָריע געפֿינט זיך אַ האַק,“ האָט פּול גע-
זאָגט; „און פֿאַר זיך קענט איהר נעהמען אָט דעם פֿייער-אייזען פֿון
קיך.“

דער אַדוואָקאַט האָט גענומען דעם פּראָסטען אָבער שווערען
אינסטרומענט אין דער האַנד און האָט איהם אַ וויילע אַרומגעשאַ-
קעלט. „ווייסט איהר, פּול,“ האָט ער זיך דערנאָך אָבגערופֿען, אויפֿ-
הויבענדיג די אויגען, „ווייסט איהר, אַז מיר שטעלען זיך מעהר אָדער
ווייניגער אין געפֿאַהר מיט דיזען שריט?“
„איהר מענטש עס נאָך אַמאָל זאָגען, מיין הערר,“ האָט דער
דיענער געענטפֿערט.

„אויב אַזוי,“ האָט דער אַדוואָקאַט געזאָגט, „איז בעסער מיר
זאָלען זיין אָפֿעהערציג און אויפֿריכטיג איינער צום אַנדערן. מיר
דיינקען ביידע ביי זיך מעהר וויפֿיעל מיר האָבען אַרויסגעזאָגט;
לאָמיר נאָר ניט בעהאַלטען איינער פֿאַר'ן צווייטען. דיזע מאַסקירטע
געשטאַלט, וואָס איהר האָט געזעהן, — האָט איהר זי דערקענט?“
„מיין הערר,“ האָט פּול געענטפֿערט, „ס'איז אַזוי שנעל פֿער-
בייגעפֿלויגען, און די בעשעפֿעניש איז געווען אַזוי פֿערשטעלט, אַז
איך וואָלט קיים געקענט שווערען דערויף. אָבער אויב איהר מיינט
סיך צו פֿרענען, צי דאָס איז געווען מר. האַיד? — דאָן קען איך
ענטפֿערן: איך ריינק, אַז דאָס איז עס געווען! איהר פֿערשטעהט,
ס'איז געווען דיזעלבע גרויס, דער זעלבער לייכטער גאַנג; און אַחוץ
דעם, וועלכער אַנדער מענטש וואָלט דען געקענט אַריינגעהן דורך
דער טהיר פֿון דער לאַבאָראַטאָריע? איהר האָט דאָך געוויס ניט
פֿערגעסען, מיין הערר, אַז אין דער צייט פֿון'ם מאָרד האָט ער
נאָך געהאַט דעם שליסעל ביי זיך? אָבער דאָס איז ניט אַלעס. איך
ווייס ניט, מר. אַטערסאָן, צי האָט איהר ווען בעגעגענט דיזען מר.
האַיד?“

„יאַ,“ האָט דער אַדוואָקאַט געענטפֿערט, „איך האָב אַמאָל
גערעדט מיט איהם.“

„דאָן מוזט איהר דאָך וויסען, אַזוי ווי מיר אַלע, אַז אין דיזען
מאָן איז פֿאַרהאַן עמוואָס מערקווירדיגעס—עמוואָס אָבשטויסענדעס—
איך ווייס ניט אויף ריכטיג ווי דאָס אויסצודריקען, מיין הערר, נור
דאָס: אַז איהר האָט געמוזט דערביי פֿיהלען אַ מין קעלט אין מוח.“

„איך בין זיך מודה, אז איך האָב ווירקליך געפֿיהלט עטוואָס עהנליכעס,“ האָט אמערסאָן געזאָגט.

„גאַנץ ריכטיג, מיין הערר,“ האָט פול געענטפֿערט. „נו, ווען דיזע מאַסקירטע געשמאלט האָט אַ שפרונג געטהאָן ווי אַן אָף און איז אַרויף אין קאַבינעט, איז מיר אַריבער אַ קאַלטער שוידער אי-בער'ן לייב. אָה, איך ווייס, אז דאָס איז ניט קיין בעוויוו, מר. אמערסאָן; כ'האָב געלעזען גענוג ביכער, דאָס צו וויסען; אָבער אַ מענטש האָט זיך זיינע געפֿיהלען; און איך גיב אייך מיין הייליג וואָרט, אז דאָס איז געווען מר. האַרד!“

„יאָ, יאָ,“ האָט דער אַדוואָקאַט געזאָגט, „איך האָב דעם זעלבען פֿערדאַכט. שלעכטעס, נור שלעכטעס איז געווען צו ערוואַרטען פֿון אזאַ מין פֿריינדשאַפֿט. יאָ, יאָ, איך גלויב אייך, אז דער אָרעמער דושייקעל איז ערמאָרדעט; און איך גלויב, אז זיין מערדער (גאָט אַליין נור קען וויסען, צו וואָס פֿאַר אַ צוועק) געפֿינט זיך נאָך ביי זיין אָפֿפֿער אין צימער. נו, איצט מווען מיר נעהמען ראַכע. רופֿט אַריין בראַדשאַן.“

דער לאַקיי איז גלייך אַריינגעקומען, זעהר בלאַס און נערוועז. „פֿאַסט מוטא, בראַדשאַן,“ האָט דער אַדוואָקאַט געזאָגט. „דער שרעק ליגט אייך אַלעמען אויף די פֿנים'ער; עס איז אָבער איצט אינווער ענטשלאָסענהייט צו טאַכען אַ סוף דערצו. פול און איך ווע-לען זיך אַריינרייסען מיט געוואַלד אין קאַבינעט. אויב אַלעס וועט אָבנעהן נומ, האָב איך ברייטע פֿלייצעס צו נעהמען אויף זיך די גאַנצע פֿעראַנטוואָרטליכקייט. אָבער פֿילייכט איז עפעס ווירקליך ניט גלאַט, און דער פֿערברעכער וועט פֿערוזכען צו אַנטליפֿען דורך דער הינטער-טהיר, דערפֿאַר מוזט איהר און דער אינגעל נעהמען אַ פֿאַר נומע שמעקענס און זיך אַוועקשמעלען ביי דער טהיר פֿון דער לאַ-באָראַטאָריע. מיר גיבען אייך זעהן מינוט צייט צו זיין אויף אייער פֿלאַץ.“

אז בראַדשאַן איז אַוועק, האָט דער אַדוואָקאַט אַ קוק געטהאָן אויף זיין זייגער. „און איצט, פול, לאַמיר זיך נעהמען צו אונזער אַרבייט,“ האָט ער געזאָגט; און נעהמענדיג דעם פֿייער-אייזען אונטערן אָרם, זיינען זיי ביידע אַרויס אין הויף. אַ וואַלקען האָט פֿערדעקט די לבנה, און עס איז געווען גאַנץ פֿינסטער. דער ווינד, וועלכער האָט שטאַרק

געבלאָזען אין הויף, האָט שיער ניט אויסגעלאָשען דאָס ליכט, ביז וואָנען זיי זיינען אַריינגעקומען אין דער לאַבאָראַטאָריע, וואו זיי האָ- בען זיך שטילערהייט אַנידערגעזעצט וואַרטען. אַרום זיי האָט לאַנדאָן גערוישט, אָבער דאָ נאָהענט ביי דער האַנד איז די שטילקייט בלוז אונטערבראָכען געוואָרען פֿון טריט, וועלכע האָבען זיך בעוועגט אַהין און צוריק אויפֿן דיעל פֿון קאַבינעט.

„אַט אזוי געהט עס דאָרט אַרום דעם גאַנצען טאָג,“ האָט פּול מיט אַ שעפּטשענדען טאָן געזאָגט; „יאָ, און זאָגאַר אַ גרויסען טהייל פֿון דער נאַכט. נור ווען אַ נייער מוסטער קומט פֿון אַפּטייק, דאַן הערט עס אויף אַ וויילע. אַה, נור דער שלעכטער געוויסען קען אזוי שטערען די רוה! אַה, מיין הערר, אין יעדען איינעם פֿון דיזע טריט איז פֿאַרהאַן פֿעברעכעריש פֿערגאַסענעם בלוט! אָבער הערט זיך צו אַביסעל אויפֿמערקזאַמער, מר. אַטערסאָן — לייגט אַריין, אזוי צו זאָגען, אייער האַרץ אין די אויערן, און זאָגט מיר, איז דאָס דעם דאָקטאָר'ס טריט?“

די טריט זיינען געפֿאלען לייכט און איינציגווייז, מיט אַ געווי- סען שוואַנג, כאַטש זיי זיינען גענאַנגען אזוי לאַנגזאַם: ס'איז געווען גאַנץ פֿערשיעדען פֿון די שווערע טריט פֿון הענרי דזשיקעל. אַטער- סאָן האָט אַ זיפֿץ געטהאַן. „און מעהר הערט מען גאַרנישט?“ האָט ער געפֿרעגט.

פּול האָט אַ שאַקעל געטהאַן מיט'ן קאָפּ. „איינמאַל בלוז האָב איך געהערט ווי עס וויינט,“ האָט ער געענטפֿערט. „וויינט? ווי אזוי? האָט דער אַדוואָקאַט געפֿרעגט, און פּלוז- לינג האָט ער דערפֿיהלט, ווי דאָס בלוט ווערט אין איהם פֿערגלי- ווערט פֿאַר שרעק.

„וויינט ווי אַ פֿרוי אָדער אַ פֿערלאָרענע נשמה,“ האָט דער דינער געענטפֿערט. „דאָס האָט מיך אזוי שטאַרק צונומען, אז איך האָב אַליין געפֿיהלט ווי זיך פֿונאַנדערצוואוויינען.“

דערווייל זיינען אַריבער די צעהן מינוטען. פּול האָט אַרויסגע- נומען אַ האַק פֿון צווישען אַ הויפֿען שמרוי; דאַן האָבען זיי אוועק- געשטעלט דאָס ליכט אויף דעם נאָהענטסטען מיש, כדי בעסער צו זעהן וואָס זיי האָבען צו טהאָן, און מיט איינגעהאַלטענע אַטהעמס זיינען זיי צוגעקומען צו דער טהיר פֿון דעם פֿערשלאָסענעם קאַבינעט,

וואו די טריט זיינען נאך אלץ לאַנגזאם געגאנגען אַרויף און אַראָב, אַרויף און אַראָב, אין דער שמילקייט פֿון דער נאַכט. „דזשייקעל,“ האָט אַמע-סאָן אויסגערופֿען מיט אַ הויכער שטימע, „איך וויל אייך אונבעדינגט זעהן.“ ער האָט זיך אָבגעשטעלט אַ וויילע, אָבער קיינער האָט ניט געענטפֿערט. „איך וואָרן אייך, אונזער פֿערדאַכט איז ערוועקט, און איך מוז אייך זעהן, אייב ניט מיט נומען, איז מיט בייזען—אייב ניט מיט אייער צושטימונג, דאַן איינ-פֿאַך מיט געוואָלד!“

„אַמע-סאָן,“ האָט די שטימע געענטפֿערט, „אום גאַמעס ווילען, האָט רחמנות!“

„אַה, דאָס איז ניט דזשייקעל'ס שטימע—ס'איז האַיד'ס!“ האָט אַמע-סאָן אַ געשריי געטהאָן. „פֿול, ברעכט אויף די טהיר!“

פֿול האָט אַ הויב געטהאָן די האַק און זי אַראָבגעלאָזט איבער דער טהיר; דער קלאַפּ האָט צוטרייסעלט די גאַנצע געביידע, און די פֿעסטע טהיר האָט זיך גענומען ריהרען פֿון אַרמ. אַ מורא'דיגער געשריי, ווי פֿון אַ צוש-אַקענער חיה, האָט זיך אַרויסגעריסען פֿון קאַבינעט. דערווייל האָט די האַק געטהאָן איהר אַרבייט. ביים פֿינפֿטען קלאַפּ איז דער שלאָס צושפּרונגען געוואָרען און די טהיר איז איינגעפֿאַלען.

די בעלאַע-ערער, דערשראַקען דורך דער אונאַרדננג, וואָס זיי האָבען אָנגעמאַכט און דורך דער שמילקייט, וואָס האָט זיי איצט אַרומגערינגעלט, זיינען אַ וויילע געבליבען שטעהן און האָבען אַריינ-געקוקט אינעווייניג. אָט איז דער קאַבינעט געלעגען פֿאַר זייערע אויגען אין דעם רוהיגען שיין פֿון לאַמפּ; אַ היבשער פֿייער האָט געגליהט און געפֿלאַקערט אין קוימען; דער קעסעל האָט זיך געזונגען זיין ליעדעל; אַ פֿאַר שוַפֿלאַרען זיינען געווען אָפֿען, די פּאַפּירען אויס-געלייגט אין אַרדננג אויפֿן מיש, און ביים פֿייער זיינען געלעגען אַלע קלייניגקייטען, גרייט צום טהעע: דאָס רוהיגסטע און געוועהנ-ליכסטע צימער, וואָלט מען געמעגט וואָנען, ווען ניט די פֿערשיעדענע כעמישע שטאַפֿען, וואָס זיינען געלעגען דאָ און דאָרט אין די גלע-זערנע כליים.

אין מיטען צימער איז געלעגען דער קערפּער פֿון אַ מענשען, וועלכער האָט זיך נאָך געצאַפֿעלט. זיי זיינען צוגעגאַנגען אויף די

שפיץ פֿינגער, האָבען איהם אומגעקעהרט אויף'ן רוקען און דערוועגן דאָס געזיכט פֿון עדוואַרד האַיד.

ער איז געווען אָנגעטהאָן אין קליידער, וועלכע זיינען געווען צו גרויס פֿאַר איהם, קליידער פֿון דעם דאָקטאָר'ס גרויס; געוויסע מהיילען פֿון זיין געזיכט האָבען אויסגעזעהן, אזוי ווי זיי וואָלטען זיך נאָך בעוועגט, אָבער דאָס האָט זיך נור אזוי אויסגעזוכט; דער קערפּער איז געווען טויט; און פֿון דעם צובראָכענעם פֿלעשעלע אין דער האַנד און פֿון'ם שטאַרקען גערוך, וואָס האָט אַרומגעשוועבט אין דער לופטען, האָט אַמעריסאָן פֿערשטאַנען, אז פֿאַר איהם ליגט דער קערפּער פֿון אַ זעלבסט-מערדער.

„מיר זיינען געקומען צו שפעט,“ האָט ער מיט אַן ערנסטען טאָן געזאָגט, „צו שפעט צו רעמען אָדער בעשטראַפֿען. האַיד איז אַליין אוועק אָבגעבען דיין וחשבון, און עס בלייבט אונז נור איבער צו געפֿינען דעם קערפּער פֿון'ם ערמאָרדעטען דזשייקעל.“

די לאַבאָראַטאָריע האָט פֿערנומען דעם גרעסערן מהייל פֿון דער געביידע, כמעט דעם גאַנצען אונטערשטען עטאַזש; דאָרט איז אויך געווען דער קאַבינעט אויף'ן העכערן עטאַזש, אַרויסקוקענדיג אין הויף. פֿון דער לאַבאָראַטאָריע האָט זיך געצויגען אַ קאַרידאָר ביז אַ מהיר, וועלכע האָט אַרויסגעפֿיהרט אין אַ הינטער-געסעל; און בעזונדערע טרעפּ האָבען אַרומטערגעפֿיהרט פֿון דעם קאַבינעט צו דויער מהיר. אחוץ דעם זיינען געווען עמליכע פֿינסטערע שאַפֿעס און אַ גרויסער קעלער. דאָ האָבען זיי איצט איבעראַל אַרומגעזוכט. אויף די שאַפֿעס איז געווען גענוג איין קוק צו טהאָן, אום צו זעהן, אז זיי זיינען ליידג; פֿון'ם שטויב, וואָס איז אַרומטערגעפֿאלען פֿון די מהירען, איז געווען דייטליך, אז מען האָט זיי שוין לאַנג ניט געעפֿענט. דער קעלער איז געווען פֿול מיט פֿערשידענע אַלמע זאַכען, וועלכע האָבען געהערט צו דעם פֿריהערדיגען דאָקטאָר, וואָס האָט געוואוינט דאָ פֿאַר דזשייקעל'ן; אָבער ווי זיי האָבען געעפֿענט די מהיר פֿון דויען קעלער, האָבען זיי גלייך געזעהן, אז עס איז נוצ-לאָז דאָ צו זוכען; וואָרים די מהיר איז געווען כּעדעקט מיט שפיט-זעבס, וואָס האָט שוין אַרדאי געמוזט אַלס זיין פֿיעל יאָהרען. אין ערגעץ איז ניט געווען צו געפֿינען קיין שפור פֿון הענרי דזשייקעל, לעבעדיג אָדער טויט.

פּול האָט אַ קלאַפּ געטהאָן מיט'ן פּום אויף'ן דיעל פֿון קאַריראַר.
 „ער מוז דאָ ליגען בעגראַבען,“ האָט ער געזאָגט, זיך צוהערערענדיג
 צו דעם קלאַנג.

„פּילייכט איז ער גאָר אַנטלאָפֿען?“ האָט געזאָגט אַמערסאָן און
 האָט אָנגעהויבען בעטראַכטען די מהיר, וועלכע האָט געפֿיהרט צום
 הינטער-געסעל. זי איז געווען פֿערשלאָסען; און נאָהענט דערביי אויף
 דער ערד האַבען זיי געפֿונען דעם שליסעל, וועלכער איז שוין געווען
 פֿערזשאַווערט.

„דאָס זעהט נים אויס, ווי מען זאָל עס קענען געברויבען,“ האָט
 דער אַדוואָקאַט בעמערקט.

„געברויכען!“ האָט פּול איבערגעזאָגט. „איחר זעהט דען נים,
 אז דער שליסעל איז צובראָכען? אַזוי ווי אימיצער וואָלט אַרויפֿגע-
 טראָטען דערויף.“

„אַה,“ האָט אַמערסאָן ווייטער געזאָגט, „און דער כּראַך איז
 אויך פֿערזשאַווערט.“ ביידע מענער האַבען זיך אַ וויילע אָנגעקוקט
 מיט צובראָכענע בליקען. „מיין מוח קען עס נים פֿערנעהמען, פּול!“
 האָט זיך דער אַדוואָקאַט אָבגערויפֿען. „לאַמיר אַריינגעהן צוריק אין
 קאַבינעט.“

שמיל זיינען זיי אַרויף אויף די טרעפּ, און נאָך אימער קוקען-
 דיג מיט מורא'דיגע בליקען אויף'ן טיימען קערפּער, האַבען זיי אָב-
 געהויבען גרינדליך אויספֿאַרשען, וואָס עס געפֿינט זיך אין קאַבינעט.
 ביי איין מיש זיינען געווען שפורען פֿון כעמישער אַרבייט, פֿערשיע-
 דענע אָבגעמאַסטענע הויפּענס פֿון עפעס אַ מין ווייסען זאַלץ זיינען
 געלעגען אין גלעזערנע טאַסען, אַזוי ווי צו מאַכען אַן עקספּערימענט,
 אין וועלכען דער אונגליקליכער מענש איז פּלוצלינג געשמערט געוואָרען.
 „דאָס איז דערוועלכער שטאַף, וואָס איך פֿלעג איהם אַלע מאַל
 בריינגען,“ האָט זיך פּול אָבגערויפֿען; און בשעת ער האָט עס גע-
 זאָגט, איז דער קעסעל מיט אַ גערויש איבערגעלאָפֿען.

דאָן זיינען זיי צוגענאַנגען צום קאַמין. אַנטקעגען איז געשמאַנען
 דער פֿאַטעל און די פֿערשיעדענע נייטיגע זאַכען צום טהעע, זאָנאַר
 די צוקער אין שאַל. עטליכע ביכער זיינען געלעגען אויף דער פּאָליצע;
 איין בוך איז געלעגען אָפֿען אויף'ן מיש, לעבען די טהעע-
 זאַכען, און אַמערסאָן איז ערשטוינט געוואָרען צו זעהן, אז דאָס איז

געווען א פֿרומעס ווערק, ווענען וועלכען דזשיקעל האָט זיך עטליכע מאל אויסגעדריקט מיט גרויס רעספעקט; אָבער זיך צוקוקענדיג האָט ער ביי די זייטען פֿון'ס בוך געפֿונען אייניגע לעסערענדע בעמער-קונגען מיט דזשיקעל'ס האַנדשריפֿט.

זוכענדיג ווייטער זיינען זיי געקומען איבער א גרויסען שפיגעל וואו זיי האָבען ניט ווילענדיג א קוק געטהאָן. אָבער ער איז געווען אזוי אויסגעדרעהט, אז זיי האָבען בלויז געקענט זעהן דעם ראָזעווען שיין פֿון לאַמפּ אויף דער סמעליע, דעם פֿלאַקערענדען פֿייער און זייערע אייגענע בלאַסע און צושראַקענע פֿנים/ער.

"אָט דער שפיגעל האָט געמוזט זעהן מאַדנע זאכען, מיין הערר," האָט פֿול געשעפּטשעט.

"זיכער ניט קיין מאַדנערע זאכען ווי זיך אַליין," האָט דער אַדוואָקאַט מיט דעם זעלבען טאָן געענטפֿערט. "וואָרים צו וואָס האָט עס דזשיקעל" — ער האָט זיך צוריקגעכאַפּט ביי דיזען וואָרט, און דאַן, בעקעמפֿענדיג זיין שוואַכקייט, האָט ער געוואָנט: "צו וואָס האָט עס דזשיקעל דען געדאַרפֿט?"

"איהר קענט עס נאָך אַמאָל זאָגען!" האָט פֿול געזאָגט.

דאַן האָבען זיי זיך אויסגעקעהרט צוריק צום געשעפּטש-מיש. אויף'ן שרייבטיש, צווישען די פּאַפּיערען, האָבען זיי דערזעהן א גרויסען קאַנווערט, אַדרעסירט מיט'ן דאָקטאָר'ס האַנדשריפֿט צו מר. אַמעראָן.

דער אַדוואָקאַט האָט אויפֿגעריסען דעם קאַנווערט, און עטליכע פּאַפּירען זיינען אַרויסגעפֿאַלען אויף דער ערד. דער ערשטער איז געווען א צוואה, צוואַמענגעשמעלט אין דיזעלבע עקסצענטרישע אויס-דריקע, ווי די, וועלכע ער האָט פֿאַר זעקס מאָנאַטען צוריק אָבגע-שיקט דעם דאָקטאָר; וועלכע האָט געדיענט אַלס צוואה אין פֿאַל פֿון טויט און אַלס אַ געשאַנק-דאַקומענט אין פֿאַל פֿון פּערשווינדונג; אָבער אַנשטאַט דעם נאָמען ערוואַרד האַיר, האָט דער אַדוואָקאַט מיט אונבעשרייבליכער ערשמוינג דערזעהן דעם נאָמען נאַבריעל דזשאָהן אַמעראָן. ער האָט אַ קוק געטהאָן אויף פֿול'ן, דעהנאָך צוריק אויף די פּאַפּירען און ענדליך אויף דעם פֿערברעכער, וועלכער איז געלענען אויסגעצויגען אויף'ן טעפֿיך.

"מיין מוח קען דאָס אויף קיין פֿאַל ניט בעגרייפֿען," האָט ער

געזאָגט. „דיווער מאַן איז דאָ געווען די גאַנצע צייט; ער האָט ניט געהאַט קיין אורזאָכע מיך צו ליבען; ער האָט געמוזט ברענגען פֿאַר צאָרן, יעהענדיג, ווי ער איז ענטערבט געוואָרען; און דאָך האָט ער ניט פֿערניכטעט דיווען דאָקומענט!“

ער האָט אַ כאַפּ געטהאָן דעם אַנדערן פּאַפּיר; ס'איז געווען אַ קורץ בריוועל, געשריבען מיט דעם דאָקטאָר'ס האַנדשריפֿט, און מיט אַ דאַטום פֿון אויבען. „אַה, פּול“, האָט אויסגעשריען דער אַד-וואָקאַט, „ער האָט געלעבט און איז געווען דאָ היינטיגען טאַג. אין אַזאַ קורצער צייט האָט ער איהם ניט געקענט אַוועק'פּערן; ער מוז נאָך אַודאי לעבען, ער האָט אַודאי געמוזט אַנטלויפֿען! און צוריק גערעדט, פֿאַרוואָס עפעס אַנטלויפֿען? און ווי אַזוי? און אויב יאָ, קענען מיר וואַגען דאָס אַנצורופֿען זעלבסט-מאָרד? אַה, מיר מוזען זיין פֿאַרויכטיג, איך זעה פֿאַראַויס, אַז מיר קענען נאָך אַרײַנשלעפּען אייער בעל הבית אין אַ שרעקליך אונגליק.“

„פֿאַרוואָס לעזט איהר עס ניט, מיין הערר?“ האָט פּול געפֿרעגט. „ווייל איך האָב מורא,“ האָט דער אַדוואָקאַט געענטפֿערט. „וואָל גאַט געבען, איך וואָל ניט האָבען קיין אורזאָכע דערצו!“ און דאָס וואַגענדיג האָט ער צוגעטראָגען דאָס פּאַפּיר צו זיינע אויגען און געלעזען פֿאַלגענדעס:

„מיין ליבער אַטערסאָן, — ווען דיווע ציילען וועלען אַרײַנג-פֿאַלען אין אייערע הענר, וועל איך שוין זיין פֿערשוואַנדען, אונטער וועלכע אומשטענדען, קען איך דערווייל אליין ניט פֿאַראַויס-זעהן; אָבער מייע אינסטינקטען און מיין גאַנצע שרעקליכע לאַנגע וואַגען מיר, אַז דער סוף איז גאַהענט און מוז באַלד קומען. געהט אַלואַ, און צוערשט לעזט דורך די ערצעהלונג, וואָס לעניאָן האָט אייך איבערגעגעבען, ווי ער האָט מיר געוואָרענט צו טהאָן; און אויב איהר ווילט וויסען מעהר, לעזט די יודוי פֿון אייער אונטערדיגען און אונגליקליכען פֿרײַנד,

„הענרי דזשייקעל.“

„איז דאָ געלעגען אַ דריטע שריפֿט?“ האָט אַטערסאָן געפֿרעגט. „אַט איז דאָס, מיין הערר,“ האָט פּול געענטפֿערט און איהם דערלאַנגט אַ גרויסען פּאַקעט, פֿער'ההס'עט אין עטליכע פּלעצער, דער אַדוואָקאַט האָט עס אַרײַנגעלייגט אין קעשענע. „איך מיין,

דאקטאר דזשיקעל און סר. האיד.

מען דארף דערווייל נאָר ניט זאָגען וועגען דיזען פּאַפּיר. אויב אייער בעל הבית איז אַנטלאָפּען, אָדער ער איז מוים, וועלען מיר ווייניג-סמענס רעמען זיין נאָמען. איצט איז זעהן אַזייער; איך מוז געהן אהיים און רוהיג דורכלעזען דיזען דאָקומענט; אָבער איך וועל זיין דאָ צוריק פֿאַר צוועלף, און דאן וועלען מיר שיקען נאָך דער פּאָליציי."

זיי זיינען אַרויסגעגאַנגען, פֿערשליסענדיג הינטער זיך די מהיר פֿון דער לאַבאָראַטאָריע; און איבערלאָזענדיג די דיענער, פֿערזאַמעלט ארום פֿייער אין פֿאַרהויז, איז אַמערסאָן לאַנגזאַם אַזעק צו זיך אהיים, כדי דורכצולעזען די צוויי דאָקומענטען, אין וועלכע דיזעס געהיימניס האָט זיך איצט געמוזט אױפֿקלעהרען.

דר. לעניאן'ס ערצעהלונג.

מיט פֿיער טעג צוריק האָב איך דורך דער אָבענד-פּאָסט ער-
האַלטען אַ רעקאָמאָדירטען קאָנווערט מיט דער האַנדשריפֿט פֿון
מיין קאָלעגע און אלמען שול-חבר הענרי דושייקעל. ס'האָט מיך
שטאַרק געוואונדערט; ווייל מיר פֿלעגען זיך געוועהנליך ניט שרייבען
קיין בריעף; איך האָב זיך מיט איהם געוועהן און דעם אָבענד פֿאַר
דעם געגעסען נאַכטמאָהל צוזאַמען מיט איהם; און איך האָב זיך
אויף קיין פֿאַל ניט געקענט פֿאַרשמעלען, צוליעב וואָס ער זאָל מיר
דאַרפֿען שיקען אַ בריעף, און דערצו נאָך אַ רעקאָמאָדירטען. דער
אינהאַלט האָט נאָך פֿערגרעסערט מיין ערשמיינונג; וואָרים אַט וואָס
עס איז געשמאַנען אין בריעף:

10-טען דעצעמבער, — 18.

„ליעבער לעניאן. — איהר זייט איינער פֿון מיינע עלטסטע
פֿריינד; און הגם מיר האָבען אָפֿטמאָל געהאַט מיינונגס-פֿערשיי-
דענהייטען איבער וויסענשאַפֿטליכע פֿראַגען, קען איך זיך פֿונד-
דעסטוועגען ניט דערמאָנען, יעדענפֿאַלס פֿון מיין זייט, אירגענד
וועלכע אונטערברעכונג אין אונזער פֿריינדשאַפֿט. עס איז קיינמאָל
ניט געווען אזאַ טאָג, ווען איהר זאָגט מיר אַ שטייגער: „דושייקעל,
מיין לעבען, מיין עהרע, מיין פֿערנונפֿט היינגען אָב פֿון אייך,“ —
אַז איך זאָל ניט האָבען געווען גרייט צו אָפֿפֿערן מיין פֿערטעגען
אָדער מיין לינקע האַנד אייך צו העלפֿען. לעניאן, מיין לעבען,
מיין עהרע, מיין פֿערנונפֿט — דאָס אלעס איז ביי אייך אין די
הענד; אייב איהר וועט מיר ניט העלפֿען היינט ביינאַכט, בין איך
אַ פֿערלאָרענער. נאָך דיווער פֿאַררעדע, קענט איהר זיך פֿילייכט

פֿאַרשטעלען, אז איך וועל אייך דאָ בעמען צו טהאָן פֿאַר מיר
עטוואָס שענדליכעס. אורטהיילט איהר אליין.

„איך וויל, איהר זאָלט היינט ביינאָכט אוועקלויגען אַלע אַנ-
דערע געשעפטען — יאָ, ווען מען זאָל אייך אפילו רופֿען צום
קראַנקען-בעם פֿון אַ קייוער; איהר זאָלט געהמען אַ וואָגען, סײַדען
אייער אייגענע קאַרעטע שטעהט גרייט ביי אייער טהיר; און מיט
דיזען בריעף אין דער האַנד זאָלט איהר צופֿאָהרען גלייך צו מײַן
הויז. מײַן דיגענער פּול האָט געקריגען פֿון מיר אַ בעפעהל און ער
ווייסט וואָס צו טהאָן; איהר וועט איהם געפֿינען צוזאַמען מיט אַ
שלאָסער, וואָרטענדיג אויף אייך. דאָן זאָלט איהר אויפֿברעכען די
טהיר פֿון מײַן קאַבינעט און איהר אליין זאָלט אַרײַנגעהן אינעווייניג;
דאָרט וועט איהר עפֿענען דעם גלאַזירטען שראַנק (מיט'ן כּונסטמאַב
E) צו דער לינקער האַנד; אויב ער איז פֿערשלאָסען, ברעכט אויף
דעם שלאָס און געהט אַרויס דעם פֿערטען שופֿלאָד פֿון אויבען
אַדער (וואָס איז נאַטירליך דיזעלבע זאַך) דעם דריטען פֿון אונטען, ווי
ער שטעהט און געהט, מיט אַלעס וואָס אינעווייניג געפֿינט זיך.
אין מײַן שרעקליכער צוודערטקײַט, האָב איך זעהר מורא, פֿילייכט
גיב איך אייך ניט די ריכטיגע אַנווייזונגען; אָבער זאָגאר אויב
איך האָב אַ מעות, וועט איהר דערקענען דעם ריכטיגען שופֿלאָד
דורך דעם וואָס עס געפֿינט זיך אין איהם: עמליכע פּראַשקעס,
אַ פֿלעשעלע און אַ פּאַפּיר-ביכעל. דיזען שופֿלאָד, ווי ער איז אין
גאַנצען מיט אַלע שמאַפֿען, בעט איך אייך אוועקצומראַגען צוריק
אין אייער וואוינונג אין קעווענדיש סקווער.

„דאָס איז דער ערשטער טהייל פֿון מײַן בקשה; איצט צום
צווייטען. אויב איהר וועט אַרויספֿאָהרען גלייך ווי איהר וועט
ערהאַלטען דיזען בריעף, דאַרפֿט איהר זײַן צוריק אַ היבשע וויילע
פֿאַר האַלבע נאַכט; אָבער איך וויל אייך איבערלאָזען דיזע פֿרייע
צווישען-צײַט, ניט נור דערפֿאַר וואָס איך האָב מורא פֿאַר איינעם
פֿון יענע הינדערניסען, וואָס מען קען ניט אויסמײַדען און ניט
פּאַראַוויסזעהן, נאָר אויך דערפֿאַר ווייל איך וואָלט וועלען, אז דאָס
וואָס בלייבט נאָך צו טהאָן, זאָל געטהאָן ווערן אין אַ שטונדע,
ווען אייערע דיגענער וועלען שוין שלאָפֿען, אום האַלבע נאַכט אַלואָ
בעט איך אייך צו זײַן איינער אליין ביי אייך אין קאַנסולטאַציע-אַג-

צימער און אריינלאָוען מיט אייער אייגענער האַנד אַ מאַן, וואָס וועט קומען אין מיין נאָמען, און איהם איבערגעבען דעם שופּלאַך, וואָס איהר וועט האָבען געבראַכט פֿון מיין קאַבינעט. דאָן וועט איהר האָבען אַבגעטהאַן אייער אַרבייט און וועט פֿערדינען מיין פֿולע דאַנקבאַרקייט. פֿינף מינוטען שפעטער, אויב איהר וועט ניט אַנדערש נור וועלען אַן ערקלעהרונג, וועט איהר פֿערשטעהן, און דאָס אַלעס איז אונגעדייער וויכטיג; און אַז אירגענד וועלכע נאַבלעסיגקייט אין ערפֿילען מיין ביטע, ווי פֿאַנטאַסמיש וי זאָל ניט אויסקוקען, קען פֿיהרען צו מיין טויט אָדער אַוועקרויבען מיין פֿערשטאַנד.

„כאַטש איך בין זיכער, אַז איהר וועט ניט צוריקווייזען מיין ביטע, קלאַפּט מיין האַרץ און מיינע הענד צימערן ביי דעם בלויווען געדאַנק, פֿילייכט וועט איהר עס דאָך טהאַן. דיינקט וועגען מיר אין דיזער שטוינדע, זיך געפֿינענדיג אין אַ פֿרעמדען פּלאַץ און זיך מוזשענדיג אונטער אַזעלכע פֿינסטערע קוואַלען, וואָס קיין פֿאַנג-מאַויע קען ניט איבערטרייבען. און דאָך ווייס איך גאַנץ גוט, אַז אויב איהר וועט נור פינקטליך טהאַן דאָס, וואָס איך בעט אייך, וועלען מיינע יסורים פֿערשווינדען. קומט מיר צו הילף, מיין שווערער לעניאָן, און ראַמעוועט.

אייער פֿריינד,

ה. ר. ש.

„P.S. — איך האָב שוין געהאַט פֿער'חתם'עט דיזען בריעף, מיט אַמאָל איז אַ נייער שרעק בעפֿאַלען מיין זעעלע. ס'איז דאָך מעגליך, אַז די פּאַסט זאָל זיך פֿערשפעמיגען און דיזער בריעף וועט ניט קומען צו אייך אין די הענד ביז מאַרגען אין דערפֿריה. אין דעם פֿאַל, ליעבער לעניאָן, פֿיהרט דורך מיין שליחות ווען עס וועט זיין בעקוועטער פֿאַר אייך אין פֿערלויה פֿון מאַג; און ערוואַרט נאָך אַמאָל דעם מאַן אים האַלבע נאַכט. ס'איז מעגליך, אַז עס וועט שוין דאָן זיין צו שפעט; און אויב יענע נאַכט וועט פֿערבייגעהן און קיין זאך וועט ניט פּאַסירען, דאָן זאָל איהר וויסען, אַז איהר וועט שוין מעהר ניט זעהן הענרי דושייקעל.“

אַז איך האָב דורכגעלעזען דיזען בריעף, בין איך געווען איבער-צייגט, אַז מיין קאַלענע איז אַראָב פֿון זינען; אָבער ביז וואַנען דאָס

וועט בעוויזען ווערן אָהן אַ שום צווייפֿעל, האָב איך זיך געמראַכט, איז מיין פֿליכט צו טהאָן וואָס ער בעט מיך. וואָס ווייניגער איך האָב פֿערשטאַנען פֿון דיווען מיש-מאַש, אַלץ ווייניגער האָב איך געקענט אורטהיילען וועגען דער וויכטיגקייט פֿון דער זאַך. דאָך האָב איך ניט געקענט געהען אויף זיך די פֿעראַנמוואָרטליכקייט צו ענטזאָגען אַזאָ ריהרענדע בימע. איך האָב זיך אַלואָ אויפֿגעהויבען פֿון מיש, גענומען אַ וואָגען און בין גלייך צוגעפֿאַהרען צו דזשייקעל'ס הויז. דער דיענער האָט שוין געוואַרט אויף מיר. ער האָט מיט דערזעלבער פֿאַסט ווי איך בעקומען אַ רעקאָמאָדירטען ברעך, וואו עס איז איהם אָנגעוויזען געוואָרען וואָס צו טהאָן, און ער האָט גלייך געשיקט נאָך אַ שלאָסער און אַ סטאַליער. דיווע צוויי ווינען גראָד אָנגעקומען, בשעת מיר ווינען נאָך געשטאַנען און גערעדט; און מיר ווינען אַלע אוועק צו דעם אַלמען דר. דענמאַר'ס כירורגישען טעהאַטער, פֿון וואָנען (ווי איהר ווייסט געוויס) עס איז אַם בעקוועמסטען אַריינצוקוקן מען אין דזשייקעל'ס פריוואַטען קאַבינעט. די טהיר איז געווען זעהר אַ שמאַרקע, דער שלאָס און אויסגעצייכענטער; דער סטאַליער האָט געוואָגט, אז עס וועט קאָסטען גענוג מיה און ער וועט פֿער-אורזאכען פֿיעל פֿאַדען, אויב ער זאָל דאַרפֿען אויפֿברעכען די טהיר מיט געוואָלד; דער שלאָסער איז איינפֿאַך געווען פֿערצווייפֿעלט. אָבער דיווער שלאָסער איז אַ פֿעהיגער יונג, און נאָך צוויי טמונדען אַרבייט איז די טהיר געשטאַנען אָפֿען. דער שראַנק מיט'ן בוכשטאַב E איז ניט געווען פֿערשלאָסען, און איך האָב אַרויסגענומען דעם שופֿלאָד, איהם אָנגעפֿילט מיט שמרוי און איינגעבונדען אין אַ ליילאַך, און דאָן האָב איך זיך דערמיט אומגעקעהרט צו מיר אַהיים אין קעווענדיש סקווער.

דאָ האָב איך גענומען דורכקוקען וואָס אין שופֿלאָד געפֿינט זיך. די פֿערשיעדענע פֿראַשקעס ווינען געווען נאָנץ געט געמאַכט, אָבער דאָך ניט אזוי פֿיין ווי פֿון אַן אַפֿטייקער; אזוי אז מען האָט געקענט לייכט זעהן, אז דאָס איז דזשייקעל'ס אייגענע אַרבייט; און ווען איך האָב געפֿענט איינע פֿון זיי, האָב איך געפֿונען אַ שמאַף, וואָס האָט מיר אויסגעוויזען צו זיין איינפֿאַכע קריסטאָליוורטע ווייסע זאלץ. דאָס פֿלעשעלע איז געווען אַן ערך האַלב פֿול מיט אַ בלוט-רוימע פֿלי-סיגקייט, וועלכע האָט אָבגעגעבען פֿון זיך אַ שאַרפֿען גערוך, און ווי

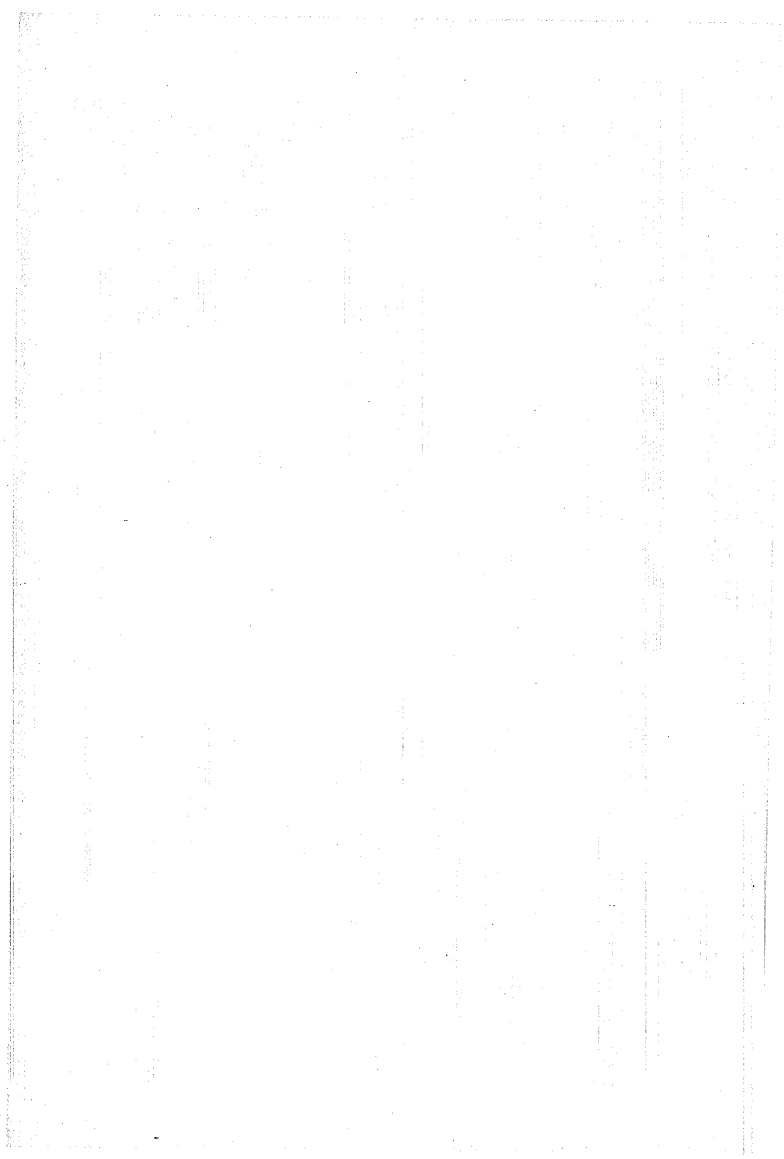
מיר האָט זיך געדוכט, האָט עס ענטהאַלטען פֿאַספֿאַר און אַ מין
 עטהער און נאָך אַנדערע שטאַפֿען, וועלכע איך האָב ניט געקענט
 הערנעהן. אין ביכעל זיינען בלויז געווען פֿערצייכענט פֿערשיעדענע
 דאַמען, וועלכע האָבען אַרומגענומען שעהנע עטליכע יאָהר; נאָר
 איך האָב בעמערקט, אַז דער לעצטער דאַסוס איז געווען מיט אַן
 ערך אַ יאָהר צוריק, און דאָן האָבען זיי מיט אַמאָל אויפֿגעהערט.
 דאָ און דאָרט איז געשטאַנען אַ קורצע בעמערקונג לעבען אַ פֿער-
 צייכענטען דאַסוס, מייסטענטיילס ניט מעהר ווי איין וואָרט: צום
 ביישפּיעל דאָס וואָרט „דאָפעלט“ האָט מען געקענט טרעפֿען אַ מאָל
 זעקס; און איינמאָל, גלייך אין אָנפֿאַנג פֿון דער ליסטע איז געשטאַ-
 נען: „אין גאַנצען ניט געלונגען!!!“ דאָס אַלעס, הגם עס האָט
 שטאַרק פֿערשאַפֿט מיין נייגעריגקייט, האָט מיר אָבער נאָך אַלץ
 גענעבען זעהר ווייניג בעשטימטעס. אָט איז אַ פֿלעשעלע מיט עפעס
 אַ מין וואָסער, אַ פּאַפּיר מיט זאַלץ און אַ רייה עקספּערימענטען,
 וועלכע האָבען (אָזוי ווי כמעט אַלע דזשייקעל'ס עקספּערימענטען)
 ניט געפֿיהרט צו קיין פּראַקטישע ניצליכקייט. ווי אָזוי קען די אָנ-
 וועזענהייט פֿון דיזע זאַכען ביי מיר אין ווייז בעריהרען די עהרע,
 די פֿערננפֿט אָדער דאָס לעבען פֿון מיין פֿאַנטאַסטישען קאַלעגע?
 אויב זיין שליו קען קומען אין איין פּלאַץ, וואָרום ניט אין אַן אַנדערן?
 און ווען איך זאָל אפילו צוגעבען, אַז עס איז דאָ אַ געוויסע שטערונג,
 אָבער פֿאַרוואָס מוז איך דאָס דיזען מאַן אויפֿגעהמען אין געהיים?
 וואָס מעהר איך האָב געטראַכט, אַלץ מעהר בין איך איבערצייגט
 געוואָרען, אַז איך האָב דאָ צו טהאָן מיט אַ פֿאַל פֿון גייסטיגער
 קראַנקהייט; און הגם איך האָב אוועקגעשיקט מיינע דינער שלאָפֿען,
 האָב איך דאָך אָנגעלאָדען אַן אַלטען רעוואָלווער, כדי איך זאָל אין
 פֿאַל פֿון אונגליק זיך קענען פֿערטהיידען.

פונקט צוועלף אַזייגער האָב איך דערהערט אַ שוואַכען קלאַפּ
 אין טהיר. איך בין אַליין געגאַנגען עפֿענען און איך האָב געפֿונען
 אַ קליין־געוויקסיגען מאַן, וועלכער איז געשטאַנען צוזאַמענגעקראַטשעט
 ביי דער טהיר.

„קומט איהר פֿון דר. דזשייקעל?“ האָב איך געפֿרעגט.

ער האָט געענטפֿערט „יאָ“, אָזוי ווי ניט ווילענדיג, און האָט
 אַלץ געקוקט הינטער זיך. ניט ווייט פֿון מיין טהיר האָט זיך בעוויזען

אַ פּאַליציי-מאַן מיט זיין לאַמטערנע, און מיר האָט זיך אָבגעדוכט, און אזוי ווי דער מאַן האָט איהם נור דערזעהן, האָט ער זיך צוגעאיילט און איז געשווינד אַריין אין הייז.

איך בין זיך מודה, אַז דאָס האָט אויף מיר געמאַכט ניט קיין אַנגענעהמען איינדרוק; און בעגלייטענדיג איהם צו מיר אין בעראַ-טהונגס-צימער, האָב איך געהאַלטען די האַנד גרייט אויף'ן רעוואָלווער. דאָ האָב איך ענדליך געהאַט אַ געלעגנהייט איהם ריכטיג אָנצוקוקן. איך האָב איהם קיינמאַל פֿאַר דעם ניט געזעהן, דאָס איז געווען זיכער. ער איז געווען קליין, ווי איך האָב שוין געזאָגט; אויסערדעם האָט זיך מיר געוואָרפֿען אין די אויגען דער שרעקליכער אויסדרוק פֿון זיין געזיכט, די מערקווירדיגע גרויסע מוסקעל-טהעטיגקייט אין געגענוואָן צו זיין אויגענשיינליך זעהר שוואַכען קערפער און — הויפטזעכליך — די מאָרנע, סוביעקטיווע שטערונג, וואָס איז פֿער-אורזאַכט געוואָרען דורך זיין אוימגעבונג. פֿריהער האָב איך דאָס אָנגענומען פֿאַר אַן אינדיווידועלען מעמפּעראַמענט, אַ פּערזענליכען עקעל, און איך האָב זיך איינפֿאַך געוואונדערט אויף דער אַקוראַט-קייט פֿון די סימפּטאָמען; אָבער זינט דאָן בין איך געקומען צום שלום, אַז די אורזאַכע איז פֿיעל טיעפֿער און האָט צו טהאָן מיט אַן איידעלערן געפֿיהל ווי דער פּרינציפּ פֿון האַס.

דיווע פּערוואָן, (וועלכע האָט אַלואָ פֿון דעם ערשטען מאָמענט פֿון זיין קומען געמאַכט אויף מיר אַ ווירקונג, וואָס איך קען נור בעשרייבען אַלס אַן עקעלאַפּמע נייגעריגקייט) איז געווען אזוי אָנגעטראָפֿן, אַז עס וואָלט געמאַכט אַ געוועהנליכען מענשען לעכערליך; זיינע קליידער, ניט קוקענדיג דערויף וואָס זיי זיינען געווען ריין און עלענאַנט, זיינען זיי אָבער געווען אויף איהם אונגעהייער גרויס. די הויזען זיינען געהאַנגען אויף זיינע פֿיס און האָבען געמוזט אַרויפֿגע-קאַטשעט ווערן, כדי זיי זאָלען זיך ניט נאַכשלעפען אויף דער ערד. די טאָליע פֿון ראָק איז אַרונטערגעהאַנגען איבער די היפּטען און דער קאָלנער איז געלעגען אויסגעלייגט איבער די שולמערן.

אָבער מערקווירדיג, ווי לעכערליך דיווער קאָסטיזש איז געווען, האָט ער ניט אַרויסגערופֿען אין מיר קיין געלעכטער. ער האָט זיך אזוי ווי צוגעפּאַסט צו דיווער אונגעוועהנליכער, אוננאַמירליכער בע-שעפֿעניש; אזוי אַז מיין אינטערעס צו דיווען מענשען'ס כאַראַקטער

איז נאך פֿערגרעסערט געוואָרען דורך דער נייגעריגקייט צו וויסען זיין אָבשטאַמונג, זיין לעבען, זיין שיקוואַל און זיין לאַגע אין דער וועלט. דיוע בעמערקונגען, הגם ס'האָט פֿערנומען אזוי פֿיעל פּלאַץ ווי צו בעשרייבען, האָבען אָבער מעהר ניט געדויערט ווי עטליכע סע־קונדען. מיין גאָסט האָט געברענט פֿאַר אויפֿרעגונג און אונגעדולד. „האָט איהר עס דאָ?" און אזוי שטאַרק איז געווען זיין אונגעדולד, אַז ער האָט אַרויפֿגעלייגט זיין האַנד אויף טיין אָרם און האָט מיך געוואַלט אַ טרייסעל מהאָן.

איך האָב איהם לאַנגזאַם אָבגעשטופּט; בשעת ער האָט זיך אָנגעריהרט אָן מיר, האָב איך געפֿיהלט ווי אַן אייז־קאַלטער שוידער געהט מיר אַריבער איבער'ן בלוט. „ביטע, טיין הערר," האָב איך געזאָגט. „איהר פֿערגעסט, אַז איך האָב נאָך ניט געהאַט דאָס פֿער־גניגען צו מאַכען אייער בעקאַנטשאַפֿט. זייט אזוי גוט, זענט זיך." און איך האָב איהם געוווּען אַ ביישפּיעל און האָב זיך אַליין אַני־דערגעזעצט אויף מיין געוועהנליכען פּלאַץ און זיך געפרוּאוּט האַל־טען פֿאַר איהם ווי פֿאַר אַ פּאַציענט, אויף אזוי ווייט ווי די שפּעטיגע שטונדע אין דער נאַכט, די נאַטור פֿון מיינע געדאַנקען און דער שרעק, וואָס איך האָב געהאַט פֿאַר איהם, האָבען עס גור ערלויסט. „כ'בעט אייך ענטשולדיגונג, דר. לעניאָן," האָט ער גאַנץ העפֿליך געענטפֿערט. איהר זייט גערעכט. צוליעב מיין אונגעדולד האָב איך פֿערגעסען אָן דער העפֿליכקייט. איך קום פֿון אייער קאַלענע דר. הענרי דושייקעל, וועגען אַ וויכטיגע אָנגעלעגענהייט; און אויף ווי ווייט איך ווייס... " ער איז אַנשוויגען געוואָרען אַ וויילע און האָט צוגעלייגט זיין האַנד צום האַלז, און ניט קוקענדיג אויף זיין רוהיגער האַלטונג, האָב איך געקענט זעהן, אַז ער ראַנגעלט זיך מיט זיך אַליין ניט אויסצוברעכען אין אַ היסטעריקע — „אזוי ווייט ווי איך ווייס, מוז דאָ זיין אַ שופֿלאַך..."

נאָר דאָ האָב איך רחמנות געקראָגען אויף טיין גאָסט און אַביסעל אויך אויף מיין שטייגענדער נייגעריגקייט. „אַט איז עס, טיין הערר," האָב איך געזאָגט, צייגענדיג אויף דעם פּלאַץ, וואו דער שופֿלאַך איז געלעגען, נאָך איינגעוויקעלט אין ליילאָך.

ער איז צוגעשפרונגען דערצו, און דאן האָט ער זיך אַ וויילע אָבגעשטעלט און אַרױפֿגעלייגט זיין האַנד אויף'ן האַרצען; איך האָב געקענט הערען, ווי זיינע צייהנער האָבען געקלאַפט פֿון קאָנוואַלסיע; און זיין געזיכט איז געוואָרען אזוי שרעקליך, אז איך האָב ווירקליך מורא געקראָגען אי פֿאַר זיין לעבען אי פֿאַר זיין פֿערשמאַנד.

„בערוהיגט זיך,“ האָב איך זיך אָבגערופֿען.

ער האָט אַ קוק געטהאָן אויף מיר מיט אַ מורא'דיגען שמייכל, און אזוי ווי מיט דער ענטשלאָסענקייט פֿון פֿערצווייפֿלונג האָט ער אַרונטערגעריסען דעם ליילאָך. דערזעהענדיג וואָס אין שוּפֿלאָך גע- פֿינט זיך, האָט ער אַרױסגעלאָזט אַ זיפֿן, וועלכער האָט מיך אזוי ווי פֿערשטיינערט. און אין אַ וויילע אַרום האָט ער שוין מיט אַ ריהרענדער איינגעהאַלטענער שטימע געזאָגט:

„האָט איהר אַ גראַדואירטעס גלאָז?“

מיט גרויס מיה האָב איך זיך קוים אויפֿגעהויבען פֿון אָרט, און איהם געגעבען וואָס ער האָט פֿערלאַנגט.

ער האָט מיר געדאַנקט, אַ שאַקעל טהאַנדיג דעם קאַפּ מיט אַ שמייכל. דאן האָט ער אָבגעמאַסטען עטליכע מאַפֿענס פֿון דעם פֿלויסיגען רייטען שטאָף און צוגעגעבען איינע פֿון די פראַשקעס. דאָס געמיש, וואָס האָט פֿון אָנפֿאַנג אויסגעזעהן רויטליך, איז געוואָרען אַלץ העלער און העלער, וואָס מעהר די קריסטאַלען זיינען צוגאַנגען. מען האָט געקענט הערען ווי עס זידט און אַ קליינע פֿאַרע האָט זיך אויפֿגעהויבען. פֿלוצלינג האָט עס אויפֿגעהערט צו זידען און געקריגען אַ דונקעל-פורפֿורנע פֿאַרב, וועלכע איז דערנאָך ביסלאַכווייז פֿערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ וואַסער-גרינעם קוליער. מיין גאַסט, וועלכער האָט געקוקט מיט אַ שאַרפֿען בליק אויף אָט די אַלע אומ- וואַנדלונגען, האָט אַ שמייכל געטהאָן, אַוועקגעשטעלט דאָס גלאָז אויף'ן טיש, און דאן האָט ער זיך אומגעקעהרט צו מיר מיט אַ פֿאַרשענדען בליק.

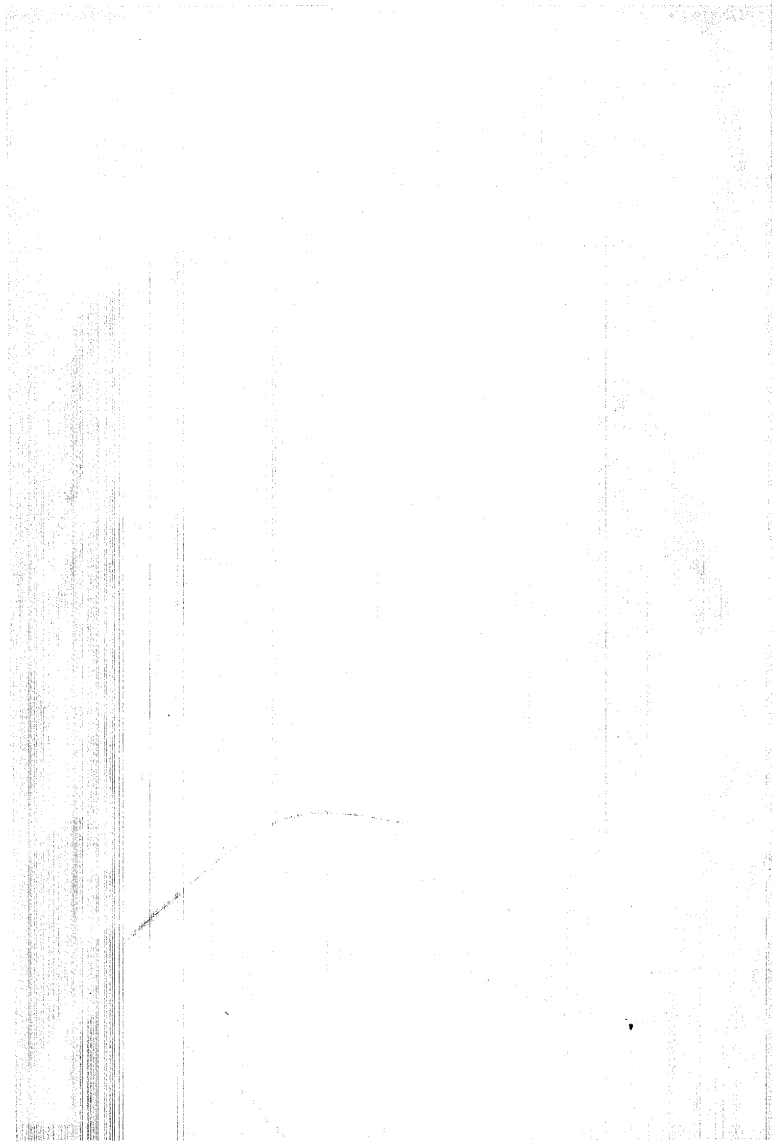
„און איצט,“ האָט ער געזאָגט, „לאָמיר ענדיגען וואָס מיר האָ- בען נאָך צו ריידען איבער דיזער אָנגעלענענהייט. וועט איהר זיין קלוג? וועט איהר זיך לאָזען לערנען? וועט איהר מיך לאָזען נעהמען דאָס דאָזיגע גלאָז אין מיין האַנד און אַוועקנעהן פֿון אייער הייז אָהן אירגענד וועלכע ווייטערדיגע ערקלעהרונג? אָדער איהר קענט ניט

ביישמען די נייגעריגקייט? כעדיינקט איך, איידער איהר ענטפערט, ווייל איך וועל מהאָן ווי איהר וועט בעשליסען. אויב איהר וועט אזוי בעשליסען, וועט איהר בלייבען ווי פֿריהער, ניט רייכער און ניט קליגער, סיידען די הילף וואָס זיכערט געגעבען צו א פֿערצווייפֿעלטען מענשען ווי איך בין, קען בעטראַכט ווערן ווי אַ מין רייכטהום פֿון דער זעלע. אָדער אויב איהר ווילט וויסען פֿון אַ נייער וויסענשאַפֿט, פֿון אַ נייעם וועג צו עהרע און רוהם, דאַן וועט דויע קראַפֿט פֿאַר-געלייגט ווערן פֿאַר אייך גלייך אויף'ן שמעל, דאָ אין דעם צימער; און אייערע אויגען וועלען דערוועהן אַ וואונדערבארע ערשיינונג, וועלכע מוז זאָגן צוטרייסלען דעם אונגלויבען פֿון'ם טיפֿעל אליין. „מיין הערר,“ האָב איך געענטפֿערט מיט אַ געמאַכטער קאַלמקייט. „איהר רעדט מיט רעטענישען, און עס וועט אייך גלייכט וואונדערן צו וויסען, אַז איך הער זיך צו צו אייך מיט ניט קיין שטאַרקען צומירו. אָבער איך בין שוין אוועק צו ווייט אין דער זאַך, אַז איך זאָל זיך איצט קענען צוריקהאַלטען ניט צו זעהן דעם סוף.“

„גוט,“ האָט געענטפֿערט מיין גאַסט. „לעניאָן, איהר געדיינקט דאָך אייער פֿערשפּרעכען: אַז וואָס דאָ וועט פֿאַרקומען בלייבט אונטער דעם זיגעל פֿון אונזער פֿראַפֿעסיאָן. און איצט, איהר, וואָס איהר זיט אזוי לאַנג געווען צוגעבונדען צו גאַנץ ענגע און מאַטעריעלע אַנשוואונגען, איהר האָט געלייקענט אין דער קראַפֿט פֿון דער העכערער מעדיצין, איהר האָט אויסגעלאַכט די וואָס זיינען גרעסער פֿון אייך — אָט זעהט!“

ער האָט צוגעלייגט דאָס גלאַז צו זיינע ליפען און אויסגעטרונג-קען אין גאַנצען מיט איין זוף. ער האָט געגעבען אַ ווילדען געשריי, זיך אָנגעכאַפּט פֿאַר'ן מיש, געקוקט מיט אויסגעלאַצטע אויגען און מיט אַן אָפֿענעם מויל; און ווי איך האָב אזוי געקוקט אויף איהם, האָב איך אָנגעהויבען צו בעמערקען, ווי אין איהם קומט פֿאַר אַן ענדערונג. ס'האָט אויסגעזעהן אזוי ווי ער וואָלט געוואָרען געשוואַלען; זיין פנים איז פֿלוצלינג שוואַרץ געוואָרען און זיינע געזיכטס-ציגע האָבען זיך געענדערט. און אין אַ רגע אַרום בין איך אויפֿגעשפרונגען פֿון מיין פֿלאַץ און האָב אָבגעטראָטען צוריק צו דער וואַנד; מיט מיין אָרם האָב איך זיך בעשיצט פֿאַר דער וואונדערליכער ערשיינונג, און מיין געדאַנק איז געווען דורכדרונגען פֿון שרעק.

1. The first part of the document is a list of names and addresses.

1. 1. 1.

דאָקטאָר דזשייקעל און מר. האַיד.

„אַה נאַט!“ האָב איך אויסגעשריען, „אַה נאַט! אַה נאַט!“
וואָרס דאָרט פֿאַר מיינע אויגען — בלאַס און צוטרייסעלט, האַלב
אין אָהנמאַכט און וואַרפֿענדיג מיט די הענד, אַזוי ווי אַ מענש וואָס
ווערט פֿון טויט לעבעדיג — דאָרט איז געשמאַנען הענרי דזשייקעל!
וואָס ער האָט מיר אין דער נעכסטער שטונדע דערצעהלט,
דאָס קען איך בשום אופן ניט פֿועל'ן ביי זיך איבערצוגעבען אויף
פֿאַפֿיר. איך האָב געוועהן וואָס איך האָב געוועהן, איך האָב געהערט
וואָס איך האָב געהערט, און מיין זעעלע איז קראַנק געוואָרען דערפֿאַר.
און דאָך איצט, ווען דיזעס בילד איז אַוועק פֿון מיינע אויגען, פֿרעג
איך זיך, צי איך גלויב עס, און איך קען ניט געבען קיין ענטפֿער.
מיין לעבען איז דורך און דורך צוטרייסעלט; איך קען ניט שלאָפֿען;
דער טויט־שרעק לאָזט מיך ניט אָב אויף איין שטונדע, סיי טאָג סיי נאַכט;
איך פֿיהל, אַז מיינע טעג ווינען געצעהלט, און אַז איך מוז שטאַר-
בען; און דאָך וועל איך שטאַרבען ניט גלויבענדיג. וואָס איז שייך צו
דער מאַראַלישער געזונקענהייט, וואָס דיווער טאָן האָט פֿאַר מיר
ענטפלעקט, הנם מיט מרעהרען פֿון חרטה, קען איך זיך דאָך ניט
דערמאַנען אָן דעם אָהן שרעק. איך וויל אייך זאָגען בלויז איין זאַך,
אַמעריקאַן, און דאָס וועט זיין סעהר ווי גענוג (אויב איהר קענט
פֿועל'ן ביי זיך עס צו גלויבען). די בעשעפֿעניש, וואָס איז יענע
נאַכט אַריינגעקראַכען צו מיר אין הויז, איז, לויט דזשייקעל'ס אייגענע
רייד, בעקאַנט געווען אונטער דעם נאָמען האַיד, וועלכער ווערט
געזוכט איבער'ן גאַנצען לאַנד אלס דער מערדער פֿון סער קעריי.
היינט לייען.

הענרי דזשייקע'לם פולע ערקלעהרונג וועגען זיך אליין.

איך בין געבוירען געוואָרען אין דעם יאָהר -- 18 אין אַ רייכער פֿאַמיליע, אַלס יורש פֿון אַ גרויסען פֿערמענען. דערצו האָט מיך די נאַטור בעשאַנקען מיט אויסגעצייכענטע אייגענשאַפֿטען, כ'האַב ליעב געהאַט צו אַרבייטען און גע'יהלט אַ רעספעקט פֿאַר די קלוגע און די גוטע צווישען מיינע מיטמענשען, אַזוי אַז עס האָט אויסגעזעהן, אַז איך בין פֿערויכערט מיט אַן עהרענהאַפֿטער און אָנגעזעהענער צוקונפֿט. און ווירקליך, דער ערגסטער חסרון מיינער איז געווען אַ געוויסע אונגעדולדיגע פֿרעהליכקייט, וועלכע מאַכט אַסך מענשען פֿאַר גליקליכע, אָבער וועלכע האָט זיך שווער געקענט צונויפֿפאַסען מיט מיין שטאַלצען וואונש צו טראָגען מיין קאַפּ אין דער הויך און מאַכען אַן ערנסטען פֿנים ווי געוועהנליך פֿאַר דער וועלט. אַזוי איז געקומען, אַז איך האָב אָנגעהויבען פֿערבאַרגען, זיך בעהאַלטען מיט מיינע פֿערגניגענס; און ווען איך בין אויסגעוואַקסען און אָנגעהויבען דיינקען און זיך אַרומקוקען, וואו איך האַלט ערגעץ אין דער וועלט, בין איך שוין געווען פֿעראורטהיילט צו אַ טיעפֿער צווייזיגקייט, צו אַ דאַפֿעלטען לעבען. פֿיעלע מענשען וואַלטען זיך זאָגאַר געטשאַטש-קעט מיט אַזעלכע אונרעגעלמעסיגקייטען ווי מיינע; אָבער פֿון דעם הויכען שטאַנדפּונקט, וועלכען איך האָב זיך פֿאַרגענומען, האָב איך זיך זעהר שטאַרק געשעהמט מיט זיי. ניט אַזוי מיינע פֿעהלערן אַלזאַ, נור די הויכע פֿאַרערונגען, וועלכע איך האָב זיך אַליין געשמעלט, האָבען דאָס מיך געמאַכט פֿאַר דעם וואָס איך בין, און האָבען נאָך טיעפֿער ווי ביי די מייסטע מענשען פֿונאַנדערנעטהיילט אין מיר יענע בעגריפֿען פֿון גוט און שלעכט, וועלכע צושטיילען און שמעלען צונויף דעם מענשען'ס צווייענדיגע נאַטור. דאָס האָט מיך געטריבען

זיך צו פֿערמיטלען און נאָכצודיינקען איבער דיזען שווערען געזעץ פֿון לעבען, וואָס ליגט אין דעם וואָרצל פֿון רעליגיאָן און איז די הויפט קוועלע פֿון אונגליק. הגם איך האָב געפֿיהרט אזאָ מיטלען דאָפֿעל-לעבען, אָבער קיין צבווע'אָק בין איך אין קיין זינן ניט געווען; ביידע זייטען אין מיר זיינען געווען זעהר ערנסט; ווען איך בין געווען צוריקגעצויגען פֿאַר זיך און האָב זיך געבאָדען אין שאַנדע, בין איך געווען ניט מעהר און ניט ווייניגער טריי צו מיין נאָטור, ווי ווען איך פֿלעג זיך אָבגעבען מיט זוכען קענטנים אָדער העלפֿען די אונגליקליכע און די ליידענדע. און גראָד מינע וויסענשאַפֿטליכע פֿאַרשונגען, וועלכע האָבען מיך פֿאַלשמענדיג געפֿיהרט צו מיסמישע און העכערע שליסע, האָבען אויך געוואָרפֿען אַ שמאַרקעס ליכט אויף דיזען בעוואוסטזיין פֿון דעם אונאוויפֿהערליכען קריעג צווישען מינע גליע-דער. מיט יעדען טאָג האָב איך זיך אַלץ מעהר איבערצייגט אין דער וואַרהייט, וועלכע האָט מיך נאַכהער אונגליקליך געמאַכט: אַז דער מענש איז באמת ניט איינער, נאָר צוויי, איך זאָג צוויי, ווייל מיין אייגענעס וויסען געהט ניט אַריבער ווייטער פֿון דיזען פּונקט. אַנדערע וועלען קומען נאָך מיר, אַנדערע וועלען מיך אַריבעריאָגען אויף דעם וועג; און איך וויל טרעפֿען, אַז סוף כל סוף וועט מען אויסגעפֿינען, אַז דער מענש איז אַ מלוכה פֿון פֿיעלפֿאַכע, אונפאַסענדע און אונ-אַבהענגיגע בירגער. איך, פֿאַר מיין טהייל, האָב זיך פֿערנומען אין איין ריכטונג, און בלויז אין איין ריכטונג. פֿון דער מאָראַלער זייט, און אין מיר אַליין, האָב איך דערקענט די גרינדליכע און פּרימיטיווע דאָפֿעלמקייט פֿון'ם מענשען; איך האָב געזעהן, אַז זאָגאַר ווען איך וואָלט באמת געקענט זיין איינע פֿון די צוויי נאַטורען, וועלכע האָבען געקעמפֿט איינע מיט דער אַנדערער אויף'ן פֿעלד פֿון מיין זעלבסט-בעוואוסטזיין, איז דאָס בלויז דערפֿאַר, ווייל איך בין געווען ביידע צוזאַמען; און שוין גאַנץ פֿריה, זאָגאַר איידער מינע וויסענשאַפֿטליכע ענטדעקונגען האָבען מיר אָנגעהויבען וויזען די מעגליכקייט פֿון אזאָ וואונדער, האָב איך מיט פֿערנגיגען געדיינקט דערפֿון, ווי גוט עס וואָלט געווען צו פֿונאַדערשיידען דיזע עלעמענטען בעזונדער. ווען יעדער עלעמענט, האָב איך זיך געטראַכט, וואָלט געקענט, אזוי צו זאָגען, אַריינגעזעצט ווערן אין אַ בעזונדער הויז, דאַן וואָלט דאָס לעבען ערלויבט געוואָרען פֿון אַלעס, וואָס איז אונערטערעגליך; דער שלעכטער,

דער אונגע־רעכטער וואָלט געקענט געהן זיין וועג, ערלייזט פֿון די גומע ווינשע און די געוויסענסכיסע פֿון זיין עהרליכען צווילינגס-ברודער; און דער גערעכטער, דער גומער וואָלט געקענט מאַרשירען פֿאַרווערטס און זיכער אויף זיין וועג, ער וואָלט געקענט טהאָן די גומע זאַכען, אין וועלכע ער געפֿינט זיין פֿערגניגען, און ניט זיין מעהר אויסגעזעצט צו שאַנדע און תשובה דורך דיווען אויסערליכען איבעל. ס'איז די קללה פֿון דער מענשהייט, וואָס אָט די אונפֿאַסענדע בינטלאַך זיינען אזוי צונויפֿגעבונדען אינאיינעם — וואָס אָט די צווי-לינגס, וועלכע זיינען אזוי פֿאַלאַר-ווייט איינס פֿון אַנדערן, מוזען זיך ראַנגלען אין דעם שוים פֿון זעלבסטבעוואוסמיין. ווי אזוי זשע קענען זיי פֿונאַנדערנעמטהיילט ווערן?

אזוי בין איך געווען פֿערטיעפֿט אין מיינע געדאַנקען, ווען אַ זייטען-ליכט, וואָס איז געקומען פֿון'ס טיש פֿון דער לאַבאָראַטאָריע, האָט אָנגעהויבען בעלייכטען די פֿראַגע. איך האָב אָנגעפֿאַנגען צו בעגרייפֿען אַסך טיעפֿער ווי אימער די ציטערענדע אונקערפֿערליכקייט, די נעבעלהאַפֿטע פֿערגענגליכקייט פֿון דיווען כלומר'שט סאָלידען גוף, אין וועלכען מיר זיינען אָנגעטהאָן. איך האָב געפֿונען געוויסע פֿאַקט-טאָרען, וועלכע האָבען די מאַכט פֿונאַנדערצושרייסלען און אַרונטער-צורייסען דיווען קלייד פֿון פֿלייש, פֿונקט ווי אַ ווינד קען צושרייסלען די פֿאַרהאַנגען פֿון אַ פּאַוויליאָן. צוליבע צוויי אורזאַכען וויל איך זיך ניט אַריינלאָזען טיעף אין דיווער וויסענשאַפֿטליכער זייט פֿון מיין ערקלעהרונג. ערשמענס, וויל איך ווייס, אַז דער מענש איז פֿער-אורטהיילט אימער און אייביג צו טראָגען אויף זיינע פֿלייצעס די לאַסט פֿון'ס לעבען; און ווען מיר מאַכען אַ פֿערזוך עס אַראָבצו-וואַרפֿען פֿון זיך, דאַן קעהרט זיך עס אום צו אונז נאָך מיט אַ גרעסערן און אַ שרעקליכערן דרוק. צווייטענס, וויל מיינע ענטדע-קונגען זיינען ליידער געווען אונפֿאַלקאָמען, ווי מען וועט דייטליך אַרויסזעהן פֿון מיין ערצהלונג. עס וועט אַלזאָ זיין גענוג צו זאָגען, אַז איך האָב ניט נור דערקענט און אונטערשיידעט מיין נאַטירליכען קערפֿער פֿון דעם איינפֿאַכען גלאַנץ פֿון געוויסע קרעפֿטען, וועלכע האָבען צוזאַמענגעשטעלט מיין גייסט, נאָר מיר האָט זיך איינגעגעבען צו מאַכען אַ מעדיצין, דורך וועלכער אָט די קרעפֿטען זאָלען אַרונטערגעזעצט ווערן פֿון זייער טראָהן, און

אָנשטאַט זיי זאָלען קומען אָן אַנדער פֿאַרם און אָן אַנדער אויסזעהן, ניט ווייניגער נאַטירליך פֿאַר מיר, ווייל זיי זיינען געווען דער אויסדרוק און האָבען געטראָגען דעם שטעמפּעל פֿון נידעריגערע עלעמענטן אין מײן זעלע.

איך האָב זיך לאַנג געשלאָגען מיט דער דעה, איידער איך האָב דיזע טהעאָריע אַריבערגעפֿיהרט דורך אַ פֿראַכע אין דער פֿראַקטיק. איך האָב גאַנץ גוט געוואוסט, אַז איך ריוויקיר דאָ מיט'ן לעבען; וואָרים אַ מעדיצין וואָס האָט אַזאַ קראַפֿט, קען דורך דעם מינדעס-טען פֿערזעהן אין גאַנצען אויסמעקען יענעם אונקערפּערליכען געזעלם, וואָס איך האָב געוואָלט פֿערענדערן. אָבער דער וואונד צו מאַכען אַזאַ מערקווירדיגע און מעפֿע ענטדעקונג האָט ענדליך בייגעקומען מײן שרעק.

די מינקטור איז שוין ביי מיר פֿון לאַנג אָן געשטאַנען פֿאַרמיג; ס'האַט זיך נור געפֿאַדערט, איך זאָל אַריינמהאַן אַ געוויסען סאַרט זאַלץ, דאָס איינציגע וואָס האָט נאָך געפֿעהלט, לויט מײנע עקספּע-רימענטען. דיזען זאַלץ האָב איך געקויפֿט ביי אַ גרויסער פֿירמאַ פֿון פֿערשיעדענע אַפּטייקער-וואַרען; און איין פֿערפֿלויכטע נאַכט האָב איך אויסגעמישט די עלעמענטען; איך האָב געזעהן, ווי עס קאַכט און פֿאַרעט אין גלאָז, און אזוי גיך ווי דאָס זידען האָט אויפֿגעהערט, האָב איך געפֿאַסט מוטא און אויסגעטרונקען די מעדיצין.

אַה, וואָס פֿאַר שרעקליכע יסורים! מײנע ביינער האָבען מיר אָנגעהויבען ברעכען, ס'איז מיר בעפֿאַלען אַ נודנעקייט ווי צום שטאַרבּען, און אַ גייסטעס-שרעק, וואָס מען קען נור פֿיהלען אין דער שמונדע פֿון געבורט אָדער פֿון טויט. אָבער דיזע שרעקליכע שמערצען זיינען באלד פֿערשוואונדען, און איך בין געקומען צו זיך, אזוי ווי נאָך אַ גרויסער קריינק. איך בין געוואָרען גאָר אַ נייער מענש; גאַנץ נייע, און דעריבער גאַנץ זיסע געפֿיהלען האָבען זיך צוגאַסען אין מיר. איך האָב זיך געפֿיהלט יונגער, לייכטער, גליקליכער אין קערפּער; אינעווייניג אין מיר האָב איך דערשפּירט אַ מין זאָר-לאַזיגקייט, אַ שמראָם פֿון צומישטע וואויל-לוסטטיגע בילדער, וואָס האָבען זיך צוגאַסען מיט אַן אונגעהייערער קראַפֿט ביי מיר אין מוח; אייפֿגעלייזט, אויפֿגעקניפּט זיינען מיט אַמאָל געוואָרען די באַנדען פֿון פֿליכט אין מיר, אַן אונבעקאַנטע אָבער ניט קיין אונשולדיגע

פֿרייהייט האָט אָנגעפֿילט מיין זעלע. ביי דעם ערשטען אָטהעם-צוג פֿון דיזען נייעם לעבען האָב איך גלייך געוואוסט, אז איך בין אסך ערגער, צעהן מאָל אזוי שלעכט, א פֿערקויפֿטער שקלאָף צו מיין אורשפרינגליכער ביוזער נאַטור; און דער געדאַנק האָט מיך אין יענער רגע דערפֿרישט ווי ווין. איך האָב אויסגעשמרעקט מייע הענד, זיך קוויקענדיג אין דער פֿרישקייט פֿון דיזע געפֿילען; און פֿלוצלינג האָב איך דערזעהן, אז איך האָב פֿערלאָרען אין וואוקס, און מיין פֿיגור איז געוואָרען קלענער.

אין יענער צייט איז נאָך ביי מיר אין צימער קיין שפיגעל ניט געווען; דער וואָס שמעהט איצט לעבען מיר, בשעת איך שרייב, איז געבראכט געוואָרען שפעטער, און טאַקע צוליב דיזע פֿערוואַנדלונגען. די נאַכט האָט געהאַלטען ביים פֿערשווינדען, הגם ס'איז נאָך געווען פֿינסטער; אלע ביי מיר אין הויז זיינען נאָך געווען פֿערוונקען אין טיעפֿען שלאָף. פֿול מיט האַפֿנונג און מיט טריאומף, ווי איך בין דאָן געווען, האָב איך בעשלאָסען ביי זיך צו וואַגען און אַריבער-געהן צו מיר אין שלאָפֿצימער אָט אזוי ווי איך בין דאָן געווען, אין מיין נייער פֿאַרם. איך בין אַלואַ דורכגעגאַנגען דעם הויף; די שמערן האָבען אַראַבגעקוקט אויף מיר, און ווי מיר האָט זיך געדוכט, האָבען זיי זיך געוואונדערט, ווייל דאָס איז געווען די ערשטע בעשעפֿעניש פֿון דעם סאָרט, וואָס זייער שלאָפֿלאָזע וואַכזאַמקייט האָט ביו אַהער בעמערקט. איך האָב זיך פֿער'גנב'עט דורך די קאַרידאָרען, א פֿרעמדער ביי מיר אין מיין אייגענעם הויז; און אַריינקומענדיג אין מיין שלאָפֿצימער, האָב איך צום ערשטען מאָל דערזעהן ערוואַרד האַרד.

איך מוז דאָ ווידער ריידען וועגען מיין טהעאָריע, און זאָגען ניט דאָס וואָס איך ווייס, נאָר דאָס וואָס איך האַלט פֿאַר העכסט וואַהרשיינליך. די שלעכטע זייט פֿון מיין נאַטור, וועלכע האָט זיך איצט אָבגעשטעמפעלט אויף מיר מיט איהר גאַנצע ווירקזאַמ-קייט, איז געווען ווייניגער שטאַרק און ווייניגער ענטוויקעלט ווי די גוטע, וועלכע איך האָב נור וואָס אַרונטערגעוואָרפֿען פֿון זיך. אין משך פֿון מיין לעבען, וואָס איז נאָך אלעם דעם געווען ניין-צעהנמעל אַ לעבען פֿון אַנשטריינגונג, שוגענד און קאַנטראָל, איז אָט די שלעכטע זייט אַ סך ווייניגער אויסגעאיבט געוואָרען. און דערפֿון,

דיינק איך, האָט זיך גענומען דאָס, וואָס עדוואַרד האַיד איז געווען אַזוי פֿיעל קלענער, מאָגערער און יונגער ווי הענרי דזשייקעל. פונקט ווי די גוטסקייט האָט אַראָבגעשיינט פֿון דעם איינעם'ס געזיכט, אַזוי איז די רשעות געווען אָנגעשריבען איינפֿאַך און דיימליך ביים אַנדערן אויפֿ'ן פנים. אויסערדעם האָט דאָס שלעכטס איבערגעלאָזט אויף דיזען קערפער אַן אָברוק פֿון פֿערקריפֿלונג. און דאָך, אַז איך האָב אַ קוק געטהאָן אין שפיגעל אויף דיזען מיאוס'ן געזי, האָב איך ניט געפֿיהלט קיין עקעל, נאָר פֿערקעהרט אַ פֿרייד. וואָרים אויך דאָס בין איך דאָך אַליין געווען. ס'האָט אויסגעזעהן נאַטירליך און מענש-ליך. אין מיינע אויגען האָט עס געטראָגען אַ לעבעדיגערעם, שאַר-פֿערעם בילד פֿון דעם גייסט, ווי דאָס אונפֿאַלקאָמענע און צוטֿהיילטע אויסזעהן, וואָס איך בין דאָן געוואוינט געווען צו רופֿען מיינס, אויף אַזוי ווייט בין איך גאָר אָהן צווייפֿעל גערעכט געווען. איך האָב בעמערקט, אַז ווען איך פֿלעג טראָגען די צורה פֿון עדוואַרד האַיד, האָט קיינער ניט געקענט צוקומען צו מיר און ביים ערשטען אויגען-בליק ניט פֿיהלען אַ געוויסען שוידער. דאָס איז, גלויב איך, געווען דערפֿאַר, ווייל אַלע מענשען, ווי מיר טרעפֿען זיי אויף, זיינען אויס-געמישט פֿון גוטס און שלעכטס; און עדוואַרד האַיד, איינער אַליין צווישען דער גאַנצער מענשהייט, איז געווען לויטער שלעכטס.

ניט מעהר ווי אַ רגע בין איך געשטאַנען ביים שפיגעל: איצט האָב איך געדאַרפֿט מאַכען דעם צווייטען און וויכטיגסטען עקספֿע-רימענט; מיר איז נאָך געבליבען צו זעהן, אויב איך האָב פֿערלאָרען אויף שטענדיג מיין אויסזעהן און איך מוז אַלאָ, איידער עס ווערט ליכטיג, אַנטלויפֿען פֿון אַ הויז, וואָס איז ניט מעהר מיינס. אויך בין גלייך צוריקגעלאָפֿען צו מיר אין קאַבינעט, כ'האָב ווידער אַמאַל צו-געגרייט און אויסגעטרונקען דאָס גלאָז, פֿון דאָס ניי געלימען די שמערצען פֿון טויט און איך בין ווידער געקומען צו זיך מיט דעם כאַראַקטער, די געשמאַלט און דאָס געזיכט פֿון הענרי דזשייקעל.

יענע נאַכט בין איך צוגעקומען צו די געפֿעהרליכע איבערגאַנגס-וועגען, וואָלט איך צוגעטראָמען צו מיין ענטדעקונג אין אַ נאַבעלערן גייסט, וואָלט איך ריזיקירט צו מאַכען דעם עקספֿערימענט אונטער דעם איינפֿלוס פֿון עדעלע אָדער פֿרימע ווינשע, דאָן וואָלט אַלעס זיכער אַנדערש געווען, און פֿון דיזע ווייטאַגען פֿון טויט און געבורט

וואָלט איך אַרויסגעקומען אַ מלאַך אַנשטאָט אַ מייועל. די מעדיצין אַליין האָט נישט געהאַט קיין ענטשיידענדע ווירקונג; זי איז געווען נישט מייִפֿליש און נישט געטליך; זי האָט בלויז פֿונאַנדערגעטרייסעלט די געפֿענגניס-טהירען פֿון מיין נאַטור, און דאָס וואָס איז געווען אינעווייניג איז אַרויסגעלאָפֿען. אין יענער צייט האָט מיין טונגענד געדערמעלט; מיין בייזער גייסט אָבער האָט געוואַכט און ער האָט מיט געשווינדקייט זיך אָנגעכאַפּט אָן דער געלעגענהייט; און דערפֿאַר איז אַרויסגעקומען עדוואַרד האַיד. נו, הנס איך האָב איצט געהאַט צוויי כאַראַקטערע אַזוי נישט ווי צוויי פֿניס'ער, איז אָבער איינער געווען פֿאַלשמענדיג שלעכט, און דער אַנדערער איז נאָך אַלץ געווען דער אַלטער הענרי דזשייקעל, יענער אונפֿאַסענדער געמיש, וואָס איך האָב געהאַט פֿערלאָרען יעדע האָפֿנונג ווען עס איז אויסצובעסערן.

וואָגאַר אין יענער צייט האָב איך נאָך געפֿיהלט אַן אָבשמויס צו דעם טרוקענעם לעבען פֿון פֿאַרשונג און סטודיום. צייטענווייז בין איך געווען גאַנץ פֿרעהליך אויפֿגעלייגט; און אַזוי ווי מיינע פֿערגני-גענס זיינען, מילד גערעדט, געווען אונווירדיג, און איך בין נישט נור געווען אָנערקענט און געשעצט, נאָר דערצו נאָך אַ בעיאָהרענטער מאַן, איז דיווער ווידערשפרוּך אין מיין לעבען מיר פֿון טאָג צו טאָג געוואָרען אַלץ אונווילקאָמענער. אָט דערפֿאַר האָט די נייע קראַפֿט, וואָס איך האָב ענטדעקט, מיך אַזוי לאַנג גערייצט און געצויגען, ביז וואַנען איך בין געוואָרען איהר שקלאַף. איך האָב בלויז געדאַרפֿט אויסטרינקען די מעדיצין, אַראַבואַרפֿען פֿון זיך דעם קערפֿער פֿון דעם בעקאַנטען פֿראַפֿעסאָר און אַרויפֿגעהמען, ווי אַ דיקען מאַנטעל, דעם קערפֿער פֿון עדוואַרד האַיד. איך פֿלעג שמייכלען ביי דעם געדאַנק; עס האָט מיר דאַן אויסגעזעהן ווי אַ פֿרעהליכער שפּאַס; דאָך פֿלעג איך די מעדיצין צוגרייטען מיט גרויסער פֿאַרויכטיגקייט. איך האָב געדונגען דאָס הויז אין סאָהאָ, וואו די פּאַליציי האָט נאָכ-געשפּירט האַיד'ן; און אַלס הויז-האַלטערין האָב איך צוגענומען אַ פּערזאָן, וועמען איך האָב נישט געקענט און געוואוסט, אַז זי קען קו-קען און שווייגען. פֿון דער אַנדער זייט האָב איך געלאָזט וויסען מיינע דיענער, אַז אַ געוויסער מר. האַיד (וועלכען איך האָב זיי בעשריבען) האָט די פֿולע פֿרייהייט אַריינצוקומען צו מיר אין הויז

ווען ער וויל; און כדי אויסצומיידען אונגליקליכע צופֿעלע, פֿלעג איך יאָגאַר מאַכען בעזוכען און איך בין געוואָרען אַן אָפֿטער איינגעהער צו מיר אין הויז, אַלס מר. האַיד. דאַן האָב איך אָנגעשריבען די צוואה, געגען וועלכער איהר זייט אזוי שטאַרק אַרויסגעטראָמען; אזוי אַז אויב מיר וועט עפעס פּאַסירען אין דער פּערזאָן פֿון דר. דזשייקעל, זאָל איך קענען, אָהן וואָס פֿאַר עס איז געלד-פֿערלוסט, אַריינערמעטען אין דער ראַלע פֿון ערוואַרד האַיד. און זיך האָבענדיג אזוי פֿערוואַרנט פֿון אַלע זיימען, האָב איך אָנגעפֿאַנגען צו פּראָפֿיטירען פֿון די מערק-ווירדיגע פֿרייהייטען פֿון מיין פּאַזיציאָן.

מענטשען פֿלעגען אַמאָל דינגען באַנדיטען צו בעגעהן זייערע פֿערברעכען, אין דער צייט וואָס זיי אַליין זיינען זיך געזעסען רוהיג אין דערהיים און זייער נאָמען איז געבליבען אונבעפֿלעקט. איך בין געווען דער ערשטער, וואָס האָט עס אַליין געטהאָן פֿאַר זיין אייגענעם פֿער-גניגען. איך בין געווען דער ערשטער, וואָס האָט געקענט ערשיינען פֿאַר דער וועלט אַ בעלאַדענער מיט כבוד און רעספעקט, און אין איין רגע, אזוי ווי אַ שוהל-אינגעל, אַרונטערוואַרפֿען פֿון זיך דיזע משא און אַריינשפּרינגען אין דעם ים פֿון פֿרייהייט. אָבער אין מיין אונדזוכדרינגבאַרען מאַנטעל בין איך געווען פֿאַלשמענדיג זיכער. בערעכענט גור — איך האָב דאָך זאָגאַר ניט עקזיסטירט! איך דאַרף זיך גור אַריינבאַפען צו מיר אין לאַבאַראַטאָריע, האָבען אַ סעקונדע אָדער צוויי אויסצומישען און אַראַבשלינגען די מעדיצין, וואָס פֿלעגט אימער שטעהן אָנגעגרייט; און וואָס ערוואַרד האַיד זאָל ניט האָבען אָבגעטהאָן, אָבער ער האָט געקענט זיכער זיין, אַז ער וועט פֿער-שווינדען ווי אַ הויך פֿון'ם אַטהעם אויף אַ שפיגעל; און דאָרט אין זיין שטוהל ביי זיך אין קאַבינעט, זיצט זיך רוהיג אַ מאָן, וואָס קען זיך אויסלאַכען פֿון יעדען פֿערדאַכט — דאָס איז הענרי דזשייקעל.

די פֿערגניגענס, וועלכע איך האָב מיט האַסט געזוכט אין מיין פֿערשטעלטער פּאַזיציאָן, זיינען, ווי איך האָב שוין איינמאָל געזאָגט, געווען אונווירדיג; איך וויל ניט געברויכען קיין שאַרפֿערן אויסדרוק. אָבער ביי ערוואַרד האַיד אין די הענד האָבען זיי באַלד אָנגעהויבען ווערן מייפֿלייש. ווען איך פֿלעג צוריקקומען אַהיים פֿון דיזע פֿערגניגענס-וואַנדערונגען, בין איך אָפֿטמאָל פֿערוואַנדערט געוואָרען איבער מיין

פֿערדאָרבענהייט, אָט דער גייסט, וואָס איך האָב אַרויסגערופֿען פֿון מיין אייגענער זעלע, אין וועמען איך האָב אַרויסגעשיקט אַליין צו געניסען זיין פֿערגניגען, איז געווען דורך און דורך רשעות'דיג און נידערמערעכטיג; יעדע האַנדלונג זיינע, יעדער געדאַנק איז געווען קאַנ-צענטרירט נור אויף זיך אַליין; ער האָט געטרונקען פֿערגניגען מיט דעם דורשט פֿון אַ חיה, ניט קוקענדיג וויפֿעל יסורים ער האָט דערמיט פֿערשאַפֿט אַנדערע; אומ'ברחמנות'דיג ווי אַ מענטש פֿון שטיין. הענרי דזשייקעל איז צייטענווייז געשמאַנען אַ דערשראָקענער אַנטקעגען די מעשים פֿון ערוואַרד האַיד; אָבער די לאַגע איז געווען אַן אויסער-געוועהנליכע. נאָך אַלעס דעם איז דאָך נור האַיד, און האַיד אַליין, דער שולדיגער. דזשייקעל איז דאָך איצט ניט געווען ערגער ווי פֿרי-הער; ער פֿלעגט זיך ציריק אויפֿכאַפֿען צו זיינע גוטע אייגענשאַפֿטען און עס האָט אויסגעזעהן, אַז זיין כאַראַקטער איז דורך דעם אַבסאָלוט ניט געשעדיגט; ער פֿלעגט זאָגאַר זעהן, ווי ווייט עס איז נור מעגליך געווען, צו פֿעריכטען דאָס שלעכטס, וואָס האַיד האָט אָנגעטהאַן, און אַזוי איז זיין געוויסען געשלאָפֿען.

אין די איינצעלהייטען פֿון דער נידערמערעכטיגקייט, צו וועלכער איך האָב צוגעלאָזען (וואָרים זאָגאַר איצט קען איך קוים צוגעבען, אַז איך האָב עס בעגאַנגען), האָב איך קיין חשק ניט אַריינצוגעהן; איך וויל דאָ נור אָנצייגען די וואָרנוגען, מיט וועלכע מיין שמראָף איז טריט ביי טריט געקומען אַלץ נעהענטער צו מיר. מיר האָט געטראָפֿען אַן אונגליקליכער צופֿאַל, וואָס איך וויל דאָ ניט מעהר ווי דערמאָנען, ווייל ער האָט ניט געבראַכט קיין פֿאַלגען. אַ גרויזאַמקייט, וואָס איך בין בעגאַנגען געגעז אַ קינד, האָט אַרויסגערופֿען געגען מיר דעם כעס פֿון אַ פֿערבייגעהער, וועמען איך האָב אין אַ צייט אַרום ווידער דערקענט אין דער פֿערוואַן פֿון אייער קרוב; דער דאָקטאָר און דעם קינד'ס פֿאַמיליע האָבען זיך אָנגעשלאָסען אָן איהם; עס זיינען געווען מאַמענטען, ווען איך האָב געצוימערט פֿאַר מיין לעבען; און ענדליך, כדי איינצושטילען זייער גערעכטען צאָרן, האָט זיי ערוואַרד האַיד געמוזט צופֿיהרען צו דר. דזשייקעל'ס טהיר און זיי בעצאָהלען מיט אַן אָנווייונג, אונטערשריבען פֿון הענרי דזשייקעל. אָבער דיזע געפֿאַהר איז כּאַלד בעזויטיגט געוואָרען, אַריינלייגענדיג אַ געוויסע סימע אין אַן אַנדער באַנק

דאָקטאָר דושיקעל און מר. האַיד.

אויף עדוואָרד האַיד'ס נאָמען אַליין; און נאָכדעם ווי איך האָב זיך אויסגעלערענט שרייבען דעם נאָמען ריקווערטס, האָט שוין האַיד געהאַט אַן אונטערשריפֿט, און איך האָב גערעכענט, אז איצט בין איך שוין זיכער.

אַן ערך צוויי מאָנאַטען פֿאַר דער ערמאָרונג פֿון סער דענ-זוערס קעריו בין איך איינמאָל אַהיים געקומען שפעט ביינאַכט; און אז איך האָב זיך אויף מאָרגען אין דערפֿריה אויפֿגעכאַפֿט, האָב איך עפעס געפֿיהלט גאַנץ מאָרנע, אומזיסט האָב איך זיך אומגעקוקט אַרום מיר; אומזיסט האָב איך געזעהן פֿאַר זיך די פֿיינע מעבעל פֿון מיין צימער אין סקווער; אומזיסט האָב איך דערקענט מיין בעט מיט די פֿאַרהאַנגען; עפעס האָט מיר געזאָגט, אז איך בין ניט דאָרט וואו איך בין, אז איך האָב זיך ניט אויפֿגעכאַפֿט אין מיין שטענדיגען שלאָפֿצימער, נאָר דאָרט אין דעם קליינעם צימער אין סאָהאָ, וואו איך בין געוואוינט געווען צו שלאָפֿען בשעת איך בין געווען אין דעם קערפער פֿון עדוואָרד האַיד. איך האָב געשטייכעלט צו זיך אַליין, און ווי מיין שטייגער איז געווען, האָב איך זיך פֿער-טיעפֿט אין געדאַנקען און געזוכט אַ פֿסיכאָלאָגישע ערקלעהרונג צו דיווער אילוועי, און פֿון צייט צו צייט האָב איך אַזוי איינגעדערעמעלט טראַכטענדיג, אָבער מיט אַמאָל איז מיין בליק געפֿאַלען אויף מיין האַנד. נו, די האַנד פֿון הענרי דושיקעל איז דאָך איך געווען גוט בעקאַנט; זי איז געווען גרויס, פֿעסט, ווייס און ליעבליך. אָבער די האַנד, וואָס איך האָב איצט געזעהן, ליגענדיג האַלב-פֿערמאַכט אויף די בעט-געוואָנט, איז געווען מאָנער, צוקאָרטשעט, דונקעל-בלאַס און בעדעקט מיט האַר. ס'איז געווען די האַנד פֿון עדוואָרד האַיד. איך האָב אַודאי געמוזט קוקען דערויף ביינאַה אַ האַלבע מינוט, פֿערוונקען ווי איך בין געווען אין פֿערוואונדערונג, איידער דער שרעק האָט זיך פֿלוצלינג אויפֿגעוועקט אין מיר; און אַרונטערשפּרינגענדיג פֿון בעט, בין איך צוגעלאָפֿען צום שפיגעל. ביי דעם אַנבלוק, וואָס איך האָב געהאַט פֿאַר מיינע אויגען, איז מיר דאָס בלוט פֿערגליווערט געוואָרען. יאָ, איך האָב זיך געלייגט שלאָפֿען הענרי דושיקעל, איך האָב זיך אויפֿגעכאַפֿט עדוואָרד האַיד. ווי אַזוי זאָל דאָס ערקלעהרט ווערן? האָב איך זיך געפֿרעגט; און דאָן, מיט נאָך מעהר שרעק— וואָס טהוט מען פֿאַרט דערצו? ס'איז שוין געווען גרויסער טאָג;

מיינע דיענער זיינען געווען אויף; אַלע מיינע מעדיצינען זיינען געווען אין קאַבינעט — אַ לאַנגער וועג, אַרונטער צוויי שטיעגען, דורך'ן הינטער-קאָרידאָר, דאָן דורך דעם אָפּענעם הויף און דורך'ן אַנאַמאָ-מישען טהעאָטער. אמת, ס'איז מעגליך ויך צו פֿערדעקען דאָס געזיכט; אָבער וואָס נוצט עס, אַז איך קען ניט בעהאַלטען די ענדערונג אין מיין פֿיגור? און פֿלוצלינג האָב איך זיך מיט אַ זיסען פֿערנגיגען דערמאָנט, אַז די דיענער זיינען שוין צוגעוואוינט צו זעהן מיין צווייטען איך אַריינקומען און אַרויסגעהן פֿון הויז. איך האָב זיך אַלואָ שנעל אָנגעטראָגן, אַזוי גוט ווי איך האָב נור געקענט, אין קליידער פֿון מיין גרויס, בין אויף גיך דורכגעגאַנגען דורך'ן הויז, וואו ברעדשאַ האָט מיט פֿערוואַנדערונג געקוקט אויף מיר, זעהענדיג מר. האַרד'ן אַזוי פֿריה און אין אַזעלכע קליידער; און אין זעהן מינוט אַרום האָט זיך דר. דושיקעל אומגעקעהרט צוריק צו זיין אייגענער פֿאַרם און איז געזעסען מיט אַ פֿערקנייטשטען שמערן ביים מיט, כלומר'שט צו עסען פֿריהשטיק.

איך האָב כמעט גאָר קיין אַפעטיט ניט געהאַט. די אונער-קלעהרליכע פֿאַסירונג האָט מיר אויסגעזעהן אַזוי ווי דער באַבילאָני-שער פֿינגער אויף דער וואַנד, אָנשרייבענדיג די בוכשטאַבען פֿון מיין אורטהייל; און איך האָב אָנגעפֿאַנגען ערנסטער ווי פֿריהער נאָכצו-דיינקען וועגען די רעוולוטאָמען און די מעגליכקייט פֿון מיין דאָפעלמער עקזיסטענץ. אַט דער טהייל פֿון מיין איך, וואָס איך האָב געהאַט די מאַכט אַרויסצורופֿען, איז לעצטענס פֿיעל גענוצט און גענעהרט געוואָרען; די לעצטע צייט האָט זיך מיר אָבערדוכט, עפעס אַזוי ווי דער קערפּער פֿון ערוואַרד האַיד וואָלט גרעסער געוואָרען, אַזוי ווי איך וואָלט גע-פֿיהלט אַ גרעסערן שטראָם פֿון בלוט, ווען איך בין געווען אין דיזער פֿאַרם; און איך האָב אָנגעהויבען שפירען אַ געפֿאַהר, אַז אויב דאָס זאָל אָנהאַלטען ווייטער, דאָן קען נאָך די גלויבענדיגקייט פֿון מיין נאָ-טור איבערגעקעהרט ווערן, איך קען פֿערלירען די קראַפֿט זיך פֿריי-וויליג צו ענדערן, און דער כאַראַקטער פֿון ערוואַרד האַיד וועט בלייבען אויף שמענדיג מיינער. די מעדיצין האָט ניט אימער גלייך געווירקט. איינמאָל, אין דער ערשטער צייט, האָט זי גאָר ניט געווירקט; זינט דאָן בין איך מעהר ווי איינמאָל געצוואַנגען געווען צו פֿערדאָפּלען, און איינמאָל, אונטער אַן אונגעהייערער געפֿאַהר, זאָגאר צו

דאָקטאָר דזשיקעל און מר. האיר.

פֿערררייפֿאַכען די קוואַנטימעט; און דיזע זעלמענע אַניזכערהייטען האָבען געוואָרפֿען דעם איינציגען שאַמען אויף מיין צופֿריעדענהייט. איצט אָבער, נאָך דער פּאַסירונג פֿון יענעם אין דערפֿריה, האָב איך אָנגעהויבען בעמערקען, אַז בעת ווען אין אָנפֿאַנג איז די שווריקייט בעשטאַנען אין דעם אַרונטערצואַוואַרפֿען דעם קערפֿער פֿון דזשיקעל, האָט זי זיך לעצטענס ביסלאַכוויי אַריבערגעטראָגען אויף דער אַנדער זייט. אַלעס האָט איצט געשיינט אָנצואוויזען אויף פֿאַלגענדעס: אַז איך האָב ביסלאַכוויי פֿערלאָרען מיין אורשפּרינגליכע און בעסערע נאַטור, און איך בין לאַנגזאַם פֿערקערפֿערט געוואָרען מיט מיין צווייטען און ערגערן איך.

צווישען דיזע צוויי האָב איך איצט געמוזט אויסוועהלען. מינע צוויי נאַטורען האָבען געהאַט אַ געמיינשאַפֿטליכען זכרון, אָבער אַלע אַנדערע אייגענשאַפֿטען זיינען געווען אונגלייך פֿערטהיילט צווישען זיי. דזשיקעל האָט פּראַיעקטירט און אָנטהייל גענומען אין די פֿער-גניגענס און די ריזיקאַלישע אַנטפֿערנעהמונגען פֿון האיר; אָבער האיר איז געווען גלייכגילטיג צו דזשיקעל'ן, אָדער ער האָט זיך נור אויף אַזויפֿיעל דערמאַנט אָן איהם, ווי דער באַנדיט פֿון די בערג דערמאַנט זיך אָן דער הייהל, וואו ער בעהאַלט זיך. דזשיקעל האָט געהאַט מעהר ווי דעם אינטערעס פֿון אַ פֿאַטער; האיר האָט געהאַט מעהר ווי אַ זעהן'ס גלייכגילטיגקייט. אַרייַנוואַרפֿען מיין גורל אין דזשיקעל'ס הענד האָט געהייסען, זיך אָבזאָגען אויף שמענדיג פֿון יענע בעגעהרען, צו וועלכע איך האָב אַ לאַנגע צייט אין געהיים געשמרעכט און וועלכע איך האָב צילעצט אָנגעהויבען צו צערטלען. זיך אַרייַנוואַרפֿען אין האיר'ס הענד האָט געהייסען, זיך אָבזאָגען פֿון טויענד אינמע-רעסען און ווינשע און ווערן מיט איין קלאַפּ און אויף אייביג, פֿער-אַכטעט און פֿערהאַסט. אָבער עס איז געווען נאָך אַ פּונקט צו בעטראַכטען; דזשיקעל וואָלט מורא'דיג געלימען אין דעם פֿייער פֿון איינגעהאַלטעננקייט, בעת ווען האיר וואָלט אפילו ניט געוואוסט, וואָס ער האָט פֿערלאָרען. און ווי מאַדנע מינע אומשמענדען זיינען געווען, דאָך איז דיזער וכוח אַזוי אַלט און אַזוי אַלטעגלייך ווי דער מענש; יעדער ציטערענדער זינדער, וועלכער דאַרף ביישמעהן אַ נסיון, האָט פֿאַר זיך דיזע פּראַבלעמען; און מיט מיר האָט פּאַסירט דאָסזעלבע וואָס עס פּאַסירט מיט אַזאַ גרויסער מאַסע פֿון מינע מיט-מענשען:

איך האָב אויסגעקליבען דעם בעסערן טהייל, און איך האָב ניט געהאָט גענוג קרעפֿטען זיך צו האַלטען דערביי.

יא, איך האָב פֿאַרנעצויגען דעם בעיאָהרענטען און אוינצופֿרייע-דענעם דאָקטאָר, אַרומגערינגעלט פֿון פֿריינד און דורכדרונגען פֿון עהרליכע האַפֿנונגען; און מיט ענטשלאָסענהייט האָב איך זיך אָב-געזעגענט מיט דער פֿרייהייט, מיט דער פֿערהעלטניסמעסיגער יוגענד, מיט דעם לייכטען טריט, מיט די שפּרינגענדע פּולסען און די גע-היימע פֿערגניגענס, וואָס איך האָב גענאָסען אין דער פֿאָרם פֿון האַיר. מיט'ן גאַנצען האַרצען האָב איך דאָס פֿונדעסטוועגען ניט געטהאָן; וואָרים איך האָב ניט אויפֿגעגעבען דאָס הויז אין סאָהאָ און אויך ניט פֿערניכטעט די קליידער פֿון עדוואַרד האַיר, וועלכע זיינען נאָך געלעגען גרייט ביי מיר אין קאַבינעט. דאָך צוויי מאָנאַטען צייט בין איך געבליבען געשריי צו מיין בעשלוס; צוויי מאָנאַטען האָב איך געפֿיהרט אַזאַ שמריונג מאַראַלישען לעבען, ווי קיינמאָל ניט פֿאַר דעם, און איך בין געווען צופֿריעדען, געשמייכעלט פֿון דעם לויב, וואָס מיין געוויסען האָט מיר געגעבען. אָבער די צייט האָט ענדליך אָנגעפֿאַנגען אָבמעקען די פֿרישקייט פֿון מיין זאָרג; די לויב-געזאַנגען פֿון מיין געוויסען האָבען אָנגעהויבען ווערן וואַכענדיג; איך האָב אָנגעפֿאַנגען פֿון דאָס ניי געמאַטערט צו ווערן פֿון ווינשע און ביינ-קענישען, אַזוי ווי האַיר וואָלט זיך געריסען נאָך פֿרייהייט; און ענדליך, אין אַ שטונדע פֿון מאַראַלער שוואַכקייט, האָב איך ווידער אַמאָל צוגעגרייט און אויסגעטרונקען די פֿערוואַנדעלענדע מעדיצין.

ווען אַ שחור אַרנומענמירט מיט זיך אליין וועגען זיין פֿערדאָר-בענהייט, גלויב איך ניט, אויב ער וועט איין מאָל פֿון פֿינף הונדערט געהמען אין בעטראַכט די געפֿאַהרען, אין וועלכע ער שטעלט זיך איין דורך זיין גראַבער פֿיזישער געפֿיהללאַזיגקייט; דאָסזעלבע איז געווען מיט מיר. מיין טייפֿעל איז געווען צו לאַנג איינגעשפּאַרט אין שטייג, איצט איז ער אַרויסגעקומען מיט אַ שרעקליכען צאָרן. איך האָב געפֿיהלט, אַז מיין לוסט צו טהאָן שלעכטס איז איצט נאָך שטאַרקער ווי פֿריהער. דאָס איז געווען געווען די אורזאַכע, וואָס האָט אַרויסגערופֿען אין מיר דעם שמורם פֿון אונגעדולד, מיט וועלכען איך האָב געהערט די העפֿליכע ווערטער פֿון מיין אונגליקליכען אָפֿפֿער. איך ערקלעהר עס פֿאַר גאָט, אַז קיין מענש ביי זיין געזונדען

פֿערשטאַנד וואָלט נישט געקענט בענעהן אַזאַ פֿערברעכען צוליעב אַזאַ קלייניגקייט; און אַז ווען איך האָב דעם מאַן אַזוי מורא'דיג געשלאָגען, בין איך געווען אַזוי ווייניג ביים שכל, ווי אַ קראַנק קינד, וואָס צו־ברעכט זיין שפּיעלצייג. אָבער פֿריוויליג האָב איך אַרונטערגעוואָרפֿען פֿון זיך אַלע קאָנטראָלירענדע אינסטינקטען, וואָס זאָגאַר די ערגסטע פֿון אונז האָבען; אַזוי אַז אין מיין פֿאַל האָב איך נישט געקענט ביי־שמעהן דעם קלענסטען נסיון.

אין אַ סעקונדע האָט זיך אין מיר אָנגעצונדען אַ העלישער גייסט. מיט אַן עקעלהאַפֿטער פֿרייד האָב איך געשלאָגען און צו־הרג'עט דעם קערפּער פֿון מיין אָפּפֿער, שעפענדיג נחת פֿון יעדען קלאַפּ; און נור ווען איך בין מיעד געוואָרען, איז מיר אַריבער אַ קאַלמער שוידער איבער'ן לייב. דאַן איז דער נעבעל פֿערשוואַנדען און איך האָב דערועהן, אַז מיין לעבען איז פֿערשפּיעלט; און איך בין אַנטלאָפֿען פֿון דער סצענע פֿון מיין פֿערברעכען, זיך פֿרעהענדיג און ציטערנדיג אין איין און דערזעלבער צייט, מיין בעגעהר צו מהאַן שלעכטס איז געווען בעפֿריעדיגט און גערייצט, מיין ליעבע צום לעבען אָנגעשרויפֿט אויף דעם העכסטען גראַד. איך בין גלייך אַוועקגעלאָפֿען צום הייז אין סאַהאַ, און כּדי זיך בעסער צו פֿערויכערן, האָב איך פֿערברענט מיינע פּאַפּירען. פֿון דאָרט בין איך אַוועק אין די בעלויכטענע גאַסען, נאָך אַלץ אין אַן אויפֿרעגונג פֿון פֿרייד איבער מיין פֿער־ברעכען און קלעהערענדיג, ווי אַזוי צו בעגעהן אַנדערע, אָבער אין דערזעלבער צייט זיך אויך צוהערענדיג הינטער מיר צו די טריט פֿון דעם נקמה־נעהמער. ווען האַיד האָט צוגעגרייט די מעדיצין האָט ער געוונגען, און אַז ער האָט זי צוגעטראָגען צו די ליפּען האָט ער געטרונקען „לחיים“ צו דעם שויטען מאַן. אָבער איידער די ווייטאַגען פֿון דער פֿערוואַנדלונג האָבען נאָך אויפֿגעהערט איהם צו מאַטערן, איז שוין הענרי דזשיקעל געפֿאַלען אויף די קניע, און אויפֿהויבענדיג די הענד צו גאָט, האָט ער פֿערגאַסען טרעהרען פֿון דאַנקבאַרקייט און חרמה. דער שלייער פֿון זעלבסט־הינגעבונג איז אַרונטערנעריסען געוואָרען פֿון קאַפּ בוי די פֿיס, איך האָב דערזעהן מיין גאַנצעס לעבען, פֿון מיינע קינדערשע יאָהרען, ווען מיין פֿאַטער האָט מיך געפֿיהרט ביי דער האַנד, דורך די זעלבסט־פֿערלויקענדע אַרבייטען פֿון מיין פּראָפּעסיאָנעלען לעבען, בוי די שרעקענישען פֿון דיווען

אַבענד. איך האָב געפֿיהלט, אז איך וואָלט זיך געקענט צושרייען אויפֿ'ן קול; מיט טרעהרען און געבעט האָב איך געזוכט צו פֿער-טרייבען די שרעקליכע בילדער און די קלאַנגען, מיט וועלכע מײן זכרון איז פֿול געווען; און דאָך, צווישען די געבעטען, האָט דאָס מיאוס'ע געזיכט פֿון מײן פֿערברעכען מיר אַרײַנגעקוקט אין דער נשמה. נאָר ווען די שאַרפֿקײט פֿון דיזע געוויסענביסע האָט אָנגעד-הויבען אָבשטאַרבען, איז געקומען איבער מיר אַ געפֿיהל פֿון פֿרייד. פֿון איצט אָן איז האַיד געוואָרען אַן אונגעגלייכקײט; צי איך וויל צי ניט, נאָר איצט בין איך אין גאַנצען אָבגעגעבען דעם בעסערן טהייל פֿון מײן עקזיסטענץ; און, אַך, ווי איך האָב זיך דאָס געפֿרעהט מיט דיזען געדאַנק! מיט וואָס פֿאַר אַ בערײטוויליגקײט איך האָב דאָס פֿון דאָס נײַ גענומען אויף זיך די בעשרײַנקונגען פֿון אַ נאַטירליכען לעבען! מיט וואָס פֿאַר אַן אויפֿריכטיגער ענשזאָגונג איך האָב דאָס פֿערשלאָסען די טהיר, דורך וועלכער איך פֿלעג אַזוי אָפֿט אַרױסגעהן און אַרײַנקומען, און צוטראַמען דעם שליסעל אונטער מײַנע פֿיס!

אויף מאָרגען האָט זיך פֿערשפּרייט די נײַעס, אז דער מאָרד איז ניט געבליבען אין גאַנצען אונגעזעהן, אַז האַיד'ס שולד איז קלאָהר פֿאַר דער וועלט, און אז דער אָפֿפֿער איז געווען אַ מאַן פֿון דער הויכער געזעלשאַפֿט. עס איז ניט נור געווען אַ פֿערברעכען, עס איז אויך געווען אַ טראַגישער שגעון. איך דײַנק, אז איך בין דאָן געווען צופֿריעדען עס צו הערען; איך דײַנק, איך בין געווען צופֿריעדען, וואָס מײַנע בעסערע נײַגונגען וועלען איצט פֿערשטאַרקט ווערען דורך דעם שרעק פֿאַר דער תּלײה. דושייקעל איז איצט געווען מײן „עיר מקלט“, מײן בעהאַלטונגס-פּלאַץ; זאָל נור האַיד פּרואווען אַרױסקוקען אויף אײן רגע, און די הענד פֿון אַלע מענשען וועלען זיך אויפֿהויבען איהם צו שוײַטען.

איך האָב בעשלאָסען אין דער צוקונפֿט צו טהאָן אַלעס מעג-ליכע, כדי צו פֿערריכטען מײן פֿערנאַנגעהײט; און איך קען עהרליך זאָגען, אז מײן בעשלוס האָט געבראַכט געוויסע גוטע פֿרויכטען. איהר ווייסט אַרײַן, ווי ערנסט איך האָב געאַרבעײט די לעצטע מאָד-נאַמען פֿון פֿאַריגען יאָהר צו לינדערן מענשליכע ליידען; איהר ווייסט, אז פֿיעלעס איז געטהאָן געוואָרען פֿאַר אַנדערע, און אז די מעג זײַנען אַריבער רוהיג, כמעט גליקליך פֿאַר מיר. אויך קען איך

ווירקליך ניט זאָגען, אַז דאָס דאָזיגע וואָהלטהעמיגע און אונשולדיגע לעבען איז מיר נמאס געוואָרען; אדרבה, איך דיינק, אַז וואָס אַ מאָג ווייטער האָב איך אַליין מעהר פֿערגניגען געהאַט דערפֿון; אָבער איך בין נאָך אימער געווען פֿערפֿלוכט מיט מיין דאָפּעלטער נאַטור; און ביסלאַכווייז האָט די נידעריגע זייט אין מיר, וועלכע איז לעצט-מענס געווען איינגעשפּאַרט און געשמידט אין קייטען, אָנגעהויבען צו פֿאָדערן דאָס איהריגע. איך מיין ניט דערמיט צו זאָגען, אַז איך האָב געטרוימט דערפֿון, ווידער צו בעשאַפֿען האַרד'ן; דער בלוזער געדאַנק וועגען דעם וואָלט מיך געטריבען צום וואַהנוינן; נאָר אַ שטימע אין מיר האָט מיר אָנגעהויבען צוירידען זיך אַביסעל אַ שפּיעל צו טהאָן מיט מיין געוויסען; און ווי אַ געהיימער זינדער האָב איך ענדליך ניט געקענט ביישמעהן דעם נסיון.

עס קומט אַ סוף צו אַלצדינג; די גרעסטע כלי ווערט ענדליך פֿול; און דאָס דאָזיגע קורצע נאָכגעבען צו מיין שלעכטער נאַטור האָט סוף כל סוף פֿערניכטעט די גלייכגעוויכט פֿון מיין זעלע. און דאָך בין איך ניט געווען דערשראָקען; דאָס האָט מיר אויסגעזעהן צו זיין נאַטירליך, ווי אַ צוריקקעהר צו די אַלטע טעג, איידער איך האָב נאָך געמאַכט מיין ענטדעקונג. ס'איז געווען אַ פֿיינער, קלאַהרער מאָג אין יאָנאָר, נאָס אונטער די פֿיס, וואו דער פֿראַסט איז צו-גאַנצען, אָבער איבער מיין קאָפּ אַ לויטערער הימעל; און רידזשענטס פֿאַרק איז פֿול געווען מיט דעם געזאַנג פֿון ווינטער-פֿייגעלאַך און זיס מיט דעם דופֿט פֿון'ם קומענדען פֿריהלינג. איך בין געזעסען אויף אַ באַנק אין דעם שייַן פֿון דער זונן; די חיה אין מיר האָט געהאַלטען אין איין ערנעהרען זיך פֿון דעם זכרון; מיין גייסטיגע העלפֿט האָט האַלב געדערעמעלט, פֿערשפרעכענדיג תשובה צו טהאָן, אָבער נאָך ניט געריהרט גענוג אָנצופֿאַנגען. נאָך אַלעס דעם, האָב איך ביי זיך געקלעהרט, בין איך דאָך ניט ערגער פֿון מיינע מיט-מענשען; און מיט אַ שמויכעל האָב איך אָנגעפֿאַנגען צו פֿערגלייכען מיין גוטע טהעטיגקייט מיט זייער פֿוילקייט, שלעכטסקייט און נאכ-לעסיגקייט. און אין דעם זעלבן מאָמענט, ווען דייער בעריהמערשיער געדאַנק איז מיר אַריין אין קאָפּ, האָב איך דערפֿיהלט אַ שרעקליכע ניט-גוטקייט און אַ טויטליכען שוידער. דאָס איז גלייך פֿערייז און האָט מיר איבערגעלאָזט אין אַ צושטאַנד פֿון אָהנמאַכט; באַלד איז

די שוואַכקייט אויך אַריבער, און איך האָב אָנגעהויבען צו פֿיהלען אַ גרויסע אומענדערונג אין דעם אָנגאַנג פֿון מיינע געדאַנקען: אַ גרעסערע דרייסטקייט, אַ פֿעראַכטונג פֿאַר געפֿאַהר, אַ הפּקות, אַזוי ווי די באַנדען פֿון פֿליכט וואַלטען מיט אַמאָל אויפֿגעלויזט געוואָרען אין מיר. איך האָב אַראָבגעלאָזט די אויגען צו דער ערד און דערוועגן, ווי מיינע קליידער היינגען ווי שמאַטעס אויף מיין פֿערקלענערטען קערפּער; די האַנד, וואָס איז געלעגען אויף מיין קניע, איז געווען צוקאַרמשעט, האַריג. איך בין ווידער אַמאָל געוואָרען עדוואַרד האַיד. מיט אַ מינוט צוריק בין איך געווען זיכער מיט דעם רעספּעקט פֿון אַלע מענשען, רייך, בעליעכט — דער מיט געגרייט פֿאַר מיר אין מיין עסס-זאַל; און איצט בין איך געווען פֿערפֿאַלגט, אָהן אַ היים, אַ בעוואוסטער מערדער, פֿערדאַמט צו דער תּלּיה.

מיין פֿערשטאַנד איז אַביסעל געריהרט געוואָרען, נאָר ער האָט מיך ניט אין גאַנצען פֿערלאָזען. איך האָב שוין פֿריהער אָפֿטמאָל בעמערקט, אַז אין מיין צווייטען כאַראַקטער זיינען מיינע פֿעהיגקייטען געווען שאַרפֿער ענטוויקעלט; אַזוי פֿלעגט טרעפֿען, אַז דאָרט, וואו דושיקעל וואַלט וואַהרשיינליך געפֿאַלען, האָט האַיד געוואוסט ווי אַזוי זיך צו העלפֿען. מיינע מעדיצינען זיינען געווען אין איינעם פֿון די שפֿאַלדערן ביי מיר אין קאַבינעט: ווי אַזוי קען איך צוקומען צו זיי? דאָס איז געווען רי פֿראַגע, וועלכע איך האָב איצט געמוזט לייזען. די טהיר פֿון דער לאַבאָראַטאָריע האָב איך אַליין פֿערשלאָסען פֿון אינעווייניג. ווען איך זאָל פֿרוואווען אַריינגעהן דורך'ן הויז, וואַלטען מיינע אייגענע דיענער מיך איבערגעגעבען צו דער תּלּיה. איך האָב איינגעזעהן, אַז איך מוז זיך'דאָ בענוצען מיט אַן אַנדער האַנד, און איך האָב געמראַכט וועגען לעניאַן. אָבער ווי קומט מען צו צו איהם? ווי אַזוי איבערצייגט מען איהם? אָנגענומען, אַז איך וועל זיך ווי עס איז אויסדרעהען, ניט אַרעסטירט צו ווערן אין גאַס, אָבער ווי אַזוי קום איך אַרײַן צו איהם אין הויז? און ווי אַזוי זאָל איך, אַן אונבעקאַנטער, אונאַנגענעהמער גאַסט, פּועל'ן ביי דעם בעריהמטען דאָקטאָר צו בערויבען דעם קאַבינעט פֿון זיין קאַלעגע, דאָקטאָר דושיקעל? מיט אַמאָל האָב איך זיך דערמאַנט, אַז פֿון מיין אַריגינעלען כאַראַקטער איז מיר איבערגעבליבען די פֿעהיגקייט צו שרייבען מיין אייגענע האַנד-שריפֿט; און אַזוי גיך ווי דיווער שטראַהל האָט אַ שוין געטהאָן

אין מיר, איז שוין דער וועג, וועלכען איך האָב געדאַרפֿט געהן געווען בעלויבטען פֿון איין עק צום אנדערן.

גלייך נאָכדעם האָב איך צורעכט געמאַכט מייע קליידער, און גיט ווי איך האָב נור געקענט, גענומען אַ וואָגען און בין צוגעפֿאַה-
רען צו אַ האַטעל אין פֿאַרמלאַנד סטריט, וואָס איך האָב נראָד געדריינט זיין נאָמען. אַז דער קומשער האָט מיך דערזעהן, האָט ער גיט געקענט איינהאַלטען זיין געלעכטער, וואָרים מיין אויסזעהן איז ווירקליך געווען גאַנץ קאַמיש, הגם הינטער די קליידער איז געלענען בעהאַלטען אַ מראַגישער שיקואַל. איך האָב אַ קרייץ געטהאַן אויף איהם מיט די צייהן און געוואַרפֿען אויף איהם אַזאַ מיפֿלישען בליק, אַז דער שמייכעל איז פֿערשוואַנדען פֿון זיין געזיכט — גליקליכער-
ווייזע פֿאַר איהם — אָבער נאָך גליקליכער פֿאַר מיר, וואָרים נאָך אַ געע און איך וואָלט איהם זיכער אַרוינטערגעשלעפט פֿון זיין זיץ. אַריינקומענדיג אין האַטעל, האָב איך זיך אומגעקוקט אַרום זיך מיט אַזאַ פֿינסטערן בליק, אַז די דיענער האָבען אַזש געציטערט פֿאַר שרעק; זיי האָבען קיין קוק גיט געטהאַן איינע אויף די אַנדערע אין מיין אַנוועזענהייט. מיט דער גרעסטער געהאַרכזאַמקייט האָבען זיי מיך אַריינגעפֿיהרט אין אַ בעזונדער צימער און מיר געבראַכט שרייב-
געזייג. האַיד, אין געפֿאַהר פֿאַר זיין לעבען, איז געווען אַ נייע בע-
שעפֿעניש פֿאַר מיר: פֿול מיט גרענצלאָוען צאָרן ביי די שמופֿען פֿון מאַרד, מיט אַ ברענענדען וואַונש צו פֿעראַורזאַכען שמערצען. דאָך איז ער געווען בימער, האָט געקענט בעהערשען זיין צאָרן; ער האָט פֿערפֿאַסט זיינע צוויי וויכטיגע בריעף, איינעם צו לעניאַן און איינעם צו פֿולץ, און אום צו זיין פֿאַלקאַם זיכער, האָט ער זיי אַרויסגעשיקט מיט אַ בעפֿעהל, זיי צו רעקאַמאַדירען.

דאָן איז ער געוועסען דעם גאַנצען טאָג אין צימער ביים פֿייער, בייםענדיג זיינע נעגעל; דאָרט האָט ער אויך געהאַט זיין מאַהלצייט, ויצענדיג איינער אַליין מיט זיין שרעק, דער דיענער האָט איינפֿאַך געציטערט פֿאַר זיין בליק; אין ווען די נאַכט איז געקומען, האָט ער זיך געהייסען בריינגען אַ פֿערמאַכטע קאַרעטע, אין וועלכער ער איז אַרויסגעפֿאַהרען הין און צוריק איבער די נאַמען פֿון דער שטאָדט. ער, זאָג איך — כ'קען גיט זאָגען איך. אַט דאָס גיהנום'שע וועזען האָט גיט געהאַט קיין שום מענשליכעם אין זיך; קיין זאַך האָט אין

איהם ניט געלעבט אויסער מורא און האַסס. און ענדליך, ווען ער האָט גערעכענט, אַז דעם קומטשער קען די זאך ווערן פֿערדעכטיג און איז דאָרום אַרויס פֿון וואָגען און האָט גענומען אַרומנעהן צופֿוס, אָנגעטהאָן אין זיינע אומגעלומפערטע קליידער, ציהענדיג אויף זיך די אויפֿמערקזאמקייט פֿון די פֿערבייגעהער, — דאָן האָבען דיזע צוויי ליידענשאַפֿטען געבושעוועט אין איהם ווי אַ שמוּרס. שנעל איז ער געגאַנגען דורך די ווייניגער בעזוכטע גאַסען, געיאָגט פֿון זיין שרעק, מורמלענדיג צו זיך אַליין, צעהלענדיג די מינומען, וועלכע האָבען איהם נאָך אָבגעטהיילט פֿון האַלבע נאַכט. אין איין פֿלאַץ האָט זיך אַ פֿרוי געווענדעט צו איהם, איהם אָנבאָטענדיג אַ שאַכטעל שוועבלאָך, גלייב איך; ער האָט איהר דערלאַנגט אַ זעץ אין גע- זיכט, און זי איז אַנטלאָפֿען.

אַז איך בין געקומען צו זיך ביי לעניאַן'ן אין הויז, האָט מיך דער שרעק פֿון מיין אַלטען פֿריינד פֿילייכט אַביסעל בעריהרט, איך קען עס גענוי ניט זאָגען; נאָר יעדענפֿאַלס איז דאָס געווען ווי אַ טראַפֿען פֿון ים אַנטקעגען מיין אייגענעם שרעק, מיט וועלכען איך האָב צוריקגעקומט אויף דיזע שמונדען. אַן אומענדערונג איז פֿאַר- געקומען אין מיר. ס'איז שוין ניט געווען די מורא פֿאַר דער תּליה, ס'איז געווען דער שרעק, אַז איך קען צוריק ווערן האַיד, וואָס האָט מיך איצט געמאַטערט. אַזוי ווי אין חלום האָב איך אויסגעהערט לעניאַן'ס פֿערדאָמונג; ווי אין חלום בין איך אַוועק אַהיים און האָב זיך גלייך אַריינגעלייגט אין בעט.

נאָך די פֿערמאַטערטקייט און די אָנשמריינגונגען פֿון'ס טאָג בין איך אַריינגעפֿאַלען אין אַ טיעפֿען און פֿעסטען שלאָף, וואָס זאָגאַר די שרעקליכע חלומות, וועלכע האָבען מיך געמוטשעט, האָבען ניט געקענט צושטערען. איך האָב זיך אויפֿגעכאַפּט אין דערפֿריה אַ צו- מרייסעלטער, אָבגעשוואַכט, נאָר דערפֿרישט. איך האָב נאָך געהאַסט און זיך געשראַקען פֿאַר'ן געדאַנק וועגען דער ווילדער חיה, וואָס איז געשלאָפֿען אין מיר, און נאַטירליך האָב איך ניט פֿערגעסען די שרעקליכע געפֿאַהרען פֿון'ס פֿאַריגען טאָג; אָבער איצט בין איך דאָך געווען ביי זיך אין דערהיים, נאָהענט צו מייע סעדיצינען; און אַ דאַנקבאַרקייט פֿאַר מיין רעמונג האָט געשיינט אין מיין זעעלע, כמעט אַזוי שטאַרק ווי דער שיין פֿון האַפֿנונג.

דאָקטאָר דזשייקעל און סר. האַיד.

איך בין אזוי לאַנגזאַם אַרומגעגאַנגען אין הויף נאָך'ן פֿריהשטיק, איינגאַהענדיג אין זיך די פֿרישקייט פֿון דער לופֿט; פֿלוצלינג האָבען מיך פֿון דאָס ניי אַ פֿאַק געמאַהן יענע אונבעשרייבליכע גע- פֿיהלען, וועלכע האָבען אָנגעוואָגט, אז אַן ענדערונג קומט; און איך האָב קוים צייט געהאַט אַריינצולויפֿען צו סיר אין קאַבינעט, ווען די ליידענשאַפֿטען פֿון האַיד האָבען ווידער אָנגעהויבען שטורמען אין סיר. דאָס מאָל האָב איך געמוזט אייננעהמען אַ דאָפֿעלטע דאָזע, כדי צו קומען צוריק צו זיך. אָבער וועה! אין זעקס שטונדען אַרום, ווען איך בין געזעסען און אומעמיג געקוקט אויפֿן פֿייער, האָבען זיך די ווייטאַגען אומגעקעהרט, און איך האָב ווידער אַמאָל געדאַרפֿט אייננעהמען די מעדיצין. הקיצור, פֿון יענעם טאָג אָן איז דאָס געווען אַ מין נימנאַסטיקע, און נור אונטער דער אַנוואַיפֿהערליכער ווירקונג פֿון דער מעדיצין האָב איך געקענט טראָגען אויף זיך די געשטאַלם פֿון דזשייקעל. אין סיי וואָס פֿאַר אַ שטונדע, בייסאַג אָדער ביינאַכט, פֿלעגען די סימפּטאָמען אָנקומען; איבערהויפט ווען איך בין גע- שלאָפֿען, אָדער זאָגאַר איינגעדערעמעלט אויף אַ סעקונדע אין מיין שטוהל, פֿלעג איך שטענדיג ערוואַכען אַלס האַיד. אונטער דער אָנ- שמריינגונג און שלאָפֿלאָזיגקייט, צו וועלכער איך האָב זיך איצט אַליין פֿעראורטהיילט, בין איך געוואָרען אַ וועזען, אויסגעזעהרט פֿון פֿיבער, שוואַך אין קערפֿער און גייסט, און כסדר בעשעפֿטיגט נור מיט איין איינציגען געדאַנק: דעם שרעק פֿאַר מיין צווייטען איך. אָבער ווען איך בין געשלאָפֿען, אָדער ווען די קראַפט פֿון דער מע- דיצין איז געווען צו ענדע, פֿלעג איך כמעט אָהן אַן איבערגאַנג (וואָרים די שמערצען פֿון דער פֿערוואַנדלונג זיינען געוואָרען וואָס פֿון טאָג שוואַכער) אַריינפֿאלען אין דעם צושטאַנד, וואו שרעק און גרונדלאָזער האַס האָבען געשיינט צו זיין שטאַרקער, ווי דער שוואַכער קערפֿער, וואָס האָט זיי איינגעשלאָסען. ס'האַט אויסגעזעהן אזוי ווי האַיד'ס קרעפֿטען וואַלמען אַלץ מעהר געוואַקסען, וואָס שוואַכער און קראַנקער דזשייקעל איז געוואָרען. און דער האַס, וואָס האָט זיי איצט אָבגעטהיילט איינעם פֿון צווייטען, איז געווען גלייך אויף ביידע זיימען. ביי דזשייקעל'ן איז דאָס געווען אַ פֿראַגע פֿון לעבענס- אינסטינקט. ער האָט איצט געזעהן די פֿולע פֿערקריפֿלונג פֿון דיזער בעשעפֿעניש, וועלכע האָט צוזאַמען מיט איהם געטהיילט מאַנכע

ערשיינגען פֿון דעם בעוואוסטזיין און איז געווען אַ גלייכער יורש מיט איהם צום טויט; און אויסער דיזע באַנדען פֿון געמיינשאַפֿט־ליכקייט, וועלכע האָבען אָן און פֿאַר זיך געבילדעט דעם שאַרפֿסטען מהייל פֿון זיין שמערץ, האָט ער געדרינקט וועגען האַרד'ן, ניט קיין קענדיג אויף זיין גאַנצער לעבענס-ענערגיע, ווי וועגען עמוּאַס, וואָס איז ניט נור מייִפֿליש, נאָר אויך אונאַרגאַניש, לעבענסלאָז. דאָס איז געווען די שוידערליכע זאַך, וואָס דער שליים פֿון דער גרוב האָט אַזוי ווי אַרויסגעגעבען פֿון זיך געשרייען און שטימען; וואָס דער פֿאַרמלאָזער שטויב האָט געלעבט, זיך בעוועגט און געווינדגט; וואָס דאָס, וואָס איז טויט און האָט ניט קיין פֿאַרם, זאָל אויסניצען די פֿונקציאָנען פֿון לעבען, און דערצו נאָך דאָס, וואָס דיזער שרעק איז געווען צוגעקניפֿט צו איהם געהענטער ווי אַ ווייב, געהענטער ווי אַן אויג; איז געלעגען איינגעשלאָסען אין זיין פֿלייש, וואו ער האָט איהם געהערט ברומען און געפֿיהלט, ווי ער רייסט זיך געבאַרען צו ווערן; און אין יעדער שמונדע פֿון שוואַכקייט, און אין דער שטילקייט פֿון דער נאַכט, אין דעם צומרוי פֿון שלאָף, האָט דיזער שרעק איהם בעזיעגט און איהם אַרויסגעטריבען פֿון לעבען. האַרד'ס האָט צו דזשייקעל'ן איז געווען פֿון אַן אַנדער סאַרט. זיין שרעק פֿאַר דער תּליה האָט איהם אָפֿטמאָל געטריבען צו בענעהן אַ צייטליכען זעלבסטמאָרד, כּרי זיך אומצוקעהרען צוריק צו דעם צושטאַנד פֿון אַ מהייל אָנשטאַט פֿון אַ פּערזאָן; אָבער ער האָט געהאַסט די נויטוענדיגקייט, ער האָט געהאַסט די האַפֿנונגסלאָזיקייט, די פֿער־צווייפֿלונג, אין וועלכער דזשייקעל איז איצט אַריינגעפֿאַלען; און אויף דזשייקעל'ס האָט צו איהם האָט ער געענטפֿערט מיט האָס. צוליב דעם פֿלעגט ער ווי אַן אַף מיר אָבטהאַן אַלערליי שפּיצלאַך, פֿלעגט מיט מיין אייגענער האַנדשריפֿט אָנשרייבען גאַט־לעסטערענדע בעמער־קונגען אויף מייע ביכער, פֿערברענען מייע בריעף, און איינמאַל האָט ער זאָגאַר פֿערניכטעט מיין פֿאַטער'ס פֿאַרטערט; און ווען ניט זיין שרעק פֿאַר'ן טויט, וואָלט ער זיך שוין לאַנג רואַנירט, כּדי מיר צו רואַנירען מיט איהם צוזאַמען. אָבער זיין ליעבע צום לעבען איז אונבעשרייבליך. איך געה נאָך ווייטער: איך, וואָס ביים בלוזען גע-דאַנק וועגען איהם ווערט מיין בלוט אין מיר פֿערגליווערט, איך האָב אויך מיטלייד מיט איהם, ווען איך דערמאָן זיך אָן דער שטאַרקייט

און פֿייערדיגקייט, מיט וועלכער ער איז צוגעבונדען צום לעבען, ווען איך דיינק דערפֿון, ווי ער צימערט איך זאל איהם ניט אָבשניידען פֿון לעבען, בענעהענדיג זעלבסט-מאָרד.

ס'איז נוצלאָן, און עס פֿעהלט מיר אויך אויס צייט, אָנצוגעהן ווייטער מיט דיזער בעשרייבונג, אָבער גענוג צו זאָגען אָס וואָס: קיינער האָט נאָך קיינמאל אזוי ניט געליטען; אָבער זאָגאר צו דיזע ליידען האָב איך זיך אָנגעהויבען צוגעוואוינען, און מיין שמראָף וואָלט געקענט אזוי אָנגעהן פֿאַר יאָהרען, ווען ניט דאָס לעצטע אונ-גליק, וואָס האָט מיר פֿאַסירט און וואָס האָט מיך ענדליך אין גאַנצען אָבגעריסען פֿון מיין אייגען געזיכט און פֿון מיין נאַטור. דאָס זאַלץ, וואָס איך האָב בענוצט פֿאַר מיין מעדיצין, האָט אָנגעהויבען אויס-געהן. איך האָב געמאַכט אַ פֿרישע בעשטעלונג, אָבער דאָס נייע זאַלץ איז געווען אָהן ערפֿאַלג און האָט ניט געהאַט די נייטיגע קראַפֿט. פֿול וועט אייך דערצעהלען, ווי איך האָב איהם אַרומגעיאָגט איבער גאַנץ לאַנדאָן; אָבער ס'איז געווען אומזיסט; און איך בין איצט גענייט צו גלויבען, אז דאָס ערשטע זאַלץ איז ניט געווען ריין, און אז דיזע אונבעקאַנטע אונגריינקייט האָט דאָס גענעבען דער מעדיצין די נייטיגע ווירקענדע קראַפֿט.

אַ וואָך איז אַריבער און איך ענדיג איצט מיין בעשרייבונג אונטער דער ווירקונג פֿון'ס לעצטען פֿון די אַלטע פֿראַשקעס. דאָס איז אַלואַ דאָס לעצטע מאָל (סיידען אַ נס זאל געשעהן), וואָס הענרי דזשיקעל קען דיינקען זיינע אייגענע געדאַנקען און זעהן זיין אייגען געזיכט (אַך, ווי שרעקליך פֿערענדערט עס איז!) אין שפיגעל, אייך מאָר איך ניט אָבלייגען דיזעס שרייבען; וואָרים אויב מיין ערצעהלונג איז ביו אַהער ניט פֿערניכטעט געוואָרען, איז דאָס געווען כליוו אַ גליק. אויב די מאַטערישען פֿון דער פֿערוואַנדלונג זאלען אָנקומען בשעת איך האַלט אין שרייבען, וועט עס האַרד צורייסען אויף שטיק-לאַך. נאָר אויב עס וועט פֿערכיינעהן אַ שטיקעל צייט נאָכדעם ווי איך וועל עס האָבען געענדיגט, וועט זיין וואונדערבאַרער עגאָאיזם און זיין פֿאַרויכטיגקייט דאָס וואַהרשיינליך רעמען פֿון זיין צאָרן. און ווירקליך, דער שרעקליכער שיקזאַל, וואָס דאַרף באלד קומען אויף אונז ביידען, האָט איהם שוין געענדערט און געבראַכען. אין אַ האַל-בעשמונדע אַרומ, ווען איך וועל ווידער און אויף אייביג פֿערוואַנדעלט

ווערן אין דיווער פֿערהאָסמער פּערזאָן, וויס איך, ווי אזוי איך וועל
וויצען ציטערענדיג און וויינענדיג אויף מיין שמוהל, אָדער אַרומגעקן
אין שרעק און אויפֿרעגונג היין און צוריק איבער מיין צימער (מיין
לעצמער ענטרינונגס-פּלאַץ אויף דער וועלט). וועט האָר שטאַרבען
אויף דער תּליה? אָדער וועט ער נעפֿינען מוטא ויך צו בעפֿרייען
אין דער לעצמער רגע? נאָם וויס; מיר מאַכט עס ווינציג וואָס אויס;
דאָס איז מיין אמת'ע שטונדע פֿון מוים, און וואָס ווייטער וועט גע-
שעהן, איז שייך צו אַן אנדערן, ניט צו מיר. דאָ אַלואַ, אַוועקליי-
גענדיג די פֿעדער און פֿערויגלענדיג מיין וידוי, בריינג איך דאָס
לעבען פֿון דיווען אונגליקליכען הענרי רושיקעל צו אַן ענדע.

ה. ל. ס'יווענסאן.

מעשה לאד.

איבערזעצט פון א. פרומקין.

דאס זינקענדע שיף.

„מײן הערר,“ האָט געזאָגט דער ערשמער אונטער־קאָפיטאַן, אַרײַנלױפֿענדיג מיט אײַמפֿעט צום קאָפיטאַן אין דער קאַײוטע, „דאָס שיף געהט אונטער.“

„זעהר שעהן, מר. ספּאָוקער,“ האָט דער קאָפיטאַן געענטפֿערט; „אַבער דאָס איז דאָך קײן אורזאַכע נײַט אַרומצוגעהן האַלב־געראַזירט. בעדײַנקט זײַך אַ װײלע, מר. ספּאָוקער, און אײהר װעט זעהן, אַז קוקענדיג מיט פֿילאַזאָפֿישע אױגען, איז נײַטאָ קײן שום נײַעס אין אונזער לאַגע: דאָס שיף (אױב עס דאַרף אײבערהױפֿט אונטערגעהן) געהט שױן, קען מען זאָגען, אונטער, זײַט ס'איז אַרױסגעלאָזט גע־װאַרען אױף'ן װאַסער.“

„עס זינקט שנעל,“ האָט דער אונטער־קאָפיטאַן געזאָגט, װען ער איז צוריקגעקומען פֿון ראַזירען.

„שנעל, מר. ספּאָוקער?“ האָט דער קאָפיטאַן געפֿרעגט. „דאָס איז אַ מאָדנער אױסדרוק, װאָרים צײַט, פֿערשמעהט אײהר מײַך, איז בלוזי אַ רעלאַטײַווער בעגריעף.“

„מײן הערר,“ האָט דער אונטער־קאָפיטאַן געזאָגט, „כ'מײן, ס'איז קױם װערטה די מײה זײך אַרײַנצולאָזען אין אַזאַ זכּוח, אַז מײר װעלען דאָך אַלע אין צעהן מײנוט זײן אױף'ן אָבנרוגד פֿון ים.“

„פֿון דעם שטאַנדפּונקט,“ האָט דער קאָפיטאַן פֿרײנדליך גע־ענטפֿערט, „װאָלט קײנמאַל נײַט װערטה געװען אָנצופֿאַנגען װאָס פֿאַר עס איז װײכטיגע פֿאַרשונג; עס זײנען אײמער דאָ זעהר פֿיעל שאַנסען, אַז מײר קענען נאָך שטאַרבען אײדער מײר װעלען זײ האַבען דורכגעפֿיהרט אין גאַנצען. אײהר האָט נײַט בערעכענט דעם מענשען'ס

לאגע, מר. ספאָקער, "האַט דער קאַפּיטאַן געזאָגט שמיכלענדיג
און שאַקלענדיג מיט'ן קאַפּ.
"מיין מוח איז איצט פֿיעל מעהר פֿערנומען מיט דער לאַגע
פֿון'ס שיף," האָט מר. ספּאָקער געענטפֿערט.
"דאָס הייסט גערעדט ווי אַ נומער בעאַטמער," האָט דער קאַ-
פּיטאַן געזאָגט, אַרויפֿלייגענדיג זיין האַנד אויף דעם אונטער-קאַפּיטאַן'ס
שולטער.

אויף'ן פֿערדעק האָבען זיי געפֿונען, אַז די מאַטראָוען האָבען
זיך מיט געוואַלד אַריינגעריסען אין דעם צימער פֿון די שטאַרקע
געטרענקען, און האָבען אָנגעהויבען שכוּר'ן.

"מיינע לייט," האָט דער קאַפּיטאַן געזאָגט, "דאָס האָט דאָך
קיין שום זינן ניט. דאָס שיף, וועט איהר מיר זאָגען, געהט אונטער,
און אין צעהן מינוט אַרום וועט זיין נאָך אונז אַלעמען: נו, איז
וואָס? קוקענדיג מיט פֿילאָזאָפֿישע אויגען, איז נימאָ קיין שום נייעס
אין אונזער לאַגע. אונזער נאַנצען לעבען לאַנג האָבען מיר געהאַלטען
דערביי, אַ בלוט-אַדער זאָל ביי אונז פּלאַצען אָדער מיר זאָלען גע-
טראָפֿען ווערן פֿון אַ בליז, ניט בלויז אין צעהן מינוטען, נאָר אין
צעהן סעקונדען; און דאָס האָט אונז פֿונדעסטוועגען ניט געשמערט
צו עסען אונזער מיטאָג, ניין, דאָס האָט אונז זאָנאַר ניט אָבגעהאַלטען
פֿון צו לייגען געלד אין דער באַנק. איך פֿערזיכער אייך, מיט מיין
האַנד אויף'ן האַרצען, אַז איך הויב ניט אָן צו פֿערשמעהן אייער
האַלטונג."

אַבער די מאַטראָוען זיינען שוין געווען צו ווייט אַוועק, אַז זיי
זאָלען זיך צוהערען צו זיינע רייד.

"דאָס איז אַ זעהר שמערצליכע סצענע, מר. ספּאָקער," האָט
דער קאַפּיטאַן געזאָגט.

"און דאָך, קוקענדיג מיט פֿילאָזאָפֿישע אויגען אָדער ווי איהר
רופֿט עס דאָרט," האָט געענטפֿערט דער אונטער-קאַפּיטאַן, "קען
מען זאָגען, אַז זיי האָבען שוין אָנגעהויבען שכוּר'ן, זינט זיי זיינען
אַרויף אויף'ן שיף."

"איך ווייס ניט, צי בעגרייפֿט איהר אויף ריכטיג וואָס איך מיין.
מר. ספּאָקער," האָט דער קאַפּיטאַן פֿריינדליך געזאָגט. "נאָר לאָמיר
געהן ווייטער."

דאָס זינקענדע שיף.

אין דער פולווער-קאמער האָבען זיי געפונען אן אלמען מאַמראָן,
זיצענדיג און רויכערענדיג זיין פיפקע.
„גרויסער גאָט;“ האָט דער קאפיטאַן אויסגערופֿען. „וואָס טהוּם
איהר?“

„נו, מיין הערר,“ האָט זיך דער אלטער מאַמראָן פֿערענטפֿערט,
„זיי האָבען געזאָגט, אַז זי געהט אונטער.“

„און אָנגענומען אַז זי געהט ווירקליך אונטער?“ האָט דער
קאפיטאַן געזאָגט. „קוקענדיג מיט פֿילאָזאָפֿישע אויגען, איז דאָך נימאָ
קיין שום נייעס אין אונזער לאַגע. דאָס לעבען, מיין אלטער שיף-
חבר, דאָס לעבען איז, אין יעדער רגע און פֿון וואָס פֿאַר עס איז
שמאַנדפונקט, אָקוראַט אַזוי געפֿעהרליך ווי אַ זינקענדעם שיף; און
דאָך איז דאָס דעם מענשען'ס שעהנע מאָדע צו טראָגען רעגענשיר-
רעכט, אַנטהאַן גומענע קאלאַשען, אָנפֿאַנגען געוואַלדיג גרויסע אונט-
טערנעהמונגען און זיך אין יעדער הינויכט אַזוי אויפֿהירען, אָקוראַט
ווי ער וואַלט געהאַט צו לעבען אייביג. און וואָס איז שייך צו מיר
אַליין, וואַלט איך פֿעראַכמעט דעם מענשען, וואָס פֿערנאַכלעסיגט
זאָגאַר אויף אַ זינקענדען שיף צו געהמען אַ פֿיל אָדער אַנצודרעהען
זיין זייגער. דאָס, מיין פֿריינד, וואַלט ניט געווען מעגליך.“

„ענטשולדיגט, מיין הערר,“ האָט געזאָגט מר. ספֿאָוקער. „אָבער
וואָס איז אין גרונד גענומען דער אונטערשיעד צווישען ראַזירען זיך
אויף אַ זינקענדען שיף און רויכערן אין אַ פולווער-קאמער?“
„אָדער טהאַן סיי וואָס עס זאָל ניט זיין?“ האָט אויסגעשריען
דער קאפיטאַן. „פֿאַלקאָס גערעכט; גיט מיר אַ ציגאַר!“
צוויי מינומען שפעטער איז דאָס שיף אויפֿגעריסען געוואָרען
מיט אַ הערליכען קראַך.

די צוויי שוועבעלאך.

א רייווענדער איז אמאל דורכגעפאָהרען אין די וועלדער פֿון קאַליפֿאָרניען; ס'איז געווען די טרוקענע יאָהרעס-צייט, ווען די ריכט-ווינדען האָבען שטאַרק געבלאָזען. ער איז אָנגעפֿאָהרען אַ לאַנגע שטרעקע און איז געווען מיט און הונגעריג, איז ער אַרונטער אַ ווילע פֿון זיין פֿערד זיך אָברוהען און רויכערן אַ לילקע. אָבער אז ער האָט זיך אַ טאַפּ געטהאָן אין קעשענע, האָט ער געפֿונען בלויז צוויי שוועבעלאך. ער האָט אָנגעריבען איינס, און ס'האָט ניט געוואָלט ברענען.

„אַט האָסטו דו דיר אַ שעהנע לאַגע!“ האָט דער רייווענדער געוואָגט. „איך שטאַרב רויכערן; בלויז איין איינציג שוועבעלע; און דאָס וועט זיך זיכער ניט אָנצינדען! איז נאָך ווען געווען אַזא אונג-גליקליך וועזען אויף דער וועלט? און דאָך,“ האָט זיך דער רייווענדער געטראַכט, „לאַמיר זאָגען, איך צינד אָן דאָס דאָזיגע שוועבעלע און פֿעררויכער מיין לילקע און שאַקעל אויס די הייסע אַש אַט דאָ אין גראַז — דאָס גראַז קען זיך לייכט אָנכאַפֿען, וואָרים ס'איז טרוקען ווי צונטער; און בעת איך סטאַרע זיך אויסצולעשען די פֿלאַמען פֿון פֿאַרענט, קענען זיי זיך נאָך אויסדרעהען און אוועקלויפֿען הינטער מיר, און אַרומכאַפֿען יענעם וועלדעל פֿון גיפֿטיגע דעמבאָוע בויםער; איידער איך וועל קענען צוקומען אַהין, וועט שוין דאָס זיין הוילע פֿלאַמען; איבער'ן וועלדעל זעה איך אַ סאָסנע בעדעקט מיט מאַך; אויך זי וועט אויפֿן שמעל אַריין אין פֿייער ביו דעם סאַמע העכסטען צווייג איהרען; און דעם פֿלאַם פֿון דער דאָזיגער לאַנגער בראַנד-פֿאַקעל — ווי וועט דאָס איהם דער ריכט-ווינד אַ נעהם טהאָן און איהם פֿונאַנדערוויגען איבער דעם גאַנצען ענטצינדבאַרען וואַלד! איך

די צוויי שוועבעלאך.

הער, ווי דער דאָזיגער טהאַל ליאַרעמט מיט דער פֿעראייניגטער שטימע פֿון ווינד און פֿייער. איך זעה, ווי איך גאַלאָפּיר און אַנטלויף פֿון טויט, און דאָס פֿליהענדע פֿייער יאָגט זיך נאָך מיר דורך די בערג; איך זעה, ווי אָט דער שעהנער וואָלד ברענט גאַנצע מעג נאָכאַנאַנד, און די בהמות בראַמען זיך, און די קוואַלען טריקענען אויס, און דער פֿאַרמער ווערט רואינירט, און זיינע קינדער בלייבען ווי אויפֿן וואַסער... וואָס פֿאַר אַ גאַנצע וועלט עם היינט אָב פֿון דעם דאָזיגען מאָמענט!"

דערביי האָט ער אָנגעריבען דאָס שוועבעלע, און ס'האָט זיך ניט אָנגעצונדען.

"גאָט זיי דאַנק!" האָט דער רייענדער געזאָגט, און האָט אַריינגעלייגט זיין ליולקע אין קעשענע.

דער קראנקער און דער פייער-מאן.

אמאל איז געווען א קראנקער אין א ברענענדען הויז, וואו ס'איז אריינגעקומען א פייער-מאן צו ראטעווען די מענשען.
"ראטעוועט מיך ניט," האָט דער קראנקער געזאָגט. "ראטעוועט בעסער די, וועלכע זיינען שמאַרק."

"וויילט איהר אזוי גוט זיין און מיר זאָגען פֿאַרוואָס?" האָט גע-
פֿרעגט דער פייער-מאן, וועלכער איז געווען א פֿריינדליכער מענטש.
"עס קען גאָר ניט זיין קיין גלייכערע זאך דערפֿין," האָט דער
קראנקער געזאָגט. "די שמאַרקע דארפֿען פֿאַרגעצויגען ווערן אין אלע
פֿעלע, ווייל זיי זיינען ניצליכער פֿאַר דער וועלט."

דער פייער-מאן האָט זיך פֿערטראַכט א וויילע, וואָרים ער איז
געווען א שטיקעל פֿילאָזאָף. "צוגעגעבען," האָט ער זיך ענדליך אָב-
גערופֿען, ווען א טהייל פֿון'ס דאָך איז שוין איינגעפֿאלען; "נאָר אז
מיר ריידען שוין יאָ דערפֿון, וואָס איז אַשמייער, נאָך אייער מי-
נונג נאָך, דער הויפט נוצען, וואָס די וועלט קען האַבען פֿון די
שמאַרקע?"

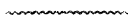
"נאָנץ אינפֿאַך," האָט געענטפֿערט דער קראנקער; "די הויפט
זאך, מיט וואָס די שמאַרקע קענען זיך ניצליך מאַכען, איז צו העל-
פֿען די שוואַכע."

ווידער אמאל האָט זיך דער פייער-מאן פֿערטראַכט, וואָרים
דער חברה-מאן האָט זיך קיינמאל ניט געזאָגט. "איך וואָלט איין
נאָך געקענט מוחל זיין, וואָס איהר זייט קראַנק," האָט ער ענדליך
געזאָגט, ווען א טהייל פֿון דער וואַנד איז אַרויסגעפֿאלען. "אַבער
איך קען ניט צוועהן וואָס פֿאַר א נאַר איהר זייט." און דאָס זאָגענדיג

דער קראנקער און דער פֿייער-טאָן.

האַט ער אויפֿגעהויבען זיין פֿייער-טאָן'ס האַק, וואָרים ער האַט
ניש געוואוסט פֿון קיין חכמה, און האַט צוגעשלאָגען דעם קראנקען
צום בעט.

דער טייוועל און דער בעל-אכסניה.

אמאל איז דער טייוועל איינגעשמאנען אין אן אכסניה, וואו קיינער האָט איהם ניט געקענט, וואָרים זיי זיינען געווען פראָסטע, אונגעבילדעטע מענשען. ווי דער שמייגער איז האָט ער געזוכט צו מהאָן רשעות, און אַ צייט-לאַנג האָט ער אַלעמען געפֿיהרט פֿאַר דער נאָז. אָבער ענדליך האָט זיך דער בעל-אכסניה אָבגעלייגט דער-רויף נאָכצושפּירען דעם טייוועל און האָט איהם געכאַפט ביי דער האַנד. דער בעל-אכסניה האָט גענומען אַ שמריק.

„איצט וועל איך דיר אַביסעל אָנברעכען די ביינער,“ האָט ער געזאָגט.

„דו האָסט קיין רעכט ניט צו זיין ביי אױף מיר,“ האָט דער טייוועל געזאָגט. „איך בין דאָך ניט מעהר ווי דער טייוועל, און מיין נאַמור איז צו טהאָן שלעכטס.“

„ווירקליך?“ האָט דער בעל-אכסניה געפֿרעגט.

„נאַנץ געוויס,“ האָט דער טייוועל געענטפֿערט.

„דו קענסט זיך ווירקליך ניט העלפֿען, און דו מוזט מהאָן שלעכטס?“ האָט דער בעל-אכסניה ווידער געפֿרעגט.

„איך קען זיך אַבסאָלויט ניט העלפֿען,“ האָט דער טייוועל גע-זאָגט; „עס וואָלט געווען אַרויסגעוואָרפֿען צו שלאָגען אַזאָ בעשעפֿעניש ווי איך בין.“

„עס וואָלט ווירקליך געווען אַרויסגעוואָרפֿען,“ האָט דער בעל-אכסניה געזאָגט.

און ער האָט געמאַכט אַ פעטליע און אויפֿגעהאַנגען דעם טייוועל. אָם אַזוי!“ האָט דער בעל-אכסניה געזאָגט.

דער בעל תשובה.

א מאן האָט בעגעגענט א יונגעל, וואָס האָט געוויינט.
„פֿאַרוואָס וויינט דו? האָט ער געפֿרעגט.“
„איך ווילן פֿאַר מיינע זינד,“ האָט דאָס יונגעל געענטפֿערט
„האָסט אַפֿנים ניט וואָס צו טהאָן?“ האָט דער מאן געזאָגט.
איין מאָרגען האָבען זיי זיך ווידער אַמאָל געטראָפֿען. דאָס יונ-
געל האָט ווידער געוויינט.
„פֿאַרוואָס וויינט דו איצט?“ האָט דער מאן געפֿרעגט.
„איך ווילן, ווילן איך האָב גאַרנישט וואָס צו עסען,“ האָט דאָס
יונגעל געענטפֿערט.
„כ'האָב פֿערשטאַנען, אז עס וועט קומען דערצו,“ האָט דער
מאן געזאָגט.

די געלע פארב.

אין א געוויסער שטאָדט האָט געוואוינט א דאָקטאָר, וועלכער פֿלעגט פֿערקויפֿען געלע פֿארב. אָט די פֿארב האָט געהאַט אַ מאָדנע קראַפֿט אין זיך, אַז ווער ס'איז נור אויסגעשמירט געוואָרען דערמיט פֿון קאָפּ ביו די פֿיס, איז בעפֿרייט געוואָרען אויף אייביג פֿון די געפֿאהרען פֿון לעבען, און פֿון די נעצען פֿון זינד, און פֿון דער מורא פֿאַר'ן טויט. אזוי האָט געזאָגט דער דאָקטאָר אין זיין פּראָספּעקט; און אזוי האָבען נאָכגעזאָגט די בירגער פֿון דער שטאָדט. און עס איז ניט געווען קיין דרינגענדערער וואונש ביי די מענשען אין די הערצער, ווי זיך צו לאָזען אַליין אָבפֿאַרבען, און זיי האָבען ניט געהאַט קיין גרעסערע פֿרייד, ווי צו זעהן דעם אַנדערן אָבגעפֿאַרבט. אין דער זעלבער שטאָדט איז געווען אַ יונגער מאַן פֿון אַ זעהר אָנשטענדיגער פֿאַמיליע, דאָך האָט ער אַליין געפֿיהרט אַ הפּקר-לעבען. ער האָט ניט געוואָלט וויסען פֿון דער פֿאַרב. „כ'האָב צייט ביו מאָרגען,“ פֿלעגט ער זאָגען; און אז דער מאָרגען איז געקומען, האָט ער עס ווידער אָבגעלייגט. אזוי וואָלט ער אַודאי געטהאָן ביו זיין טויט. אָבער ער האָט געהאַט אַ פֿריינד, אין איין עלטער מיט איהם און אזאַ הפּקר-יונג ווי ער אַליין. און איינמאָל, ווען דער דאָ-זיגער יונגער פֿריינד זיינער האָט שפּאַצירט אין גאַס אָהן אַ ברעקעל פֿאַרב אויף זיין קערפּער, איז ער פּלוצלינג איבערגעפֿאהרען געוואָרען פֿון אַ וואַסער-וואָגען, וועלכער האָט איהם צוריעבן אויף שטיקער. דאָס האָט דעם יונגען מאַן צומרייסעלט ביו אין דער טיעפֿסטער טיעפֿעניש פֿון זיין נשמה; אזוי אַז איך האָב נאָך קיינמאָל ניט גע-זעהן אַ מענשען, וואָס זאָל אזוי שטאַרק וועלען אָבגעפֿאַרבט ווערן, און טאַקע דעם זעלבען אָבענד האָט ער געקריגען דריי פֿאַלשמענדיגע

די געלע פֿאַרב.

מאָנטלען פֿון פֿאַרב מיט אַ לאַקירמען איבערצוג דערויף. דאָס איז געשעהן אין דער אָנוועזענהייט פֿון זיין גאַנצער פֿאַמיליע, מיט אַ קאָפעליע מוזיק, און ער אַליין האָט דערביי געוויינט אויפֿן קול. דער דאָקטאָר (וועלכער איז אַליין געריהרט געוואָרען בײַ טרעהרען) האָט ערקלעהרט, אַז ער האָט נאָך קײנמאַל נישט געמאַכט אַזאַ טיכטיגע שטיקעל אַרבייט.

אין אַ פֿאַר מאָנאַטען אַרום האָט מען דעם יונגען מאַן אַרייַן-געטראָגען אויף אַ בעטעל צום דאָקטאָר אין הויז.

„וואָס הייסט דאָס?“ האָט ער אויסגעשריען, אַזוי גיך ווי די טהיר האָט זיך נור געעפֿענט. „איך בין דאָך בעפֿרייט געוואָרען פֿון אַלע לעבענס-געפֿאַהרען; און אַט האָט מיך יענער זעלבער וואַסער-וואַגען טאַקע איבערגעפֿאַהרען, און מיין פֿוס איז צובראָכען.“

„מיין גאָט!“ האָט דער דאָקטאָר געזאָגט. „דאָס איז זעהר טרוי-עריג. אָבער ווי איך זעה מוז איך אייך אַביסעל בעסער ערקלעהרען די ווירקונג פֿון מיין פֿאַרב. אַ צובראָכענער פֿוס איז נאָך אַלעס דעם גאָר אַ קלייניגקייט; און עס געהערט צו דער קאַטעגאָריע פֿון אונגליקס-פֿעלע, געגען וועלכע מיין פֿאַרב קען נישט אָנגעווענדעט ווערן. זינד, מיין ליבער יונגער פֿריינד, זינד איז דאָס איינציגע אונגליק, פֿון וועלכען אַ קלוגער מענש דאַרף זיך אויסהיטען; געגען זינד האָב איך אייך פֿערויכערט; און ווען עס וואָלט זיך אייך אַמאָל מאַכען, אַז דער יצר הרע וועט אייך אָנריידען צו זינדיגען, דאַן וועט איהר זעהן די קראַפֿט פֿון מיין פֿאַרב.“

„אַה!“ האָט דער יונגער מאַן געזאָגט, „איך האָב נישט אַזוי פֿערשמאַנען די זאַך, און דעם אמת זאָגענדיג, בין איך ענטשווישט. נאָר דאָך צווייפֿעל איך נישט, אַז אַלעס איז נור צום גוטען; און דערווייל וועל איך אייך זיין זעהר דאַנקבאַר, ווען איהר וועט מיר אויסגלייכען דעם פֿוס.“

„דאָס האָט גאַרנישט צו טהאָן מיט מיר,“ האָט דער דאָקטאָר געזאָגט; „נאָר אויב אייערע לייט וועלען אייך אַרייַנטראָגען צום כירורג, דאַרט אין דער צווייטער גאַס, בין איך זיכער, אַז ער וועט אייך העלפֿען.“

אין אַ דריי יאָהר אַרום איז דער יונגער מאַן געקומען צו לויפֿען אַ צומישטער צום דאָקטאָר אין הויז.

„וואָס הייסט דאָס?“ האָט ער אויסגעשריען. „איך בין דאָך בעפֿרייט געוואָרען פֿון אַלע געצען פֿון זינד; און אַט האָב איך נור וואָס בעגאַנגען עטליכע פֿערברעכען מיט אַמאַל: פֿעלשונג, אונטער-צינדעריי און מאָרד.“

„מיין גאָט,“ האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, „דאָס איז זעהר ערנסט. געהמט גלייך אַרונטער אייערע קליידער, און לאָמיד זעהן, וואָס מיט אייך טהוט זיך.“

דער יונגער מאַן האָט זיך אויסגעטהאָן און דער דאָקטאָר האָט איהם אונטערוואַכט פֿון קאָפּ ביז די פֿיס.

„ניין,“ האָט ער אויסגערופֿען מיט אַ טאָן פֿון ערלייכטערונג, „קיין איין ברעקעלע איז נישט אָבגעבראַכען. זייט נישט אַזוי פֿערצוויי-פֿעלט, מיין יונגער פֿריינד, אייער פֿאַרב איז אַזוי גוט ווי ניי.“

„גרויסער גאָט!“ האָט דער יונגער מאַן אויסגעשריען, „אַבער נאָך וואָס נוצט עס אין גאַנצען?“

„אַה,“ האָט דער דאָקטאָר געזאָגט, „איך זעה, אַז איך מוז אייך אַביסעל בעסער ערקלעהרען די נאַטור פֿון מיין פֿאַרב און איהר ווירקונג. ריכטיג געזאָגט, האַלט זי נישט אָב פֿון זינד; נאָר זי מילדערט די שמערצליכע פֿאַלגען. ס'איז נישט אַזוי פֿאַר דער וועלט, ווי פֿאַר יענער; אין קורצען, נישט געגען לעבען, נאָר געגען דעם טויט האָב איך אייך פֿערויכערט. און אַז איהר וועט האַלטען ביים שטאַרבען, וועט איהר מיר לאָזען וויסען וועגען מיין פֿאַרב.“

„אַה! האָט דער יונגער מאַן אויסגערופֿען, „איך האָב נישט אַזוי פֿערשמאַנען די זאַך, און כאַמט גערעדט, בין איך אַביסעל ענטמוישט. נאָר מסתמא איז דאָך אַלעס צום גוטען; און דערווייל וועל איך אייך זיין זעהר דאַנקבאַר, ווען איהר וועט מיר העלפֿען פֿערייכמען דאָס ביז, וואָס איך האָב געטהאָן אונשולדיגע מענשען.“

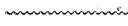
„דאָס האָט גאָר נישט צו טהאָן מיט מיר,“ האָט דער דאָקטאָר געזאָגט; „נאָר אויב איהר וועט אַריבערגעהן דאָ נישט ווייט צו דער פֿאַלייזי, בין איך זיכער, אַז עס וועט זיין פֿאַר אייך אַ גרויסע הילף, ווען איהר וועט זיך אַליין איבערנעבען.“

אין זעקס וואָכען אַרום האָט מען דעם דאָקטאָר געשיקט רופֿען אין שטאָדט-געפֿענגניס.

„וואָס הייסט דאָס?“ האָט דער יונגער מאַן געשריען. „איך בין

די געלע פֿאַרב.

דאָך איינפֿאַך ווי אויסגעגאַסען אין אייער פֿאַרב, בעדעקט דערמיט
ווי מיט אַ גראַבער שאַלאַכץ; דאָך האָב איך זיך צובראַכען דעם
פֿוס, און בעגאַנגען אלע מעגליכע פֿערברעכען, און מאַרגען וועט
מען מיך היינגען; און דערווייל צימער איך אזוי שטאַרק, אז איך
האָב גאָר קיין ווערטער נים, דאָס אייך צו בעשרייבען."
"מיין גאָט!" האָט דער דאָקטאָר געזאָגט. "דאָס איז ווירקליך
ערשטויגענד. נאָ, נאָ; ווער ווייס? פֿילייכט, ווען איהר וואָלט זיך נים
אַבגעפֿאַרבט, וואָלט איהר נאָך מעהר געצימערט."

די פיער רעפארמער.

פיער רעפארמער האָבען זיך צונויפֿגעטראָפֿען אונטער אַ קוסם פֿון יאָגעדעס. זיי זיינען אַלע געווען אייניג, אַז די וועלט מוז איבער-געאַנדערשט ווערן.

„מיר מוזען אָבשאַפֿען דאָס אייגענמהום,“ האָט געזאָגט איינער.
„מיר מוזען אָבשאַפֿען די הייראַט,“ האָט געזאָגט דער צווייטער.
„מיר מוזען אָבשאַפֿען גאַט,“ האָט געזאָגט דער דריטער.
„איך וואָלט געוואונשען, מיר זאָלען קענען אָבשאַפֿען אַרבייט,“
האָט געזאָגט דער פֿערטער.

„לאָמיר ניט שפּרינגען צו הויך, מיר מוזען זיך האַלטען ביי פּראַקטישע פּלענער,“ האָט געזאָגט דער ערשטער. „די ערשטע זאָך איז, אַז אַלע מענשען זאָלען זיין גלייך.“
„די ערשטע זאָך,“ האָט געזאָגט דער צווייטער, „איז צו געבען פֿרייהייט צו די געשלעכטער.“

„די ערשטע זאָך,“ האָט געזאָגט דער דריטער, „איז צו געפֿינען אַ וועג, ווי אזוי עס צו מהאַן.“

„דער ערשטער שריט,“ האָט געזאָגט דער ערשטער, „איז צו פֿערניכטען די ביבעל.“

„דער ערשטער שריט,“ האָט געזאָגט דער צווייטער, „איז צו פֿערניכטען די געזעצען.“

„דער ערשטער שריט,“ האָט געזאָגט דער דריטער, „איז צו פֿערניכטען די מענשהייט.“

דער מאן און זיין פריינד.

א מאן האָט זיך געקרינט מיט זיין פֿריינד.
„איך האָב זיך שרעקליך אָבגענאַרט אין דיר,“ האָט דער מאן
געזאָגט.

און דער פֿריינד האָט איהם אַרויסגעשטעקט די צונג און איז אַוועק.
אין אַ שטיקעל צייט אַרום זיינען זיי ביידע געשטאַרבן און
זיינען צוזאַמען געקומען פֿאַר'ן בית דין של מעלה. ס'האָט אָנגעהוי-
בען אויסקוקען גאַנץ שוואַרץ פֿאַר דעם פֿריינד, נאָר דער מאן האָט
אויף אַ וויילע געהאַט אַ ריינעם כאַראַקטער און איז געווען גוט
אויפֿגעלייגט.

„דאָ זעה איך עפעס אַ געשיכטע וועגען אַ קריעג,“ האָט זיך
אָבגערופֿען דער אב בית דין, אַריינקוקענדיג אין זיינע נאָטיצען. „ווער
פֿון אייך ביידען איז געווען אומגערעכט?“

„ער,“ האָט דער מאן געזאָגט. „ער האָט גערעדט שלעכטס אויף
מיר הינטער מיין רוקען.“

„האָט ער ווירקליך אַזוי געטהאָן?“ האָט דער אב בית דין גע-
פֿרעגט. „און איך בעט דיר, ווי האָט ער גערעדט וועגען דייע שכנים?“

„אַה, ער האָט אימער געהאַט אַ ביווע צונג,“ האָט דער מאן
געענטפֿערט.

„און דו האָסט איהם אויסגעקליבען פֿאַר דיין פֿריינד?“ האָט

אַ געשריי געטהאָן דער אב בית דין. „גוטער ברודער, קיין שומים
דאַרפֿען מיר דאָ ניט.“

דער מאן איז אַריינגעוואָרפֿען געוואָרען אין גיהנום און דער פֿריינד
האָט זיך צולאַכט אויף'ן קול און איז געבליבען וואַרטען אויף זיין אורטהייל.

די קיימען.

אזוי גיך ווי דאָס קינד האָט נור אָנגעהויבען צו ריידען, איז שוין די קייט אָנגעשלאָגען געוואָרען צו זיין פֿוס; און די אינגלאַך און די מיידלאַך האָבען אַרומגעהונקען בשעת'ן שפּיעלען, אזוי ווי די אַרעם-טאַנטען. פֿערשטעהט זיך, אַז עס איז געווען אַ גרעסערער רחמנות צוצוקוקען און אַסך שמערצליכער די קייט צו טראָגען אין דער יוגענד; אָבער זאָגאר די ערוואַקסענע מענשען, אַחוץ דעם וואָס עס איז זיי געווען זעהר אינבעקוועם און שווער זיך צו ריהרען מיט די פֿיס, האָבען זיי אָפֿט געלימען פֿון געשווירען.

אונגעפֿעהר אין דער צייט, ווען דזשעק איז אַלט געוואָרען צעהן יאָהר, האָבען אַסך פֿרעמדע אָנגעהויבען פֿערבייגעהן דורך יענעם לאַנד. ער האָט געזעהן, ווי זיי געהען זיך גאַנץ לייכט אויף די שאַ-סעען, און די זאך האָט איהם שמאַרק געוואונדערט. „איך פֿערשטעה גאַר נישט ווי דאָס קומט“, האָט ער געפֿרעגט, „וואָס אָט די אַלע פֿרעמדע זיינען אזוי לייכט און שנעל אויף די פֿיס, און מיר מוזען זיך שלעפען מיט אונזער קייט?“

„מיין ליעבער יונג,“ האָט געזאָגט זיין פֿעטער, דער רעליגיאָנס-לעהרער, „דו האָסט זיך גאַר נישט וואָס צו בעקלאָגען אויף דיין קייט, וואָרים דאָס איז די איינציגע זאך, צוליעב וואָס עס איז נאָך ווערטה צו לעבען אויף דער וועלט. די, וואָס טראָגען נישט קיין קיימען ווי מיר, זיינען נישט גליקליך, זיינען נישט גוט, זיינען נישט אָנשמענדיג, און אַחוץ דעם מוז איך דיר זאָגען, אַז עס איז זעהר געפֿעהרליך צו ריידען אַזעלכע רייד. אויב דו וועסט זיך בעקלאָגען אויף דיין אייזען, וועסט דו קיין מול נישט האָבען; און טאַמער קומט דיר חלילה אַרויף אויף'ן געדאַנק די קייט אַרונטערצונעהמען, וועט דיר גלייך אויף'ן שמעל טרעפֿען אַ דונער.“

די קייטען.

„ווי איז דאָס, זיינען נאָר ניטאָ קיין דונערס פֿאַר אָט די פֿרעמדע?“ האָט דזשעק געפֿרעגט.
„יופיטער איז געדולדיג און מילד מיט די אונזשיסענדע,“ האָט דער רעליגיאָנס-לעהרער געענטפֿערט.

„כײַ מיין וואָרט, איך וואָלט געווען צופֿרעדענער, ווען איך בין ניט אזוי גליקליך,“ האָט דזשעק געזאָגט. „וואָרים ווען איך וואָלט געבוירען געוואָרען אונזשיסענד, וואָלט איך איצט אַרומגענאָנגען פֿריי; און מען קען דאָך ניט לייקענען, אַז די אייווערנע קייט איז אינגעק-וועם, און דער געשוויר מהומ וועה.“

„אַך!“ האָט זיין פֿעטער אויסגערופֿען, „זיי ניט מקנא די אפיקורסים! זיי פֿיהרען אַ טרויעריגען לעבען! אַך, אַרעמע ברואים, ווען זיי וואָלטען נור געוואוסט, וואָס פֿאַר אַ גליק עס איז צו געהן אין קייטען! אַרעמע מענשען, מיין האַרץ בלוטעט פֿאַר זיי. אָבער דער אמת איז, אַז זיי זיינען מיאוס'ע, שרעקליכע, פֿרעכע, פֿער-וואָהרלאָזע, עפוש'דיגע ווילדע ברואים, כאמת גאָר קיין מענשען ניט — וואָרים וואָס איז אַ מענש אָהן אַ קייט? — און דו מוזט זיין זעהר פֿאַרויכטיג, זיך ניט אַנצוריהרען אָדער ריידען מיט זיי.“

נאָך דעם דאָזיגען געשפרעך האָט דער יונגעל קיינמאָל ניט פֿערבייגעלאָזען איינעם פֿון די פֿריי-פֿיסיגע אויף'ן וועג, וואו ער זאָל ניט שפּייען אויף איהם און איהם אויסרופֿען אַלערליי נעמען, ווי עס איז געווען דער שטייגער פֿון די קינדער אין יענער געגענד.

און עס האָט זיך געמאַכט איינמאָל, ווען ער איז אַלט געווען פֿופֿצען יאָהר, איז ער אַרויס אין וואַלד, און דער געשוויר האָט איהם שטאַרק וועה געטהאָן. ס'איז געווען אַ שעהנער טאָג, מיט אַ בלויען הימעל; אַלע פֿייגעלאַך האָבען געוונגען; נאָר דזשעק איז געווען פֿערנומען מיט זיין קראַנקען פֿוס. פּלוצלינג האָט זיך דער-הערט אַן אַנדער געזאָג; ס'האָט געקלונגען ווי דאָס געזאָג פֿון אַ מענשען, נאָר אַסך פֿרעהליכער. אין דער זעלבער צייט האָט זיך אויך געהערט אַ קלאַפּעריי אַן דער ערד. דזשעק האָט פֿונאַנדערגע-שאַרט די בלעטער פֿון'ם בוים; און דאָרט אַנטקעגען זיך האָט ער דערזעהן אַ יונגעל פֿון זיין אייגענעם דאָרף, שפּרינגענדיג און טאַג-צענדיג און זינגענדיג אין גרינעם טהאַלכעל; און אויף'ן גראָז לעבען איהם איז געלעגען דעם טענצער'ס קייט.

„אָה! האָט דזשעק אַ געשריי געטהאָן, „דו האָסט אַרונטער-
גענומען דיין קייט!“
„אום גאַמעס ווילען, דערצעהל עס ניט דיין פֿעמער!“ האָט זיך
דער יונגעל געבעמען.
„אויב דו האָסט מורא פֿאַר מיין פֿעמער,“ האָט דזשעק געזאָגט,
„פֿאַרוואָס האָסט דו קיין מורא ניט פֿאַר’ן דינער?“
„דאָס איז בלויז אַ געשיכטע, וואָס אַלמע ווייבער דערצעהלען,“
האָט דער אַנדערער געזאָגט. „מען דערצעהלט זי די קינדער. צעהנד-
לינגע פֿון אונז קומען אַהער אין וואַלד און טאַנצען גאַנצע נעכט
צוזאַמען, און מיר זיינען אַלע געזונד און שמאַרק.“
דאָס האָט אַרויפֿגעפֿיהרט דזשעק’ן אויף טויענד נייע געדאַנקען.
ער איז געווען אַן ערנסטער בחור; ער אַליין האָט ניט געהאַט ברעה
צו טאַנצען; ער האָט געטראָגען זיין קייט מוטעהיג, ווי אַ מאַן, און
האָט זיך געהאַלטען מיט זיין געשוויר אָהן אַ שום ביטערקייט
אין האַרצען. אָבער ער האָט גאָר ניט ליעב געהאַט אָבגענאַרט צו
ווערן אָדער צו זעהן, ווי אַנדערע ווערן אָבגענאַרט. האָט ער אָנגע-
הויבען לינגע און אָבוואַרטען די אפיקורס’ישע וואַנדערער, אויף גע-
היימע פֿלעצער, און שפעט פֿאַרנאַכט, אַזוי אַז קיינער זאָל ניט בע-
מערקען ווי ער רעדט מיט זיי. און אָט די וואַנדערער זיינען געווען
שמאַרק פֿעראינטערסירט אין דעם נייגעריגען יונגעל און האָבען
איהם דערצעהלט גאַנץ וויכטיגע זאַכען. יופיטער, האָבען זיי געזאָגט,
האָט קיינמאָל ניט געהייסען טראָגען קיין קייטען. דאָס איז געווען
אַן איינפֿאַל פֿון אַ ווייס-פֿנים’דיגער בריאה, אַ מכשף, וואָס וואוינט
אין יענעם לאַנד אין דעם אַלמען, פֿערצייטיגען וואַלד. ער איז אַזוי
ווי גלאַקס, וועלכער האָט געקענט פֿערוואַנדלען זיין געשמאַלט,
דאָך קען מען איהם אימער דערקענען; וואָרים ווען מען דער-
מאַנט איהם די קייט, האַלדערט ער ווי אַן אינדיק. ער האָט דריי
לעבענס; אָבער דער דריטער קלאַפּ וואַלט געמאַכט אַ ריכטיגען סוף
צו איהם; און דערמיט וואַלט זיין כּשוף-הויז פֿערשוואַונדען, די
קייטען וואַלטען אַרונטערגעפֿאַלען פֿון די פֿיס, און די דאָרפֿסלייט
יאַלטען זיך אָנגענומען ביי די הענד און געטאַנצט ווי קינדער.
און ביי אייך אין לאַנד?“ פֿלעגט דזשעק פֿרעגען.
אָבער דערביי פֿלעגען די וואַנדערער מיט איינמאָל איהם לאַזען

די קייטען.

שמעהן, אָהן אָן ענטפֿער; ביז וואָנען דזשעק האָט אָנגעהויבען גלוי-
בען, אָז עס איז גאָר ניטאָ קיין לאַנד, וואָס איז אין גאַנצען גליקליך.
אַדער, אויב עס איז יאָ דאָ, מוז דאָס זיין אַ לאַנד, פֿון וואָנען די
מענשען פֿאָהרען קיינמאָל ניט אַרויס.

אַבער די געשיכטע מיט די קייטען האָט איהם קיין רוה ניט
געגעבען. דאָס בילד פֿון די הינקעדיגע קינדער האָט איהם געשמאַכען
אין די אויגען; די קרעכצען פֿון די, וועלכע האָבען געליטען פֿון
זייערע געשווירען, האָבען איהם געריסען ביים האַרצען. און עס איז
איהם ענדליך אַרויף אויף'ן זינען, אַז ער איז געבוירען געוואָרען זיי
צו בעפֿרייען.

נו, איז אין יענעם דאָרף געווען אַ שווערד, געשמירט פֿון גאַמ'ס
האַנד, אויסגעקלאַפט אויף וואַל קאַן'ס קאָוואַדלע. ס'איז קיינמאָל
ניט בענוצט געוואָרען אויסער אין מעמפעל, אי דאָס נור די פֿלאַכע
זייט דערפֿון; און ס'איז געהאַנגען אויף אַ משוואַק ביי דעם קאַמין
פֿון'ס רעליגיאָנס-לעהרער. איין נאַכט האָט זיך דזשעק אויפֿגעהויבען
און גענומען דאָס שווערד און איז אַרויס פֿון שטוב און פֿון דאָרף
אין דער פֿינסטער.

די גאַנצע נאַכט איז ער געגאַנגען אָהן אַ ציעל; און אַז עס
איז געוואָרען טאָג, האָט ער בעגעגענט פֿרעמדע, וועלכע זיינען אַרויס
אין די פֿעלדער. האָט ער זיך נאָכגעפֿרעגט ביי זיי אויף דעם אַלטען,
פֿאַרצייטיגען וואַלד און אויף דעם מכשף'ס הויז; און איינער האָט
געזאָגט אין צפֿון, און דער אַנדערער אין דרום; ביז וואָנען דזשעק
האָט געזעהן, אַז זיי נאַרען איהם אָב. אַזוי אַז ער איז ענדליך גע-
פֿאַלען אויף אַ המצאה: ווען ער האָט ביי אימיצען זיך נאָכגעפֿרעגט
אויף'ן וועג, האָט ער איהם געוויזען דאָס בליצענדע, בלאַנקע שווערד;
און דערביי האָט די קייט ביי דעם מאַן אויף'ן פֿוס אַ קלונג געטהאָן
און געענטפֿערט אַנשמאַט איהם; און דאָס וואָרט איז נאָך אַלץ גע-
ווען: „ווייטער, ווייטער!“ אָבער דאָן ווען די קייט האָט גערעדט,
האָט דער מאַן געשפּיגען דזשעק'ן אין פֿנים, איהם געשלאַגען און
איהם נאָכגעוואָרפֿען שטיינער, בשעת ער איז אַוועק; אַזוי אַז דער
קאַפּ איז איהם געווען פֿיל מיט וואונדען.

אַזוי איז ער צוגעקומען צו יענעם וואַלד און איז אַריינגעגאַנגען,
און ער האָט דערזעהן אַ הויז אין אַ נידעריגען פֿלאַץ, וואו עס האָבען

געוואַקסען שוואַמען, און די בוימער זיינען געשטאַנען געדיכט איינע לעבען די אַנדערע, און דער דאַמפּף פֿון'ם זומפּ האָט זיך אויפֿגע- הויבען אין דער לופֿטען ווי אַ רויך. ס'איז געווען אַ פֿיין הויז, און אין דערזעלבער צייט זעהר וואַקעלדיג; מאַנכע טהיילען דערפֿון זיינען געווען אַלס ווי די בערג און מאַנכע ני, אזוי ווי זיי וואַלמען ערשט נעכמען אויפֿגעשמעלט געוואָרען, און אַלע ניט געענדיגט; און אַרום און אַרום איז געווען אַפֿען, אזוי אַז מען האָט געקענט אַריינגעהן פֿון וואָס פֿאַר אַ זייט מען האָט געוואַלט. דאָך איז דאָס הויז געווען אין גומער אַרדנונג, און פֿון אַלע קוימענס איז געגאַנגען אַ רויך.

דזשעק איז אַריין דורך דער הינטערשמער זייט פֿון הויז; און ער איז געגאַנגען פֿון איין צימער אין אַנדערן. זיי זיינען אַלע געווען אַרים, אָבער דאָך אַלע טהיילווייז מעבלירט, אזוי אַז אַ מענש האָט דאָרט געקענט וואוינען; און אין יעדען צימער האָט געברענט אַ פֿייער, ביי וועלכען אַ מענש וואַלט זיך געקענט אָנוואַרעמען, און אַ גענרייטער מיט, וואו ער וואַלט געקענט עסען. אָבער דזשעק האָט אין ערגעץ ניט געזעהן קיין לעבעדיגען נפש; נור עטליכע אויסגע- שטאַפטע קערפערס.

„דאָס איז אַ נאַסט-פֿריינדליך הויז,“ האָט דזשעק געזאָגט;
„אָבער דער באַדען מוז זיין זומפּיג, וואָרים ביי יעדען טריט מהוט זיך די געביידע אַ טרייסעל.“

נאָכדעם ווי ער איז אזוי אַרומגעגאַנגען אַ שטיקעל צייט איבער'ן הויז, האָט ער אָנגעהויבען ווערן הונגעריג. דאָן האָט ער אַ קוק גע- טהאָן אויף די שפּיין, און תּחילת האָט ער מורא געהאַט זיך צוריה- רען דערצו; נאָר ער האָט ענטבלויזט דאָס שווערד, און אין זיין גלאַנץ האָט איהם דאָס עסען אויסגעזעהן עהרליך און גוט. דאָס האָט איהם אַלואַ געגעבען מוט זיך אַנידערצוזעצען און אָבעסען, און ער איז געווען דערפֿרישט אין קערפער און גייסט.

„דאָס איז דאָך אַ מאַדנע זאַך,“ האָט ער זיך געטראַכט, „אַז אין דעם הויז פֿון כּשוף זאָל זיין אַזעלכע געזונדע שפּיין.“

און ווי ער איז נאָך געזעסען און געגעסען, האָט זיך אין צימער בעווייזען אַ מאַן מיט דעם אָנבליק פֿון זיין פֿעמער, און דזשעק האָט זיך דערשראַקען, ווייל ער האָט גענומען דאָס שווערד. אָבער דער פֿעמער זיינער איז קיינמאַל ניט געווען אזוי פֿריינדליך ווי איצט, און

ער האָט זיך אַנידערגעזעצט עסען מיט איהם און האָט איהם געלויבט דערפֿאַר וואָס ער האָט גענומען דאָס שווערד. קיינמאַל האָבען אָט די צוויי נישט פֿערבראַכט בעסער און אַנגענעהמער צווישען זיך, און דושעק איז געווען פֿול מיט ליעבע צו דעם מאַן.

„ס'איז געווען זעהר גוט פֿון דיר,“ האָט זיין פֿעטער געזאָגט, „צו נעהמען דאָס שווערד און אַליין קומען אַהער אין דעם דאָזיגען הויז; אַ גוטער געדאַנק, און אַ מוטשהיגע טהאַט. אָבער איצט ביסט דו דאָך צופֿריעדען, און מיר קענען געהן אַרם אין אַרם אַהיים צום מיטאָג.“

„אַה ניין!“ האָט דושעק געזאָגט. איך בין נאָך גאָר נישט צופֿריעדען.“ „וואָס הייסט!“ האָט זיין פֿעטער אויסגערופֿען. „האַסט דו זיך נישט אַנגעוואַרעמט ביי דעם דאָזיגען פֿייער? האָט דאָס דאָזיגע עסען דיך נישט אַנגעזעטיגט?“

„איך קען נישט לייקענען, די שפייז איז גוט און געזונד,“ האָט דושעק געזאָגט; „און דאָך איז דאָס קיין בעווייז נישט, אַז אַ מענשט דאַרף טראָגען אַ קייט אויף'ן רעכטען פֿוס.“

ביי די ווערטער האָט די געשמאַלט פֿון זיין פֿעטער אַנגעהויבען האַלרערן ווי אַן אינדיק.

„יופֿטיער!“ האָט דושעק אויסגעשריען, „איז דאָס דער כּשוף-מאַכער?“

זיין האַנד איז אַזוי ווי אָבגענימען געוואָרען און זיין האַרץ האָט זיך צונויפֿגעצויגען פֿון ליעבע צו זיין פֿעטער; אָבער ער האָט דאָך אויפֿגעהויבען דאָס שווערד און דערלאַנגט דער געשמאַלט אַ זעץ איבער'ן קאַפּ. ס'האַט זיך דערהערט אַ מורא'דיגער געשריי מיט דער שטימע פֿון זיין פֿעטער, די געשמאַלט איז אַנידערגעפֿאַלען אויף דער ערד, און אַ קליינע בלוטלאַזע ווייסע זאַך איז אַרויסגעלאָפֿען פֿון צימער.

דער געשריי האָט אָבגעקלונגען אין דושעק'ס אויערן, און זיינע קניע האָבען זיך אַנגעקלאַפּט איינס אָן אַנדערן, און זיין געוויסען האָט געדונערט איבער איהם; און דאָך איז ער ביי זיך געוואָרען שטאַרק, און אין זיינע גליעדער האָט זיך דערוועקט אַ ברענענדער דורשט נאָך דעם דאָזיגען מכשף'ס בלוט. „אויב די קייטען דאַרפֿען אַרונטערפֿאַלען,“ האָט ער געזאָגט, „מוז איך פֿאַרטיג ווערן מיט

איהם, און אז איך וועל קומען אהיים וועל איך געפֿינען מיין פֿעמער
מאָנצענדיג.

אזוי האָט ער זיך געלאָזט לויפֿען נאָך דער בלוטלאָזער זאָך.
אויף'ן וועג האָט ער בעגעגענט אַ מאַן מיט דער געשמאַלט און
מיט'ן אויסזעהן פֿון זיין פֿאַטער; און דער פֿאַטער זיינער איז געווען
פֿערבימערט, און ער האָט איהם געזידעלט און איהם דערמאָנט אָן
זיין פֿליכט און איהם געהייסען געהן אַהיים, אזוי לאַנג ווי ס'איז נאָך
צייט. ״וואָרים דו קענסט נאָך זיין אין דערהיים, איידער די זונן וועט
אונטערגעהן,״ האָט ער געזאָגט; ״און דאַן וועט דיר אַלעס פֿערגעבען
ווערן.״

״גאָט ווייסט דעם אמת,״ האָט דושעק געזאָגט, ״כ'האָב מורא
פֿאַר דיין צאָרן; אָבער דאָך, דיין צאָרן בעווייזט דאָך ניט, אז אַ
מענטש דארף טראָגען אַ קייט אויף'ן רעכטען פֿוס.״
און ביי די ווערטער האָט זיין פֿאַטער'ס געשמאַלט גענומען
האַלדערן ווי אַן אינדיק.

״אַך, גאָט!״ האָט דושעק אויסגעשריען; ״ווידער אַמאָל דער
כשוף-מאַכער.״

דאָס בלוט איז איהם געלאָפֿען צוריק אין קערפֿער און זיינע
מוסקלען האָבען רעוואָלטירט געגען איהם אויס לעבעע צו זיין פֿאַטער;
אָבער ער האָט אויפֿגעהויבען דאָס שווערד און עס אַריינגעשמאַכען דער
געשמאַלט אין האַרצען; און די געשמאַלט האָט אַ געשריי געטהאָן
מיט דער שטימע פֿון זיין פֿאַטער און איז אַנידערגעפֿאַלען אויף דער
ערד; און אַ קליינע בלוטלאָזע ווייסע זאָך איז אַרויסגעלאָפֿען פֿון צימער.
דער געשריי האָט אָבגעקלונגען אין דושעק'ס אויערן, און ס'איז
איהם געוואָרען פֿינסטער אין די אויגען; נאָר איצט האָט זיך אין
איהם אָנגעצונדען אַ ווילדער צאָרן. ״איך טאָר גאָר ניט טראַכטען אפילו
וועגען דעם, וואָס איך האָב געטהאָן,״ האָט ער געזאָגט. ״איך מוז
עס ענדיגען אָדער אונטערגעהן. און אז איך וועל אַהיים קומען, בעט
איך גאָט, אז דאָס אַלעס זאָל זיין בלויז אַ חלום און איך זאָל געפֿינען
מיין פֿאַטער מאָנצענדיג.״

אזוי האָט ער זיך געלאָזט געהן ווייטער נאָך דער בלוטלאָזער
זאָך, וואָס איז אַנטלאָפֿען; און אויפֿ'ן וועג האָט ער בעגעגענט די
געשמאַלט פֿון זיין מוטער, און זי האָט גענאָסען מיט ביטערע

טרעהרען, „וואָס האָסט דו געמאָהן?“ האָט זי געקלאָגט, „וואָס האָסט דו געמאָהן? אַה, קום אַהיים, דו האָסט נאָך צייט ביו שלאָפֿען געהן, איידער דו וועסט מױהן נאָך מעהר שלעכטס מיר און די מייניגע; וואָרים ס'איז גענוג וואָס דו האָסט געשלאָגען מיין ברודער און דיין פֿאַמער.“ „ליעבע מוטער,“ האָט דזשעק געזאָגט, „ניט זיי האָב איך דאָס געשלאָגען, נאָר דעם מכשף אין זייער געשמאַלט. און אַפילו ווען עס וואָלט געווען זיי אַליין, וואָלט עס נאָך אויך ניט געווען קיין בעווייז, אַז אַ מענטש דאַרף טראָגען אַ קייט אויף'ן רעכטען פֿוס.“ און ביי די ווערטער האָט די געשמאַלט אָנגעהויבען האַלדערן ווי אַן אינדיק.

ער האָט זיך קיינמאַל ניט געקענט דערמאָהנען, ווי אזוי דאָס איז געשעהן, נאָר ער האָט אַ דרעה געמאָהן דאָס שווערד אויף איין זייט און דורכגעשטאַבען די געשמאַלט אין מיטען; און זי האָט אַ געשריי געמאָהן מיט דער שטימע פֿון זיין מוטער און אַנידערגעפֿאַלען אויף דער ערד; און מיט דעם פֿאַל איז דאָס הויז פֿערשוואַנדען פֿון איבער דזשעק'ס קאַפּ, און ער איז געשמאַגען איינער אַליין אין וואַלד, און די קייט איז אַרונטערגעפֿאַלען פֿון זיין פֿוס.

„נאַ,“ האָט ער געזאָגט, „איצט איז דער כּשוף-מאַכער טויט און די פֿיס זיינען מעהר ניט געשמירט.“ אָבער די געשרייען האָבען איהם צוריסען דאָס האַרץ, און דער מאַג איז געווען פֿאַר איהם ווי נאַכט. „דאָס איז געווען אַ שמערצליכע געשיכטע,“ האָט ער געזאָגט. „לאַמיר אַקאַרשט אַרויסגעהן פֿון וואַלד און זעהן דאָס גוטע, וואָס איך האָב געמאָהן פֿאַר אַנדערע.“

ער האָט גערעכענט איבערצולאָזען די קייט, נאָר ווען ער איז שוין אָבענגאַנגען אַ פֿאַר טריט, האָט ער געביטען זיין מיינינג. ער האָט זיך אומגעקעהרט און גענומען די קייט און זי אַריינגעלייגט צו זיך אין בוזים; און דאָס גראָבע אייזען האָט איהם געריבען דאָס לייב, בשעת ער איז געגאַנגען, און זיין בוזים האָט געבלוטעט.

און אַז ער איז אַרויסגעקומען פֿון וואַלד אויף'ן שאַסע, האָט ער בעגעגענט מענטשען, וועלכע זיינען געגאַנגען צוריק פֿון פֿעלד; און די, וואָס ער האָט בעגעגענט, האָבען ניט געטראָגען קיין קייט אויף'ן רעכטען פֿוס, נאָר זעה! זיי האָבען געהאַט אַ קייט אויף'ן לינקען פֿוס. דזשעק האָט זיי געפֿרעגט, וואָס דאָס מיינט; און זיי

האַבען געענטפֿערט: „דאָס איז דער נייער וועג ווי אזוי צו טראָגען די קייט; דער אַלמער ווערט איצט בעטראַכט פֿאַר אַן אַבערגלויבען.“ דאָן האָט ער זיך צוגעקוקט צו זיי פֿון דער נאָהענט; און זיי האָבען געהאַט אַ נייעם געשוויר אויפֿ'ן לינקען פֿוס, און דער אַלמער אויפֿ'ן רעכטען האָט זיך נאָך נישט געהאַט פֿערהיילט.

„אָד, זאָל מיר גאָט מוחל זיין!“ האָט דזשעק אויסגעשריען. „איך וואָלט שוין וועלען זיין אין דער היים.“

און אז ער איז געקומען אַהיים איז זיין פֿעטער געלעגען מיט אַ צופֿלעטען קאַפּ, און זיין פֿאַטער מיט אַ טיעפֿען שניט אין האַרצען, און זיין מוטער דורכגעשטאַבען דורך דער ברוסט. און ער איז גע־זעסען אין דעם איינזאַמען הייז און געוויינט לעבען די קערפֿערס.

דער לעזער.

„איך האָב נאָך קיינמאָל ניש געלייענט אַזאַ אפיקורס'ישען בוך,“
האָט דער לעזער געזאָגט, עס אַ וואָרף מהאַנדיג אָן דער ערד.
„האַסט זיך ניש, וואָס צו וואַרפֿען מיט מיר,“ האָט געזאָגט
דאָס בוך. „ערשמענס וועסט דו פֿאַר מיר אין טאַנדעם קריגען וויי-
ניגער ווי דו האָסט בעצאַהלט, און צוויימענס, האָב איך זיך דאָך
אַליין ניש געשריבען.“
„דאָס איז אמת,“ האָט דער לעזער געזאָגט. „איך בין בלויז אין
כעס אויף דיין פֿערפֿאַסער.“
„אַה, אויף איהם?“ פֿרעגט דאָס בוך. „ווער הייסט דיר קויפֿען
זיין שרייבעריי?“
„דאָס איז אויך אמת,“ זאָגט דער לעזער. „אַבער איך האָב
איהם געהאַלטען פֿאַר אַזאַ פֿרעהליכען שרייבער.“
„און דאָס איז ער, גלויב איך,“ האָט געזאָגט דאָס בוך.
„דאָן מוזסט דו אַוראי זיין אַנדערש געמאַכט ווי איך,“ האָט
געזאָגט דער לעזער.
„לאָמיק דיר דערצעהלען אַ מעשה'לע,“ רופֿט זיך אָב דאָס
בוך. „צוויי מענשען האָבען זיך אַמאָל פֿון אַ צובראַכענעם שיף גע-
ראַטעוועט און זיינען אַרויף אויף אַ וויסמען אינזעל; איינער פֿון זיי
האָט זיך דאָרט געפֿיהלט ווי ביי זיך אין דערהיים, דער אַנדערער
האָט ציגעגעבען—“
„אַה, איך קען אַט דעם סאָרט מעשה'לאַך,“ האָט דער לעזער גע-
זאָגט. „זיי זיינען מסתמא ביידע געשמאַרבען?“
„נן, פֿערשמעהט זיך,“ האָט דאָס בוך געענטפֿערט. „זיי זיינען
געשמאַרבען. און אַלע אַנדערע אויך.“

ר. ל. סטיווענסאָן

„דאָס איז אמת,“ האָט דער לעזער געזאָגט. „מאָך עס אַביסעל
שנעלער. און אז זיי זיינען אלע געווען טויט?“
„זיינען זיי געווען ביי נאָט אין די הענד, פונקט ווי פֿריהער,“
האָט געענטפֿערט דאָס בוך.
„אַ גליק האָט זיי געטראָפֿען!“ האָט אויסגעשריען דער לעזער.
„נור, ווער איז דער אפיקורס?“ האָט געפֿרעגט דאָס בוך.
און דער לעזער האָט איהם אַרײַנגעוואָרפֿען אין פֿייער.

דער בירגער און דער וואנדערער.

„איהר זעהט, וואו איהר געפינט זיך דא,“ האָט דער בירגער
געזאָגט. דאָס איז דער גרעסטער מאַרק אין דער וועלט.
„אך, געוויס ניט,“ האָט דער וואַנדערער געזאָגט.
„נא, פֿילייכט ניט דער גרעסטער,“ האָט געזאָגט דער בירגער,
„אַבער יעדענפֿאַלס דער בעסטער.“
„איהר האָט אַ גרויסען מעות,“ האָט דער וואַנדערער געזאָגט.
„איך קען אייך פֿערויכערן...“
ווי האָבען בעגראָבען דעם פֿרעמדען אין דער פֿינסטער.

דער פרעמדער פון אן אנדער וועלט.

אמאל איז אראפגעקומען אויף דער ערד א גאסט פון א שכנות'-
דיגען פלאנעט. און דארט, וואו ער האט זיך ארונטערגעלאזט, האט
איהם אפגעווארט א גרויסער פילאזאף, וועלכער האט געדארפט
ארוימגען מיט איהם און איהם וויזען אלצדינג.
קודם כל זיינען זיי דורכגעגאנגען דורך א וואלד, און דער פֿרעם-
דער האט א קוק געטהאן אויף די בוימער.
„וועמען האבען מיר דא?“ האט ער געפֿרעגט.
„דאס זיינען בלויז פֿלאנצען,“ האט דער פֿילאזאף געענטפֿערט.
„זיי לעבען, אָבער זיי זיינען גאר נישט אינטערעסאנט.“
„איך ווייס נישט פֿארוואס,“ האט זיך דער פֿרעמדער אָבגערופֿען.
„זיי זעהען אויס צו זיין זעהר אָנשטענדיג. ווי איז דאָס, זיי ריידען
קיינמאל נישט?“
„עס פֿעהלט זיי די פֿעהיגקייט דערצו,“ האט געענטפֿערט דער
פֿילאזאף.
„דאך דיינק איך, אז איך הער זיי זינגען,“ האט דער אנדערער
געזאָגט.
„דאָס איז נור דער ווינד צווישען די בלעטער,“ האט געזאָגט
דער פֿילאזאף. „איך וועל אייך ערקלעהרען די שטעאָריע פֿון די ווינדען:
ס'איז זעהר אינטערעסאנט.“
„נא,“ האט זיך אָבגערופֿען דער פֿרעמדער, איך וואָלט גערן
געוואָלט וויסען, וואָס זיי דיינקען.“
זיי קענען נישט דיינקען, „האט דער פֿילאזאף געזאָגט.
„דאָס איז נאָך א גרויסע פֿראַגע,“ האט זיך אָבגערופֿען דער

דער פֿרעמדער פֿון אן אַנדער וועלט.

פֿרעמדער! און דאָן אַרױפֿלייגענדיג זיין האַנד אויף אַ שטאַם פֿון אַ
בוים, האָט ער געזאָגט: „אַט די מענשען געפֿעלען מיר זעהר.“
„דאָס זיינען דאָך גאָר קיין מענשען ניט,“ האָט דער פֿילאָזאָף
געזאָגט. „קומט ווייטער.“
דאָן זיינען זיי פֿערבייגעגאַנגען אַ לאַנקע, וואו עס זיינען געווען
קיה.

„דאָס זיינען זעהר שמוציגע מענשען,“ האָט זיך אָבגערופֿען דער
פֿרעמדער.

„זיי זיינען גאָר קיין מענשען ניט,“ האָט דער פֿילאָזאָף געזאָגט;
און ער האָט ערקלעהרט, וואָס אַ קוה איז אין וויסענשאַפֿטליכע ווערטער,
וועלכע איך האָב פֿערגעסען.

„דאָס איז מיר אַלצאיינס,“ האָט געזאָגט דער פֿרעמדער. „אַבער
פֿאַרוואָס קוקען זיי קיינמאַל ניט אַרױף?“

„ווייל זיי זיינען גראָז-פֿרעסער,“ האָט דער פֿילאָזאָף געענטפֿערט;
„און צו לעבען אויף גראָז, וואָס איז ניט שמאַרק נאַהרהאַפֿט, פֿאַדערט
זיך אזא אױפֿמערקזאַמקייט, אזױ פֿיעל אַרױנגעטהאַנקייט, אז זיי האָבען
קיין צײַט ניט צו דײַנקען, אָדער רײדען, אָדער אַרױפֿקוקען אין דער
הויך, אָדער זיך האַלטען רײן.“

„נאַ,“ האָט זיך אָבגערופֿען דער פֿרעמדער, „אַהן צווייפֿעל, דאָס
איז אויך אַ וועג ווי אזױ צו לעבען. אָבער איך ציה פֿאַר די לײַט מיט
די גרינע קעפֿ.“

דערנאָך זיינען זיי אַרױנגעקומען אין אַ שטאָדט, און די גאַסען
זיינען געווען פֿול מיט מענער און פֿרויען.
„אַט די זיינען עפעס גאָר מאַדנע מענשען,“ האָט דער פֿרעמדער
געזאָגט.

„זיי זיינען די מענשען פֿון דער גרעסטער נאַציאָן אין דער וועלט,“
האָט געזאָגט דער פֿילאָזאָף.

„ווירקליך, די מענשען פֿון דער גרעסטער נאַציאָן אין דער וועלט?“
האָט ווידערהאַלט דער פֿרעמדער. „זיי קוקען עס גאָר ניט אויס.“

דער שלעפֿ-פֿערד און דער זאמעל־פֿערד.

צוויי שלעפֿ-פֿערד, א זשרעבעץ און א שקאפע, זיינען געבראכט געוואָרען קיין סאמאָא און אָבגעלאָזט געוואָרען אויף דעם זעלבען פֿעלד מיט אַ זאָמעל־פֿערד, אַרומצולייפֿען פֿראַנק און פֿריי איבער'ן אינוועל. זיי האָבען מורא געהאַט צוגעהן נאָהענט צו איהם, וואָרים זיי האָבען געזעהן, אַז ער איז אַ זאָמעל־פֿערד און גערעכענט, אַז ער וועט ניט וועלען ריידען צו זיי.

נ, און דער זאָמעל־פֿערד ווידער האָט קיינמאָל ניט געזעהן אַזעלכע גרויסע ברואים. „זיי מווען אַודאי זיין גרויסע שררות,“ האָט ער זיך געטראַכט און איז צוגעגאַנגען צו זיי מיט דרך ארץ. „מיין דאַמע און הערר,“ האָט ער געזאָגט, „ווי איך פֿערשטעה, קומט איהר פֿון די קאָלאָניעס. איך גיב אייך דאָ איבער מיינע אינערליכסטע ווינשע און זאָג אייך אַ האַרציגען ווילקאָמען צו די אינזלען.“

די קאָלאָניאלען האָבען אַ קוק געטהאָן אויף איהם פֿון דער זייט, און האָבען זיך בעראַטהען איינער מיט'ן אַנדערן.

„ווער קען ער זיין?“ האָט זיך אָבגערופֿען דער זשרעבעץ. „ער זעהט מיר עפעס אויס צו העפֿליך,“ האָט די שקאפע גע-זאָגט.

„כ'מיין, ער דאַרף ניט זיין קיין טייערע ציאה,“ האָט געזאָגט דער זשרעבעץ.

„מענסט זיכער זיין, ער איז ניט מעהר ווי אַ קאַנאַקען־פֿערד,“ האָט געזאָגט די שקאפע.

ראַן האָבען זיי זיך אויסגערעהט צו איהם.

דער שלעפ-פֿערד אין דער זאָטעל-פֿערד.

„נעה זום טייוועל!“ האָט געזאָגט דער זשרעכען.
„איך פֿרשטעה נאָר ניט, ווי נעהמט זיך צו איך די חוצפה צו
ריידען צו זעלבע גרויסע לויט ווי מיר זיינען!“ האָט געשריען די
שקאָפּע.

דער זאָטעל-פֿערד איז אַוועק אַ פֿערשעהמטער.
„איך זן גערעכט געווען,“ האָט ער געזאָגט צו זיך אליין,
„זיי זיינען גויסע שררות.“

דער פראשױוארים און די זשאבן.

„מענסט זיך שעהמען,“ האָט געזאָגט די זשאבע. ווען איך בין
געווען אַ פֿראַשױואַרים, האָט איך נישט געהאַט קיין עק
„אַט דאָס האָב איך טאַקע געטראַכט!“ האָט געטפֿערט דער
פֿראַשױואַרים. „דו ביזט קיינמאַל נישט געווען קיין פֿאַשױואַרים.“

גלויבען, האלבער גלויבען און גאר קיין גלויבען ניט.

אמאל, אין די אלטע צייטען האָבען זיך דריי מענער אַרויסגע-
לאָזט אויף אַ הייליגע וואַנדערונג; איינער איז געווען אַ פּריסטער,
און איינער איז געווען אַ מונגענד־אַלְטֶמֶע פּערזאָן, און דער דריטער
איז געווען אַן אַלטער וואַגאַבונד מיט זיין האַק.
אויף'ן וועג, געהענדיג, האָט דער פּריסטער גערעדט וועגען די
יסודות פֿון'ס גלויבען.

„מיר געפֿינען די בעווייזע פֿאַר אונזער רעליגיאָן אין די שאַפֿונגען
פֿון דער נאַטור,“ האָט ער געזאָגט, און האָט זיך אַ קלאַפּ געטהאָן
אין דער ברוסט.

„דאָס איז אמת,“ האָט געזאָגט דער מונגענד־אַלְטֶמֶע מאַן.
„די פֿאַווע האָט אַ שוואַכע שטימע,“ האָט געזאָגט דער פּריסט-
טער, „ווי ס'איז אימער ערקלעהרט געוואָרען אין אונזערע ביכער.
וואָס פֿאַר אַ חיות!“ האָט ער אויסגערופֿען מיט אַ שטימע, ווי איינער,
וואָס וויינט. „וואָס פֿאַר אַ דערקוויקונג!“
„איך דאַרף ניט האָבען אַזעלכע בעווייזע,“ האָט געזאָגט דער
מונגענד־אַלְטֶמֶע מאַן.

„דאָן האָסט דו ניט קיין פֿערנינפֿטיגען גלויבען,“ האָט דער
פּריסטער געענטפֿערט.

„גרויס איז דאָס רעכט, און דאָס רעכט וועט הערשען!“ האָט
געזאָגט דער מונגענד־אַלְטֶמֶע מאַן. „עס איז דאָ בעשטענדיגקייט און
טרייהייט אין מיין זעעלע; זיי זיכער, אַ דין* איז און בלייבט
בעשטענדיג און טריי.“

---

* „אַדִין“ איז דער נאָם פֿון דער סקאַנדינאַווישער מיטהאַלאָגיע, דער
פּרינציפּ פֿון אַלע גוטע מדות.

„דאָס זיינען בלויז וואַרט-שפּיעלערייען,“ האָט געענטפּערט דער פּריסטער. „אַ גאַנצער זאַק מיט אַזעלכע פּויסטע פּראַזען איז גאַרנישט אַנטקעגען דער פּאַווע.“

גראָד דאָן זיינען זיי פּערבייגעגאַנגען דורך אַ לאַנד-גוט, וואו אַ פּאַווע איז געוועסען אויף אַ גדר; און דער פּויגעל האָט אויפֿגע-עפּענט זיין מויל און געזונגען מיט דער שטימע פֿון אַ נאַכמיגאַל.

„וואָס הערט זיך עפעס איצט?“ האָט דער טוגענדהאַפּטער מאַן געפֿרעגט. „און דאָך מיך ריהרט עס ניט! גרויס איז דער אמת, און דער אמת וועט הערשען!“

„כאַפּט דער טייוועל אַט די פּאַווע!“ האָט געזאָגט דער פּריסטער; און ער איז געווען דערשלאָגען פֿאַר אַ מויל אַדער צוויי. אָבער באַלד זיינען זיי צוגעקומען צו אַ פּלאַץ, וואו אַ פּאַקיר האָט געצייגט זיינע וואונדער.

„אַה!“ האָט זיך אָבגערופֿען דער פּריסטער, „דאָ זיינען די אמת'ע יסודות פֿון דעם גלויבען. די פּאַווע איז נור געווען אַ ביי-לוי-פּיגער בעווייז. דאָס איז דער באַזיס פֿון אונזער רעליגיאָן.“ און ער האָט זיך געקלאַפּט אין דער ברוסט און געקרעכצט, אַזוי ווי איינער, וואָס האָט בויך-ווייטאַנג.

„פֿאַר מיר,“ האָט דער טוגענדהאַפּטער מאַן געזאָגט, „האָט דאָס אַלעס אַזוי ווייניג בעדייטונג ווי די פּאַווע. איך גלויב, ווייל איך זעה, אַז דאָס רעכט איז גרויס און מוז הערשען; און דער דאָזיגער פּאַקיר קען ווייזען זיינע קונצען פֿון היינט ביו טייווענד יאָהר, און דאָס וועט ניט געהמען אַ מאַן ווי מיך.“

אָבער ביי די ווערטער איז דער פּאַקיר געווען אַזוי צוקאַכט, אַז זיין האַנד האָט אָנגעהויבען ציטערן; און — נאָ דיר! אין רעכמען מיטען פֿון אַ וואונדער זיינען איהם אַרויסגעפֿאַלען די קאָרטען פֿון אַרבעל.

„וואָס הערט זיך עפעס איצט?“ האָט געפֿרעגט דער טוגענדהאַפּטער מאַן. „און דאָך מיך ריהרט עס ניט!“

„כאַפּט דער טייוועל דעם פּאַקיר!“ האָט אויסגעשריען דער פּריסטער. „איך זעה ווירקליך ניט, וואָס פֿאַר אַ נוצען עס האָט צו געהן ווייטער אויף דער דאָזיגער הייליגער וואַנדערונג.“

„נור קיין מוטז ניט פֿערלירען!“ האָט איהם געמרייסט דער

גלויבען, האלבער גלויבען און גאָר קיין גלויבען ניט.
 מױגענדהאַפּטער מאַן. „גרויס איז דאָס רעכט, און דאָס רעכט וועט
 הערשען!“
 „ביזט דו ווייניגסטענס זיכער, אַז עס וועט הערשען?“ האָט דער
 פּריסטער געזאָגט.
 „איך גיב מיין וואָרט דערויף,“ האָט געענטפּערט דער מױגענדר-
 האַפּטער מאַן.
 דאָן האָט דער פּריסטער אָנגעהויבען געהן ווייטער מיט אַ
 לייכטערן האַרצען.
 ענדליך איז איינער געקומען צו לויפּען און האָט זיי דערצעהלט,
 אַז אלעס איז פּערפּאַלען: אַז די מעכטע פֿון פּינסטערניש האָבען
 בעלאַגערט דעם הימלישען פּאַלאַץ, אַז אַ דיין מוז שטאַרבען און
 דער בייזער גייסט וועט טריאומפּירען.
 „איך האָב זיך מיאוס אָבגענאַרט,“ האָט אויסגעשריען דער מו-
 גענדהאַפּטער מאַן.
 „אלעס איז פּערלאַרען,“ האָט געזאָגט דער פּריסטער.
 „ווער ווייס, צי ס'איז ניט צו שפעט זיך איבערצובעמען מיט'ן
 מיינוועל?“ האָט געזאָגט דער מױגענדהאַפּטער מאַן.
 „אַה, איך האָף אַז ניט,“ האָט דער פּריסטער געענטפּערט.
 „און יעדענפּאַלס קענען מיר דאָך פּרובירען. אָבער וואָס דיינקסט דו
 צו טהאָן מיט דיין האַק?“ האָט ער זיך געווענדעט צו דעם אלטען
 וואַנאַבונד.
 „איך געה שטאַרבען מיט אַדין,“ האָט דער וואַנאַבונד געענטפּערט.

דער פראביר־שמיין.

דער קעניג איז געווען אַ מאַן, וואָס האָט געהאַט אַ גוטען נאָמען אין דער וועלט; זיין שמייכל איז געווען זיס ווי צוקער, אָבער זיין זעלע אינעווייניג איז געווען אַזוי קליין ווי אַן אַרבעס־ער האָט געהאַט צוויי זיהן; און דער יונגערער זעהן איז געווען אַ יונגעל נאָך זיין האַרצען נאָך, אָבער דער עלטערער איז געווען אַ בחור, פֿאַר וועמען ער האָט מורא געהאַט. נון, האָט געטראָפֿען, אַז איין פֿריה־מאָרגען האָט זיך אין שלאָס דערהערט אַ פּויקעריי נאָך איידער ס'איז טאָג געוואָרען; און דער קעניג איז אַרויסגעריטען מיט זיינע צוויי זיהן, און אַ מוטטהיגע מחנה הינטער זיי. זיי זיינען געפֿאָהרען צוויי שטונדען און זיינען צוגעקומען צו דעם פֿוס פֿון אַ ברוינעם באַרג, וואָס איז געווען זעהר שיעף.

„וואָהין פֿאָהרען מיר?“ האָט געפֿרעגט דער עלטערער זעהן.
„אַריבער דעם דאָזיגען ברוינעם באַרג,“ האָט דער קעניג גע־ענטפֿערט און געשמייכלט צו זיך אליין.
„מיין פֿאָטער ווייסט, וואָס ער טהוט,“ האָט געזאָגט דער יונגערער זעהן.

און זיי זיינען געפֿאָהרען נאָך צוויי שטונדען און זיינען צוגעקומען צו די זייטען פֿון אַ שוואַרצען טייך, וואָס איז געווען וואונדערבאַר טיעף.

און וואוהין פֿאָהרען מיר איצט?“ האָט דער עלטערער זעהן געפֿרעגט.

„אַריבער דעם דאָזיגען שוואַרצען טייך,“ האָט דער קעניג גע־ענטפֿערט און געשמייכלט צו זיך אליין.

דער פראָביר-שטיין.

„מיין פֿאָטער ווייסט, וואָס ער מהומט,“ האָט געזאָגט דער יונג-
גערער זיהן.

און זיי זיינען געפֿאהרען דעם גאַנצען טאָג, און ביי זינען-
אונטערגאַנג זיינען זיי צוגעקומען צו דעם ברעג פֿון אַן אָזיערע. וואו
עס איז געשטאַנען אַ גרויסער שלאָס.

„אַט אַהער פֿאהרען מיר,“ האָט זיך אָבגערופֿען דער קעניג;
„צו דעם הויז פֿון אַ קעניג און אַ פֿריסטער, און אַ הויז, וואו איהר
וועט פֿיעל לערנען.“

ביי די טויערן פֿון שלאָס איז זיי דער קעניג, וואָס איז געווען
אַ פֿריסטער, אַנטקעגען געקומען; און ער איז געווען אַן ערנסטער
מאַן, און ביי זיין זייט איז געשטאַנען זיין טאָכטער, און זי איז געווען
אזוי שעהן ווי דער טאָרענשטערן, און זי האָט געשמייכלט און
געהאַלטען די אויגען אַראָבעלאָזט צו דער ערד.

„דאָס זיינען מיינע צוויי זיהן,“ האָט זיך דער ערשמער קעניג
אָבגערופֿען.

„און דאָס איז מיין טאָכטער,“ האָט געזאָגט דער קעניג, וואָס
איז געווען אַ פֿריסטער.

„זי איז אַ וואונדערבאַר פֿיין מיידעל,“ האָט דער ערשמער
קעניג געזאָגט, „און מיר געפֿעלט ווי זי שמייכלט.“

„זיי זיינען וואונדערבאַר פֿיין-געוואַקסענע יונגען,“ האָט געזאָגט
דער צווייטער, „און מיר געפֿעלט זייער ערנסטקייט.“

און דאָן האָבען די צוויי קעניגע אַ קוק געטהאָן איינער אויף'ן
אַנדערן און געזאָגט:

„ס'קען זיין, עס זאָל עפעס ווערען דערפֿון.“

און דערווייל האָבען די צוויי בחורים געכאַפט אַ קוק אויף'ן
מיידעל, און איינער איז געוואָרען בלאָס און דער אַנדערער רויט;

און דאָס מיידעל האָט אַרונטערגעקוקט צו דער ערד שמייכלענדיג.
„דאָ איז דאָס מיידעל, וואָס איך וועל הייראַטהען,“ האָט זיך

אָבגערופֿען דער עלטערער. „וואָרים איך מײן, אַז זי האָט געשמייכלט
צו מיר.“

אָבער דער יונגערער האָט אַ ציה געטהאָן דעם פֿאָטער ביים
אַרבעל. „פֿאָטער,“ האָט ער געזאָגט, „אַ וואָרט דיר אין אויער. אויב

איך געפֿין חן ביי דיר אין די אויגען, וואָלט איך ניט געקענט חתונה

האַבען מיט'ן מיידעל? וואָרים איך מײן, אַז זי האָט נעשמיכעלט צו מיר.

„און אַ וואָרט דיר אין אויער,“ האָט געזאָגט זיין פֿאָטער דער קעניג. „דער בעסטער יענער איז דער, וואָס האָט געדולד, און אַז די צייהן זיינען פֿערמאַכט, איז די צונג ווי ביי זיך אין דערהיים.“ איצט זיינען זיי אַריינגעקומען אין שלאָס און האָבען געגעסען און געטרונקען; און עס איז געווען אַ גרויס הויז, אַזוי אַז די יונג-לאַך זיינען געוואָרען ערשטוינט; און דער קעניג, וואָס איז געווען אַ פֿריסטער, איז געזעסען ביים עק פֿון מיש און האָט גאָרנישט גערעדט, אַזוי אַז די יונגלאַך האָבען געקוקט אויף איהם מיט עהרפֿורכט; און דאָס מיידעל האָט זיי בעדיענט, שמיכלענדיג מיט אַרונטערנעלאָזטע אויגען, אַזוי אַז זייערע הערצער זיינען צוגאַנגען פֿאַר פֿרייד. פֿאַרמאָג איז דער עלטערער זעהן אויפֿגעשטאַנען און האָט גע-פֿונען די יונגפֿרוי ביי איהר וועבעריי, וואָרים זי איז געווען אַ פֿלייסיג מיידעל.

„יונגפֿרוי,“ האָט ער געזאָגט, „איך וואָלט גערן וועלען חתונה האָבען מיט דיר.“

„דו מוזסט רעדען מיט מיין פֿאָטער,“ האָט זי געזאָגט, און שמיכלענדיג האָט זי אַראָבגעקוקט צו דער ערד און איז געוואָרען ווי די רויז.

„איהר האַרץ איז מיט מיר,“ האָט געזאָגט דער עלטערער זעהן, און זינגענדיג איז ער אַרונטער צו דער אַזיערע.

אין אַ וויילע אַרום איז געקומען דער יונגערער זעהן. „יונגפֿרוי,“ האָט ער געזאָגט, „איב אונזערע פֿאָטערס וועלען זיין איינפֿערשטאַנען, וואָלט איך זעהר וועלען חתונה האָבען מיט דיר.“ „דו קענסט רעדען מיט מיין פֿאָטער,“ האָט זי געענטפֿערט; און שמיכלענדיג האָט זי אַראָבגעקוקט צו דער ערד און איז געוואָרען ווי די רויז.

„זי איז אַ געהאַרנאָמע טאַכטער,“ האָט דער יונגערער זעהן געזאָגט, „זי וועט אויך זיין אַ געהאַרנאָמע פֿרוי.“ און דאָן האָט ער זיך געמראַכט: „וואָס זאָל איך טהאָן?“ און ער האָט זיך דערמאָנט, אַז דער קעניג איהר פֿאָטער איז אַ פֿריסטער, איז ער אַוועק אין מעטפֿעל און האָט געבראַכט אַ קרבן: אַ ווייעל-טהיער און אַ האָז.

באלד איז די ניס בעקאנט געוואָרען; און די צוויי בחורים און דער ערשטער קעניג זיינען פֿאַרגערופֿען געוואָרען פֿאַר דעם קעניג, וואָס איז געווען אַ פֿריסטער, וואו ער איז געוועסען אויבען-אָן אויף זיין הויכען טראָהן.

„איך האָב ווייניג נוצען פֿאַר קליידער,“ האָט געוואָגט דער קעניג, וואָס איז געווען אַ פֿריסטער, „און ווייניג נוצען פֿאַר מאַכט. וואָרים מיר לעבען דאָ אין שאַטען פֿון די זאַכען, און דאָס האַרץ איז איבערדריסג זיי צו זעהן. און מיר געפֿינען זיך דאָ אַנמקעגען ווינד, אזוי ווי קליידער וואָס טריקענען זיך, און דאָס האַרץ איז מיט פֿון ווינד. אָבער איין זאך האָב איך ליעב, און דאָס איז די וואַהרהייט; און פֿאַר איין זאך וועל איך געבען מיין טאַכטער, און דאָס איז דער פֿראָביר-שטיין. וואָרים אין'ס ליכט פֿון דעם דאָזיגען שטיין פֿערשווינדט דאָס שיינענדע, און דאָס ווירקליכע, די עצם זאך בעווייזט זיך, און אַלצדינג אויסער דעם איז גאַרנישט ווערטה. דערום, מיינע יונגען, אויב איהר ווילט הייראַטעהען מיין טאַכטער, לאָזט זיך אַרויס אין וועג און בריינגט מיר דעם פֿראָביר-שטיין, וואָס דאָס איז דער פֿרייז פֿאַר איהר.“

אַ וואָרט דיר אין אויער,“ האָט זיך דער יונגערער ווהן שטי-לערהייט אָבגערופֿען צו זיין פֿאַטער. „איך מוין, מיר זיינען, דוכט זיך, נוס גענוג אָהן דעם דאָזיגען שטיין.“

„און אַ וואָרט דיר אין אויער,“ האָט געענטפֿערט דער פֿאַטער. „איך בין אויך מיט דערזעלבער מיינונג; אָבער אַז די צייהן זיינען פֿערמאַכט איז די צונג ווי ביי זיך אין דערהיים.“ און ער האָט אַ שטייכעל געטהאָן צו דעם קעניג, וואָס איז געווען אַ פֿריסטער.

אָבער דער עלטערער ווהן איז געפֿאלען אויף די פֿיס און האָט אָנגערופֿען דעם קעניג, וואָס איז געווען אַ פֿריסטער, מיט דעם נאָמען פֿאַטער. „וואָרים צי איך וועל הייראַטעהען דאָס מיידעל אָדער ניט,“ האָט ער געזאָגט, „איך וועל אייך סיי ווי סיי רופֿען פֿאַטער, אויס ליעבע צו אייער חכמה; און איצט פֿאַהר איך אַרויס אין דער וועלט זוכען דעם פֿראָביר-שטיין.“

דאָן האָט ער גענומען אָבשיעד און איז אַרויסגערימען אין דער וועלט.

„איך מוין, איך וועל אויך פֿאַהרען,“ האט זיך אָבגערופֿען דער

יונגערער זעהן, „אויב דו וועסט מיר ערלויבען. וואָרים מיין האַרץ
 געהט אויס פֿאַר'ן מיידעל.“
 „דו וועסט פֿאַהרען אַהיים מיט מיר,“ זאָט דער פֿאַטער גע-
 ענטפֿערט.

ער איז אַלואַ געפֿאַהרען אַהיים, און אז זיי זיינען אָנגעקומען
 אין שלאָס, האָט דער קעניג אַריינגעפֿיהרט זיין זעהן צו זיך אין
 שאַץ-קאַמער. „אַט דאָ,“ האָט ער געזאָגט, „איז דער פּראָביר-שטיין,
 וואָס צייגט די וואַהרהייט; וואָרים ס'איז ניטאָ קיין אַנדער אמת, נור
 דער איינפֿאַכער אמת; און אז דו וועסט אַריינקוקען אין דעם, וועסט
 דו זיך זעהן אזוי ווי דו ביסט.“

און דער יונגערער זעהן האָט אַריינגעקוקט דערין און האָט גע-
 זעהן זיין געזיכט פּונקט ווי עס איז געווען, דאָס געזיכט פֿון אַ יונגען
 בחור'ל אָהן אַ באַרד, און ער איז געווען זעהר צופֿריעדען; וואָרים
 ס'איז ניט געווען קיין אַנדער זאַך, נור אַ שטיקעל שפיגעל.

„ס'איז אפילו ניט אזא גרויסע זאַך, מען זאָל מאַכען דערפֿון אַ
 וועזען,“ האָט ער געזאָגט; „נאָר אויב דאָס וועט מיר פֿערשאַפֿען
 דאָס מיידעל, וועל איך זיך קיינמאָל ניט בעקלאָגען. אָבער וואָס פֿאַר
 אַ נאָר מיין ברודער איז דאָס, זיך אַרויסצולאָזען אויף דער וועלט
 דאָן, ווען דער פּראָביר-שטיין געפֿינט זיך די גאַנצע צייט אין דערהיים!“
 דאָן זיינען זיי צוריקגעפֿאַהרען צו דעם אַנדערן שלאָס און גע-

וויזען דעם קעניג, וואָס איז געווען אַ פּריסטער, דעם שפיגעל; און
 אז ער האָט אַ קוק געטהאָן דערין און געזעהן זיך אַליין ווי אַ קעניג,
 און זיין הויז ווי אַ קעניג'ס הויז, און אַלע זאַכען פּונקט ווי זיי זיינען
 אין דער ווירקליכקייט, האָט ער אויפֿגעהויבען זיין קול און געלויבט
 גאָט, „וואָרים איצט ווייס איך,“ האָט ער געזאָגט, „אז עס איז ניטאָ
 קיין אַנדער וואַהרהייט, נור די איינפֿאַכע וואַהרהייט; און איך בין
 ווירקליך אַ קעניג, ניט קוקענדיג דערויף וואָס מיין האַרץ האָט מיך
 געמאַכט צווייפֿלען דערין.“ און ער האָט אַרונטערגעוואָרפֿען זיין
 מעמפֿעל און אויפֿגעבויט אַ נייעם; און דאָן האָט דער יונגערער
 זעהן חתונה געהאַט מיט דעם קעניג'ס מאַכטער.

אין דער צייט איז דער עלטערער זעהן אַרומגעפֿאַהרען איבער
 דער וועלט, זוכען דעם שטיין צו פרובירען דעם אמת; און ווען ער
 פֿלעגט נור אָנקומען אין אַ פּלאַץ, וואו מענשען האָבען געוואוינט,

פֿלעגט ער זיך נאָכפֿרענען ביי זיי, צי זיי האָבען ניט געהערט דערפֿון. און איבעראַל האָבען די מענשען געענטפֿערט: „ניט נור האָבען מיר געהערט דערפֿון, נאָר מיר אליין האָבען עס, און עס היינט לעבען אונזער קאָמין ביו אויף היינטיגען טאָג." דאָן פֿלעגט דער עלטערער זוהן זיין גליקליך און בעטען, מען זאָל עס איהם וויזען. און ציימענ-וויזן איז דאָס געווען אַ שטיק שפיגעל, וואָס האָט געצייגט דאָס שיינ-באַרע פֿון יעדער זאך; און דאָן פֿלעגט ער זאָגען: „דאָס קען קיינ-מאָל ניט זיין, וואָרים דאָ דאַרף זיין מעהר ווי שיינבאַרקייט." און צייטענווייז איז דאָס געווען אַ שטיק קויהל, וואָס האָט גאַרנישט גע-צייגט; און דאָן פֿלעגט ער זאָגען: „דאָס קען קיינמאָל ניט זיין, וואָרים ווייניגסטענס דאַרף דאָך דאָס וויזען עטוואָס שיינבאַרעס." און צייטענווייז איז דאָס ווירקליך געווען אַ פראָביר-שטיין, שעהן אין פֿאַרב, פֿערציערע און געשליפֿען, די ליכט-שמראַהלען פֿונאַנדער-פֿאַלענדיג אין זיינע זיימען; און ווען ער פֿלעגט געפֿינען אזאַ מיין שטיין, פֿלעגט ער בעטען, מען זאָל עס איהם געבען, און די מענשען פֿון יענע געגענדען זיינען געווען גוטגערייגט און זיי האָבען איהם קיינמאָל ניט ענטזאָגט; אזוי אז זיין רייע-זאָק איז פֿול געווען מיט די שטיינדלאַך, און זיי האָבען זיך אָנגעקלאַפט איינע אָן די אַנדערע און געקלונגען, בשעת ער האָט גערימען. און אז ער האָט זיך אָנגעשטעלט אין מיטען וועג, כדי זיך אויסצורוהען, פֿלעגט ער זיי אַרויסנעהמען און זיי אויספרובירען אזוי לאַנג, ביז וואָנען זיין קאָפּ האָט זיך איהם אָנגעהויבען צו דרעהען, ווי די פֿלינגלען אויף אַ ווינד-מיהל.

„אַ מגפה אויף דעם גאַנצען עסק!" האָט געזאָגט דער עלטערער זוהן, „וואָרים איך זעה נאָר קיין סוף ניט דערצו. דאָ האָב איך דעם רוימען, און דאָ דעם בלויען און דעם גרינעם; און ביי מיר אין די אויגען וויזען זיי אַלע אויס גרויסאַרטיג, און דאָך שטייגט איינער אַריבער דעם אַנדערן. אַ מגפה אויף דעם גאַנצען געשעפֿט! ווען עס וואָלט ניט געווען פֿאַר דעם קעניג, וואָס איז אַ פֿריסער, און וועמען איך האָב גערופֿען פֿאַטער, און ווען עס וואָלט ניט געווען פֿאַר דער שענהער יונגפֿרוי פֿון'ם שלאָס, וואָס מאַכט מיין מויל זינגען און מיין האַרץ אויפֿלופֿען פֿאַר פֿרויד, וואָלט איך זיי די מינוט אַלע אַריינגעוואָרפֿען אין דעם געזאַלצענעם ים, און וואָלט זיך אומגעקעהרט אַהיים און געוואָרען אַ קעניג ווי אַלע אַנדערע."

אַבער ער איז געווען ווי דער יעגער, וואָס האָט דערזעהן אַ הירש אויף אַ באַרג, אַזוי אַז עס קען ווערן נאָכט, און דאָס פֿייער קען אָנגעצונדען ווערן, און די ליכט קענען שיינען ביי איהם אין הויז; נאָר איהם געהט קיין זאך ניט אָן; דער וואונש צו כאַפּען דעם הירש איז איינציג אין זיין ברוסט.

נו, נאָך פֿיעל יאָהרען איז דער עלטערער ווהן צוגעקומען צום ברעג פֿון אַ געזאַלצענעם ים; און ס'איז געווען נאָכט, און אַ ווילדער פּלאַץ, און דער ים האָט מורא'דיג גערוישט. מיט אַמאָל האָט ער דערזעהן אַ הויז און אַ מאַן, וואָס איז געזעסען דאָרט ביי אַ ליכט, וואָרים ער האָט ניט געהאָט קיין פֿייער. איז דער עלטערער ווהן אַריינגעקומען צו איהם, און דער מאַן האָט איהם געגעבען וואַסער צו טרינקען, וואָרים ער האָט ניט געהאָט קיין ברויט; און אַז מען האָט גערעדט צו איהם, האָט ער געשאַקעלט מיט'ן קאָפּ, וואָרים ער האָט ניט געהאָט קיין ווערטער.

„האַסט דו דעם פּראָביר-שטיין פֿון דער וואהרהייט?“ האָט גע-פֿרעגט דער עלטערער ווהן; און אַז דער מאַן האָט אַ שאַקעל גע-טהאָן מיט'ן קאָפּ, האָט יענער אויסגערופֿען: „איך מײן, אַז איך קען וויסען, וואָס דער פּראָביר-שטיין איז. איך האָב אַ גאַנצען רייזע-זאַק פֿול מיט זײ!“ און רערביי האָט ער זיך צולאַכט, הגם עס איז איהם געווען שווער אויף'ן האַרצען.

אַבער אין דער רגע האָט זיך דער מאַן אויך צולאַכט, און פֿון זיין געלעכטער איז דאָס ליכט אויסגעלאָשען געוואָרען. „שלאָף,“ האָט דער מאַן געזאָגט, „וואָרים איצט, דיינק איך, האָסט דו שוין גענוג אַרוםגעוואַנדערט; און דיין זוכען איז געענדיגט, און מײן ליכט איז אויסגעלאָשען.“

אויף מאַרגען אין דערפֿריה האָט איהם דער מאַן געגעבען אין דער האַנד אַריין אַ קלאָהרען קיזעל, אַ זאַמד-שטיין, און עס האָט ניט געהאָט קיין שעהנקיים און ניט קיין פּאַרב; און דער עלטערער זוהן האָט געקוקט דערויף ביי און געשאַקעלט מיט'ן קאָפּ; און ער איז אַוועק זיין וועג, וואָרים ס'האָט איהם אויסגעוועהן אַ קנאַפע מציאה.

יענעם גאַנצען מאַג איז ער געפֿאָהרען אויף'ן פֿערד, און זיין האַרץ איז איהם געווען רוהיג, און דער וואונש צו דערגרייכען זיין

זיעל אָבגעשוואַכט. „ווי איז אַשמייער, אַז אָט דער אָרעמער קיזעל איז נאָך אלעס דעם טאַקע דער פראַביר-שטיין?“ האָט ער געזאָגט; און ער איז אַרונטער פֿון זיין פֿערד און האָט אויסגעליידיגט דעם גאַנצען ריזע-זאַק. אַצונד, ליגענדיג איינע לעבען די אַנדערע, האָבען אלע פראַביר-שטיינער פֿערלאָרען זייער פֿאַרב און פֿייער און האָבען אויסגעזעהן מאַט ווי שמערען אין פֿריה-מאַרגען; אָבער אין'ס ליכט פֿון'ס קיזעל איז זייער שעהנקייט געבליבען, נור דער קיזעל איז גע-ווען ליכטיגער פֿון זיי אַלע. און דער עלטערער זעהן האָט זיך אַ קלאַפֿ געטהאָן אָן שמערן. „ווי איז, אַז דאָס איז די וואַהרהייט?“ האָט ער אויסגערופֿען, „אַז אלע זיינען אַביסעל וואַהר?“ און ער האָט גענומען דאָס זאַמער-שטיינדעל און האָט עס אָנגעשמעלט אויף'ן הימעל, און דער הימעל איז געוואָרען מיעף אַרום איהם ווי דער אָבגורנד; און ער האָט עס אָנגעשמעלט אויף די בערג, און די בערג זיינען געווען קאַלט און שאַרסקע, דאָך האָט עס אויף זיי געקישעט מיט לעבען; און ער האָט עס אָנגעשמעלט אויף'ן שטויב, און זיין האַרץ האָט געזי-מערט פֿאַר פֿרייד און שרעק; ער האָט עס אָנגעשמעלט אויף זיך אַליין, און האָט זיך אַרונטערגעלאָזט אויף די קניע און געבעמען גאָט.

„נור, גאָט זיי דאַנק,“ האָט געזאָגט דער עלטערער זעהן, „איך האָב געפֿונען דעם פראַביר-שטיין; און אַצונד קען איך זיך אומ-קעהרען אַהיים צום קעניג און צו דער יונגפֿרוי פֿון'ס שלאָס, וואָס מאַכט מיין מויל זינגען און מיין האַרץ אויפֿלויפֿען פֿאַר פֿרייד.“

אַז ער איז צוגעקומען צום שלאָס, האָט ער געזעהן, ווי קינדער שפּילען זיך ביים שויער, דאָרט וואו דער קעניג איז איהם אַרום אַנטקעגען אַמאָל מיט יאָהרען צוריק; און דאָס האָט פֿערשמערט זיי פֿרייד, וואָרים ער האָט זיך געטראַכט ביי זיך אין האַרצען: „אָט דאָ וואַלמען איצט מיינע קינדער געדאַרפֿט שפּיעלען.“ און אַז ער איז אַריינגעקומען אינעווייניג אין שלאָס, האָט ער געזעהן, ווי זיין ברודער זיצט אויף'ן הויכען טראָהן און די יונגפֿרוי לעבען איהם; און דערביי איז ער געוואָרען פֿול מיט צאַרן, וואָרים ער האָט געטראַכט ביי זיך אין האַרצען: „דאָס האָב איך דאָס געזאָלט זיצען דאָרט, און די יונגפֿרוי לעבען מיר.“

„ווער ביזט דו?“ האָט זיין ברודער געפֿרעגט. „אין וואָס טהוּסט דו אין שלאָס?“

„איך בין דיין עלטערער ברודער,“ האָט ער געענטפֿערט. „און איך בין געקומען הייראָטען די יונגפֿרוי, וואָרים איך האָב געפֿונען דעם פֿראַביר-שטיין פֿון דער וואַהרהייט.“

דאָן האָט זיך דער יונגערער ברודער צולאָכט אויפֿן קול. „וואָס הייסט,“ האָט ער געזאָגט, „איך האָב שוין מיט יאָהרען צוריק געפֿונען דעם פֿראַביר-שטיין און געהייראָט די יונגפֿרוי און דאָרט זיינען אונזערע קינדער, וועלכע שפּיעלען זיך ביים טויער.“ אַצונד איז דער עלטערער ברודער געוואָרען גראָה ווי דער אויפֿגאַנג פֿון טאָג. „הלואי זאָלסט דו האָבען געהאַנדעלט גערעכט,“ האָט ער געזאָגט, „וואָרים איך פֿיהל, אז מיין לעבען איז פֿערלאָרען.“ „גערעכט?“ רופֿט זיך אָב דער יונגערער ברודער. „נו, אַודאי פֿאַסט עס פֿאַר דיר, וואָס דו ביזט אַן אונרוהיגער מענש און אַן אַרומטרייבער, צו צווייפֿלען אין מיין גערעכטיגקייט, אָדער אין דער גערעכטיגקייט פֿון מיין פֿאָטער דעם קעניג, וואָס מיר זיינען זיצ-האַפּטע מענשען, בעקאַנט אין דעם גאַנצען לאַנד!“

„הער אויס,“ האָט געזאָגט דער עלטערער ברודער, „דו האָסט אַלעס אַנדערע, האָב אַביסעל געדולד אויך; און לאָמך דיר זאָגען, אַז די וועלט איז פֿול מיט פֿראַביר-שטיינער, און עס איז ניט אַזוי לייכט צו בעשטימען, וועלכער איז וואַהר.“

„איך האָב זיך ניט וואָס צו שעהמען מיט מיינעם,“ האָט געזאָגט דער יונגערער ברודער. „אַט איז ער, און קוק זיך איין אין איהם.“ דאָן האָט דער עלטערער ברודער אַ קוק געטהאָן אין שפּיגעל, און ער איז געבליבען ערשטוינט פֿאַר שרעק; וואָרים ער איז געווען אַן אַלטער מאַן מיט ווייסע האַר אויפֿן קאָפּ; און ער האָט זיך אַנדערגעזעצט אין מיטען זאַאל און זיך צוואוויינט אויפֿן קול.

„נו,“ האָט דער יונגערער ברודער געזאָגט, „זעה, וואָס פֿאַר אַ נאַרישע ראָלע דו האָסט געשפּיעלט דערמיט, וואָס דו ביזט אויסגע-לאָפֿען די גאַנצע וועלט, זוכענדיג דאָס וואָס איז געלעגען ביי אונזער פֿאָטער אין שאַץ-קאַמער, און דו ביזט צוריקגעקומען אַן אַלטער, אַכנעריסענער מאַן, איינזאַם, אָהן אַ הויז און אָהן אַ קינד. און איך, וואָס איך בין געווען געהאַרכזאַם און קלוג, זיך דאָ געקרוינט מיט גוטע מדות און מיט אַלערליי הענונים, צופֿריעדען און גליקליך.“

„איך מיין, דו האָסט אַ ביזע, גרויזאַמע צונג,“ האָט געזאָגט

דער פראָביר-שטיין,

דער עלטערער ברודער; און ער האָט אַרויסגענומען דעם קלאָהרען קיזעל-שטיין און האָט איהם אָנגעשמעלט אויף זיין ברודער; און ער האָט געזעהן, אז דער מאַן זאָגט ליגען, זיין זעלע איז געווען איינגעשרומפֿען און קליין ווי אַן אַרבעט, און זיין האַרץ איז געווען אַ זעקעל מיט קליינע שרעקען ווי סקאַרפּיאָנען, און די ליעבע איז געווען טויט ביי איהם אין ברוסט. און דאָס זעהענדיג האָט דער עלטערער ברודער אַ געשריי געטהאָן אויף'ן קול און אָנגעשמעלט דאָס שטיינדעל אויף דער יונגפֿרוי, און—גאָט! זי איז געווען בלויז אַ מאַסקע פֿון אַ פֿרוי, און אינעווייניג איז זי געווען טויט, און זי האָט געשמייכעלט פונקט ווי אַ זייגער קלאַפּט, ניט וויסענדיג פֿאַרוואָס און פֿאַר ווען.

„אַה, אַזוי!“ האָט דער עלטערער ברודער געזאָגט. „ווי איך זעה, איז פֿאַרהאַן ביידעס, אי גומס אי שלעכטס. טאָ לעבט זיך איך אַלע אַזוי גוט ווי איהר קענט דאָ אין שלאָם! אָבער איך געה ווייטער אַרויס אין דער וועלט מיט מיין קיזעל-שטיינדעל אין מאַש.“

דאס ליעד פון'ס מארגען.

דער קעניג פֿון דונטרין האָט געהאַט אַ מאַכטער אויף דער עלטער, און זי איז געווען די שעהנסטע קעניגס-מאַכטער צווישען צוויי ים'ען; איהרע האָר זיינען געווען ווי גאַלד-געשפּונען, און איהרע אויגען ווי שמערען, אָבגעשפיגעלט אין אַ מייד; און דער קעניג האָט איהר געגעבען אַ שלאָס ביים ברעג ים, מיט אַ באַלקאָן, און אַ הויף פֿון געמשעשעטע שטיינער, און פֿיער מהורעמס ביי די פֿיער ווינקלען. דאָ האָט זי געוואוינט און איז אויסגעוואַקסען, און האָט ניט געהאַט קיין זאָרגען פֿאַר דעם מאַרגען און קיין מאַכט איבער דער שטונדע, נאָך דעם שטייגער פֿון פּראָסטע מענשען.

נ, האָט זיך געמאַכט, אַז זי האָט איין מאָג שפּאַצירט ביים ברעג ים; ס'איז געווען אָסיען-צייט, און דער ווינד האָט זעהר שמאַרק געבלאָזען; און אויף איין זייט פֿון איהר האָט דער ים גערוישט, און אויף דער אַנדערער זייט זיינען אַרומגעפֿלויגען די טויטע הערבס-בלעטער. דאָס איז געווען דער איינזאַמסטער ברעג צווישען צוויי ים'ען, און מאַדנע זאכען זיינען דאָרט אָבגעטהאָן געוואָרען אין די אַלטע צייטען.

מיט אַמאָל האָט דעם קעניג'ס מאַכטער דערזעהן אַן אַלטע פֿרוי, וואָס איז געזעסען ביים ברעג ים. די שויםענדע כוואַליעס האָ בען זיך אָנגעשלאָגען אָן איהרע פֿיס און די טוידטע בלעטער האָבען געקישעט אַרום איהר רוקען, און די טראַנמעס, וואָס זי האָט גע-טראָגען, האָבען אין דעם שמאַרקען ווינד אַרומגעפֿלאַמערט אַרום איהר געזיכט.

„נא,“ האָט געזאָגט דעם קעניג'ס מאַכטער, און זי האָט אָנגע-

רופֿען אַ הייליגען נאָמען, „דאָס איז די אונגליקליכסטע אַלמע פֿרוי צווישען צוויי ים'ען.“

„טאָכטער פֿון אַ קעניג,“ האָט די אַלמע פֿרוי געזאָגט, „דו וואוינסט אין אַ שטיינערן הויז, און דיינע האָר זיינען ווי גאָלד; אָבער וואָס האָסט דו דערפֿון? דאָס לעבען איז ניט לאַנג, אויך ניט שמאַרק; און דו לעבסט נאָך דעם שטייגער פֿון פּראָסטע מענשען, און דו האָסט ניט קיין זאָרגען פֿאַר דעם מאָרגען און קיין מאַכט איבער דער שמונדע.“

„זאָרגען פֿאַר דעם מאָרגען, דאָס האָב איך,“ האָט געזאָגט דעם קעניג'ס טאָכטער; „אָבער מאַכט איבער דער שמונדע, דאָס האָב איך ניט.“ און זי איז פֿערוונקען אין געדאַנקען.

דאָן האָט די אַלמע פֿרוי אַ פּאַטש געטהאָן מיט איהרע מאָגערע הענד און האָט זיך צולאַכט ווי אַ משאַיקע, „אַהיים!“ האָט זי אויס-געשריען. „אַה, דו קעניגס-טאָכטער, אַהיים אין דיין הויז פֿון שמיין; וואָרים די ביינקעניש איז איצט געקומען איבער דיר, דו קענסט שוין מעהר ניט לעבען נאָך דעם שטייגער פֿון פּראָסטע מענשען. געה אַהיים, און אַרבייט און לייד, ביז עס וועט קומען די גאַבע, וואָס וועט דיר מאַכען געבעהרען, און ביז עס וועט קומען דער מאָן, וואָס וועט דיר בריינגען צום זאָרגען און קלעהרען.“

דעם קעניג'ס טאָכטער האָט מעהר קיין צערעמאַניעס ניט גע-מאַכט, נאָר האָט זיך אומגעקעהרט און איז אַוועק אין דער שטיל אַהיים. און אז זי איז געקומען צו זיך אין צימער האָט זי געשיקט רופֿען איהר ניאַנקע.

„ניאַנקע,“ האָט דעם קעניג'ס טאָכטער געזאָגט, „ס'איז געקומען די צייט, ווען איך האָב אָנגעהויבען זאָרגען פֿאַר דעם מאָרגען, אַזוי אַז איך קען שוין מעהר ניט לעבען נאָך דעם שטייגער פֿון פּראָסטע מענשען. זאָג מיר, וואָס איך דאַרף טהאָן, כדי צו האָבען די מאַכט איבער דער שמונדע.“

דאָן האָט די ניאַנקע אַ קרעכץ געטהאָן, און עס האָט געקלונגען ווי אַ זאווערובע. „וועה!“ האָט זי געזאָגט, „אַז דאָס זאָל האָבען געמראָפֿען! אָבער ס'איז פֿערפֿאַלען, דער געדאַנק איז אַרײַן צו דיר אין מוח, און עס איז נימאָ קיין תּרופּה געגען דעם געדאַנק. זאָל אַלאָ זיין ווי דו ווילסט; הגם מאַכט איז ווייניגער ווי שוואַכקייט.“

דאָך מאַכט זאָלסט דו האָבען; און הגם דער געדאַנק איז קעלמער ווי דער ווינטער, דאָך זאָלסט דו עם אויסדיינקען ביז'ן סוף." איז דעם קעניג'ס מאַכטער אַלואַ געזעסען אין איהר געוועלכטען צימער אין דעם שטיינערנעם הויז, און זי האָט געדיינקט איבער דעם געדאַנק. ניין יאָהר איז זי געזעסען; און די כוואַליעס פֿון ים האָבען זיך אָנגעשלאָגען אָן באַלקאָן, און די משאַיקעס האָבען געקוויטשעט אַרום די טהורעמס, און דער ווינד האָט געפֿייפֿט אין די קוימענס פֿון'ס הויז. ניין יאָהר איז זי ניט אַרויס אויף דרויסען, האָט ניט פֿע־ר-זוכט די ריינע, פֿרישע לופֿט, האָט ניט געזעהן גאַט'ס הימעל. ניין יאָהר איז זי געזעסען און האָט ניט געקוקט ניט רעכטס און ניט לינקס, האָט ניט געהערט קיין וואָרט פֿון קיינעם, נאָר געדיינקט איבער די זאָרגען פֿון'ס מאָרגען. און איהר ניאַנקע האָט איהר גע-פֿלעגט און געשפּיזט אין דער שטיל, און זי האָט גענומען די שפּיז מיט איהר לינקער האַנד, און האָט עם געגעסען אָהן אַ מיט-געבעט. ענדליך זיינען די ניין יאָהר אַריבער, און איינמאָל אין אַ דוג-קעלען אָבענד אין הערבסט, האָט זיך דערהערט אַ מאָדער קלאַנג אין ווינד, ווי דער קלאַנג פֿון אַ פֿייפֿעל. דאָ האָט די ניאַנקע אויפֿ-געהויבען איהרע פֿינגער אין דעם געוועלכטען הויז.

"איך הער אַ קלאַנג אין ווינד," האָט זי געזאָגט, "ראָס איז ווי דער קלאַנג פֿון אַ פֿייפֿעל."

"ס'איז בלויז אַ שוואַכער קלאַנג," האָט דעם קעניג'ס מאַכטער געזאָגט, "אָבער דאָך איז ער שטאַרק גענוג פֿאַר מיר." און זיי זיינען אַרונטער צו די טהירען פֿון'ס הויז, און האָבען זיך געלאָזט געהן איבער'ן ברעג ים. און די כוואַליעס האָבען גע-שלאָגען אויף איין זייט, און אויף דער אַנדערער זייט זיינען אַרום-געלאָפֿען די טויטע בלעטער; און די וואַלקענס האָבען זיך אַרומגע-יאָגט אין הימעל, און די משאַיקעס זיינען אַרומגעפֿלויגען אַהין און אַהער. און אז זיי זיינען צוגעקומען צו יענעם טהייל פֿון ברעג, וואו מאָדנע זאַכען זיינען אָבגעטהאָן געוואָרען אין די אַלטע צייטען, האָבען זיי דערזעהן די אַלטע פֿרוי, און זי האָט געטאַנצט ווי אַ פֿערריקטע. "פֿאַרוואָס טאַנצט דו אזוי ווי אַ פֿערריקטע, דו אַלטע פֿרוי?" האָט געפֿרעגט דעם קעניג'ס מאַכטער; "דאָ אויף דעם אומעטיגען ברעג, צווישען די כוואַליעס און די טויטע בלעטער?"

דאָס ליעד פֿון'ם מאָרגען.

„איך הער אַ קלאַנג אין ווינד, וואָס איז ווי דער קלאַנג פֿון אַ פֿייפֿעל,“ האָט זי געענטפֿערט. „און דערפֿאַר טאָנ'ן איך ווי אַ פֿער-
ריקטע. וואָרים עס קומט די גאַבע, וואָס וועט דיך מאַכען געבעהרען,
און עס קומט דער מאַן, וואָס מוז דיר ברײנגען צום זאָרגען און
קלעהרען. אָבער פֿאַר מיר איז שוין געקומען דער מאָרגען, וועגען
זועלכען איך האָב געדײנקט, און די שמונדע פֿון מיין מאַכט.“

„ווי קומט עס, אַלטע פֿרוי,“ האָט געפֿרעגט דעם קעניג'ס
מאַכטער, „וואָס דו פֿלאַמערסט ווי אַ שמאַטע, און דו ווערסט בלאַס
פֿאַר מײנע אויגען ווי אַן אָבגעשטאַרבען הערבסט-בלעמעל?“

„ווייל דער מאָרגען איז געקומען, וועגען וועלכען איך האָב גע-
טראַכט, און די שמונדע פֿון מיין מאַכט,“ האָט געענטפֿערט די אַל-
טע פֿרוי; און זי איז אַנידערגעפֿאַלען אויף'ן ברעג, און — זעה! זי
איז בלויז געווען אַ הויפֿען שטיינגלאַך פֿון'ם ים-גראָו, און שטויב פֿון'ם
ים-זאָמד, און די זאַמד-ווערימלאַך האָבען אַרומגעשפרונגען אויף דעם
פֿלאַץ, וואו זי איז פֿריהער געזעסען.

„דאָס איז די זאַנדערבאַרסטע זאַך, וואָס האָט ווען געטראַפֿען
צווישען צוויי ים'ען,“ האָט געזאָגט דעם קעניג'ס מאַכטער פֿון דונטריין.
אָבער די ניאַנקע האָט אויסגעבראַכען אין אַ געוויזן און גע-
זיפֿצט און געקרעכצט ווי אַ הערבסט-שטורם. „איך קען ניט אַרײ-
בערטראָגען דעם ווינד,“ האָט זי געזאָגט; און זי האָט געקלאָגט
אויף איהרע טעג און יאָהרען.

מיט אַמאָל האָט דעם קעניג'ס מאַכטער דערזעהן אַ מאַן אויף'ן
ברעג; ער האָט געטראָגען אַ הויב איבער'ן קאַפּ, אַזוי אַז קיינער
האָט ניט געקענט זעהן זיין געזיכט, און אונטער'ן אָרם האָט ער
געהאַלטען אַ פֿייפֿעל. דער קלאַנג פֿון זיין פֿייפֿעל איז געווען ווי
זינגענדע וועספען, און ער האָט אָבגעהילכט אין די מענשליכע אויערן
ווי דער געשריי פֿון ים-פֿויגלען.

„דו ביזט עס דער, וואָס האָט געדאַרפֿט קומען?“ האָט גע-
פֿרעגט דעם קעניג'ס מאַכטער פֿון דונטריין.

„יאָ, דאָס בין איך,“ האָט ער געזאָגט, „און דאָס איז דער פֿיי-
פֿעל, וואָס מענשען מענען הערען, און איך האָב די מאַכט איבער
דער שמונדע, און דאָס איז די ליעד פֿון'ם מאָרגען.“ און ער האָט
אויסגעפֿייפֿט דאָס ליעד פֿון'ם מאָרגען, און עס איז געווען אַזוי לאַנג

ווי יאָהרען; און אז די ניאנקע האָט עס געהערט, האָט זי זיך צו-
וויינט אויף'ן קול.

ס'איז אמת, "האָט דעם קעניג'ס מאַכטער געזאָגט, "אז דו
שפיעלסט די ליעד פֿון'ם מאַרגען; אָבער אז דו האָסט די מאַכט
איבער דער שמונדע, ווי קען איך דאָס וויסען? ווייז מיר אַ מופת,
אַ וואונדער דאָ אויף'ן ברעג פֿון ים, צווישען די כוואליעס און די
מוימע בלעטער."

און דער מאן האָט געפֿרעגט: "אויף וועמען?"
"דאָ איז מיין ניאנקע," האָט געענטפֿערט דעם קעניג'ס מאַכ-
טער. "זי קען ניט פֿערטראַגען דעם ווינד, ווייז מיר אַ וואונדער אויף
איהר."

און — זעה! די ניאנקע איז אנדערגעפֿאלען אויף'ן ברעג, און
איז פֿערוואנדעלט געוואָרען אין אַ פֿאַר הויפֿענס פֿון מוימע בלעטער,
און דער ווינד האָט זיי אַרומגעטריבען אַהין און אַהער, און די זאַמ-
דערמאָלד האָבען אַרומגעטאַנצט צווישען זיי.

"ס'איז אמת," האָט זיך אָבגערופֿען דעם קעניג'ס מאַכטער פֿון
דונטרוין; "דו ביזט דער, וואָס האָט געדאַרפֿט קומען, און דו האָסט
די מאַכט איבער דער שמונדע. קום מיט מיר אין מיין שטיינערן הויז."
ווי זיינען אַלואַ געגאַנגען ביים ברעג פֿון ים, און דער מאן האָט
געשפיעלט אויף ויין פֿייפֿעל דאָס ליעד פֿון'ם מאַרגען, און די בלע-
טער זיינען נאָכגעפֿלויגען נאָך זיי, ווי זיי זיינען געגאַנגען. דאן האָבען
זיי זיך אנדערגעזעצט איינער לעבען אַנדערן; און די כוואליעס פֿון
ים האָבען זיך אָנגעשלאָגען אָן כאַלקאָן, און די משאַיקעס האָבען
געשריען אַרום די טהורעמס, און דער ווינד האָט געפֿייפֿט אין די
קוימענס פֿון'ם הויז. ניין יאָהר זיינען זיי געזעסען, און יעדעס יאָהר,
ווען דער הערבסט איז געקומען, פֿלעגט דער מאן זאָגען: "דאָס איז
די שמונדע, און איך האָב אין איהר די מאַכט;" און דעם קעניג'ס
מאַכטער האָט געענטפֿערט: "יאָ, אָבער פֿייף מיר אויס דאָס ליעד
פֿון'ם מאַרגען." און ער האָט עס אויסגעפֿייפֿט, און ס'איז געווען
לאַנג ווי יאָהרען.

און אז די ניין יאָהרען זיינען ענדליך אַריבער, איז דעם קעניג'ס
מאַכטער פֿון דונטרוין אויפֿגעשטאַנען פֿון איהר אָרם, ווי איינער וואָס
קומט צו זיך און דערמאָהנט זיך אָן עפעס; און זי האָט זיך אומ-

דאָס ליעד פֿון'ס מאָרגען.

געקוקט אַרום זיך אין דעם געוועלכטען הויז; און זי האָט דערזעהן, אז אַלע איהרע משרתים און דיענסמען זיינען אַוועק; נור דער מאַן מיט'ן פֿייפֿעל איז געוועסען אויף'ן באַלקאָן מיט דער האַנד אויף זיין געזיכט; און בעת ער האָט געפֿייפֿט זיינען די בלעטער אַרומגעלאָפֿען איבער'ן באַלקאָן, און די כוואַליעס פֿון ים האָבען זיך אָנגעשלאָגען אָן דער וואַנד. דאָן האָט זי אַ געשריי געמהאַן צו איהם הויך אויף'ן קול: „דאָס איז די שטונדע; און לאָמיר זעהן די מאַכט אין איהר.“ און מיט אַמאָל האָט דער ווינד אַרונטערגעבלאָזען די הויב פֿון דעם מאַן'ס געזיכט, און — זעה! ס'איז נאָר ניט געווען קיין מאַן דאָרט, נור די קליידער און די הויב און דער פֿייפֿעל זיינען צוזאַמענגעפֿאַלען איינע אויף די אַנדערע אין אַ ווינקעל פֿון באַלקאָן, און די מוימע בלעטער זיינען אַרומגעלאָפֿען איבער זיי.

און דעם קעניג'ס מאַכטער פֿון דינשרין איז אַרונטער צו יענעם משהיל פֿון ברעג, וואו מאָדנע זאַכען זיינען אָבגעטהאַן געוואָרען אין די אַלטע צייטען; און זי האָט זיך דאָרט אַנידערגעזעצט. די שווי-מענדע כוואַליעס האָבען זיך אָנגעשלאָגען אָן איהרע פֿיס, און די מוימע בלעטער האָבען געקישעט אַרום איהר רוקען, און דער שלייער האָט געפֿלאַמערט אַרום איהר געזיכט אין דעם שטאַרקען ווינד. און אז זי האָט אויפֿגעהויבען איהרע אויגען, האָט זי געזעהן, ווי די מאַכטער פֿון אַ קעניג קומט אָן, שפּאַצירענדיג איבערן ברעג פֿון ים. איהרע האָר זיינען געווען ווי גאָלד-געשפּונען, און איהרע אויגען ווי שמערען, אָבגעשפיגעלט אין אַ מייד, און זי האָט ניט געהאַט קיין זאָרנען פֿאַר'ן מאָרגען און קיין מאַכט איבער דער שטונדע, נאָך דעם שטייגער פֿון פּראַסמע מענשען.

ענדע.

אין פערלאג „קונסט“ לאנדאן.

איז ביו איצט ערשינען:

געקליבענע מעשה'לאך פון מולמאטוילי.

(1 פֿאַרוואָרט. 2) דער טהעאטער מענעדזשער. (3) הויך לעבען.
(4) אַ מעשה'לע פֿון דער אויטאָריטעט. (5) נאָך אַ מעשה'לע פֿון
דער אויטאָריטעט. (6) וויסען איז אַ זינד. (7) דער פֿאָטער און דאָס
קינד. (8) השגחה. (9) דער גלויבען. (10) קראטעס דער צווייטער.
(11) אונמאַראַליש. (12) כבוד אב ואם. (13) מנהגים. (14) אַ געד-
שפרעך מיט אַ יאָפּאַנער. (15) דער בריקל. (16) כרעזאָס.
(17) ציוויליאַזיאָן. (18) דריי. (19) ניט אין פּראָגראַם. (20) שנעה-
בערן אין איטאַליען. (21) געקליבענע געדאַנקען.

געדרוקט אויף אַ פֿיין פּאַפּיר, מיט אַ בילד פֿון פֿערפֿאַסער.

פּרייז: 5 פּענס; 12 סענט; 25 קאָפּ.

דאָס גליק, אַ דראַמאַ אין 3 אַקטען, פֿון ס. פּשיבישעווסקי.
פּרייז: 4 פּענס; 10 סענט; 20 קאָפּ.

די לעצטע נאכט, ערצעהלונג פֿון וו. סט. דרוימאָנט.
פּרייז: 2 פּענס; 5 סענט; 10 קאָפּ.

פּינסטערניש, ערצעהלונג פֿון לעאָניד אַנדרעיִעוו.
פּרייז: 7½ פּענס; 15 סענט; 30 קאָפּ.

קלאַראַ מיליש, אַ טיעף פּסיכאלאגיש ליבעס ערצעהלונג, פֿון
א. ס. טורגעניעוו.

פּרייז: 10 פּענס; 20 סענט; 40 קאָפּ.

אַ גליק, פֿון אַרציבאַשעוו. פּרייז: 1 פעני; 3 סענט; 6 קאָפּ.

A. Golub, 10, Osborn Street, Whitechapel, London, E.

אזוי האט גערעדט צאראטהוסמרא, פון 5. ניעמצשע.

פרייו: 1 שיל, און 3 פענס; 30 סענט; 60 קאפ.

(זעה אינהאלט לעצטע זייטע.)

דאקטאר דזשיקעל און מיסטער האיד און אנדערע ערצעהל.

פון ראָבערט לואיס סטיווענסאָן.

פרייו: 1 שיל, און 6 פענס; 40 סענט; 80 קאפ.

פֿיין געבונדען: 2/6; 90 סענט.

די שפאלטונגען צווישען שמאאט סאציאליסטען, פֿון

וו. טשערקעסאָוו. פרייו: 1 פעני; 3 סענט; 6 קאפ.

אנארכיזמוס, פֿון ענריקא מאלאטעסאָ. צווייטע אויפלאגע.

פרייו: 2½ פעני; 8 סענט; 15 קאפ.

אן מיין ברודער דעם בויער, פֿון עליזע רעקלד. 2-טע אויפלא.

פרייו: ½ פעני; 2 סענט; 3 קאפ.

א ויכוח איבער סאציאליזמוס, פֿון י. פֿין.

פרייו 4 פענס; 10 סענט; 20 קאפ.

די געטער, פֿון ראָבערט אינגערסאָל. (צווייטע אויפלאגע).

פרייו: 3 פענס; 8 סענט; 15 קאפ.

דיטעות'ן פֿון משה רבינו, פרייו: 6 פענס; 15 סענט; 20 קאפ.

וואס איז רעליגיאן און די אַבשטראבענדע אמונה.

פרייו: 2 פענס; 5 סענט; 10 קאפ.

A. Golub, 10, Osborn Street, Whitechapel, London, E.

עם פארבעריימעט זיך צום דרוק

דער זעלבסטמערדער קלוב

פֿון ראבערט לואיס סטיווענסאן.

איבערזעצט פֿון א. פרומקין.

A. GOLUB,

10, Osborn Street, Whitechapel London, E, England.

אינהאלט

פֿון

אזוי האט גערעדט צאראטהוסטרא:

די ענטשטעהונג פֿון „אלואַ שפראַך צאראטהוסטרא.“ פֿון עליוזאבעטה פֿערסטער ניעמצשע. — צאראטהוסטרא'ס פֿאַררעדע: פֿון'ס איבערמענשען און פֿון דעם לעצטען מענשען. — צאראטהוסטרא'ס רעדען: מכח די דריי פֿערוואַנדלונגען. — מכח די טוגענד-קאטהעדרא'ס. — מכח די הינטער-וועלטיגע. — מכח די, וואָס פֿעראַכטען דעם גוף. — מכח דער פֿרעהליכקייט און די ליידענשאַפֿטען. — מכח דעם בלייבען פֿערברעכער. — מכח לעזען און שרייבען. — מכח בוים אויפֿן באַרג. — מכח די פֿריידיגער פֿון'ס טויט. — מכח קריגע און קריעגס-פֿאַלק. — מכח דעם נייעם געז. — מכח די פֿליעגען פֿון'ס מאַרק. — מכח דער צניעות. — מכח דעם פֿריינד. — מכח טויזענד און איין ציעל. — מכח דער ליעבע צום נעכסטען. — מכח דעם וועג פֿון'ס שאַפֿענדען. — מכח אַלטע און יונגע ווייבלאָך. — מכח דעם בים פֿון דער שלאַנג. — מכח דעם קינד און דער הייראַטה. — מכח דעם פֿרייען טויט. — מכח דער שיינקענדער טוגענד.

די איבערזעצונג פֿון „אזוי האַט גערעדט צאראטהוסטראַ“ איז אַ העכסט פֿרעהליכע ערשיינונג אין דער יודישער ליטע-ראַטור. מיר האָבען איצט פֿרידריך ניעמצשע'ס בעסטע ווערק אין אַ עכט קינסטלערישער, אמת'ר און טרייער איבערזעצונג פֿון רוואַלאַף ראַקער, און מיר ווינשען דעם בוך דעם ערפֿאָלג וועלכען ער פֿערדינט.

(אויסצוג פֿון פרעס מינונגען.)